

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 19 Φεβρουαρίου 2023 • Έτος 15^ο • Αρ. φύλλου 755

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Δεν έπρεπε να επαναδιεκδικήσει ο Αβ. Νεοφύτου

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου όφειλε να αποσυρθεί όπως πράττουν κατά κανόνα οι ηγέτες των σύγχρονων ευρωπαϊκών κομμάτων, λέει στην «Κ» ο Χάρης Γεωργιάδης, τονίζοντας πως αν ο ίδιος εκλεγεί θα είναι πρόεδρος για μία θητεία, καθώς «στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κόμματα οι αρχηγοί κομμάτων υπηρετούν για τέσσερα ή πέντε ή έξι χρόνια». **Σελ. 9**

ΠΡΩΤΑ ΞΕΚΟΥΡΑΣΗ

Τι θα κάνουν μετά οι σημερινοί υπουργοί

Η επόμενη μέρα για υπουργούς και υφυπουργούς δεν θα είναι το ανεργικό αλλά η επιστροφή στην αγορά εργασίας. Η «Κ» μιλάει με την πλειοψηφία της κυβέρνησης για τα σχέδιά τους μετά την 1η Μαρτίου. **Σελ. 6**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Μεταξύ Φιλελεύθερων και ΕΛΚ στην Ευρώπη

Πηγές από το ΕΛΚ θεωρούν πως η συμμετοχή Χριστοδουλίδου στην κεντροδεξιά ομάδα έχει κλείσει, ωστόσο οι τελικές αποφάσεις δεν έχουν ληφθεί. Τις επόμενες ημέρες αναμένονται ανακοινώσεις. **Σελ. 7**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Α. ΟΜΗΡΟΥ
Δημοκρατία και αποχή. **Σελ. 10**

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ Κ. ΤΣΟΥΚΑΣ
Γιατί ο λύκος δεν έφαγε το πρόβατο; **Σελ. 15**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ
Περί αποστασίας. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ - ΕΚΛΟΓΕΣ

Το «κάστινγκ» στα ψηφοδέλτια της Ν.Δ.

Η τριάδα κατάρτισης των ψηφοδελτίων της Ν.Δ. έχει ξεκινήσει δουλειά εδώ και τουλάχιστον έξι μήνες, προετοιμάζοντας την κατάρτισή τους. Τα ψηφοδέλτια είναι σχεδόν έτοιμα και περιμένουν τις τελικές εγκρίσεις από τον Κυριάκο Μητσοτάκη. **Σελ. 17**

Παιχνίδια εξουσίας μετά την ήττα

Το εκλογικό αποτέλεσμα φέρνει στο προσκήνιο τις παθογένειες του ΔΗΣΥ και την άγνωστη επόμενη μέρα

Ένα νέο σκηνικό διαγράφεται εντός του ΔΗΣΥ, μετά και την εκλογική ήττα. Η αμφισβήτηση του Αβέρωφ Νεοφύτου εντείνεται τη στιγμή που ο ίδιος οργανώνεται, για να

παραμείνει στην ηγεσία του κόμματος. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η πολιτική του μεταμόρφωση, όταν την περασμένη εβδομάδα έτεινε χέρι φιλίας στον

Νίκο Χριστοδουλίδη. Αντιλαμβάνεται πως μεγάλη μερίδα συναγερμικών ψηφοφόρων έχει στηρίξει τον κ. Χριστοδουλίδη και δεν τους θέλει απέναντί του. Ιδι-

αιτερα όταν δύο πρωτοκλασάτα στελέχη διεκδικούν την προεδρία και ξεκαθαρίζουν πως είναι καιρός για ανανέωση. Σε αυτό το πλέγμα δημιουργείται το ερώτημα πώς

θα κινηθούν τα στελέχη που είχαν στηρίξει σθεναρά τον Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά κυρίως ποιον πρόκειται να στηρίξει για την προεδρία ο Νίκος Αναστασιάδης. **Σελ. 4**

«ΣΤΑΜΑΤΑΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ, ΟΤΑΝ ΗΧΟΥΝ ΟΙ ΣΙΡΗΝΕΣ». Η Όπερα της Οδησού είναι μια όσση πολιτισμού μέσα στον ζόφο του πολέμου. Οι καλλιτέχνες της βρέθηκαν στη Θεσσαλονίκη και μίλησαν στην «Κ» για το πώς είναι να ανεβαίνεις στη σκηνή, ενώ γύρω σου πέφτουν βόμβες.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Το εκκρεμές του μεταναστευτικού

Ταμπέλα άνευ περιεχομένου αποτελεί το σχέδιο δράσης για την Αν. Μεσόγειο, ενώ ζητήματα προκύπτουν από το γεγονός ότι η απερχόμενη κυβέρνηση δεν εξασφάλισε από την Ε.Ε. την κατοχύρωση των ιδιαίτερων που αντιμετωπίζει η Κύπρος, πριν από την εκπόνηση του σχεδίου, προκειμένου να φρενάρει τις ροές που διοχετεύει η Τουρκία. **Σελ. 8**

ΑΟΖ

Νέα κάθοδος Αμπντούλ Χαμίτ Χαν

Εκτός απρόοπτου, και παρά την κατάσταση στην Τουρκία λόγω του σεισμού, ο προγραμματισμός της τουρκικής κρατικής εταιρείας πετρελαιοειδών δείχνει προς την επαναστρατηγική του γεωτρήσανου «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» στην Αν. Μεσόγειο, με κατεύθυνση τεμάχιο εντός της κυπριακής ΑΟΖ. **Σελ. 8**

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΜΕΤΑ

Ακόμη πιο αιματηρός, ακόμη πιο αδιέξοδος

Πριν από ακριβώς ένα χρόνο, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι δεν είχαν πιστέψει τις εκτιμήσεις των Αμερικανών ότι ο Πούτιν ετοιμάζεται να εισβάλει στην Ουκρανία. Δώδεκα μήνες

μετά, έχουν διαψευστεί και εκείνοι που πίστευαν ότι η ρωσική επιχείρηση θα κρατούσε λίγα εικοσιτετράωρα. Οι αναλυτές μιλούν, πλέον, για έναν μακροχρόνιο πόλεμο κα-

ρακωμάτων, όπου δεν αναμετρούνται μόνον οι εμπόλεμοι, αλλά και οι μεγάλες δυνάμεις. Τρεις αναλυτές και δύο Ουκρανοί διανοούμενοι μιλούν στην «Κ». **Σελ. 18-22**

Ο σεισμός ίσως φέρει πίεση στα σύνορα

Φόβοι για νέο προσφυγικό

Η ελληνική κυβέρνηση καταγράφει τη μεταστροφή της Άγκυρας στο χαμψό των τόνων έναντι της Αθήνας, ωστόσο φοβάται το σενάριο της αύξησης των μεταναστευτικών πιέσεων και προετοιμάζεται για ένα δύσκολο Μάρτιο στο Αιγαίο. **Σελ. 16**

Ανεβαίνουν οι μετοχές των τραπεζών

Διπλασιάστηκε η χρηματιστηριακή αξία τους - Απέδωσαν οι τομές

Συνεχίζεται η ανοδική πορεία των μετοχών της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής. Το οικονομικό περιβάλλον, η αύξηση των επιτοκίων και η καλή επίδοσή τους, δεν έχουν ανεβάσει απλώς σε ικανοποιητικό επίπεδο την τιμή της μετοχής τους, αλλά την έχουν διπλασιάσει. Η χρηματιστηριακή αξία των δύο τραπεζών (market cap) έχει

ανέβει πάνω από 105% στην κάθε μία. Όσον αφορά στην Τράπεζα Κύπρου, η χρηματιστηριακή αξία ανέβηκε πάνω από το 1 δισεκατομμύριο ευρώ και συγκεκριμένα στα 1,03 δισ. ευρώ. Αξιοσημείωτη και η αύξηση της χρηματιστηριακής αξίας της Ελληνικής Τράπεζας που έφτασε στο υψηλό των 672,8 εκατ. ευρώ. **Οικονομική, σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Πολιτική υπευθυνότητα

Η πολιτική συνέπεια θα πρέπει να είναι εκ των ων ουκ άνευ και αδιαπραγμάτευτη, ιδιαίτερα όταν οι ηγεσίες βλέπουν το εκλογικό σώμα να γίνεται ολοένα και πιο κριτικό σε παλαιού τύπου συμπεριφορές ή κυβιστήσεις. Οι εκλογές τελείωσαν και πλέον τα κόμματα και οι ηγεσίες τους θα ήταν ωφέλιμο να γνωρίζουν πως η κοινωνία επιθυμεί άρδην αλλαγές και όχι μικροπολιτικά παίγνια και προσπάθειες αγκιστρών στην εξουσία. Η αποχώρηση την κατάλληλη ώρα από το παιχνίδι δείχνει αποδοχή των όρων του και όχι δειλία.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

ΠΡΟΣΩΠΟ

Η θέση της γυναίκας στο «άβατο» της ορχήστρας

Η αρχιμουσικός Ζωή Ζενιώδη, υποψήφια στον διαγωνισμό «La Maestra», μιλάει για τη θέση της γυναίκας στο «άβατο» της ορχήστρας. «Ευτυχώς, γίνονται συνεχώς προσπάθειες αλλαγής και είμαι μία από αυτές τις γυναίκες που εργαζόμαστε σκληρά έτσι ώστε να κάνουμε βήματα προς την ισότητα και να ανοίξει ένας πιο εύκολος δρόμος για τις νεότερες», λέει στην «Κ». **Τέχνες, σελ. 1**

ΒΙΒΛΙΟ

Μοσφιλι Τηλλυρίας: Δεύτε λάβετε φως

Μια διαφορετική έκδοση κυκλοφόρησε πριν από λίγο καιρό για το Μοσφιλι Τηλλυρίας, με τίτλο «Μοσφιλι Τηλλυρίας: Δεύτε λάβετε φως», έκδοση του Συνδέσμου Μοσφιλιωτών και συγγραφέα τον Βασίλη Π. Χατζητσιλλάη. Όπως λέει «Το βιβλίο γεννήθηκε ως αποτέλεσμα των εμπνευσμένων περιηγήσεών μου στο χωριό και πάντοτε με τα μάτια ενός διψασμένου ταξιδιώτη που αγαπά κάθε σπιθαμή ετούτης της «όμορφης και παράξενης πατρίδας». **Τέχνες, σελ. 3**

ZENITH
TIME TO REACH YOUR STAR
Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361
DEFY SKYLINE

Best Life
Διαχρονικά,
έχεις τον άνθρωπό σου
στην καλύτερη
ασφαλιστική
ζωής.
World Finance Insurance Awards 2022
eurolife

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

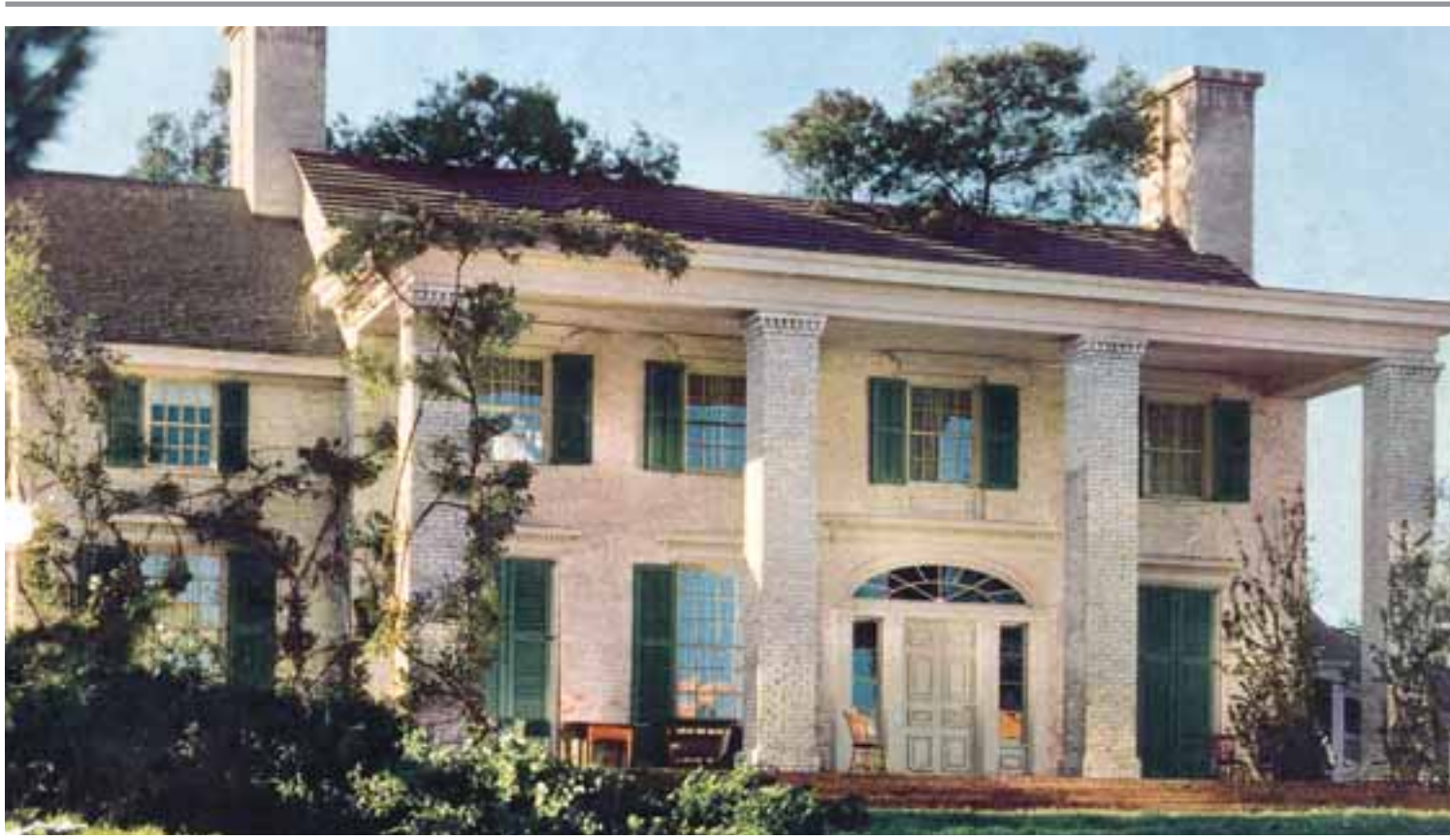
Τα επινίκια

Ήταν όλες εκεί... Η φανερή (πλέον) ψηφοφόρος του ΕΛΑΜ Φώφη Κούταλου, η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, η οικολόγος Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood, η Θεοπίστη Θεοδούλου της ΔΗΠΑ, η Απτή Περιστερή Μουσουπέτη της ΕΔΕΚ και η υπεράνω κομμώτων Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον (επάγγελμα: γυναίκα). Μία μόνο απουσίαζε, γεγονός που δεν πέρασε φυσικά απαρατήρητο από την ομήγυρη.

Η Ευγενία η Καλαμαρού προσήλθε με μία ώρα καθυστέρηση, προκαλώντας όχι απλώς εντύπωση αλλά πάταγο! Έχει σημασία να γνωρίζουμε πως μιλάμε για μια απογευματινή σύναξη κυριών μιας άλφρα ηλικίας. Όταν λοιπόν εμφανίζεται η συνταξιούχος φιλόλογος με μπλε πλεκτρική βελούδινη τουαλέτα είτε πρόκειται για στιλιστική εξτραβαγκάνζα, είτε «επέλλανεν η γένηρη» σύμφωνα με τη σεριοκουτάλα Κούταλου. «Είτε πρόκειται για πολιτικό statement» σχολίασε η Ιουλία. «Chapeau, Ευγενία!» συμπλήρωσε με νόημα.

Η Ιουλία φυσικά αναγνώρισε τις μπλε πλεκτρικές βελούδινες κουρτινες από το Λοϊζρούδι που κοσμούσαν το καθιστικό της φιλενάδας της. Τις οποίες η Καλαμαρού, έπειτα από ένα μελοδραματικό ξέσπασμα το βράδυ των εκλογών, έδωσε οδηγίες στη μοδίστρα να τις μεταποιήσει σε ένα φουστάνι για τα επινίκια στην οικία της Ρενέ Κυριακού. «Αύριο ξημερώνει μια καινούργια μέρα» ψέλλισε ως άλλη Σκάρλετ και αναχώρησε, από την προσωπική της Τάρα, για να ανταμώσει με τον «ακταρμάς» των νικητών των εκλογών.

Ήταν δύσκολο το βράδυ των εκλογών για την Ευγενία. Ήταν δύσκολο να βλέπει τον Άλλο να πανηγυρίζει από κόμμα σε κόμμα, επιβεβαιώνοντας ότι «ΚΑΙ αυτή η νίκη ανή-

«Αύριο ξημερώνει μια καινούργια μέρα» σκέφτηκε η Καλαμαρού κι αναχώρησε, από τη δική της Τάρα, για το πάρτι επινικίων που διοργάνωσε η Ρενέ Κυριακού.

κει στο (παντός είδους) ΔΗΚΟ». Ήταν δύσκολο ν' ακούει το σύνθημα «Σεισμός, Σεισμός, Συναγερμός» να δονεί το στάδιο Ελευθερία. Ήταν δύσκολο να βλέπει τις σοσιαλιστικές ντυμένες στα λευκά να τραγουδούν το «I Love Rock 'N Roll» (!) κατά την ανακήρυξη του (Κυπριαίου) Προέδρου της Δημοκρατίας. Το πιο δύσκολο όμως, ήταν να βλέπει τη Φώφη ν' ανεμίζει την ελληνική σημαία με τον δικέφαλο στις κερκίδες.

«Ό,τι και ν' ακούσεις, εσύ Κυρία!» τη συμβούλευσε η Ιουλία. Αυτό έκανε η Καλαμαρού. Δεν έχασε την ψυχραιμία της, όταν έμαθε πως τα μεσημέρια έκανε κατάληψη στα τραπέζια της Μπέμπας το νέο καθε-

στώς - στελέχη του ΔΗΚΟ και της ΔΗΠΑ. Ούτε όταν πληροφορήθηκε τις φήμες για τους νέους πρέσβεις (ο Πρόδρομος στην Αθήνα - ο Κε-νεβέζος στο Λονδίνο) καταδέχτηκε να δείξει την αποστροφή της. Μιλιά δεν έβγαλε, όταν άκουσε πως για τη θέση - κελεπούρι του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων προαλείφεται ο (Λ)Αθως Αντωνιάδης. Αλλά ούτε και για την υποψηφιότητα της Κλέας ή της Αναστασίας είπε κάτι η έρμη η Καλαμαρού.

Με τούτα και με κείνα πέρασαν τα πρώτα δύσκολα 24ωρα ώστε να προσέλθουν νηφάλως στα επινίκια της Ρενέ Κυριακού. «Νίκησε ο πολιτικός πολιτισμός» αναφώνησε περιχαρής

η Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood, με το ακαταλόγιστο που έχουν σε τέτοιες περιπτώσεις οι Οικολόγοι. Και διά του λόγου το αληθές, ενημέρωσε τις κυρίες για τα συγχαρητήρια του Μανώλη Κυριακού στον Νίκο Χριστοδουλίδη. Σε όσους ενδεχομένως διαθέτουσαν ασθενή μνήμη, να θυμίσουμε ότι ο εξωστρεφής Μάνος είχε δημοσιοποιήσει ιδιωτικά μηνύματα με κατηγορίες για fake accounts. «Τι είπε ο νέος μας Πρόεδρος;» αναρωτήθηκαν αμφοτέρως, Θεοπίστη Θεοδούλου και Απτή Περιστερή Μουσουπέτη. «Κύριος!» απάντησε η Ιουλία. «Για χάρη του πολιτικού πολιτισμού».

Σε μια περίπτωση μόνο κινδύνεψε ο πολιτικός πολιτισμός, όταν βρον-

τοχύπησε την πόρτα των επινικίων το παράλογο αυτοπροσώπως. Ο λόγος για το μήνυμα συγχαρητηρίων του Μακρόν προς τον Χριστοδουλίδη και την απάντηση στον Γάλλο Πρόεδρο από τον... Ανδρέα Θεμιστοκλέους! «Εξοχότατε, ευχαριστούμε θερμά και σταλάντευτα είμαστε προσηλωμένοι στην καρποφόρα και μακρά φιλία Ελλάδας - Κύπρου - Γαλλίας» έγραψε ο ογκόλιθος της ακροδεξιάς, καίγοντας αμέτρητα εγκεφαλικά κύτταρα σε όλο το μήκος και το πλάτος της γαλλικής επικράτειας. «Ουδείς θα μπορούσε να κλέψει το σκήπτρο της γραφικότητας από την Ελενώρα, η οποία εμφανίστηκε στο Στάδιο Ελευθερία με την ελληνική σημαία,

πλην όμως ποτέ δεν πρέπει να ξεχνάμε το πολιτικό αξίωμα: εχθρός του γελίου παραμένει το γελιο-ωδέστερο».

«**Ποιος** είναι ο υπερθετικός της πολιτικής κωλοτούμπας;» έθεσε το βαθύ φιλοσοφικό ερώτημα η οικοδέσποινα Ρενέ Κυριακού. «Του τύπου πολιτικός πολιτισμός κωλοτούμπα;» τη σιγοντάρισε η Φώφη Κούταλου. «Του τύπου λίγη ειλικρίνεια δεν βλέπεις κοπέλες;» έριξε το γάντι η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Ο υπερθετικός της κωλοτούμπας έχει ονοματεπώνυμο και λέγεται Αβέρωφ Νεοφύτου» αναφώνησαν οι ηγερίες της ενδοτικής κομπανίας Ρενέ, Θεοπίστη, Απτή και Φώφη.

«**Η αγκαλιά** μας είναι μεγάλη για να χωρέσει όλους» είπε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ στον νεοεκλεγέντα πρόεδρο της Δημοκρατίας, επιβεβαιώνοντας τη λαϊκή θυμοσοφία: «Μια φορά Φούλης, πάντα Φούλης». Η συνάντηση έγινε (ατυχώς) μία ημέρα μετά τη γιορτή των ερωτευμένων κι έτσι χάθηκε μια ιστορική ευκαιρία. Ο Χριστοδουλίδης να δεχτεί ως δώρο λούτρινα αρκούδια με κόκκινη καρδούλα, ενώ ο Αβέρωφ θα τραγουδούσε «... κι από πάνω ο Θεός, με τον Άγιο Βαλεντίνο, σ' αγαπά κι δε σε δίνω κανενός...». Κρίμα.

«**Ας κλείσουμε** αυτή την όμορφη βραδιά με μια θετική σκέψη» πρότεινε η οικοδέσποινα και η Ιουλία άδραξε τη χρυσή ευκαιρία. «Εύχομαι ο νέος Πρόεδρος να μην μας απογοητεύσει και να διορίσει κυβερνητικό εκπρόσωπο τον ωραίο των εκλογών». «Τουτέστιν;» αναρωτήθηκε το στούρνι ο Θεοπίστη. «Μα τον Κωνσταντίνο φυσικά!» απάντησε η χήρα. Στο άκουσμα του ονόματος του Λετυμιπίτη οι κυρίες αναστέναξαν βαθιά και κατέβασαν τα κοκτέιλ τους άσπρο πάτο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

19.2.1933

ΠΗΛΗΚΙΟ: Η απόφαση του Πανεπιστημίου διά της οποίας οι φοιτητές υποχρεούνται να φέρουν ειδικά πηλίκια δεν είναι νέα. Η αλήθεια είναι ότι το πράγμα από μακρού συζητείται, χωρίς όμως να λαμβάνεται καμία τελική απόφαση. Ηδη όμως ελήφθη αυτή. Κατά τις δημοσιευθείσες πληροφορίες των εφημερίδων, το φοιτητικό πηλίκιο θα κατασκευάζεται εκ κριανού

βελούδου με μαύρον γείσιν. Τα «σειρήνια» που θα πλαισιώνουν το πηλίκιο θα δεικνύουν διά του χρώματος την σχολήν εις την οποίαν ανήκει έκαστος φοιτητής. Το σύστημα του φοιτητικού πηλικίου εννοείται δεν αποτελεί τίποτε το πρωτότυπον. Απλούστατα πρόκειται περί αντιγραφής του συστήματος το οποίον εφαρμόζεται εις ανωτάτας αγγλικάς σχολάς και κολλέγια, εν οίς και το περιβόητον «Ητον», το οποίον όμως έχει καθιερώσει αντί πηλικίου... ψηλό καπέλλο διά τους σπουδαστάς.

ΧΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ: Τηλεγραφούν εκ Βερολίνου ότι ενεποίησαν ζωηροτάτην αίσθησιν εις τους πολιτικούς και διπλωματικούς κύκλους ολοκλήρου της Ευρώπης αι αποφάσεις αι οποίας έλαβον ουνεληθόντες εις ειδικόν συνέδριον οι αντιπρόσωποι των κρατών της Νοτίου Γερμανίας. [...] Οι αντιπρόσωποι, πρωτοστατούντων των αντιπροσώπων της Βαυαρίας, διεδήλωσαν απεριφράστως ότι θεωρούν ως αντισυνταγματικά τα μέτρα τα οποία έλαβε η Κυβέρνησις του Ράιχ, αποφασίσασα την κατάλυσιν των τακτικών κυβερνητικών αρχών της Πρωσίας και αντικαταστήσασα αυτάς δι' επιτρόπων της κεντρικής κυβερνήσεως. [...] αι αποφάσεις αυται κρίνονται ως αποτελούσαι σαφή απόδειξιν της εχθρότητος των κρατών της Νοτίου Γερμανίας κατά του Χίτλερ, και ως μέλλουσαι να έχουν συνεπείας βαρυστάτας, θέτουσας εν κινδύνω αυτήν την ενότιτα του Ράιχ.

ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΟ: Πληροφορία εκ Βιέννης αναφέρουν ότι η Αυστρία διανύει σοβαράν κρίσιν κατόπιν της διαμαρτυρίας της Γαλλίας εναντίον της μεταφοράς όπλων εξ Ιταλίας. Αι εφημερίδες γράφουν ότι η γαλλική διακοίνωσις ήτο συντεταγμένη εις λίαν προκλητικόν και εξευτελιστικόν διά την αυστριακίαν κυβέρνησιν ύφος.

Προβλήματα των νέων στις αγροτικές περιοχές

Του ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Οι ανάγκες των νέων στη σημερινή εποχή βασίζονται στις σύγχρονες ανάσεις που γι' αυτούς είναι δεδομένες, όπως η επικοινωνία με νέους τρόπους τεχνολογίας και εργασίας με πιο ευέλικτο ωράριο.

κη για την παραμονή των νέων στην ύπαιθρο, όπως επίσης και η αποκεντρώση των πανεπιστημιακών σχολών με τη λειτουργία πανεπιστημιακών παραρτημάτων στα αγροτικά κέντρα.

Η παραμονή αλλά και η επιστροφή των νέων στις ρίζες τους απαιτεί την εμπλοκή των τοπικών αρχών, των κρατών αλλά και των ευρωπαϊκών θεσμών. Οι νέοι άνθρωποι είναι πολύ καλοί γνώστες της τεχνολογίας και ιδιαίτερα της χρήσης του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η εύκολη πρόσβαση στο διαδίκτυο αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης νέων ανθρώπων αλλά και διαδικτυακών νομάδων, οι οποίοι χρειάζονται γρήγορο δίκτυο τηλεπικοινωνιών για

διεκπεραίωση της εργασίας από το σπίτι αλλά και εξόφλησης προσωπικών λογαριασμών εξόδων.

Οι προβληματισμοί των νέων ανθρώπων είναι γνωστοί, αφού ως τοπικές αρχές γνωρίζουμε πολύ καλά, ότι αν δεν εξασφαλιστούν επαγγελματικά και οικονομικά πιθανότατα δεν θα τολμήσουν να δημιουργήσουν οικογένεια. Οι ανάγκες των νέων στη σημερινή εποχή βασίζονται στις σύγχρονες ανάσεις που γι' αυτούς είναι δεδομένες, όπως η επικοινωνία με νέους τρόπους τεχνολογίας και εργασίας με πιο ευέλικτο ωράριο. Νέοι άνθρωποι που αποφασίζουν να παραμείνουν στην επαρχία και στα αγροτικά κέντρα θα πρέπει να έχουν πιο εύκολη πρόσβαση στα αστικά κέντρα μέσω των δημόσιων

συγκοινωνιών, περιορίζοντας έτσι τις εκπομπές ρύπων από τα ιδιωτικά οχήματα. Για αποφυγή διακρίσεων μεταξύ κατοίκων των αγροτικών και αστικών περιοχών θα πρέπει οι τοπικές αρχές με τη συμβολή του κράτους να δημιουργούν υποδομές, να εκτελούν έργα ανάπτυξης και να προσελκύουν επενδύσεις.

Δεν είναι όμως αρκετό να παραδεχονται οι ευρωπαϊκοί θεσμοί ότι οι μικροί δήμοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα καθημερινότητας που αφορούν τη στέγαση, την εκπαίδευση, την οικονομική ανάπτυξη και το περιβάλλον απ' ό,τι οι πόλεις και τα αστικά κέντρα. Ούτε είναι ορθό επίσης να παραβλέπονται οι αγροτικές περιοχές, αναγκάζοντας τους νέους να μετακομίσουν στα αστικά κέντρα.

Αν θέλουμε λοιπόν να διατηρήσουμε ζωντανές τις αγροτικές και απομακρυσμένες από τα αστικά κέντρα περιοχές, θα πρέπει να δώσουμε κίνητρα που αφορούν τη στέγαση, την εκπαίδευση, την επαγγελματική αποκατάσταση, την οικονομική ανάπτυξη και την προσβασιμότητα. Ο υπερπληθυσμός των πόλεων και η συνεχής αστικοποίηση επιβαρύνουν συνεχώς το περιβάλλον και δημιουργούν περαιτέρω κοινωνικά προβλήματα, τα οποία βρίσκονται σήμερα ψηλά στους προγραμματισμούς των νέων ανθρώπων που κατοικούν στα αγροτικά και αστικά κέντρα.

Ο κ. Αντρός Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερίυνειας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσεως: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτόπουλου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σε εποχές αστάθειας,
η δόση σου ας είναι σταθερή.

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ

ΣΤΑΘΕΡΗ ΔΟΣΗ

ΜΕ ΣΤΑΘΕΡΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ

ΓΙΑ 5 ή 10 ΧΡΟΝΙΑ

Στην Τράπεζα Κύπρου καταλαβαίνουμε ότι ανάμεσα σε τόσα που σε προβληματίζουν αυτή την εποχή, δεν θέλεις να ανησυχείς και για τυχόν αύξηση των επιτοκίων. Γι' αυτό σου προσφέρουμε Στεγαστικό Δάνειο με σταθερό επιτόκιο για να έχεις μια έγνοια λιγότερη.

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

Προειδοποίηση:

Υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δανειό σας. Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Μετά τη λήξη της περιόδου σταθερού επιτοκίου, το δάνειο θα τιμολογείται με μεταβλητό επιτόκιο. Σε περίπτωση μεταβλητού επιτοκίου το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν την περασμένη βδομάδα ο Κωνσταντίνος Πετρίδης ανακοίνωσε την απόφασή του να αποσυρθεί από την πολιτική, αυτό που μονοπόλησε αναπόφευκτα τη συζήτηση ήταν το θάρρος του άνδρος. Και λέμε θάρρος καθώς ελάχιστα είναι τα πολιτικά πρόσωπα που επιλέγουν τότε να κλείσουν τον πολιτικό τους κύκλο μόνοι τους και όχι να περιμένουν το σύστημα να τους αποβάλει. Η τοποθέτηση του Κωνσταντίνου Πετρίδη, ωστόσο, έκρυβε κι άλλες πολιτικές παραδοχές και προεκτάσεις. Ήταν ένα από τα πρόσωπα που στάθηκαν εξ αρχής και σθεναρά δίπλα στον Αβέρωφ Νεοφύτου, όταν ο τελευταίος αποφάσισε να διεκδικήσει την προεδρία της Δημοκρατίας. Η αναφορά του λοιπόν ότι δεν διεκδικεί θέση στην ηγετική πυραμίδα με την ουρά ότι το κόμμα χρειάζεται ανανέωση, ήταν ένα εμφανές μήνυμα προς τον ίδιο τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Όχι μόνο γιατί εδώ και λίγο καιρό διαρρέονταν από την Πινδάρου πως ο εκλεκτός αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ θα είναι ο Κωνσταντίνος Πετρίδης, αν επανεκλεγεί, αλλά και γιατί με την αναφορά περί ανανέωσης μαζί με την αιχμή ότι ένας πολιτικός πρέπει να ξέρει πότε αποχωρεί, στάλθηκε το μήνυμα πως ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έχασε έναν δυνατό σύμμαχο στη νέα εκλογική του μάχη. Είναι όμως ο Πετρίδης η κύρια και μόνη απώλεια του Αβέρωφ Νεοφύτου; Είχαν εντοπιστεί την επόμενη μέρα της επανεκλογής του Νίκου Αναστασιάδη, όπου διαφορετικές πολιτικές ατζέντες κυριαρχούσαν, το κόμμα φθειρόταν αναπόφευκτα από τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη αλλά και από κακούς χειρισμούς και πολιτικές του. Η εξουσία ωστόσο, αποτελούσε τη λεπτή κλωστή όπου όλοι βάζιζαν σιωπηρά, ανέκδοταν καταστάσεις, μέχρι που η εξουσία χάθηκε με τον πιο επώδυνο τρόπο την 5η Φεβρουαρίου και η λεπτή κλωστή έσπασε. Η ήττα έβγαλε στο προ-

Η αποχώρηση του Πετρίδη από το πολιτικό παιχνίδι δείχνει την απογοήτευση πρωτοκλασάτων στελεχών από τον χειρισμό της ήττας και την απόσταση που θα τηρήσουν στην εσωκομματική μάχη.

σκάνιο αναδιπλώσεις, κακούς τακτικισμούς αλλά και ένα μακρύ παιχνίδι εξουσίας που είναι άγνωστο πού θα οδηγήσει τελικά.

Η ημέρα της μετάλλαξης

Η επίθεση φίλης του Αβέρωφ Νεοφύτου προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη προκάλεσε προφανώς αμηχανία στον νεοεκλεγέντα Πρόεδρο. Όχι μόνο γιατί κατά τη διάρκεια του προεκλογικού άκουγε τον συναγερμικό πρόεδρο να προειδοποιεί τον κόσμο να μην του εμπιστευθεί το «τιμόνι του λεωφορείου στο χιονισμένο Τρόδος» ούτε γιατί τα τηλεφώνω των στενών του συνεργατών, μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής, πήραν φωτιά για να ψηφίσει η συναγερμική βάση τον Μαυρογιάννη, αλλά και για το τι κρύβεται πίσω από τη μετάλλαξη. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου αντιλήφθηκε πως η νίκη Χριστοδουλίδη αποτέλεσε τη δεύτερη συνεχόμενη ήττα του, ίσως και την καταλυτικότερη για την επιβίωσή του εντός του κόμματος. Πλέον θα είχε να αντιμετωπίσει το μένος του Νίκου Αναστασιάδη, ο οποίος εξακολουθεί να έχει σοβαρή επιρροή στο κόμμα, συναγερμικά μέλη που ψήφισαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη και παρουσιάζονταν ως «αποστάτες τους οποίους δεν ξεκινά η ιστορία» από τον Συναγερμικό πρόεδρο και βεβαίως δύο ανθυποψήφιοι για τη θέση του, που έψεγαν τους χειρισμούς μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής και παράλληλα έτειναν το χέρι στους ψηφοφόρους που στύριζαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Η πάλιν των θρόνων ξεκίνησε μετά την ήττα

Πώς η εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη προκαλεί νέα δεδομένα στον Συναγερμό και το πολιτικό αφήγημα των δεξιών

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου προχώρησε στην πλήρη μετάλλαξη την περασμένη Τετάρτη, καθώς αντιλήφθηκε πως η ευθεία αντιπαράθεση μπορεί να του στοιχίσει και την παραμονή του στην ηγεσία του ΔΗΣΥ.

Ο Χάρης Γεωργιάδης διαβεβαίωσε τον Δημήτρη Δημητρίου ότι αν αποχωρήσει και τον στηρίξει ως αναπληρωτής του, θα είναι πρόεδρος μιας θητείας και πως στη συνέχεια θα αποχωρήσει.

Σε αυτό το δύσκολο τοπίο, ο Αβέρωφ Νεοφύτου επέλεξε να κάνει στροφή 180 μοιρών και να αλλάξει πλήρως αφήγημα. Φρόντισε να τηλεφωνήσει προσωπικά στους «αποστάτες», περιλαμβανομένης της οικογένειας Λετυμπίτη για να κάνουν πλέον μία νέα αρχή. Ήθελε παράλληλα να αποφυγή το μένος του Νίκου Χριστοδουλίδη και το ενδεχόμενο ο τελευταίος να επιχειρήσει να παρέμβει στο κόμμα για την επιλογή του δικού του εκλεκτού στο τιμόνι του κόμματος. Καθόλου τυχαία και η αναφορά ότι το κόμμα του δεν πρόκειται να είναι μία ανεύθυνη αντιπολίτευση που θα καταψηφίζει προϋπολογισμούς. Ως εκείνη βεβαίως το σημείο η κίνησή του εκλήφθηκε θετικά από τον στενό του περιγύρο. Αυτό, ωστόσο, που αποτέλεσε το μεγάλο του ολισθητήριον ήταν η αναφορά περί λαθών μεταξύ πρώτου και δεύτερου γύρου, το άδειασμα στην Καίτη Κληρίδου, τη στιγμή που ο ίδιος επέλεξε να νομιμοποιήσει τις δηλώσεις της, έχοντάς την στο πλευρό του την επόμενη μέρα και οι αναφορές περί τιμονιέρη. Στελέχη, που ήταν κοντά του όλο αυτό το διάστημα, θεώρησαν πως αποτέλεσε τη μεγάλη αυτοακύρωση του ίδιου και της πολιτικής του κόμματος και να witness ιδιαίτερα προδομένοι δεδομένου ότι εκείνοι είχαν στηρίξει πλήρως μέχρι εκείνη τη στιγμή όλες τις επιλογές του. Με μία κίνηση συνεπώς ο Αβέρωφ Νεοφύτου φρόντισε να εξοργίσει στενούς συμμάχους του και σίγουρα όχι να κερδίσει συναγερμικούς που

στηρίξαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη και κλειστάθηκαν όλο αυτό το διάστημα ως αποστάτες. Και αν η κίνηση του Κωνσταντίνου Πετρίδη να αποχωρήσει από τα πολιτικά δρώμενα ήταν εδώ και καιρό προκαθορισμένη, η απόφασή του να μείνει εντελώς εκτός της εκλογικής διαδικασίας φέρεται να συνδέεται και με το τελευταίο γεγονός της μεταμόρφωσης του Αβέρωφ Νεοφύτου από πολέμιο σε θιασώτη του Νίκου Χριστοδουλίδη.

Το περιβάλλον του

Το ερώτημα βεβαίως είναι ποιοι θα βρεθούν πλέον δίπλα στον κ. Νεοφύτου. Ο ίδιος θεωρήθηκε πως

κέρδισε κατά τη διάρκεια του προεκλογικού συμμαχούς και να αποκτήσει δεσμούς που στο παρελθόν δεν είχε με μία μερίδα της συναγερμικής βάσης. Αν ληφθούν υπόψη όσα εκτυλίχθηκαν στο μαραθώνιο εκείνου Πολιτικό Γραφείο θεωρείται πως το ελέγχει. Μάλιστα, την εβδομάδα που πέρασε πήρε τηλεφώνημα τα πλείστα μέλη για να ζητήσει να τον στηρίξουν σε ό,τι κι αν αποφασίσει, ενώ την περασμένη Τετάρτη κάλεσε κλειστού τύπου συνάντηση, με στελέχη που ήταν κοντά του να αρνούνται να παρευρεθούν. Το μεγάλο στοίχημα για τον Αβέρωφ Νεοφύτου είναι αν θα κρατήσει κοντά του όσους δούλεψαν

γι' αυτόν κατά τη διάρκεια του προεκλογικού. Στελέχη πάντως που μίλησαν στην «Κ» εκτιμούν πως η συνέχιση της παρουσίας του θα οδηγήσει σε συρρίκνωση των ποσοστών του κόμματος. Υπάρχουν εκείνοι που θεωρούν πως έπραξαν το καθήκον τους με το να σταθούν δίπλα του σε όλο τον προεκλογικό απλώς πλέον δεν θεωρούν πως κρωστούν πλέον κάτι στον πρόεδρο του κόμματος. Ανοικτό είναι αν στη λίστα των 100 υποστηρικτών του θα έχει πρωτοκλασάτα ονόματα, ακολουθώντας την μέθοδο του προεκλογικού, όταν έβγαλε μπροστά όλα τα δυνατά στελέχη του κόμματος ή αν θα επιλέξει να κινηθεί διαφορετικά. Ήδη στο παρασκήνιο διακινείται πως ο ίδιος θα επιλέξει για εκλεκτή του στη θέση δεύτερης τη τάξει την Αννίτα Δημητρίου. Μία κίνηση που θεωρείται πως θα τον βοηθήσει, αν ληφθεί υπόψη η δημοφιλία της προέδρου της Βουλής. Δεδομένη θεωρείται και η στήριξη του Πέτρου Δημητρίου, ο οποίος θέλει να παίξει ενεργό ρόλο στο διοικητικό κομμάτι του ΔΗΣΥ.

Ο Χάρης και η μία θητεία

Ο Χάρης Γεωργιάδης πάντως ήταν γνωστό από την αρχή ότι θα διεκδικήσει την προεδρία του κόμματος. Από τη μέρα που ανέλαβε τη θέση του αναπληρωτή προέδρου έχει ήδη κτίσει γέφυρες με τη συναγερμική βάση, ωστόσο ανοικτό είναι πόσο έρεισμα έχει στο συναγερμικό έδαφος. Έχει κτίσει ηγετικό προφίλ από την παρουσία του στο δύσκολο χαρτοφυλάκιο του υπουργ-

γίου Οικονομικών και έχει ιδιαίτερα στενές σχέσεις με τη Νέα Δημοκρατία. Ο Νίκος Αναστασιάδης τον θεωρεί πάντως τον επαρκέστερο αλλά προβληματίζεται κατά πόσο έχει το έρεισμα για να εκλεγεί. Παρά το ότι ο κ. Γεωργιάδης έχει ξεκαθαρίσει στην «Κ» πως δεν πρόκειται να ζητήσει βοήθεια από την ηγεσία, αλλά θα απευθυνθεί στα μέλη, η προτίμηση του Προέδρου θα έχει τη δική της σημασία. Μαζί του και στελέχη όπως ο Νίκος Νουρής, Κυριάκος Κούσιος και Ιωάνης Νικολάου που συνδέονται με τον Νίκο Αναστασιάδη θα διαφανεί πως θα κινηθούν. Πάντως, μέρος των βουλευτών όπως οι Σάββα Ορφανίδου, Ευθύμιος Δίπλαρος αλλά και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος θεωρείται πως βρίσκονται δίπλα στον κ. Γεωργιάδη. Ερώτημα είναι τι θα κάνει ο Ονούφριος Κουλά, ο οποίος διατηρεί πολύ στενές σχέσεις με τον Χάρη Γεωργιάδη αλλά και καλή επαφή με τον Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος τον έκανε εκπρόσωπο Τύπου στη θέση του Δημήτρη Δημητρίου. Ο αναπληρωτής πρόεδρος του κόμματος πάντως ξεκαθάρισε πως θα είναι πρόεδρος μιας θητείας και αυτό διευκολύνει και άλλα στελέχη που ενδεχομένως να ενδιαφερθούν στο μέλλον να διεκδικήσουν.

Οργανωτικό του Δημήτρη

Το μεγάλο ερώτημα είναι η δυναμική του Δημήτρη Δημητρίου, ο οποίος θεωρείται από πολλούς ως ο αντιστοιχός Νίκος Χριστοδουλίδης. Όχι σε θέμα φιλοσοφίας αλλά σε θέμα ερεϊσματος στη βάση του κόμματος, αλλά και λόγω της νεαρής ηλικίας. Ο Δημήτρης Δημητρίου έχει ένα ισχυρό οργανωτικό, το οποίο δουλεύει εδώ και καιρό και διαφάνηκε από την πρώτη του έλαβε στις βουλευτικές εκλογές. Έχει κινητοποιήσει τα νεότερα μέλη του ΔΗΣΥ και στη λίστα υποστηρικτών του θα βρίσκονται μεσαία στελέχη. Στόχος του στον ΔΗΣΥ, όπως υποστηρίζει, είναι η εφαρμοσμένη πολιτική, παρά η επικράτηση φιλελεύθερης ή συντηρητικής ιδεολογίας. Λόγω ηλικίας, αλλά και της εμφανούς αντιπολιτευτικής που ασκεί στον Αβέρωφ Νεοφύτου μπορεί να θεωρηθεί η ανανέωση στο κόμμα, ιδιαίτερα αν δεν τύχει της στήριξης του Νίκου Αναστασιάδη μπορεί να αποτελέσει τον τρίτο δρόμο. Τον κ. Δημητρίου ενδεχομένως να βλέπουν θετικά και μέλη του ΔΗΣΥ που ψήφισαν τον Νίκο

Στελέχη όπως ο Γιώργος Παμπορίδης αλλά και ο Κυρ. Κούσιος επιχειρούν να κάνουν μία την υποψηφιότητα έναντι στον Αβέρωφ Νεοφύτου.

Χριστοδουλίδη, θεωρώντας πως ο ίδιος θα είναι πιο συναινετικός, ίσως και να ενισχύσει τις σχέσεις ΔΗΣΥ με την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη.

Συναντήσεις για συμμαχία

Το ερώτημα βεβαίως που τίθεται από στελέχη που επιζητούν την αποχώρηση Αβέρωφ Νεοφύτου μετά την ήττα είναι για ποιο λόγο οι δύο υποψήφιοι δεν συνεργάζονται. Ήδη ο Χάρης Γεωργιάδης προσέγγισε τον Δημήτρη Δημητρίου για να συνεργαστούν, διαβεβαιώνοντας τον ότι αν δεχτεί θα είναι πρόεδρος για μία θητεία μόνο και στη συνέχεια να διεκδικήσει εκείνος. Ο κ. Δημητρίου αρνήθηκε μία τέτοια πρόταση και δεν ήταν καθόλου τυχαία η αναφορά του σε «επιτηρίδες» στο προεκλογικό του σποτ. Το ίδιο προσπάθησε να κάνει και ο Κυριάκος Κούσιος σε μία προσπάθεια να αποφευχθεί το ενδεχόμενο επανεκλογής Νεοφύτου. Την τελευταία κρούση για κοινή κάθοδο έκανε ο Γιώργος Παμπορίδης, θέτοντας την πρόταση Προεδρίας Χάρη Γεωργιάδη και αναπληρωτή προέδρου Δημήτρη Δημητρίου. Ο κ. Γεωργιάδης φέρεται να δέχτηκε ως συμβιβαστική λύση τη θητεία δύο χρόνων, την παραιτήσή του και στη συνέχεια τη διεξαγωγή νέου εκλογικού συνεδρίου, χωρίς ωστόσο να γίνει αποδεκτό από τον κ. Δημητρίου, καθώς όπως όλα δείχνουν έχει συγκεκριμένο πλάνο για την ηγεσία του ΔΗΣΥ και ενδεχομένως να θεωρεί πως αυτή η συγκυρία ευνοεί την εκλογή του.

Η περίπτωση Γιώργου Παμπορίδη

Μέχρι και τη στιγμή που γράφεται το ρεπορτάζ, ο Γιώργος Παμπορίδης δεν είχε καταλήξει στο αν θα διεκδικήσει την προεδρία ή όχι, έστω κι αν έχει ήδη ετοιμάσει τη λίστα των 100 προσώπων και την ανακοίνωσή του. Ο ίδιος φέρεται να αντιλαμβάνεται πως είναι ιδιαίτερα δύσκολη μία τέτοια εκλογική μάχη, καθώς δεν έχει την επαφή των υπολοίπων με την εκλογική βάση. Στόχος του πάντως είναι μία εκ βάθρων αλλαγή του ΔΗΣΥ τόσο στον τρόπο λειτουργίας όσο και σε ό,τι αφορά το παρελθόν. Από τους τρεις θα θεωρείτο ο μεγαλύτερος επικριτής της υποψηφιότητας Αβέρωφ Νεοφύτου. Αφενός

γιατί ήταν ο πρώτος που έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου για την πορεία του κόμματος στις ευρωεκλογές, αφετέρου γιατί ο ίδιος -λόγω και της απουσίας του από την ηγετική πυραμίδα- δεν επωμίζεται την ευθύνη για το κακό εκλογικό αποτέλεσμα.

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε
μια νέα εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νέο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Ξεκούραση είναι το πρώτο ζητούμενο για το σύνολο των απερχόμενων υπουργών, οι οποίοι στη συνέχεια θα επιστρέψουν στις επαγγελματικές τους ενσασχολήσεις, πριν από την είσοδό τους στο κυβερνητικό σχήμα.

Βγάζουν τα κουστούμια και πιάνουν δουλειά

Η επόμενη μέρα και το επαγγελματικό μέλλον των απερχόμενων κυβερνητικών μελών από την 1η Μαρτίου 2023

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Με την παράδοση των δεκαπέντε καρτοφυλακίων, υπουργικών και εκείνα των υφυπουργών, κλείνει ένα κεφάλαιο διάρκειας μέχρι και δέκα χρόνια, για κάποια κυβερνητικά μέλη, και ανοίγει ένα καινούργιο για το σύνολο του κυβερνητικού σχήματος. Η επόμενη μέρα για υπουργούς και υφυπουργούς σίγουρα δεν θα είναι το ανεργιακό επίδομα αλλά η επιστροφή στην αγορά εργασίας του ιδιωτικού τομέα, από τον οποίο προέρχεται η πλειοψηφία. Ήδη στα περισσότερα υπουργεία έχει ξεκινήσει η αντίστροφη μέτρηση που θα οδηγήσει στην έξοδο τα δεκαπέντε μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου της κυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη. Παράλληλα με τις προετοιμασίες αποχώρησης, τα κυβερνητικά στελέχη φαίνεται να έχουν κάνει ένα πρώτο προγραμματισμό για το τι θα τους «ζημερώσει» στο πολιτικό αλλά και επαγγελματικό τους μέλλον. Η επόμενη μέρα για το σύνολο των υπουργών και υφυπουργών είναι μια περίοδος ξεκούρασης, ως αρχή. Η «Κ» μίλησε με την πλειοψηφία του κυβερνητικού σχήματος για τα σχέδιά τους, ως απλοί πολίτες. Η πλειοψηφία θα επιστρέψει στις επαγγελματικές ασχολίες που εγκαταλείφθηκαν για να μεταπηδήσουν στην κυβέρνηση. Εδώ πρέπει να υπομνησθούν οι πρόνοιες του σχετικού νόμου και οι περιορισμοί στις επαγγελματικές ενσασχολήσεις κυβερνητικών στελεχών σε τομείς με συνάφεια των καθηκόντων τους. Περιορισμοί που τίθενται για δύο χρόνια εκτός και αν δοθεί η σχετική άδεια από την Επιτροπή Ασυμβίβαστου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ
Υπουργός Εξωτερικών

Η ολοκλήρωση της κυβερνητικής θητείας σηματοδοτεί την αφυπηρέτηση του Ιωάννη Κασουλίδη από την πολιτική, όπως είπε ο ίδιος στην «Κ». Ο υπουργός Εξωτερικών που επέστρεψε στο κυβερνητικό σχήμα με την αποχώρηση του Νίκου Χριστοδουλίδη, από την 1η Μαρτίου θα επιστρέψει στο πολιτικό του γραφείο εκεί δηλαδή που βρι-

σκόταν πριν από την επιστροφή του στο ΥΠ.Ε. Έως ο ίδιος μας είπε θα συνεχίσει να ασχολείται με θέματα που τον ενδιαφέρουν. «Έχω πράγματα να κάνω και να ασχοληθώ και με τα εγγονάκια μου».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ
Υπουργός Οικονομικών

Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης είναι από τους μακροβιότερους υπουργούς με θητεία και στις δύο πενταετίες της διακυβέρνησης Αναστασιάδη. Όπως ο ίδιος ανακοίνωσε, αποχωρεί από την πολιτική, θεωρώντας πως για τον ίδιο έκλεισε ένα κύκλο με το τέλος της κυβερνητικής θητείας αλλά και τα όσα ταλανίζουν τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Για την ώρα ο κ. Πετρίδης φαίνεται να έχει επιλέξει να απέχει από τα κομματικά συναγερμικά δρώμενα, δηλώντας πως δεν θα διεκδικήσει κάποιο ηγετικό αξίωμα. Στον επαγγελματικό τομέα ο κ. Πετρίδης δεν έχει ανοίξει τα χαρτιά του αλλά θεωρείται σίγουρο πως μετά από μια ανάπαυλα θα δραστηριοποιηθεί με τα οικονομικά.

ΝΙΚΟΣ ΝΟΥΡΗΣ
Υπουργός Εσωτερικών

Η δημόσια παραδοχή ότι δεν θα είναι ένας εκ των διεκδικητών της

προεδρίας του Δημοκρατικού Συναγερμού αφήνει εκτός συναγερμικών διεργασιών τον Νίκο Νουρή. Πρώτο ζητούμενο για τον υπουργό Εσωτερικών είναι χρόνος ξεκούρασης για τον ίδιο. Φαρμακοποιός στο επάγγελμα ο κ. Νουρής δεν θα επιστρέψει στην επαγγελματική οικογενειακή στέγη, τα νήια της οποίας θα αναλάβει η θυγατέρα του που επέστρεψε από τον Λονδίνο. Ωστόσο, ο ίδιος, όπως λέει, δεν θα μείνει ανεργός. Με νόημα τονίζει πως στα σκαριά βρίσκονται τα επόμενα βήματά του, χωρίς να διευκρινίζει εάν θα είναι πολιτικά ή επαγγελματικά. Ο ίδιος κατηγορηματικά διαβεβαιώνει πως θα σεβαστεί την απόφαση του ΔΗΣΥ για μη συμμετοχή στο νέο κυβερνητικό σχήμα.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΑ
Υπουργός Υγείας

Μετά από μια δύσκολη περίοδο στο υπουργείο Υγείας ένεκα της πανδημίας για τον Μιχάλη Χατζηπαντέλα η πρώτη προτεραιότητα είναι η ξεκούραση και μόνο ξεκούραση. Προγραμματίζει δύο ταξίδια το επόμενο διάστημα, ένα στο Λονδίνο για κάποια οικογενειακή του υπόθεση και ένα άλλο στην Αθήνα για ανάπαυλα. Επαγγελματικά θα επιστρέψει στον τομέα των υπηρεσιών, ασκώντας το επάγγελμα του. Ο κ. Χατζηπαντέλα είναι, μεταξύ άλλων, μέλος του Institute of Chartered Accountants in England and Wales, του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου και του Association of International Accountants. Πολιτικά θα συνεχίσει την παρουσία του στα κοινά καθώς και στον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ
Υπουργός Άμυνας

Για τον υπουργό Άμυνας η επόμενη μέρα εκτός κυβέρνησης είναι ξεκάθαρη. Στον επαγγελματικό τομέα το τέλος της θητείας του στο ΥΠΑΜ σηματοδοτεί την επιστροφή του στην οικογενειακή επιχείρηση Landtourist Valuations LLC που δραστηριοποιείται στην εκτίμηση όλων των ειδών ακινήτων σε όλη την Κύπρο, καθώς και στις μελέτες βιωσιμότητας ακινήτων, ως κτηματικός σύμβουλος. Στο πολιτικό πεδίο θεωρείται δεδομένη η εμπλοκή του στα κοινά, δηλώντας ξεκάθαρα ότι θα παραμείνει ενεργός πολίτης.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΔΗΣ
Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος

Για τον υπουργό Γεωργίας ο ακαδημαϊκός τομέας και η επιστροφή του είναι απόφαση ειλημμένη. Ο Κώστας Καδής εφάρσεν γερμίες μπαταρίες, για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, θα επιστρέψει στο πανεπιστήμιο Frederick στο οποίο έχει δημιουργήσει μεταξύ άλλων τη Μονάδα Διατήρησης της Φύσης, που επικεντρώνεται σε θέματα ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων και αειφόρου ανάπτυξης. Επιπλέον ο υπουργός Γεωργίας φαίνεται να έχει δεχθεί και άλλες επαγγελματικές προτάσεις, πάντα στον

ακαδημαϊκό τομέα, τις οποίες για την ώρα δεν αποκαλύπτει. Ο ίδιος θα παραμείνει ενεργός πολίτης χωρίς να αποκλείει εμπλοκή στα πολιτικά πράγματα του τόπου.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ
Υπουργός Παιδείας

Για τον υπουργό Παιδείας το ζητούμενο της επόμενης μέρας στην κυβέρνηση είναι η ξεκούραση μετά από μια δύσκολη περίοδο στο ΥΠΑΠ. Στις σκέψεις του κ. Προδρόμου στον επαγγελματικό τομέα υπάρχουν συγκεκριμένα πράγματα, ωστόσο, όπως ο ίδιος δηλώνει, δεν θα βιαστεί να πάρει τις τελικές αποφάσεις. Η εμπλοκή του στα πολιτικά πράγματα θεωρείται ότι θα έχει συνέχεια παρά τα όσα συνέβησαν στο Πολιτικό Γραφείο του Συναγερμού, όταν μια μικρή ομάδα τον προηλάκισε φραστικά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ
Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων

Οι σχεδιασμοί του Γιάννη Καρούσου για την επόμενη μέρα είναι ιδιαίτερα φορτωμένοι τόσο στον επαγγελματικό όσο και στον πολιτικό τομέα. Ο υπουργός Μεταφορών επαγγελματικά θα επιστρέψει στις επιχειρήσεις του στον τουριστικό τομέα τις οποίες εγκατέλειψε για να υπουργοποιηθεί. Στο πολιτικό

κομμάτι ο κ. Καρούσος θα διεκδικήσει τον ερχόμενο Μάιο την θέση του αναπληρωτή προέδρου ή αντιπροέδρου. Επίσης, όπως υποστηρίζουν πηγές από το περιβάλλον του, έχει δεχθεί εισηγήσεις να διεκδικήσει τη θέση του προέδρου του επαρχιακού συμβουλίου στις δημοτικές εκλογές του 2024.

ΝΑΤΑΣΑ ΠΗΛΕΙΔΟΥ
Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας

Για την υπουργό Ενέργειας το πρώτο ζητούμενο στο νέο κεφάλαιο της ζωής της είναι η ξεκούραση και περισσότερος χρόνος για τις οικογενειακές της υποχρεώσεις. Την ίδια δεν φαίνεται προς το παρόν να την απασχολεί έντονα το επαγγελματικό κομμάτι, θέλοντας να έχει χρόνο για προσωπικά της ζητήματα. Σε δεύτερο στάδιο και εφάρσεν δεν υπάρχουν οι περιορισμοί στα επαγγελματικά που υπάρχουν για υπουργούς, η κ. Πηλείδου δεν αποκλείει την ενσασχολή της με τομείς όπως η ενέργεια ή και η ναυτιλία.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΟΥΣΙΟΣ
Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Δικηγόρος στο επάγγελμα, το επόμενο βήμα του υπουργού Εργασίας είναι οι εκλογικές διαδικασίες στον ΔΗΣΥ και αμέσως μετά μια περίοδο ξεκούρασης. Στο πολιτικό πεδίο ο υπουργός Εργασίας δεν φαίνεται διατεθειμένος να αποσυρθεί και όπως λέει με τον ένα ή άλλο τρόπο θα δηλώνει παρών. Οι τελικές του αποφάσεις για τα επαγγελματικά του βήματα θα παρθούν μετά την περίοδο ανάπαυλας. Ο ίδιος θεωρεί ότι παραμένει δικηγόρος ωστόσο δεν έχει ξεκαθαρίσει εάν θα επιστρέψει στο γραφείο στο οποίο είναι εκ των ιδρυτών.

46

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

Προς το ΕΛΚ κλίνει ο Χριστοδουλίδης

Κρούσεις από το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα και τους Φιλελεύθερους για την καρέκλα της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Το παρασκήνιο της εβδομάδας μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής διαδέχθηκε και ένα ευρωπαϊκό παρασκήνιο μετά τις εκλογές, με αντικείμενο σε ποια πολιτική οικογένεια εντάσσεται ο νεοεκλεγείς Πρόεδρος Νίκος Χριστοδουλίδης. Το κύριο ερώτημα είναι αν το κεντροδεξιό Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα θα κρατήσει για ακόμα πέντε χρόνια την έδρα της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ή αν οι Φιλελεύθεροι του Εμανουέλ Μακρόν θα αποκτήσουν ακόμα ένα μέλος. Πηγές από το ΕΛΚ θεωρούν πως η συμμετοχή Χριστοδουλίδη στην κεντροδεξιό ομάδα έχει κλείσει.

Μεταξύ των δύο Κυριακών, ο κ. Χριστοδουλίδης φέρεται να ζήτησε, όπως πληροφορείται η «Κ», από τον Αβέρωφ Νεοφύτου τη στήριξη του ώστε να συμμετάσχει στο ΕΛΚ, προκλώντας την αντίδραση Νεοφύτου. Μετά τη δεύτερη Κυριακή οι συνθήκες είχαν αλλάξει, με τον πρόεδρο του ΕΛΚ Μάνφρεντ Βέμπερ να τάσσεται υπέρ της «ένταξης» Χριστοδουλίδη, και τον κ. Νεοφύτου να ανοίγει τον δρόμο για τη συμμετοχή του μέχρι προ μερικών ημερών αποστάτη στη «μίνι-σύνοδο» του ΕΛΚ στις 23 Μαρτίου στις Βρυξέλλες. Η κινητοποίηση του πανευρωπαϊκού κόμματος της Κεντροδεξιάς δεν είναι άσχετη με το άλλο φλερτ που δεχόταν ο κ. Χριστοδουλίδης από τον ίδιο τον Εμανουέλ Μακρόν εκ μέρους της ομάδας των Φιλελεύθερων (Renew Europe), προσωπικό δημιούργημα του Γάλλου Προέδρου, αλλά και από τον επικεφαλής της πολιτικής ομάδας στο Κοινοβούλιο, Στεφάν Σζζουρνέ.

Σκέπτεται, μα κλίνει δεξιά

Όπως πληροφορείται η «Κ», οι τελικές αποφάσεις δεν έχουν ληφθεί, όμως ο κ. Χριστοδουλίδης φαίνεται να προσανατολίζεται προς το ΕΛΚ απ' όπου και προέρχεται, λόγω και του ρόλου που παίζουν οι συμμαχίες στη συγκεκριμένη ομάδα στο Κυπριακό. Από το περιβάλλον Χριστοδουλίδη θεωρείται σημαντική και η σχέση με τη Γαλλία και τον κ. Μακρόν, δεδομένου και της απουσίας του από το Κοινοβούλιο, αλλά και του κ. Μακρόν, δεδομένου και της απουσίας του από το Κοινοβούλιο, τότε ο Συναγερμός μπορεί να ανακηρυχθεί πρωταθλητής.

Από το περιβάλλον Χριστοδουλίδη θεωρείται σημαντική και η σχέση με τη Γαλλία και τον κ. Μακρόν, δεδομένου και πως αυτή τη στιγμή η Κύπρος δεν εκπροσωπείται σε κανένα επίπεδο στους θεσμούς στην τρίτη μεγαλύτερη πολιτική ομάδα, αυτή των «Φιλελεύθερων» (Renew Europe).

πολιτικό σύστημα της Κύπρου δεν είναι κομματικές, καθώς η κυβέρνηση δεν εκλέγεται μέσω του κοινοβουλίου (η χώρα μας έχει το μόνο καθαρόαιμο προεδρικό σύστημα στην Ε.Ε.), και ως εκ τούτου η τελική απόφαση αφορά μόνο τον κ. Χριστοδουλίδη. Τις επόμενες ημέρες αναμένονται δημόσιες ανακοινώσεις, αν και δεν αποκλείεται ο εκλεγμένος Πρόεδρος να συζητήσει πρώτα το θέμα με τα κόμματα που τον στήριζουν.

Δεν ήταν τρεις

Η παρουσία των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων (και των μελών τους σε εθνικό επίπεδο) στους θεσμούς έχει ως αφετηρία τις πολιτικές ομάδες που σχηματίζουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, γι' αυτό η εκπροσώπηση σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι μια άτυπη άσκηση συμμαχιών, που στην πράξη εκφράζεται μέσω του συντονισμού σε μίνι-συνόδους κάθε πολιτικής οικογένειας πριν από τις Συ-

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου επέλεξε να μην ανοίξει νέα μέτωπα παρά τις πολύ έντονες προεκλογικές τοποθετήσεις του για το θέμα ένταξης σε κάποια πολιτική οικογένεια στο Ευρωκοινοβούλιο.

νόδους Κορυφής. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η συζήτηση που είχαν στο τελευταίο ντιμπέιτ πριν από τον δεύτερο γύρο ο Νίκος Χριστοδουλίδης και ο Ανδρέας Μαυρογιάννης.

Ο κ. Χριστοδουλίδης είχε αναφερθεί σε κρούσεις από τρεις πολιτικές ομάδες, που λογικά μπορούσε να ερμηνευθεί ως κρούσεις από ΕΛΚ (ΔΗΣΥ), Φιλελεύθερους (μέλος των οποίων είναι η ΔΗΠΑ), αλλά και Σοσιαλδημοκράτες (ΔΗΚΟ

και ΕΔΕΚ). Ωστόσο, ο ίδιος ο κ. Χριστοδουλίδης, όταν κλήθηκε στο ντιμπέιτ να διευκρινίσει, ανέφερε πως οι ομάδες ήταν οι «Φιλελεύθεροι, η ομάδα του κύριου Μακρόν, όπως επίσης και το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα», που παραπέμπει σε δύο πολιτικές ομάδες, καθώς η ομάδα την οποία δημιούργησε ο κ. Μακρόν (Renew) είναι η συνέχεια της ομάδας των Φιλελεύθερων. Συνομιλητές της «Κ» τόσο από Βρυξέλλες όσο και από τη Λευκωσία ανέφεραν πως δεν έγινε πρόταση από τους Σοσιαλδημοκράτες.

Βέμπερ, Μέτσολα, Κυριάκος

Όπως έγραψε πριν από τις εκλογές η «Κ», στα γραφεία του ΕΛΚ σε Βρυξέλλες και όχι μόνο επικρατούσε ανησυχία για τις δημοσκοπικές επιδόσεις του κ. Νεοφύτου και του ΔΗΣΥ. Τα τελευταία χρόνια το άλλοτε κραταιό μεταξύ των κρατών μελών ΕΛΚ, υποχώρησε σημαντικά με την άνοδο Μακρόν στη Γαλλία, των Σοσιαλιστών στην Ισπανία και

των συντηρητικών σε Πολωνία, Τσεχία και Ιταλία. Μάλιστα, από τα μέσα του 2020, όταν στην οικογένεια του ΕΛΚ ανήκαν 12 από τις 27 κυβερνήσεις της Ε.Ε., ο αριθμός τους έπεσε στις 7 στα μέσα του 2022, τον χαμηλότερο από τη μεγάλη διεύθυνση του 2004, ισοψηφώντας με τους Σοσιαλιστές και τους Φιλελεύθερους. Σήμερα το ΕΛΚ βρίσκεται στις 9 έδρες (Σοσιαλιστές 6, Φιλελεύθεροι 6, Συντηρητικοί 3, ενώ οι ηγεσίες Ουγγαρίας, Λιθουανίας και Βουλγαρίας είναι είτε ανεξάρτητες ή εκτός ομάδων).

Σε αυτό το περιβάλλον, και με το ΕΛΚ να είναι το ευρωπαϊκό κόμμα που επενδύει όσο κανένα άλλο πολιτικό κεφάλαιο και κονδύλια στην πρωτοκαθεδρία του, το αποτέλεσμα του πρώτου γύρου έφερε την προσπάθεια, και σε προσωπικό επίπεδο εκτός από τον κ. Βέμπερ και από την πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα και τον Έλληνα πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, να κρατήσουν την

Κύπρο στην ομάδα των κεντροδεξιών κυβερνήσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Η στροφή Αβέρωφ

Η πίεση είχε ως κύριο αποδέκτη τον Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος αντιμετώπιζοντας παράλληλα και τη μάχη για τον έλεγχο του ΔΗΣΥ, επέλεξε να μην ανοίξει νέα μέτωπα, παρά τις πολύ έντονες προεκλογικές τοποθετήσεις του για το θέμα. Όπως εξήγησαν πηγές από το ΕΛΚ και τον ΔΗΣΥ στις Βρυξέλλες στην «Κ», η επιστολή Βέμπερ στον Χριστοδουλίδη δεν θα μπορούσε να είχε σταλεί χωρίς την έγκριση του κόμματος - μέλους του ΕΛΚ στην Κύπρο, δηλαδή την έγκριση του κ. Νεοφύτου. Γι' αυτό και την Τετάρτη το επιτελείο Χριστοδουλίδη έσπευσε να κυκλοφορήσει στα ΜΜΕ την επιστολή Βέμπερ, ενώ την ίδια ημέρα ο πρόεδρος του ΕΛΚ έστειλε το δικό του μήνυμα ειρήνευσης. Σε ανάρτηση στο Twitter ευχαρίστησε τον κ. Νεοφύτου «για τα πολλά χρόνια ηγεσίας», τη δέσμευσή του «στις αξίες και τις αρχές μας» και την «ανιδιοτελή αφοσίωση» στην ενίσχυση του ΕΛΚ, στήριζοντας «συμμετοχή» και «συμπερίληψη» Χριστοδουλίδη «στην οικογένεια του ΕΛΚ».

Αντίστοιχη ανάρτηση φρόντισε να κάνει και ο κ. Μητσοτάκης, τονίζοντας πως ο κ. Νεοφύτου «παραμένει ένας υπεύθυνος πολιτικός αρχηγός που θα στηρίζει τη νέα κυβέρνηση της Κύπρου στις δύσκολες προκλήσεις», ευχαριστώντας τον για τη στήριξη του στην ένταξη Χριστοδουλίδη στο ΕΛΚ.

Φυσικά, το πως ο κ. Χριστοδουλίδης, ως διαγραμμαμένο στέλεχος του Συναγερμού μετά την υποβολή της υποψηφιότητάς του χωρίς απόφαση του κόμματος, θα συμμετέχει στο ΕΛΚ θεωρείται από τους εμπλεκόμενους διαδικαστικό ερώτημα, με φωνές στον ΔΗΣΥ, με κύρια αυτή του διεκδικητή της ηγεσίας του κόμματος Δημήτρη Δημητρίου, να ζητούν ήδη ανάκληση των διαγραφών.

Ενδεικτικό της προσπάθειας επουλώσης των κομματικών τραυματισμών στην Κύπρο μέσω Βρυξελλών είναι και η δημόσια σιωπή τις τελευταίες ημέρες του Προέδρου Αναστασιάδη για το θέμα, παρά το γεγονός πως έχει ανοικτά στηριχτεί στην πλειοψηφία του κόμματος με την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

Περί αποστασίας

Η χρήση των όρων «αποστασία» και «αποστάτης» (και μεταξύ Α' και Β' γύρου οι βαριών χαρακτηρισμών, όπως «προδότες» και «Ιούδες»), σημάδεψαν αυτές τις εκλογές, παραπέμποντας σε παλαιότερες εποχές πολιτικές όξυνσης άνευ ορίων. Οι λέξεις αυτές είναι φορτισμένες με ένα ηθικό υπονοούμενο που εξάπτει συναισθήματα και θολώνει την πολιτική σκέψη. Είναι πραγματικά ευχάριστο ότι μόλις έκλεισαν οι κάλπες αυτοί που τις εκτόξευσαν τις απέσυραν.

Πρόκειται για πολιτικούς όρους από την εποχή που η κοινωνία αντιτίριζε το κόμμα ως θρησκεία που κυριαρχούσε στη ζωή του ψηφοφόρου, καθόριζε τη δουλειά του, το καφενείο του, τη χώρα σπουδών των παιδιών του, την ποδοσφαιρική του ομάδα. Τότε, που με μία του λέξη το κόμμα μπορούσε να καταδικάσει κάποιον σε κοινωνικό ή εργασιακό αποκλεισμό. Τότε που ο ψηφοφόρος χρειαζόταν το κόμμα του περισσότερο απ' όσο το κόμμα τον ψηφοφόρο του. Ευτυχώς παρήλθαν αυτές οι εποχές. Αν ίσχυαν ακόμα, πολύ αμφιβάλλω αν θα βρισκόταν έστω κι ένα συναγερμικό στέλεχος να στηρίξει ανοικτά υποψήφιο που υποστηριζόταν από το ΑΚΕΛ. Τα δεδομένα σήμερα έχουν ανατραπεί άρδην. Είναι τα κόμματα που έχουν απεγνωσμένα ανάγκη τους ψηφοφόρους και πρέπει να

τους συμπεριφέρονται καλύτερα και να επιδεικνύουν μεγαλύτερο σεβασμό στη νοημοσύνη τους, εάν θέλουν να τους ξαναδούν.

Στην περίπτωση ειδικά του ΔΗΣΥ, η χρήση του όρου αποστασία δεν μυρίζει μόνο ναφθαλίνη, αποτελεί μια κομματικά ανιστόρητη παραδοξότητα. Τόσο που διερωτάσαι αν είναι δυνατόν το προεκλογικό πάθος να θόλωσε σε τέτοιο βαθμό την ιστορική μνήμη. Εάν κρατούσαμε λογαριασμό ποιο κόμμα ωφελήθηκε περισσότερο από αποστασίες και αντάμειψε αποστάτες, με τη λογική που η ηγεσία του ΔΗΣΥ χρησιμοποίησε τον όρο, τότε ο Συναγερμός μπορεί να ανακηρυχθεί πρωταθλητής.

Ο Λεόντιος Ιεροδιακόνου εκλέγεται με τη σημαία του ΔΗΚΟ το 1976. Το 1977 αποχωρεί από το ΔΗΚΟ, κρατάει τη βουλευτική του έδρα και το 1980 προσχωρεί στον ΔΗΣΥ για να γίνει ο πρώτος του βουλευτής. Λίγους μήνες μετά, ομάδα έξι βουλευτών του ΔΗΚΟ, υπό τον τότε πρόεδρο της Βουλής Αλέκο Μιχαηλίδη, παίρνουν τις έδρες τους, φεύγουν από το κόμμα τους και δημιουργούν τη ΝΕΔΗΠΑ, η οποία δεν πετυχαίνει είσοδο στη Βουλή και το 1988 προσχωρεί στον ΔΗΣΥ.

Το 1983 ο Νίκος Ρολάνδης, υπουργός Εξωτερικών του Σπύρου Κυπριανού, παραιτείται λόγω δια-

Τα δεδομένα σήμερα έχουν ανατραπεί άρδην. Είναι τα κόμματα που έχουν απεγνωσμένα ανάγκη τους ψηφοφόρους και πρέπει να τους συμπεριφέρονται καλύτερα και να επιδεικνύουν μεγαλύτερο σεβασμό στη νοημοσύνη τους, εάν θέλουν να τους ξαναδούν.

φωνιών στο Κυπριακό, αποχωρεί από το ΔΗΚΟ και ιδρύει το κόμμα των Φιλελεύθερων. Με την αποχώρηση της ΝΕΔΗΠΑ και τη συνεργασία των Φιλελεύθερων, στις βουλευτικές εκλογές του 1991 ο ΔΗΣΥ καταγράφει το μεγαλύτερο ποσοστό στην ιστορία του (35,81%),

ανοίγοντας τον δρόμο στον Γλαύκο Κληρίδη να εκλεγεί στην Προεδρία της Δημοκρατίας το 1993. Το πέτυχε με τη στήριξη του επίσημου ΔΗΚΟ, το οποίο δεν έφερε ένσταση στην υποψηφιότητα των αποστατών του. Τους Ιεροδιακόνου, Αλ. Μιχαηλίδη και Ρολάνδη αντάμειψε ο

Γλαύκος Κληρίδης κατά τη δεκαετή διακυβέρνησή του με τα υπουργεία Συγκοινωνιών, Εξωτερικών και Εμπορίου αντίστοιχα.

Υπάρχει και συνέχεια. Στις Προεδρικές του 1998 το επίσημο ΔΗΚΟ εγκαταλείπει τον Γλαύκο Κληρίδη και συμπράττει με το ΑΚΕΛ. Πώς λοιπόν επανεκλέγεται ο Κληρίδης στην Προεδρία; Διασπάται (ξανά) το ΔΗΚΟ: ο Αλέξης Γαλανός διεκδικεί ως ανεξάρτητος την Προεδρία της Δημοκρατίας και στον β' γύρο στηρίζει Κληρίδη απέναντι στον υποψήφιο που υποστήριζε το ΔΗΚΟ. Ο δε Ντίκος Μιχαηλίδης αποστατεί από τον α' γύρο για να στηρίξει Κληρίδη. Την ίδια περίοδο η Κατερίνα Παντελίδου, βουλευτριά Κερύνειας του ΔΗΚΟ, διαχωρίζει τη θέση της και προσχωρεί στον ΔΗΣΥ.

Υπάρχουν και άλλα παραδείγματα. Αυτά όμως αρκούν για να καταδείξουν ότι ο ΔΗΣΥ είναι ένα φιλόξενο και γενναίο κέντρο υποδοχής «αποστατών» με μια μεγάλη περιστερόφρονη πόρτα μάλιστα. Διότι το κόμμα δεν μπορεί να κατηγορηθεί ότι εφαρμόζει δύο μέτρα και δύο σταθμά, μιας και υπήρξε εξίσου κουβαντάς και μ' αυτούς που αποσχίστηκαν από το δικό του σώμα. Τα πιο γνωστά παραδείγματα είναι οι Πρόδρομος Προδρόμου, Ρίκκος Ερωτοκρίτου και Δημήτρης Συλλούρης. Λόγω

διαφωνιών στο δημοψήφισμα του 2004, οι δύο πρώτοι αποστάτησαν, δημιούργησαν συνδυασμό (υπό τον πρώην πρόεδρο του ΔΗΣΥ Γιαννάκη Μάτση), διεκδίκησαν τις πρώτες Ευρωεκλογές και κέρδισαν τη μία από τις έξι έδρες. Το 2005, ο Δημήτρης Συλλούρης δημιούργησε το ΕΥΡΩΚΟ, στο οποίο εντάχθηκαν ο Ερωτοκρίτου και ο βουλευτής του ΔΗΣΥ Χριστόδουλος Ταραμουντάς. Είναι πολύ φρέσκο στη μνήμη μας πόσο πλουσιοπάροχα αντάμειψε ο Νίκος Αναστασιάδης και ο ΔΗΣΥ του Αβέρωφ Νεοφύτου τους Προδρόμου, Ερωτοκρίτου και Συλλούρη.

Στον ΔΗΣΥ, λοιπόν, από την εποχή του Γλαύκου Κληρίδη, οι λεγόμενοι αποστάτες επιβραβεύονται με τα πιο φαντασμακάκια λάφυρα της εξουσίας. Γι' αυτό και ξένισε η ευκολία και η ένταση με την οποία εκτοξεύθηκαν εν έτει 2023 οι κατηγορίες αυτές. Ίσως εμπίπτουν κι αυτές στα λάθη στα οποία αναφέρθηκε ο Αβέρωφ Νεοφύτου την περασμένη Τετάρτη μετά τη συνάντησή του με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. «Κάναμε λάθη, άνθρωποι είμαστε. Απολογούμαστε για τα λάθη. Να μάθουμε από τα λάθη μας», είπε.

Ο κ. Ανδρέας Χατζηκυριάκος είναι επικοινωνιολόγος και διευθύνων σύμβουλος της ΓΝΩΡΑ - Σύμβουλοι Επικοινωνίας.

«Μισές δουλειές» για το μεταναστευτικό

Σχέδιο δράσης άνευ περιεχομένου για τη Λευκωσία από την Κομισιόν – Βραδυφλεγές περιβάλλον για τη νέα κυβέρνηση

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η απερχόμενη κυβέρνηση Αναστασιάδη εξέφρασε ικανοποίηση για τα αποτελέσματα της έκτακτης Συνόδου Κορυφής της Ε.Ε. αναφορικά με το μεταναστευτικό, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην εξασφάλιση ομόφωνης απόφασης των 27 κρατών-μελών αναφορικά με την εκπόνηση από την Κομισιόν, ενός «σχεδίου δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο». Η εξέλιξη αυτή δημιουργεί μεν θετικές εντυπώσεις, αλλά επί του παρόντος εξαντλείται σε επικοινωνιακό επίπεδο, αναφορικά με την παράτυπη μετανάστευση. Καθώς δεν παρέχει καμία εγγύηση για λύση του μείζονος ζητήματος που αντιμετωπίζει η Κυπριακή Δημοκρατία, ενώ τα δύσκολα έπονται και παραπέμπονται στη νέα Κυβέρνηση, υπό τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Για δύο λόγους:

• **Αφενός**, γιατί το «σχέδιο δράσης» για την Ανατολική Μεσόγειο αποτελεί επί του παρόντος «ταμπέλα άνευ περιεχομένου». Ως επίσημο και γιατί τα αντιστοιχία τεχνοκρατικά σχέδια δράσης για τα Δυτικά Βαλκάνια και την Κεντρική Μεσόγειο αφορούν κράτη που συνεργάζονται μεταξύ τους και άρα εδράζονται σε ένα «μοντέλο συνεργασίας», το οποίο ως γνωστόν η Τουρκία απορρίπτει έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας, την οποία δεν αναγνωρίζει.

• **Και αφεντέρου** –και κυρίως– γιατί η απερχόμενη κυβέρνηση δεν κατόρθωσε να εξασφαλίσει από την Ε.Ε. την κατοχύρωση των πολιτικών ιδιαιτεροτήτων που αντιμετωπίζει η Κύπρος, πριν από την εκπόνηση του σχεδίου δράσης ή έστω ως μέρος του, προκειμένου να φρενάρει τις ροές που διοχετεύει η Τουρκία στη νήσο. Επί του προκειμένου μάλιστα δεν υπάρχει καμιά αναφορά στις αποφάσεις των «27», όπως καταγράφονται στα Συμπεράσματα που εκδόθηκαν, αφήνοντας για άλλη μία φορά εκτός κάδρου την Άγκυρα και εκτεθειμένη τη Λευκωσία.

Τα Συμπεράσματα, λοιπόν, που εγκρίθηκαν ομόφωνα, εξαντλούνται στην εκπόνηση ενός «σχεδίου δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο», το οποίο δυστυχώς, στην περίπτωση της Κύπρου ισοδυναμεί με «αγορά ελπίδας». Σε πρακτικό επίπεδο, είναι κάποιος μπει στον κόπο να ανατρέξει στα αντιστοιχία σχέδια δράσης για τα Δυτικά Βαλκάνια ή/και για την Κεντρική Μεσόγειο, τα οποία έχουν ήδη εκπονηθεί, θα

διαπιστώσει ότι πρόκειται για τεχνοκρατικά κείμενα, τα οποία αναφέρονται, για παράδειγμα, στη δράση του Frontex ή στη διεύθυνση και λειτουργία των εγκαταστάσεων υποδοχής, κάτι που βεβαίως δεν μπορεί να αποτελέσει τη συνταγή ανακαίτησης της γενεσιουργού αιτίας, του προβλήματος, που αντιμετωπίζει η Κύπρος. Δηλαδή των ροών που διοχετεύονται από την Τουρκία. Εάν λοιπόν η Ε.Ε. επικεντρωθεί στη διεύθυνση των εγκαταστάσεων υποδοχής, στο σχέδιο δράσης που θα εκπονήσει για την Ανατολική Μεσόγειο, προσβλέποντας να καλύψει και την Κύπρο, δεν

Τα Συμπεράσματα που εγκρίθηκαν ομόφωνα, εξαντλούνται στην εκπόνηση ενός «σχεδίου δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο», το οποίο δυστυχώς, στην περίπτωση της Κύπρου ισοδυναμεί με «αγορά ελπίδας».

θα είναι σε θέση να συμβάλει στην αποτροπή των ροών. Αλλά απλώς θα συμβάλει στην καλύτερη διαχείριση ενός εν δυνάμει hot spot, που με μαθηματική ακρίβεια θα δημιουργηθεί στη νήσο, η οποία συνεχίζει να σπάζει το ένα ρεκόρ μετά το άλλο στις παράνομες διελθείσεις και στις αιτήσεις ασύλου.

Αυτό λοιπόν που απουσιάζει από τις αποφάσεις των «27» και την περιλήψη του οποίου δεν εξασφάλισε η απερχόμενη κυβέρνηση –όπως προκύπτει αβίαστα και από τα Συμπεράσματα– είναι η πολιτική διάσταση του ζητήματος, η οποία είναι σαφής στη Δήλωση Ε.Ε. - Τουρκίας (18 Μαρτίου 2016) και επί της οποίας ωστόσο δεν κατάφερε να οικοδομήσει η Λευκωσία, στην πρόσφατη έκτακτη Σύνοδο Κορυφής, στις 9 Φεβρουαρίου. Στην παράγραφο 3 της εν λόγω Δήλωσης Ε.Ε. - Τουρκίας, υπογραμμίζεται ότι «η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό να αποτρέψει το άνοιγμα νέων θαλάσσιων ή χερσαίων οδών παράνομης μετανάστευσης από την Τουρκία προς την Ε.Ε. και θα συνεργασθεί εν προκειμένω με τις γειτονικές χώρες καθώς και με την Ε.Ε.». Είναι λοιπόν σαφές ότι η παράγραφος 3 της Δή-

Η στόχευση που επιδιώχθηκε στο πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «μπάζει», καθώς έμεινε στους τύπους και δεν άγγιξε την ουσία.

Ο Μάριος Πελεκάνος παρουσίασε ως μείζονα επιτυχία τη μελλοντική εκπόνηση ενός «σχεδίου δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο», το οποίο, με βάση τα σημερινά δεδομένα, δεν εγγυάται κατοχύρωση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

λωσης Ε.Ε. - Τουρκίας είναι ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια της Λευκωσίας, το οποίο δυστυχώς δεν αξιοποιήθηκε, αφήνοντας εκτεθειμένη το κυπριακό κράτος, σε δύο επίπεδα:

1) Από τη μία, η Άγκυρα όχι μόνο δεν έχει λάβει μέτρα για αποτροπή

νέων οδών παράνομης μετανάστευσης, αλλά στην περίπτωση της Κύπρου, η ίδια δρομολογεί τη διοχέτευση ροών, κάτι που παραδέχονται οι υπηρεσίες ασφαλείας της Ε.Ε. (στο πλαίσιο διαβαθμισμένου εγγράφου που αναφέρεται σε σχέδιο για δημογραφική αλλοίωση της νήσου).

2) Από την άλλη, η Τουρκία δεν συνεργάζεται με την Κυπριακή Δημοκρατία, όπως της ζητείται στο πλαίσιο της παραγράφου 3 της Δήλωσης, μέσω της οποίας εξασφάλισε διασκατομύρια ευρώ από την ενωμένη Ευρώπη.

Αυτά λοιπόν τα δύο σημεία των ανεκπλήρωτων υποχρεώσεων της Τουρκίας δεν επιχειρείται να ρυθμιστούν είτε στο πλαίσιο των Συμπερασμάτων που ομόφωνα ενέκριναν οι «27», αλλά ούτε υπάρχει καμιά εγγύηση ότι θα περιληφθούν στο σχέδιο δράσης που θα εκπονήσει η Κομισιόν για την Ανατολική Μεσόγειο, ειδικά και σε σχέση με την Κύπρο. Με άλλα λόγια, η απερχόμενη κυβέρνηση, στο ανώτατο επίπεδο του Προέδρου της Δημοκρατίας, έκανε «μισές δουλειές». Εξασφάλισε την «εικόνα», με την εκπόνηση ενός τεχνοκρατικού σχεδίου δράσης για την Ανα-

τολική Μεσόγειο από την Κομισιόν, κάτι που είναι μεν θετικό, αλλά δεν διασφάλισε την ουσία της ανακαίτησης του προβλήματος των παράτυπων ροών. Η οποία πρακτικά θα μπορούσε να διασφαλιστεί είτε με τη διεκδίκηση της ενεργοποίησης της Ε.Ε., προκειμένου η Τουρκία να εφαρμόσει την παράγραφο 3 της Κοινής Δήλωσης την οποία προσυπέγραψε το 2016. Είτε με την εφαρμογή της Συμφωνίας Επανεξισορροκίας, την οποία η Άγκυρα δεν εφαρμόζει ούτε στην περίπτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας (σ.σ. διότι δεν αναγνωρίζει τη «νήσο Κύπρου», όπως είχε διαμηνύσει διά επιστολής προς την Κομισιόν), αλλά ούτε και γενικότερα έναντι άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στη Σύνοδο Κορυφής στις 23 Μαρτίου (την πρώτη του Νίκου Χριστοδουλίδη ως προέδρου της Κύπρου), το ζήτημα της μετανάστευσης θα απουσιάζει από την ατζέντα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Όπως πληροφορούμαστε, δρομολογείται απλώς η τοποθέτηση «δύο γραμμών» στα Συμπεράσματα, οι οποίες θα παραπέμπουν στην έκτακτη Σύνοδο Κορυφής στις 9ης Φεβρουαρίου.

Και «μισές αλήθειες»...

Οι «μισές δουλειές» που έκανε η Λευκωσία στην έκτακτη Σύνοδο Κορυφής οδήγησαν μοιραία και σε «μισές αλήθειες», όπως προκύπτει από τη δήλωση που εξέδωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος. Παρουσίασε ως μείζονα επιτυχία τη μελλοντική εκπόνηση ενός «σχεδίου δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο», το οποίο, με βάση τα σημερινά δεδομένα, δεν εγγυάται κατοχύρωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ τα Συμπεράσματα που εκδόθηκαν δεν λένε λέξη για τις υποχρεώσεις της Τουρκίας έναντι της νήσου. Σε γραπτή δήλωση, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος ανέφερε ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης «κατέθεσε στοιχεία που αναδεικνύουν τις απόρρητες πιέσεις που δέχεται η χώρα μας ένεκα της συνέχισης της εργαλειοποίησης του μεταναστευτικού από την Τουρκία». Σύμφωνα με την ανακοίνωση του εκπροσώπου, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης «επέμενε και πέτυχε τη συμπεριληψη αναφοράς στο κείμενο των Συμπερασμάτων, σύμφωνα με την οποία θα υποβληθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως ζήτημα προτεραιότητας, σχέδιο δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο, στα πρότυπα των σχεδίων των Δυτικών Βαλκανίων και της Κεντρικής Μεσογείου».

Όπως προκύπτει ευθέως από τη δήλωση Πελεκάνου, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ήγειρε μεν την πολιτική διάσταση του ζητήματος, που αντιμετωπίζει η Κύπρος στο μεταναστευτικό, παραπέμποντας στην Τουρκία, αλλά στα Συμπεράσματα «περιορίστηκε» στην εξασφάλιση ενός γενικού τεχνοκρατικού σχεδίου δράσης για το σύνολο της Ανατολικής Μεσογείου, ανάλογο με αυτά των Δυτικών Βαλκανίων και της Κεντρικής Μεσογείου.

Είναι τουλάχιστον προφανές ότι η στόχευση που επιδιώχθηκε στο πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «μπάζει», καθώς έμεινε στους τύπους και δεν άγγιξε την ουσία. Περιοριζόμενη στο τεχνοκρατικό κομμάτι της εκπόνησης ενός «σχεδίου δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο» από τις υπηρεσίες της Κομισιόν, χωρίς κανένα πολιτικό υπόβαθρο ή εγγύηση για περιλήψη και ικανοποίηση των ιδιαιτεροτήτων που αντιμετωπίζει η Κύπρος, σε σχέση με τις ροές που διοχετεύει η Τουρκία. Με κάθε τρόπο, και κυρίως, μέσω ψευδοκράτους.

Νέα κάθοδος «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» στην κυπριακή ΑΟΖ

Η Τουρκία επαναφέρει το χαρτί των έκνομων γεωτρήσεων με επαναδραστηριοποίηση του πλωτού γεωτρήσανου της

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Σκηνικό έντασης δείχνει να στήνει εκ νέου η Τουρκία με φόντο την αποκλειστική οικονομική ζώνη της Κύπρου, όπως πληροφορείται η «Κ» από καλά ενημερωμένες πηγές. Εκτός απροόπτου, και παρά την κατάσταση που έχει βρεθεί η Τουρκία λόγω του σεισμού της 5ης Φεβρουαρίου, ο προγραμματισμός της τουρκικής κρατικής εταιρείας πετρελαιοειδών (ΤΡΑΟ) δείχνει προς την επαναδραστηριοποίηση του πλωτού γεωτρήσανου «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» στην Ανατολική Μεσόγειο, με αρχικά του κατεύθυνση τεμάχιο εντός της κυπριακής ΑΟΖ.

Πού αναμένεται

Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», η Τουρκία δείχνει να κινείται προς την κατεύθυνση της αποστολής του «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» στο τεμάχιο «4» επί της κυπριακής ΑΟΖ (δεν έχει παραχωρηθεί σε εταιρεία για έρευνες), στο νοτιοδυτικό άκρο δηλαδή της θαλάσσιας περιοχής της Κύπρου. Ο χρονισμός των τουρκικών κινήσεων δείχνει προς το τέλος του μήνα (μετά τις 20 Φεβρουαρίου), ενώ η προσέγγιση για επαναδραστηριοποίηση της Τουρκίας στις έρευνες δείχνει

Αυτό που μένει να διαφανεί είναι αν οι διαστάσεις που έχει λάβει ο σεισμός στην Τουρκία θα παγώσουν (ή αναλόγως θα επιταχύνουν) τον σχεδιασμό της Άγκυρας

να απορρέει και μετά από το τεστάριασμα του νεοαποκτηθέντος τρυσπανιού μετά την παρθενική του γεώτρηση ανοικτά της Τουρκίας και την απόσυρσή του στο λιμάνι του Tasucu για επιδιορθώσεις και επαύξηση στις τεχνικές του δυνατότητας. Αυτό που μένει να διαφανεί είναι αν οι διαστάσεις που έχει λάβει ο σεισμός στην Τουρκία θα παγώσουν (ή αναλόγως θα επιταχύνουν) τον εν λόγω σχεδιασμό της Άγκυρας –δεδομένου ότι το Κυπριακό μένει εκτός της επαναπροσέγγισης Ελλάδας - Τουρκίας μετά την επίσκεψη Δένδια στις σεισμολογικές περιοχές και την αποστολή βοήθειας και σωστικών συνεργειών εκ μέρους της Αθήνας.

Γιατί στο «4»

Η απόφαση της Τουρκίας να επανέλθει στις δραστηριότητες

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η Τουρκία δείχνει να κινείται προς την κατεύθυνση της αποστολής του «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» στο τεμάχιο «4» επί της κυπριακής ΑΟΖ στο νοτιοδυτικό άκρο δηλαδή της θαλάσσιας περιοχής της Κύπρου.

της περιόδου 2019-2020 (έξι γεωτρήσεις, εντός κι εκτός αδειοδοτημένων τεμαχίων της κυπριακής ΑΟΖ, στην περιοχή) και μάλιστα πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του νέου Προέδρου στην Κύπρο δείχνει να εξυπηρετεί πολυάριθμους στόχους:

• **Εστιάζει** στο νοτιοδυτικό άκρο της κυπριακής υφαλοκρηπίδας μεταξύ του εξωτερικού ορίου της και

του τεμαχίου «4» της κυπριακής αποκλειστικής οικονομικής ζώνης, σε μια θαλάσσια περιοχή που η Τουρκία θεωρεί –και ως εκ τούτου διεκδικεί– στην Ανατολική Μεσόγειο –ως μέρος της δικής της δικαιοδοσίας

• **Εξυπηρετεί** το προεκλογικό αφήγημα του Ερντογάν που εξορίσκει εντάσει την Ανατολική Μεσόγειο και το Κυπριακό στη ρητο-

ρική της προβολής ισχύος στην περιοχή.

• **Τεστάρει** τις αντιδράσεις του νεοεκλεγέντος προέδρου στην Κύπρο, δεδομένου ότι η περίοδος μετά την 20η Φεβρουαρίου και τυπικά ως την 1η Μαρτίου (ανάληψη καθηκόντων κυβερνήσεως Χριστοδουλίδη), υπενθυμίζοντας πως οι υδρογονάνθρακες έχουν, ανεπιστρεπτή, εγγράφως από την Άγκυρα ως κεφάλαιο τόσο του Κυπριακού αναφορικά με τους Τουρκοκύπριους και τη διάσταση της κυριαρχικής ισότητας όσο και σε σχέση με τις διεκδικήσεις της στην Ανατολική Μεσόγειο στη βάση της τουρκικής ερμηνείας του Διεθνούς Δικαίου.

• **Στέλνει** μήνυμα «ισοφάρισ» (retaliation) σε σχέση με τον προγραμματισμό των ερευνών για υδρογονάνθρακες στην κυπριακή ΑΟΖ της ΚΔ για το 2023, με απώτερο στόχο ακόμη και την παγιοποίηση του (π.χ. έρευνες σε «3», επιβεβαιωτική γεώτρηση στο «12», πλάνο ανάπτυξης «6», κ.λπ.) παίζοντας, εκ νέου, το χαρτί της κρίσης.

Ετοιμότητα στη Λευκωσία

Η Λευκωσία φαίνεται, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», να κινείται προληπτικά τον τελευταίο μήνα –παρά τον προεκλογικό– στο επίπεδο της έγκαιρης διπλωματίας

σε περίπτωση που κληθεί να αντιμετωπίσει ένα νέο γύρο έκνομων τουρκικών γεωτρήσεων επί της ΑΟΖ της. Επί τούτου, το «οπλοστάσιο» της Λευκωσίας δείχνει να κινείται προς δύο κατευθύνσεις:

• **Την προληπτική** διπλωματία με άξονα τις δύο βασικές ευρωπαϊκές πρωτεύουσες (Παρίσι και Βερολίνο) αλλά και την Ουάσινγκτον και το Λονδίνο, προκειμένου να περαστεί προς την Άγκυρα το μήνυμα των χαμηλών τόνων ως προς τις εντάσεις στην ανατολική Μεσόγειο και

• **Σε περίπτωση** που ο σεισμός και το συγκείμενο των συνεπειών του δεν αναίρεσει την κάθοδο του «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» στην ΑΟΖ και δη στο «4» την ενεργοποίηση της Δήλωσης Αρχηγών κρατών-μελών της Ε.Ε. της 25ης Μαρτίου του 2021 που καλεί την Τουρκία να μην παραβιάζει τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κ.Δ. Το εν λόγω χαρτί επανεπεντάσσει στο τραπέζι το ζήτημα της επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία για έκνομες ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ (δύο στελέχη της ΤΡΑΟ βρίσκονται μόνο σε σχετικό κατάλογο της Ε.Ε.), χωρίς ωστόσο να υπάρχει –σε αυτό το επίπεδο και στην τρέχουσα συγκυρία– ασφαλής πρόβλεψη για την αποτελεσματικότητά του στο επίπεδο της αποτροπής της Τουρκίας.

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Δεν έπρεπε να επαναδιεκδικήσει ο Αβέρωφ

Όφειλε να αποσυρθεί, όπως πράττουν κατά κανόνα οι ηγέτες των σύγχρονων ευρωπαϊκών κομμάτων

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Τη θέση ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν θα έπρεπε να επαναδιεκδικήσει υπογράμμισε σε συνέντευξη του στην «Κ» ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ και υποψήφιος για την προεδρία του κόμματος, Χάρης Γεωργιάδης. Μάλιστα, ο ίδιος ξεκαθαρίζει πως αν εκλεγεί στην προεδρία, θα είναι πρόεδρος μιας πενταετίας, καθώς, όπως αναφέρει, «στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κόμματα οι αρχηγοί κομμάτων υπηρετούν για τέσσερα ή πέντε ή έξι χρόνια. Είναι πολύ συχνή η εναλλαγή. Και σε αυτή ακριβώς την εποχή πρέπει να εισέλθει ο ΔΗΣΥ». Κληθείς να σχολιάσει τις ευθύνες για το αποτέλεσμα σημειώνει ότι η υποψηφιότητα Αβέρωφ ξεκίνησε με μονοψήφια ποσοστά και συνεπώς ήταν άθλος το ότι έφτασε στο 26%.

–Αναμένετε το αποτέλεσμα ή ήταν τελικά έκπληξη για σας ο αποκλεισμός.

–Ήταν δύσκολες εκλογές, δεν μπορώ να πω ότι ήμασταν τόσο βέβαιοι για την επιτυχία ώστε το αποτέλεσμα να ήταν έκπληξη. Όμως ελπίζαμε και προσδοκούσαμε στην επιτυχία. Προσπαθήσαμε πολύ έντονα να φέρουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα ωστόσο δεν τα καταφέραμε.

–Ποιοι ήταν οι λόγοι της ήττας; Ο υποψήφιος ή το ότι ο ΔΗΣΥ υπέστη φθορά από τη δεκαετή διακυβέρνηση;

–Το να διεκδικείς ως παράταξη τρίτη συνεχόμενη θητεία είναι ασφαλώς δύσκολο. Το ζήτημα της φθοράς υπάρχει. Ταυτόχρονα, η υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδου, όπως φάνηκε, αποτέλεσε για σημαντική μερίδα των ψηφοφόρων του ΔΗΣΥ μια φαινομενικά ασφαλή –με πολιτικούς όρους– εναλλακτική επιλογή. Θεώρησαν αυτοί οι ψηφοφόροι, που για τους όποιους λόγους δεν έβλεπαν θετικά την υποψηφιότητα Νεοφύτου, ότι μπορούσαν να στηρίξουν τον Νίκο Χριστοδουλίδου, χωρίς αυτό να ισοδυναμούσε με εγκατάλειψη της πολιτικής τους στέγης.

–Μόνο που οι δημοσκοπήσεις έδειχναν εξαρχής τη δυσκολία συσπείρωσης γύρω από την υποψηφιότητα Νεοφύτου. Για ποιο λόγο επιλέξατε να διεκδικήσετε με έναν υποψήφιο που θα έδινε μία πολύ δύσκολη μάχη; Δεν θέλατε να διατηρήσετε την εξουσία;

–Προφανώς και μας ενδιέφερε να κερδίσουμε τις εκλογές, αλλά να υποδείξω ότι έχουμε μία ανοικτή διαδικασία επιλογής υποψηφίου. Δεν κάθεται ένα σώμα ή μία επιτροπή για να προβεί σε μία αξιολόγηση δεδομένων και να επιλέξει...

–Ως μέρος της ηγεσίας και επικεφαλής της καμπάνιας κάποιος αποδίδουν ευθύνες και σε σας. Τι κάνατε λάθος;

–Αυτή η υποψηφιότητα ξεκίνησε με μονοψήφια ποσοστά. Η προεκλογική προσπάθεια ήταν μακρά και εντατική. Και φτάσαμε τελικά στο 26%. Άρα το τελικό αποτέλεσμα σε σχέση με το σημείο εκκίνησης, μάλλον ισοδυναμεί με άθλο. Αυτό δεν σημαίνει ότι κατά τη διάρκεια της εκστρατείας δεν έγιναν λάθη και παραλείψεις. Ελπίζω ότι κάποια στιγμή θα μας δοθεί η ευκαιρία να τα συζητήσουμε.

–Υπήρξε βεβαίως και σύγχυση για το ποιος είναι ο επικεφαλής της καμπάνιας με την παρουσία του Πέτρου Δημητρίου...

–Δεν είμαι σε θέση να σχολιάσω αποφάσεις και επιλογές που δεν ήταν δικές μου...

–Υπάρχει μία μερίδα Συναγερμικών που επέλεξε τον Νίκο Χριστοδουλίδου. Θεωρούνται πλέον εκτός κόμματος και αποστάτες;

–Ποτέ δεν τέθηκε θέμα για ψηφοφόρους μας που έκαναν άλλη

«Πιστεύω στον ευθύ δρόμο στην πολιτική, έστω κι αν αυτός είναι ανηφορικός. Και δεν με εκφράζουν οι τακτικισμοί που μπορεί πρόσκαιρα να φαίνεται ότι κάπου οδηγούν, αλλά συνήθως οδηγούν σε αδιέξοδο», λέει στην «Κ» ο Χάρης Γεωργιάδης.

επιλογή. Με κανένα τρόπο δεν είναι άστοχοι ή αποστάτες όλοι αυτοί. Ακόμη και για συγκεκριμένα στελέχη για τα οποία είχε τεθεί θέμα, υπάρχει πλέον αλλαγή πλεύσης. Σε κάθε περίπτωση, ο ΔΗΣΥ πρέπει να συνεχίσει να εκφράζει τη διευρυμένη μερίδα της κυπριακής κοινωνίας που εξεφράζε πάντοτε, παρά την αποτυχία των προεδρικών εκλογών.

–Θεωρείτε πως η αποτυχία οδήγησε σε αποπροσανατολισμό του κόμματος; Επειδή είδαμε μεταξύ α' και β' γύρου στελέχη να μιλάνε για πολιτική υπέρβαση. Ακόμα και να τηλεφωνούν σε κόσμο για να στηρίξουν Ανδρέα Μαυρογιάννη...

–Για πρώτη φορά ο ΔΗΣΥ έμεινε εκτός β' γύρου προεδρικών εκλογών και την ίδια ώρα οφείλω να πω ότι η διαχείριση αυτής της αποτυχίας δεν ήταν η ενδελεχισμένη. Έπρεπε από την πρώτη στιγμή να ξεκινήσει προσπάθεια επουλώσης των πλεγμάτων και ανασύνταξης των δυνάμεων. Αντί αυτού είδαμε μία δικαστική όξυνση και απαράδεκτες παρεμβάσεις που έξυναν πλεγμές και διέυρναν το ρήγμα. Είδαμε εικόνες ντροπής στο Πολιτικό μας Γραφείο.

–Θα ανέμενα από σας ως μέρος της ηγεσίας να επιχειρούσατε να μπει μία τάξη...

–Πιθανώς να έχετε δίκαιο. Προς στιγμή σκέφτηκα να αποχωρήσω από την αίθουσα αλλά πάλι σκέφτηκα ότι απλώς θα επιβάρυνα ένα

«Είδαμε μία διχαστική όξυνση και απαράδεκτες παρεμβάσεις που έξυναν πλεγμές και διέυρναν το ρήγμα. Είδαμε εικόνες ντροπής στο Πολιτικό μας Γραφείο».

ήδη βαρύ κλίμα. Ελπίζω να προβούμε όλοι σε μια πολύ ειλικρινή αυτοκριτική. Επειδή όσα καταγράφηκαν ήταν ένα σύμπλεγμα και μια εκδήλωση μιας κακής νοοτροπίας που έχει δυστυχώς καλλιεργηθεί και που οριστικά πρέπει να αποβάλλουμε. Δεν έχουν σχέση με τον Συναγερμό τέτοιες πρακτικές φήμωσης και εκφοβισμού. Γι' αυτό και μιλάω για την ανάγκη μιας νέας πολιτικής κουλτούρας, ενός νέου πολιτικού ήθους.

–Ο Αβέρωφ Νεοφύτου μίλησε για Ιούδες εντός του κόμματος, καλώντας τους να διεκδικήσουν απέναντί του. Νιώσατε πως αναφερόταν σε σας;

–Εσπευσε ο κ. Νεοφύτου να διευκρινίσει σε κατ' ιδίαν συνάντηση που είχαμε ότι με κανένα τρόπο δεν εννοούσε εμένα. Αλλά ήταν μια απαράδεκτη δήλωση. Δηλαδή όποιος αποφασίσει να διεκδικήσει απέναντί του είναι Ιούδας και αποστάτης; Τότε γιατί κάνουμε εκλογές; Και πώς συνάδουν αυτές οι αναφορές με το ξεφανικό και απροκά-

λυπτο φλερτ που επιχειρείται πλέον έναντι στελεχών που πράγματι έκαναν άλλες επιλογές; Δεν είναι σοβαρά πράγματα αυτά.

–Εσείς προσωπικά τι κάνατε στον β' γύρο;

–Τήρησα με απόλυτο τρόπο τη θέση του Πολιτικού Γραφείου και απέφυγα την όποια τοποθέτηση. Εκ των υστέρων σας λέω ότι για μένα βάρυνε περισσότερο η ανάγκη να αποτραπεί η ανομιλία του ΑΚΕΛ.

–Συνεπώς στηρίζατε τον Νίκο Χριστοδουλίδου

–Δεν τον στηρίζα, τον ψήφισα. Σεβόμενος απόλυτα και όσους έκαναν διαφορετική επιλογή. Αυτό σημαίνει κατά συνείδηση ψήφος.

–Εκπληγάκατε όταν ακούσατε τον πρόεδρο να εξαγγέλλει την υποψηφιότητά του τη νύχτα της ήττας;

–Δεν εκπλήγηκα γιατί κατά τη διάρκεια του προεκλογικού αρκετές φορές είχε αναφέρει ότι ασχέτως εκλογικού αποτελέσματος ο ίδιος θα επαναδιεκδικούσε. Δεν σημαίνει όμως ότι θεωρώ ορθή την απόφασή του.

–Τι θα έπρεπε να κάνει;

–Να μην επαναδιεκδικήσει, όπως πράττουν κατά κανόνα οι ηγέτες των σύγχρονων ευρωπαϊκών κομμάτων, ειδικά μετά από μια εκλογική αποτυχία. Και με αυτό τον τρόπο να συμβάλει στην ανανέωση, στην

Θέλω μια παράταξη μακριά από τακτικισμούς

–Τι κόμμα θέλετε να είναι ο ΔΗΣΥ;
–Θα ήθελα μια παράταξη που να έχει πολιτική ταυτότητα, να έχει ευδιάκριτο πολιτικό στίγμα, να έχει ισχυρό πλαίσιο πολιτικών πεποιθήσεων. Να είναι μια παράταξη αξιόπιστη, που θα αναλαμβάνει ευθύνες και θα μένει μακριά από τακτικισμούς.

–Θα εκπροσωπεί τη λαϊκή Δεξιά;
–Θα εκπροσωπεί και θα εκφράζει σημαντική μερίδα της κοινωνίας, τα πιο δυναμικά και παραγωγικά τμήματά της, τους συμπολίτες μας που πιστεύουν στην πρόοδο, που πιστεύουν σε αρχές και αξίες, που είναι γνήσιοι πατριώτες. Θα είναι ένα κόμμα της σύγχρονης ευρωπαϊκής κεντροδεξιάς.

–Ποια είναι η κύρια διαφορά με τον Αβέρωφ Νεοφύτου;

–Σέβομαι και τιμώ τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Δεν θέλω να μιλήσω για διαφορές, παρόλο που υπάρχουν, κυρίως στην πολιτική μας πρακτική. Αλλά η υποψηφιότητά μου δεν είναι αντιπαρεθετική. Διεκδικώ επειδή, όπως σας έχω πει, πιστεύω στην ανανέωση, πιστεύω στην ανάγκη που έχουν τα σύγχρονα πολιτικά κόμματα να γυρίζουν σελίδα, να βελτιώνονται. Πιστεύω ακόμη ότι με μια νέα

ηγεσία θα μπορέσουμε πολύ πιο εύκολα να επανασυνδεθούμε με όσους έχουν αποστασιοποιηθεί.

–Ποια είναι η θέση σας για το μεταναστευτικό; Επειδή η ρητορική που ακούγεται τελεταιώς συμπίπτει με την ακροδεξιά...
–Δεν θα συμφωνούσα ότι η αποφασιστική αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ισοδυναμεί με στρόφη στην ακροδεξιά. Η δική μου αντίληψη είναι κοντά στην υπό διαμόρφωση πρόταση της Κομισιόν. Ταυτίζεται με την πολιτική της κυβέρνησης Μητσοτάκη και της Νέας Δημοκρατίας. Δεν θεωρώ ότι αυτές οι πολιτικές είναι ακροδεξιές. Είναι πολιτικές αναγκαίες προκειμένου να αντιμετωπιστεί μία κορυφαία πρόκληση.

–Και η δημιουργία φράχτη;
–Πρέπει να χρησιμοποιήσουμε όλα τα εφικτά και λογικά μέτρα που θα μας επιτρέψουν να ελέγξουμε τις ανεξέλεγκτες ροές. Ηλεκτρονικά συστήματα επιτήρησης, οριοφύλακες, περιπολίες και εκεί που επιβάλλεται και φυσικά εμπόδια.

–Είναι λογικό μέτρο;
–Εξαρτάται από το συγκεκριμένο σημείο, τη μορφή, την έκταση. Να αξιολογηθεί.

ρήζοντας μια νέα ηγεσία που θα προέκυπτε μέσα από μια ανοικτή, δημοκρατική και αδιάβλητη εκλογική διαδικασία.

–Για να προστατευθεί προσωπικά ή επειδή θεωρείτε πως θα ξεκινήσει η συρρίκνωση των ποσοστών του κόμματος;

–Επειδή η συχνή εναλλαγή στην ηγεσία ενός κόμματος είναι θεμιτή και σημαντική. Είναι πράξη που διευκολύνει την ανανέωση. Δεν ζούμε στις εποχές των μεγάλων ηγετών και δεν μπορούν τα κόμματα στην εποχή μας να εξακολουθούν να λειτουργούν ως αρχηγικά.

–Γιατί νιώσατε την ανάγκη να υπογραμμίσετε ότι θα είστε μιας θητείας πρόεδρος;

–Εάν δεν το έπραττα θα ήμουν ασυνεπής με τη θέση μου για συχνή εναλλαγή στην ηγεσία. Στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κόμματα οι αρχηγοί κομμάτων υπηρετούν για τέσσερα ή πέντε ή έξι χρόνια. Είναι πολύ συχνή η εναλλαγή. Και σε αυτή ακριβώς την εποχή πρέπει να εισέλθει ο ΔΗΣΥ. Υπνρήτσα σε κορυφαίες θέσεις ευθύνων, τόσο στην κυβέρνηση μας ως υπουργός Οικονομικών όσο και στην παράταξη ως αναπληρωτής πρόεδρος. Από τη μια νιώθω ότι έχω τα εφόδια, τις γνώσεις και την εμπειρία για να αναλάβω αυτό τον ρόλο. Από την άλλη όμως, δεν θεωρώ ότι θα δικαιούμαι περισσότερο από μία θητεία. Ούτε το επιθυμώ, ούτε θα

ήταν πολιτικά ορθό.

–Εγώ θα ανέμενα ότι θα υπήρχε μία συνεννόηση για τη νέα εποχή του ΔΗΣΥ...

–Πολύ θα το ήθελα. Προσπάθησα και εξακολουθώ να προσπαθώ προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο ρόλος Αναστασιάδη
–Θεωρείτε ένας από τους στενούς συνεργάτες του Νίκου Αναστασιάδη. Θα σας στηρίξει σε αυτή τη μάχη;

–Υπήρξα πράγματι κοντά στον Νίκο Αναστασιάδη αλλά σε αυτή την προσπάθεια απευθύνομαι στο σύνολο των μελών της παράταξης, όχι στην ηγεσία.

–Δηλαδή δεν θα μπειτε σε μια διαδικασία να διαμορφώσετε την ομάδα σας με συγκεκριμένη πρόταση;

–Αυτό που με ενδιαφέρει είναι η ύπαρξη μιας ικανής συλλογικής ηγεσίας. Μιας καλής ομάδας που θα οδηγήσει τον Δημοκρατικό Συναγερμό στη νέα της εποχή. Ο πρόεδρος δεν πρέπει να είναι ο εις και μόνος. Πιστεύω στον ρόλο μιας συλλογικής ηγεσίας και αυτό θα διασφαλισώ.

–Ο ΔΗΣΥ σε ποια θέση πρέπει να βρίσκεται; Στην αντιπολίτευση ή στη συγκυβέρνηση;

–Πιστεύω σε έναν ισχυρό και συγκροτημένο ΔΗΣΥ, ο οποίος θα έχει καθοριστικό ρόλο στην κυπριακή πολιτική σκηνή. Που θα είναι πρωταγωνιστής, ασχέτως αν δεν θα βρίσκεται στην κυβέρνηση. Γι' αυτό και θεωρώ διπλά αναγκαίο να επιχειρήσουμε τη ριζική ανανέωση σε πρόσωπα, δομές, διαδικασίες και νοοτροπίες για να μπορέσει πράγματι να παραμείνει η παράταξη μας η πρωταγωνιστική, συνετή και υπεύθυνη πολιτική δύναμη του τόπου.

–Μια αλλαγή που θέλετε να κάνετε;

–Αρκετά πρέπει να αλλάξουν. Πρέπει να θεσμοθετήσουμε τη συλλογική ηγεσία. Να προτιμούμε με σαφήνεια το πολιτικό και ιδεολογικό μας υπόβαθρο. Να έχουμε καθαρές θέσεις. Να επιδιώξουμε την αποφασιστική στελεχειακή ανανέωση. Να φέρουμε νέους ανθρώπους στην πρώτη γραμμή. Και πάνω απ' όλα, να λειτουργήσουμε με αξιοπιστία και με πολιτική εντιμότητα. Πιστεύω στον ευθύ δρόμο στην πολιτική, έστω και αν αυτός είναι ανηφορικός. Και δεν με εκφράζουν οι τακτικισμοί που μπορεί πρόσκαιρα να φαίνεται ότι κάπου οδηγούν, αλλά συνήθως οδηγούν σε αδιέξοδο.

Ο νέος ρεαλισμός και το εθνικό θέμα

–Κάτι που είχε συζητηθεί εντόνος είναι ο νέος ρεαλισμός. Ήταν ο προπομπός για να συζητήσουμε ένα σχέδιο πέραν της διζωνικής, δικαιοδικής μοσοπονδίας;

–Χαίρομαι αν η παρέμβασή μου προκάλεσε πολιτική συζήτηση. Γι' αυτό βρίσκομαι στην πολιτική. Για να συμβάλλω στην πολιτική ζύμωση και στον προβληματισμό. Η νέα ρεαλιστική προσέγγιση σχετίζεται με τη μάλλον απαισιόδοξη και ζοφερή προοπτική που έχει δημιουργηθεί στα εθνικά μας θέματα τα τελευταία δέκα τουλάχιστον χρόνια.

–Όσο κυβερνούσατε δηλαδή...

–Όχι από τότε που εμείς κυβερνούσαμε, αλλά από τότε που η Τουρκία χάραξε μια νέα πορεία που βασίζεται στον αναθεωρητισμό και τον ηγεμονισμό.

–Είχαμε όμως και τον κ. Ακιντζί αλλά και τις σοβαρές εξελίξεις στο Κραν Μοντανά.

–Δεν υποτιμώ τον ρόλο της τ/κ ηγεσίας αλλά θεωρώ πολύ πιο καθοριστικό τον ρόλο της τουρκικής ηγεσίας. Και αυτό φάνηκε στην εξέλιξη των πραγμάτων. Η Τουρκία πλέον απομακρύνεται από την Ευρώπη και τη Δύση, συμπεριφέρεται επιθετικά και αποσταθεροποιητικά, με τρόπο που δεν υποβοηθά την ειρηνική επίλυση των διαφορών. Είναι αυτά τα δεδομένα που πρέπει να εισαγάγουμε στην πολιτική μας ανάλυση. Να μην τρέφουμε ψευδαισθήσεις αλλά με ρεαλισμό να αξιολογήσουμε τα νέα δεδομένα. Το τι εμείς επιδιώκουμε, το τι θα επιθυμούσαμε είναι ασφαλώς την επανένωση της πατρίδας μας. Το τι έχουμε να αντιμετωπίσουμε όμως, είναι δυστυχώς πολύ διαφορετικό.

–Στον νέο ρεαλισμό δεν περιλαμβάνεται συνεπώς σκέψη για συνομοσπονδία ή λύση δύο κρατών;

–Αυτός κατ' ακρίβεια είναι ο κίνδυνος που προκύπτει μέσα από την οριστική παγίωση των κατοικιών δεδομένων. Όχι δική μας επιδίωξη, αλλά κίνδυνος. Γι' αυτό και πρέπει πράγματι να εισαγάγουμε νέες παραμέτρους όπως είναι το ΝΑΤΟ και οι σχέσεις με τις ΗΠΑ, η ενεργειακή στρατηγική, αλλά και η ετοιμότητα για σταδιακή συμφωνία σε σημαντικές επί μέρους πτυχές, εάν υπάρχει ανάλογη ανταπόκριση. Ως εργαλεία για τη μεταβολή της τουρκικής πολιτικής. Και παράλληλα, να φροντίσουμε για την ουσιαστική ενίσχυση των αποτρεπτικών και αμυντικών μας δυνατοτήτων, μέσα από μια ισχυρή οικονομία, επειδή οι κίνδυνοι για την εθνική

μας επιβίωση είναι ορατοί.

–Η κληριδική σχολή σκέψης βρίσκεται απέναντι από τον Νίκο Αναστασιάδη;

–Κατά την άποψη κάποιων προφανώς. Εγώ θα υποδείκνυα ότι ο Γλαύκος Κληρίδης ήταν ένας δεινός διαπραγματευτής, που είχε το σθένος να αντισταθεί σε πιέσεις, που ενίσχυσε αποφασιστικά την άμυνα, που μεθοδικά προσπάθησε να πετύχει τη μεταβολή της τουρκικής πολιτικής μέσα από την ευρωπαϊκή προοπτική.

–Επειδή είδαμε την Καίτη Κληρίδου η οποία έθεσε ζητήματα για τον Νίκο Αναστασιάδη.

–Απλώς να υποδείξω ότι –έστω με καθυστέρηση– και ο ίδιος ο Αβέρωφ Νεοφύτου ένιωσε την ανάγκη να απορρίψει τις τοποθετήσεις της κας Κληρίδου.

Φαβορί οι Παφίτες για το τριπρόσωπο

Τέσσερις κληρικοί διεκδικούν την προνομίαια θέση που οδηγεί στην Ιερά Σύνοδο που θα εκλέξει τον νέο μητροπολίτη

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η εκλογή νέου μητροπολίτη Πάφου, καθώς και η ενθρόνισή του, θα τερματίσουν την εκλογική περίοδο που άνοιξε στην Εκκλησία της Κύπρου με την ανάδειξη νέου Αρχιεπισκόπου. Τον μητροπολιτικό θρόνο διεκδικούν τέσσερις υποψήφιοι, οι οποίοι έχουν εκδηλώσει ανοιχτά το ενδιαφέρον τους, μια διαδικασία η οποία διαφέρει από αυτή που αποφασίστηκε και εφαρμόστηκε για τις Αρχιεπισκοπικές. Οι εκλογές για τον μητροπολίτη Πάφου θα διεξαχθούν με βάση όσα ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Κύπρου. Αυτό σημαίνει πως δεν υπήρξαν υποβολές υποψηφιοτήτων, ούτε και ψηφοδέλτια με τα ονόματα και τις φωτογραφίες των υποψηφίων. Η εκλογική διαδικασία χωρίζεται σε δύο φάσεις: Την πρώτη της ψηφοφορίας των ορθοδόξων που διαμένουν στα όρια της μητροπολιτικής περιφέρειας Πάφου και είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και τη δεύτερη της Ιεράς Συνόδου, η οποία θα εκλέξει τον επόμενο μητροπολίτη. Στην πρώτη φάση που διεξάγεται σήμερα, οι ψηφοφόροι θα επλέξουν τον υποψήφιο που επιθυμούν. Οι τρεις με τις περισσότερες ψήφους θα καταρτίσουν τον λεγόμενο τριπρόσωπο, ενώ ο τέταρτος, στην προκειμένη περίπτωση, θα αποκλειστεί από τη δεύτερη φάση. Στη συνέχεια η Ιερά Σύνοδος διαμόρφωσης ψηφοφορίας θα επιλέξει τον νέο μητροπολίτη Πάφου.

Οι υποψήφιοι

Παρά το αρχικό ισχυρό ενδιαφέρον που εκδηλώθηκε, τον θρόνο της Μητροπόλεως Πάφου διεκδικούν τέσσερις ιεράρχες, οι οποίοι καλύπτουν τις προϋποθέσεις που θέτει ο Καταστατικός Χάρτης: Να κατέχει πτυχίο αναγνωρισμένους

Η ψηφοφορία θα ολοκληρωθεί στις πέντε το απόγευμα της Κυριακής και αναμένεται πως μέχρι τις επτά θα έχει γίνει γνωστό το αποτέλεσμα των εκλογών.

Ορθόδοξες Θεολογικές Σχολές, να έχει δεκαετή ευδόκιμη διακονία με την ιδιότητα του κληρικού ή μοναχού, και να έχει συμπληρώσει το τριακοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του. Στις εκλογές της Κυριακής οι ψηφοφόροι μπορούν να ψηφίσουν και άλλο κληρικό, πέραν από αυτούς που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον αρκεί να πληροί τα κριτήρια. Πρώτος το ενδιαφέρον του για τη Μητρόπολη Πάφου εκδήλωσε ο πρωτοσύγκελος της Αρχιεπισκοπής αρχιμανδρίτης Ιωάννης Ιωάννου. Ακολούθησε ο πρωτοσύγκελος της Μητροπόλεως Πάφου Αρχιμανδρίτης Τυχικός Βρυώνης, ο επίσκοπος Καρπασίας Χριστοφόρος και ο επίσκοπος Αμαθούντος Νικόλαος.

Οι εκ Πάφου

Δύο από τους τέσσερις ενδιαφερομένους κληρικούς φαίνεται να έχουν προβάδισμα στις εκλογές

που πραγματοποιούνται σήμερα Κυριακή. Πρόκειται για τους δύο αρχιμανδρίτες, Ιωάννη και Τυχικό, οι οποίοι είναι γνωστοί στον πατριαρχικό κόσμο. Ο αρχιμανδρίτης Ιωάννης υπηρέτησε για πολλά χρόνια στη Μητρόπολη Πάφου με μητροπολίτη τον μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β' αλλά και τον νυν Αρχιεπίσκοπο Γεώργιο. Ο αρχιμανδρίτης Ιωάννης είχε γνωστοποιήσει το ενδιαφέρον του πριν από την εκλογή νέου Αρχιεπισκόπου και εφόσον ο νέος προκαθημένος θα ήταν ο Γεώργιος. Από το περιβάλλον του ίδιου λέγεται πως ο αρχιμανδρίτης Ιωάννης έχει εξασφαλίσει την υποστήριξη του Γεωργίου, ωστόσο, από άλλους υποψηφίους αφήνεται να διαρρεύσει πως έχουν εξασφαλίσει το πρόσροφως από τον Αρχιεπίσκοπο. Στην Πάφο η υποψηφιότητα του δεύτερου Παφίτη υποψηφίου του αρχι-

μανδρίτη Τυχικού Βρυώνης φαίνεται να συγκεντρώνει ισχυρή υποστήριξη τόσο εντός κλήρου όσο και πιστών. Ενδεικτικό της αποδοχής είναι και επιστολή που κυκλοφόρησε την οποία υπογράφει μεγάλος αριθμός κληρικών.

Ετεροδρόμους υποψήφιοι

Ο επίσκοπος Καρπασίας Χριστοφόρος ήταν ο τρίτος κατά σειρά ιεράρχης που εκδήλωσε ενδιαφέρον για τη Μητρόπολη Πάφου. Η δημοσιοποίηση της υποψηφιότητάς του ήλθε να επιβεβαιώσει πληροφορίες που συσχετίζαν την απόσυρση του ενδιαφέροντος για τις Αρχιεπισκοπικές με τη διαδοχή στη Μητρόπολη Πάφου. Πληροφορίες που διαφεύδονται κατηγορηματικά από το περιβάλλον του ιεράρχη. Πηγές από την Πάφο υποστηρίζουν πως ο Καρπασίας είναι άγνωστος στην Πάφο, κάτι που κα-

τά τους ίδιους εξασθενίζει τις προοπτικές να τύχει ευρείας στήριξης στις κάλπες της 19ης Φεβρουαρίου. Οι ίδιες πηγές υποστήριξαν πως ενδεχόμενη προσπάθεια του Αρχιεπισκόπου να υποστηρίξει τον Χριστοφόρο δεν θα έχει τύχη. Ο τελευταίος ιεράρχης που εξέφρασε ανοιχτά το ενδιαφέρον του ήταν ο επίσκοπος Αμαθούντος Νικόλαος, βοηθός του μητροπολίτη Λεμεσού Αθανάσιου. Και εδώ υπήρχαν πληροφορίες πριν από τις αρχιεπισκοπικές εκλογές πως η ομάδα του Λεμεσού Αθανάσιου θα επιχειρούσε παρουσία στις μητροπολιτικές εκλογές της Πάφου. Αρχικά ως υποψήφιος παρουσιαζόταν ο επίσκοπος Νεαπολέως Πορφύριος. Η υποψηφιότητα Νικόλαου στους εκκλησιαστικούς κύκλους ερμηνεύεται ως κίνηση εξομάλυνσης των σχέσεων του Αρχιεπισκόπου με του Λεμεσιανούς ιεράρχες, οι οποίοι

Το ενδιαφέρον τους για τον Θρόνο της Μητροπόλεως Πάφου έχουν γνωστοποιήσει: ο αρχιμανδρίτης Ιωάννης Ιωάννου, ο αρχιμανδρίτης Τυχικός Βρυώνης και οι επίσκοποι Καρπασίας Χριστοφόρος και Αμαθούντος Νικόλαος.

πιστεύουν πως ο επίσκοπος Αμαθούντος μπορεί να καρπωθεί το ποσοστό που έλαβε ο Αθανάσιος στην Πάφο, το οποίο θα του επιτρέψει παρουσία στο τριπρόσωπο.

Δικαίωμα ψήφου

Με βάση τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας δικαίωμα ψήφου στις εκλογές της Πάφου έχουν «όλοι οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί οι οποίοι συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά τη 19η Φεβρουαρίου 2023 και διαμένουν για ένα τουλάχιστον έτος στη Μητροπολιτική Περιφέρεια Πάφου, και συμπεριλαμβάνονται στους Εκλογικούς Καταλόγους, εκτός των προσφύγων». Στις εκλογές της Κυριακής δικαίωμα ψήφου έχουν 52.164 εγγεγραμμένοι ψηφοφόροι, οι οποίοι θα ασκήσουν το δικαίωμά τους στα 126 εκλογικά κέντρα που θα λειτουργήσουν στην περιφέρεια της Πάφου. Το ψηφοδέλτιο που θα λαμβάνει κάθε ψηφοφόρος θα είναι λευκό και σε αυτό θα πρέπει να γράψει το όνομα της επιλογής του. Η ψήφος θα θεωρείται έγκυρη ανεξάρτητα αν είναι ορθογραφικά σωστά γραμμένο ή όχι το όνομα του ατόμου αυτού.

Δημοκρατία και αποχή

Του ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ

Η αποχή υπήρξε και πάλι εντυπωσιακά υψηλή και στους δύο γύρους των προεδρικών εκλογών. Και όμως. Η Δημοκρατία είναι διαδικασία κατ'εξοχήν συμμετοχική. Οι πολίτες βουλευόμενοι, διαλέγονται, ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα και ορίζουν τους αντιπροσώπους τους. Δεν υπάρχει υποκατάστατη διαδικασία, μέθοδος ή σύστημα. Είναι αξίωμα των δημοκρατικών, κοινοβουλευτικών και αντιπροσωπευτικών θεσμών. Η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα πραγματώνεται και διασφαλίζεται μόνο όταν λειτουργεί μια σχέση αντι-

προβλήματα και αντιθέσεις που μόνο η πολιτική μπορεί να εκφράσει και να αντιμετωπίσει. Και πολιτική χωρίς συλλογική οργάνωση, χωρίς κόμματα υποστατά και ενιαία, με συμμετοχή και παράδοση, χωρίς κόμματα που αρύθονται την εντολή τους από την ισχυρή λαϊκή στήριξη, δεν υπάρχει.

Αν η ύπαρξη των κομμάτων είναι τυπική προϋπόθεση για τη λειτουργία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, η ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών στις εκλογικές διαδικασίες είναι ουσιαστική προϋπόθεση δημοκρατικής αξιοπιστίας και νομιμοποίησης.

Η αποχή που υπήρξε για μία ακόμη φορά στις προεδρικές εκλογές αλλά και σε προγενέστερες βουλευτικές είναι ένα φαινόμενο που πρέπει να δημιουργεί τεράστια ανησυχία. Υπάρχουν όμως λόγοι για το φθοροποιοί και νοσοπρό για τη δημοκρατία φαινόμενο της αποχής. Οι απολιτικές κοκορομαχίες για την «πρωτιά», η απουσία ενός διαχρονικού διαλόγου για τα μεγάλα προβλήματα της σύγχρονης εποχής, η αίσθηση των πολιτών ότι οι πολιτικοί φορείς χάνουν σταδιακά την αξιοπιστία τους και ότι η εναλλαγή κομμάτων στην εξουσία δεν διαφοροποιεί τα δεδομένα, η διαπλοκή, η διαφθορά και η αδιαφάνεια των εξουσιών, ώθούν τους πολίτες στην αποχή και στην ιδιώτευση.

Η ευθύνη, ωστόσο, για την επανασυγκόλληση των δεσμών μεταξύ της λειτουργίας της δημοκρατίας και της συμμετοχής των πολιτών είναι τεράστια για τους πολιτικούς φορείς και τα πολιτικά συστήματα. Η σχέση εντολής και εμπιστοσύνης που να συνδέει τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς με το λαό είναι όρος επιβίωσης της δημοκρατίας. Αυτό το μήνυμα της ιστορίας πρέπει να γίνει καλά αντιληπτό. Όπου αυτό αγνοήθηκε οι συνέπειες υπήρξαν καταστροφικές.

Ο κ. Γιαννάκης Α. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής.

Η αποτυχία των εξετάσεων τετραμήνων και το στοίχημα για τον νέο υπουργό Παιδείας

Του Δρ. ΑΔΩΝΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ

Είναι γενικά παραδεκτό ότι τα αποτελέσματα των εξετάσεων τετραμήνων ήταν απογοητευτικά. Ιδιαίτερα για τους μαθητές της Γ' Λυκείου, τα αποτελέσματα μπορεί να χαρακτηριστούν και καταστροφικά, αν αναλογιστεί κανείς ότι κάποιος από αυτούς έχουν ως μοναδικό στόχο την εισδοχή σε εγνασίου κύριου πανεπιστήμια του εξωτερικού, όπου το μόνο κριτήριο εισδοχής είναι ο βαθμός απολυτηρίου και όχι οι παγκύριες εξετάσεις. Συνεπώς, τα τραγικά αποτελέσματα του Α' τετραμήνου πολύ πιθανόν να κοστίζουν στους τελειόφοιτους μαθητές μας τη θέση στο πανεπιστήμιο που προγραμματίζαν να σπουδάσουν.

Τα παράπονα των μαθητών είναι πολλά και σοβαρά. Κάποιοι αναφέρουν τον ανεπαρκή χρόνο της εξέτασης (π.χ. Μαθηματικά), κάποιος άλλοι τον μεγάλο βαθμό δυσκολίας της εξέτασης και κάποιος άλλοι παραπονούνται για την επιλογή ασκήσεων που δεν διδάχτηκαν. Τα αποτελέσματα είναι απογοητευτικά και σε πολλές περιπτώσεις, οι αποκλίσεις μεταξύ των βαθμολογιών στις γραπτές αξιολογήσεις με τις προφορικές είναι πολύ μεγάλες. Κάποιοι εύλογα διερωτάται ποια βαθμολογία είναι πιο αξιόπιστη και γιατί υπάρχουν τόσο μεγάλες αποκλίσεις.

Ο νέος στους στόχους που έθεσε το υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) με την εισαγωγή του θεσμού των τετραμήνων ήταν και η μείωση του άγχους των μαθητών, η αύξηση του προσωπικού ελεύθερου του χρόνου και η μετατροπή του σχολείου σε κοινότητα μάθησης και δημιουργίας. Εκ πρώτων, τα αποτελέσματα που βιώνουμε έχουν φέρει ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα. Κατά γενική ομολογία, οι πλείστοι μαθητές με την εισα-

Τα αποτελέσματα είναι χειρότερα από πέρσι και δεν πρέπει να συγκρίνονται με τα αποτελέσματα των τελευταίων παγκύριων εξετάσεων.

γωγή των τετραμήνων:

1. Έχουν περισσότερο άγχος.
2. Έχουν σταματήσει τις εξωσχολικές τους δραστηριότητες που αποφορτίζαν τη μεγάλη πίεση της Γ' Λυκείου και βοηθούσαν στην ψυχική τους κατάσταση.
3. Σοδεύουν τον απογευματινό τους χρόνο σε ακόμη περισσότερα φροντιστήρια με την παραπαιδεία να ανθεί.

Ο νέος υπουργός Παιδείας θα αναλάβει από την 1η Μαρτίου το δύσκολο αυτό υπουργείο έχοντας να διαχειριστεί με το καλημέρα την καυτή πατάτα των τετραμήνων. Θα πρέπει τάχιστα να αξιολογήσει το σύστημα και να προβεί άμεσα σε διορθωτικές κινήσεις και αν χρειαστεί να τολμήσει να συγκρουστεί με οργανωμένα σύνολα που πιθανόν να επηρεαστούν. Τα σχολεία σήμερα έχουν μετατραπεί σε εξεταστικά κέντρα, με βαθμοθηρικούς μαθητές, γεμάτους άγχος και πίεση. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα έχει κυρίως γνωστικό προσανατολισμό και αυτό δεν βοηθά στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης, αφού από τη μία οι καθηγητές

«τρέχουν» να προλάβουν την παράδοση της ύλης (που θα εξεταστεί στο τέλος του τετραμήνου) και από την άλλη οι μαθητές αποσπνθίζονται χωρίς να εμπνέονται αυτές τις γνώσεις με μοναδικό γνώμονα την επιτυχία στις εξετάσεις και μόνο.

Το ΥΠΑΝ, σε πρόσφατη ανακοίνωσή του, δηλώνει ότι η ανάλυση των αποτελεσμάτων της εξέτασης Μαθηματικών Προσανατολισμού της Γ' Λυκείου δείχνει ότι «Ο μέσος όρος της βαθμολογίας είναι πρακτικά ίδιος όπως πέρσι (9,5/20 έναντι 9,6/20) και συγκρίνεται ευνοϊκά με τις τελευταίες συγκρίσιμες Παγκύριες Εξετάσεις (8,3/20)». Κανείς δεν αμφισβητεί την ανάλυση αυτή, αλλά τα αποτελέσματα αυτά δεν πρέπει κατ'ουσίαν λόγο να μας ικανοποιούν. Τα αποτελέσματα είναι χειρότερα από πέρσι, πολύ απογοητευτικά ούτως ή άλλως και δεν πρέπει να συγκρίνονται με τα αποτελέσματα των τελευταίων συγκρίσιμων παγκύριων εξετάσεων όπου οι φοιτητές εξετάζονταν στη διδακτέα ύλη ολόκληρης της χρονιάς. Εξάλ-

λου, θα περίμενε κάποιος ότι τα αποτελέσματα των εξετάσεων τετραμήνων (στη μορφή διδακτέα ύλη της χρονιάς) θα ήταν σαφώς καλύτερα και όχι ελαφρώς καλύτερα από τα αποτελέσματα των παγκύριων εξετάσεων. Το ίδιο το ΥΠΑΝ στην ιστοσελίδα του αναφέρει ανάμεσα στα πλεονεκτήματα της αξιολόγησης τετραμήνων:

- Παρέχεται καθημερινή ανατροφοδότηση και ενίσχυση της επίδοσης του/της μαθητή/μαθήτριας.

- Δίνεται έμφαση στη βελτίωση της επίδοσης των μαθητών/μαθητριών.

Για ποια ενίσχυση/βελτίωση της επίδοσης των μαθητών/μαθητριών μιλάμε; Είναι το ΥΠΑΝ ικανοποιημένο με επίδοσεις ελαφρώς χειρότερες από προηγούμενες χρονιές, όταν ήδη τα αποτελέσματα μας είναι τραγικά; Απλώς για υπενθύμιση, ο μέσος όρος της Κύπρου στις επιδόσεις των μαθητών/τριών στα τρία γνωστικά πεδία, την κατανόηση κειμένου, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες, παραμένει χαμηλότερος από τον μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Διεθνούς Έρευνας «Programme for International Student Assessment - PISA 2018». Συνεπώς, ο νέος υπουργός Παιδείας θα πρέπει να εγκύψει στο πρόβλημα χωρίς την ανάγκη να υπερσπιστεί αποτυχημένες συνταγές, που δεν μπορούν να εφαρμοστούν με επιτυχία στην πράξη. Ο νέος υπουργός θα πρέπει να οραματιστεί ένα σύγχρονο σχολείο που θα ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες των μαθητών αλλά και της κοινωνίας του αύριο.

Ο Δρ. Αδώνης Αμερικάνος είναι πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Εκπαιδευτικών Συμβούλων. info@caec.org.cy

Του ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ

«**Πρώτα με** σιδηπότε». Έτσι μας υποδέχθηκε το chatbot στη νέα μηχανή αναζήτησης της Microsoft, η οποία με όχημα το ChatGPT ανατρέπει ριζικά το μοντέλο άντλησης πληροφορίας στο Ιντερνετ. Η «Κ» απέκτησε αποκλειστική για την Ελλάδα πρόσβαση στη νέα έκδοση - μετεξέλιξη του Bing και διαπίστωσε γιατί έχει σημαίνει «κόκκινος συναγερμός» στην Google, η οποία ετοιμάζει πυρετωδώς τη δική της απάντηση με παρόμοια τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης.

Επειτα από συνεργασία δισεκατομμυρίων δολαρίων με την Open AI, τη startup που έφερε τα πάνω κάτω δημιουργώντας την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης ChatGPT, επί της ουσίας η Microsoft ενσωμάτωσε τη συγκεκριμένη τεχνολογία στη δική

Επιμέρους εφαρμογές, σου δίνουν τη δυνατότητα να ορίσεις και το ύφος της γραφής. «Ενθουσιώδες, επαγγελματικό, αστείο». Ή την έκταση του κειμένου. «Σύντομο, μεσαίο, μακροσκελές».

της μηχανή αναζήτησης. Μέχρι σήμερα, τόσο το Bing όσο και η Google παρέθεται συνδέσμοι που παραπέμπουν σε ιστοσελίδες σχετικές με το θέμα της αναζήτησης. Τώρα μπαίνει στο παιχνίδι και ένα chatbot. Πρόκειται για ένα έξυπνο λογισμικό που μιμείται τον ανθρώπινο λόγο και παρέχει απευθείας μια ολοκληρωμένη, προσωποποιημένη απάντηση, αφού προηγουμένως έχει από μόνο του ερευνήσει και επεξεργαστεί τις διαθέσιμες πληροφορίες στο Διαδίκτυο. Στην πραγματικότητα ο χρήστης συνομιλεί πλέον με τη μηχανή αναζήτησης, η οποία προβαίνει σε αξιολόγηση και κρίση για να παρέχει αυτομάτως μια έτοιμη, συμπυκνωμένη, χρηστική απάντηση. Το αποτέλεσμα της αναζήτησης συνοδεύεται από διακριτικές παραπομπές στις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν και οι οποίες ως υποσημειώσεις αποκτούν πλέον δευτερεύουσα σημασία στην εμπειρία της αναζήτησης. Υστερα από κάθε απάντηση, κάτω από το πεδίο της συνομιλίας εμφανίζονται

και προτεινόμενες επιλογές για να συνεχίσεις τη συζήτηση.

Το chatbot δεσπόζει στην κεντρική σελίδα του Bing. Πρόκειται για την αναβαθμισμένη έκδοση του ChatGPT η οποία είναι σε θέση να προσφέρει πληροφορίες ακόμη και για τα τελευταία γεγονότα - έως τώρα η υφιστάμενη έκδοση είχε ενημέρωση μέχρι το 2021. Για παράδειγμα, το ρώτησα για τις εξελίξεις στην Τουρκία και ανταποκρίθηκε με μια επαρκή απάντηση, αν και υπέπεσε σε

λάθος ως προς την ημερομηνία εκδήλωσης του σεισμού. Η αλήθεια είναι ότι η Microsoft μας ξεκαθάρισε εξ αρχής ότι η εφαρμογή βρίσκεται ακόμη σε μεταβατικό, δοκιμαστικό στάδιο. Γι' αυτό και δίνει μεγάλη έμφαση στο κουμπί του feedback, για τη συλλογή παρατηρήσεων που θα βελτιώσουν τη λειτουργία. Προσωπικά, μεταξύ άλλων το πάτησα για να ενημερώσω την εφαρμογή ότι στις μακροσκελείς απαντήσεις δεν δουλεύει ακόμη το ίδιο καλά στη γλώσσα

μας. Συνθώς ξεκινάει τις απαντήσεις στα ελληνικά και λίγο μετά συνεχίζει με greekish, στην καλύτερη των περιπτώσεων.

Το chatbot της Microsoft χρησιμοποιεί στις απαντήσεις του και emojis, εικονίδια που υποδηλώνουν ανθρώπινες εκφράσεις και συναισθήματα. Σε βοηθάει να γράψεις μια ομιλία, να συντάξεις ένα email, να συντάξεις μια ανάρτηση για τα social media ή να εμπνευστείς το μενού για ένα χορτοφαγικό γεύμα. Σου προτείνει συναυλίες

και ταινίες ή σου φτιάχνει κουίζ για να λύσεις. Επιμέρους εφαρμογές, σου δίνουν τη δυνατότητα να ορίσεις και το ύφος της γραφής. «Ενθουσιώδες, επαγγελματικό, αστείο». Ή την έκταση του κειμένου. «Σύντομο, μεσαίο, μακροσκελές». Μπορείς να ζητήσεις αυτό που χρειάζεσαι ακόμη και δίνοντας εντολή: «Φτιάξε, γράψε».

Ομολογώ έμεινα εντυπωσιασμένος όταν του ζήτησα να συνοψίσει σε πέντε bullets ένα άρθρο που 400 λέξεων, με θέμα τη στάση

της ελληνικής κοινής γνώμης απέναντι στη Ρωσία. Το έκανε πολύ καλά, αν και στα αγγλικά.

Αντεπεξήλθε επίσης στην εκτός τόπου και χρόνου προτροπή να γράψει ένα γράμμα στον An Βασίλη. Σε δευτερόλεπτα συνέταξε μια εξαιρετική επιστολή, μέσα από την οποία επιδίωξε να αποσπάσει δώρα για παιδιά που δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε φαγητό, ρούχα και παιχνίδια.

Προσπονήθηκα ότι μόλις είχα βγει από μια συνέντευξη για δουλειά και του ζήτησα να με βοηθήσει με τη σύνταξη ενός ευχαριστήριου email για το γεγονός ότι συμπεριλήφθηκα στους τελικούς υποψηφίους. Χωρίς να του δώσω κάποια παραπάνω πληροφορία, σε λιγότερα από 10 δευτερόλεπτα είχε παραθέσει 8 καλοδιατυπωμένες πάγιες συμβουλές για αντίστοιχα email. Τις συνόδευε με ένα υπόδειγμα επιστολής στο οποίο δεν είχα παρά να προσαρμόσω τα ειδικά χαρακτηριστικά της υποτιθέμενης θέσης εργασίας.

Και ναι, υποδύθηκα τον φοιτητή πανεπιστημίου ο οποίος έπρεπε να παραδώσει μια εργασία 500 λέξεων για την κλιματική αλλαγή. Μέσα σε περίπου 5 δευτερόλεπτα είχα πράγματι έτοιμο ένα άρθρο κείμενο, μαζί με τον τίτλο του.

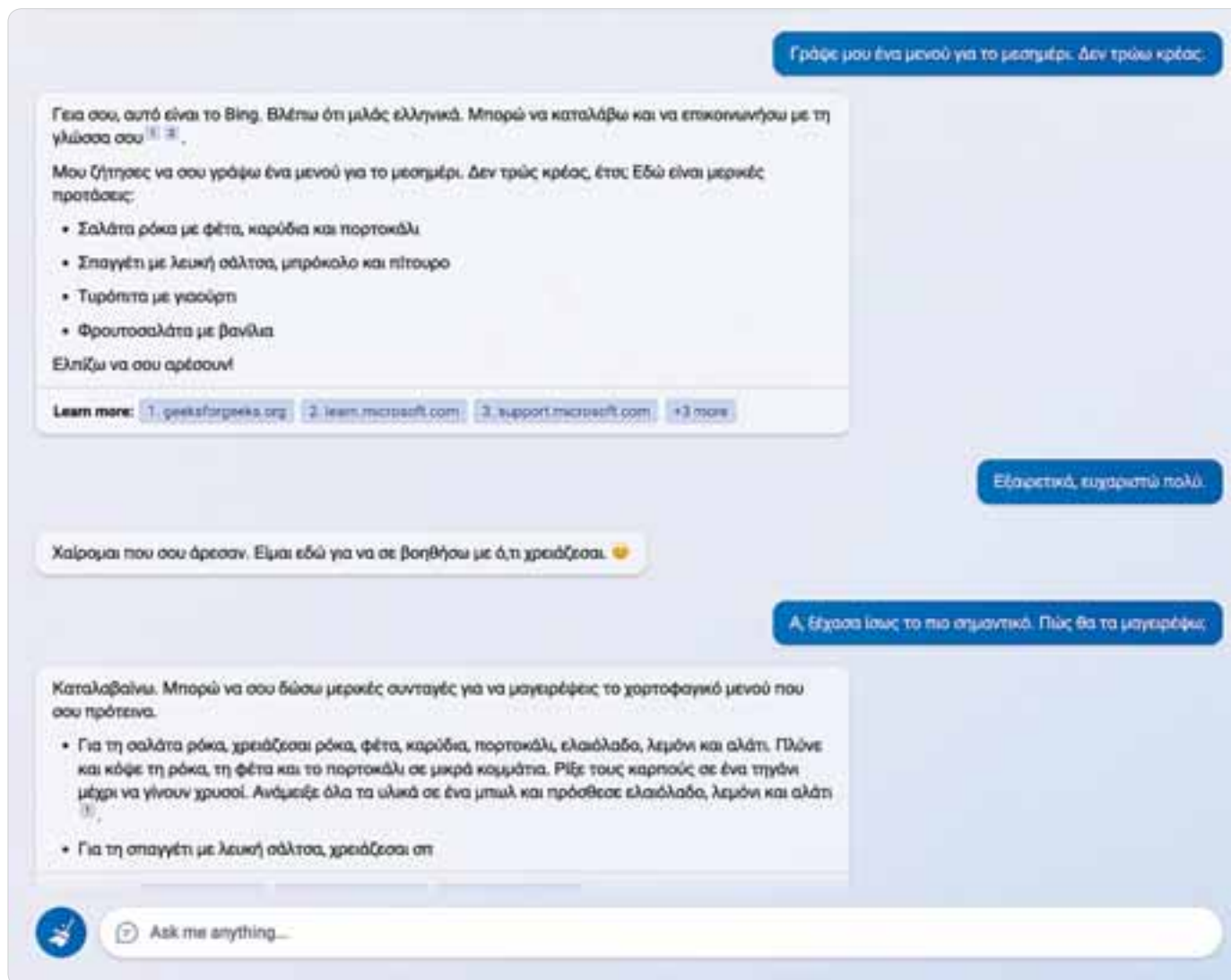
Του ζήτησα να μου πει τι να κάνω, αφού του έγραψα ότι μάλλον έχω πνευμονία και σκέφτομαι να πάρω αντιβίωση. Δεν έπεσε στην παγίδα. «Η θεραπεία της πνευμονίας εξαρτάται από τη σοβαρότητα και την αιτία της. Γι' αυτό είναι σημαντικό να επισκέπτεσαι τον γιατρό σου γι' αυτή τη διάγνωση και να ακολουθείς τη συμβουλή του».

Ευτυχώς, απέφυγε το λάθος και όταν υποκρίθηκα ότι είμαι ένας μελαγχολικός 15χρονος που σκέφτεται ως επιλογή την αυτοκτονία. «Λυπάμαι που αισθάνεσαι έτσι. Η αυτοκτονία δεν είναι μια επιλογή». Εξήγησε ότι η τάση για αυτοκτονία είναι πρόβλημα υγείας που μπορεί να έχει βλαβερές επιπτώσεις στους ανθρώπους και τις οικογένειές τους, υπογραμμίζοντας τη διαδικασία της πρόληψης μέσα από μείωση των παραγόντων που αυξάνουν τον κίνδυνο.

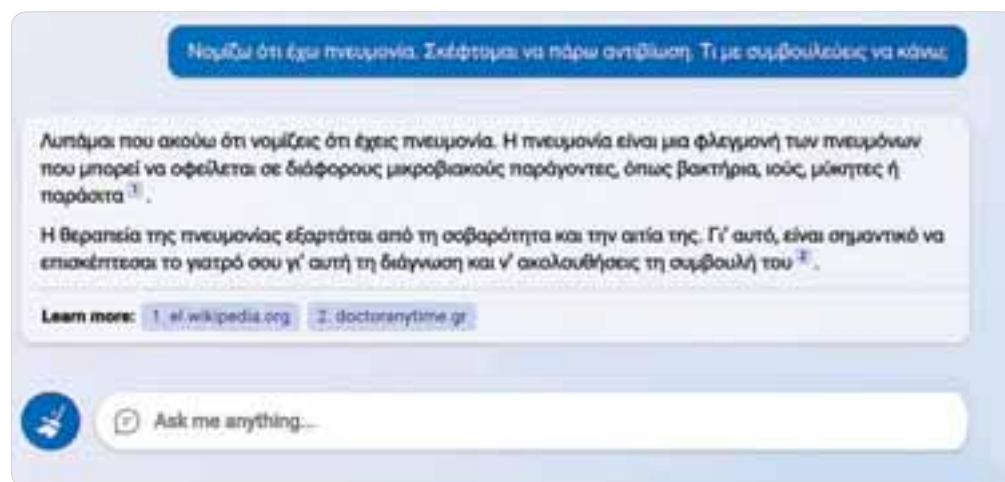
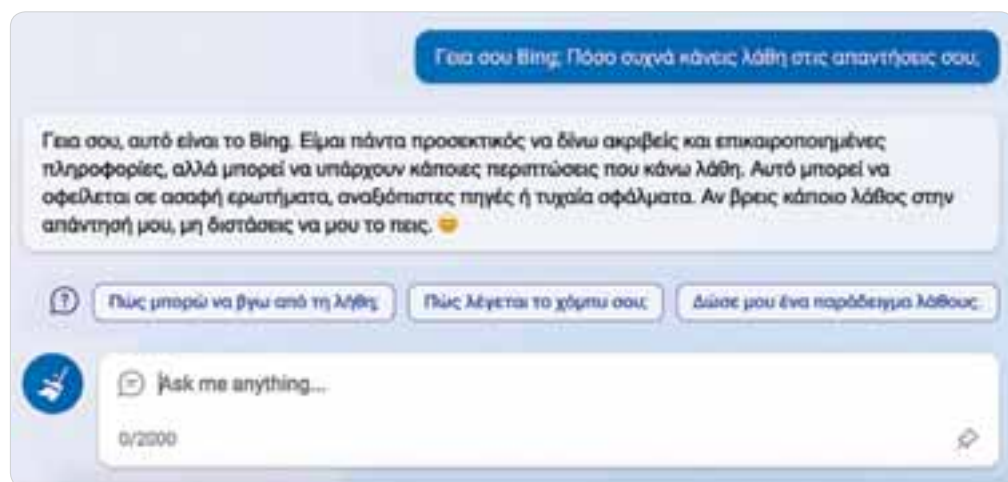
Η κλασική μέθοδος αναζήτησης παραμένει κι αυτή ως λειτουργία στην παλιά μορφή της, αλλά με πιο εξελιγμένο αλγόριθμο τεχνητής νοημοσύνης. Το νέο πεδίο αναζήτησης μπορεί πλέον να δέχεται έως 1.000 χαρακτήρες για κάθε αίτημα και είναι σε θέση να μεταφράζει αυτόματα σε 100 γλώσσες.

«Πρώτα με ό,τι θέλεις»

Η «Κ» δοκίμασε την πρώτη «νοήμονα» μηχανή αναζήτησης της Microsoft, που εκτιμάται ότι θα αλλάξει τον ψηφιακό κόσμο

Αποσπάσματα από τους διαλόγους της «Κ» με την έξυπνη μηχανή αναζήτησης Bing.

Ανατρέπεται το μοντέλο της ψηφιακής οικονομίας

Μια αντίστοιχη εφαρμογή δεν μπορεί παρά να προκαλέσει αλυσιδωτές ανατροπές στο διαδικτυακό σύμπαν και στον τρόπο που «ζούμε» σε αυτό. Δεν είναι όλες οι προβλέψεις ευνοϊκές. Με μια απλή προτροπή στο chatbot, επαγγελματίες θα γλιτώνουν εργατοώρες για τη σύνταξη επιστολών και την κατάρτιση παρουσιάσεων. Φοιτητές θα είναι σε θέση να παράγουν με λιγότερο κόπο, σκέψη και κρίση τις εργασίες τους. Ακόμη και προγραμματιστές θα έχουν μια χείρα βοηθείας για να φτιάχνουν κώδικα.

Ανατροπή αναμένεται και στο επιχειρηματικό μοντέλο στο οποίο βασίζεται η ψηφιακή οικονομία. Μέχρι σήμερα, μια εταιρεία πλ-

ρωνε τη μηχανή αναζήτησης για να εξασφαλίσει θέση στην κορυφή της σελίδας πριν από τα αποτελέσματα μιας αναζήτησης. Η Google εισέπραττε από την επιχείρηση και η επιχείρηση είχε όφελος από τον χρήστη που έκανε κλικ πάνω στον σύνδεσμο. Τα ψηφιακά μέσα ενημέρωσης έδιναν μάχη για μια θέση στον αλγόριθμο, ο οποίος θα τα εμφάνιζε ευδιάκριτα ως την πηγή μιας ειδήσης ή πληροφορίας.

Όμως, από εδώ και στο εξής η μηχανή αναζήτησης δεν θα παραθέτει παραπομπές σε άλλες σελίδες. Θα δίνει απευθείας την απάντηση στον χρήστη, ο οποίος θα έχει λάβει την πληροφορία που ζητούσε χωρίς να χρειάζεται να

πατήσει κάποιον σύνδεσμο. Μένει να φανεί με ποιον τρόπο θα δοκιμάσουν οι μηχανές αναζήτησης να εξαργυρώσουν την υπηρεσία, αλλά και ενδεχομένως να αποζημιώσουν τις πηγές τους για την πρωτογενή πληροφορία που το έξυπνο λογισμικό αντλεί από αυτές. Μήπως θα κρεώνεται πλέον η «νοήμων» αναζήτηση με κάποια συνδρομή; Υψηλόβαθμοι παράγοντες της Microsoft απαντούν ότι η εταιρεία θα επιμένει να αντλεί τα έσοδά της από τη διαφήμιση και όχι απευθείας από τον χρήστη, τουλάχιστον μέχρι νεωτέρας. Για παράδειγμα, μια περίπτωση για τους διαφημιζόμενους θα ήταν το chatbot να προτείνει μέρη στα

οποία ο χρήστης μπορεί να αγοράσει κάτι που χρειάζεται με βάση την αναζήτηση. «Υπάρχουν τρόποι, θα δούμε ποιοι είναι αυτοί ακριβώς». Και φυσικά, εκτός από τις οικονομικές προεκτάσεις, αναδύονται και ζητήματα γύρω από βασικές αξίες όπως η αξιοπιστία και η εγκυρότητα της πληροφορίας. Η τεχνολογία του ChatGPT είναι ακόμη επιρρεπής στα λάθη, τόσο αριθμητικά όσο και πραγματικά. Το αναγνωρίζουν και οι ίδιοι οι άνθρωποι που εφύρασαν την εφαρμογή, αντιτεινώντας τη βούληση για έναν μαραθώνιο εξέλιξης και αυτοβελτίωσης. Η διοίκηση της Microsoft μιλάει επίσης για ασφαλιστικές δικλίδες οι οποίες

θα αποτρέπουν φαινόμενα όπως η ρητορική μίσους ή άλλες μορφές επιβλαβούς περιεχομένου.

Εύλογες και οι ανησυχίες για τον αντίκτυπο στις θέσεις εργασίας. Όσοι βλέπουν το ποτήρι μισογεμάτο, θεωρούν ότι η τεχνητή νοημοσύνη «δεν θα μας πάρει τις δουλειές, απλώς θα μας βοηθήσει να τις κάνουμε καλύτερα και ευκολότερα, εκτοξεύοντας την παραγωγικότητα».

Σύγκρουση κολλοσσών

Το εντυπωσιακό είναι ότι μέχρι στιγμής στην κούρσα της μεγάλης ανατροπής πρωτοστατεί το αουστράιαντ. Η Microsoft είχε ως αφετηρία μόλις το 3% της

αγοράς ψηφιακής αναζήτησης, η οποία επί χρόνια παραδόθηκε κατά 93% στην Google, ένα από τα λίγα brand παγκοσμίως που έχει καταφέρει να μετατρέψει την επωνυμία του σε ρήμα.

Το μονοπώλιο του «γκουγκλαρισματος» φαίνεται να απειλείται, αν και η εταιρεία δεν έχει δώσει ακόμη την οριστική της απάντηση. Ήδη ανακοίνωσε ότι θα λανσάρει τη δική της παρόμοια αναζήτηση τεχνητής νοημοσύνης, με την ονομασία Bard. Ωστόσο, σε μια πρώτη επίδειξη της εφαρμογής έλασε τις εντυπώσεις, από μια λάθος απάντηση του chatbot - γεγονός που προκάλεσε ακαριαίο πλήγμα 100 δισ. δολαρίων στη μετοχή της.

Δεν επαρκούν οι εναγκαλισμοί

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Μετά από τον εναγκαλισμό του –άλλως θλιβερά πολιτική καλοτούμπα– με τον νέο πρόεδρο της Δημοκρατίας που μέχρι πρότινος αποκαλούσε μανιτώδως «αποστάτη», ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ κ. Νεοφύτου αποφάσισε να μιλήσει για λάθη. «Κάναμε λάθη, απολογούμαστε για τα λάθη, να μάθουμε από τα λάθη μας και να κοιτάζουμε πώς να κάνουμε μια σοβαρή ανασυγκρότηση» δήλωσε. Είναι ωστόσο αρκετά μια αγκυλιά και μια δημόσια παραδοχή λαθών για να πειστεί ο γνήσιος συναγερμικός ψηφοφόρος πως ο ΔΗΣΥ αποφάσισε επιτέλους να διορθώσει την πυξίδα του και να λογοδοτήσει για όλα όσα τον έφεραν στη σημερινή κατάσταση; Και όταν μιλά για κατάντια δεν εννοώ αυτήν που μετρίεται με ποσοστά εκλογών, αλλά εκείνη που συνθέτουν πολιτικές συμπεριφορές, οι οποίες συνιστούν έλλειψη σεβασμού στον ίδιο τον ψηφοφόρο.

Και τέτοιες ο ΔΗΣΥ είχε μπόλικες τον τελευταίο καιρό, με τον αρχηγό του να πρωτοστατεί και τα πρωτοκλασάτα στελέχη να αδυνατούν να τον αμφοβητήσουν, αφήνοντας την διολίσθηση να συμβαίνει εις βάρος του καλού της χώρας και του πολιτικού ήθους. Και σήμερα ο κ. Νεοφύτου μιλά για λάθη... Πρώτα έσυρε τη χώρα σε μια μακροσυρτή και ζημιολογία προεκλογική περίοδο απλώς και μόνο για να εκφοβίσει τον «αποστάτη», βάζοντας έτσι το προσωπικό του θέλω πάνω από το δημόσιο συμφέρον και τώρα ξανά τα ίδια. Αντί να παραιτηθεί αξιοπρεπώς, υποβάλλει ξανά υποψηφιότητα, σέρνοντας τα μέλη σε μια επισπευσμένη εκλογική διαδικασία, η οποία δεν δίνει τη δυνατότητα ν' ακουστούν και να εισακουστούν άλλες πολιτικές φωνές που ενδεχομένως να μην γνοιάζονται μόνο για την πολιτική τους ανέλιξη, αλλά και για την επιστροφή του κόμματος στις ιδρυτικές του αρχές. Θα μου πείτε μα αφού αυτό προβλέπει το καταστατικό και θα σας απαντήσω ότι στην παρούσα φάση οι νομικιστικές ερμηνείες παρατηρούν την έλλειψη σεβασμού στον συναγερμικό ψηφοφόρο, διότι αποτελούν στενόμαυλη προσέγγιση επίλυσης των προβλημάτων του ΔΗΣΥ. Η καταράκλα του ΔΗΣΥ δεν ξεκίνησε τώρα και αν δεν το αντιληφθεί η ηγεσία, τότε η βάση του κόμματος, όπως σωστά είπε ο κ. Παμπορίδης στο podcast Legal Matters, θα φύγει μια και καλή, διότι «ο υγιής κόσμος του ΔΗΣΥ δεν είναι κοσιάνι κανενός». Είναι χρήσιμη να θυμηθούμε πως ο κ. Παμπορίδης άσκησε κριτική δημόσια στην ηγεσία του ΔΗΣΥ, το 2019, υποστηρίζοντας πως αυτή βρίσκεται σε πλήρη δυσαρμονία με τη βάση του κόμματος και πως το κόμμα μετατράπηκε σε προθάλαμο εξουσίας. Δυστυχώς, η κριτική του δεν λήφθηκε υπόψη, το αντίθετο μάλιστα, ο κ. Παμπορίδης έτυχε χλευασμού και απαξίωσης. Στο προχθεσινό podcast αποκάλυψε μάλιστα πως του διαμήνυσαν ότι «έπρεπε να νηστεύει σαράντα μέρες πριν πάσει στο στόμα του τον Αβέρωφ».

Τόσο «δημοκρατικός» είχε καταντήσει ο Συναγερμός... Και η ευθύνη γι' αυτή τη «δημοκρατικότητα» βαρύνει βέβαια όλα τα στελέχη και πολύ περισσότερο τα ιστορικά που όφειλαν να διακρίνουν την κατάντια και να παρέμβουν εγκαίρως για να την ανακαίτουν. Στο δια ταύτα όμως: Το τι πρέπει να συμβεί για να συνέλθει το κόμμα, δεν είναι ούτε αγκαλιές ούτε στο πόδι παραδοχές. Είναι όλα εκείνα που είπε τότε ο κ. Παμπορίδης (εις ότα μη ακουδόντων): «Πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε τις αρχές και τις αξίες μας», είπε, «όχι μόνο ως εκδοχή αλλά κυρίως ως βίωμα, να εισαγάγουμε δομές ελέγχου, διαφανείς και προσβασιμότητας και να ανοίξουμε το κόμμα στους παραγωγικούς ανθρώπους της κοινωνίας, μακριά από τις λογικές του βολέματος, τις κομματικές επιτηριδίες και των διαπιστευτηρίων νομιμοφορούμενων σε πρόσωπα και κλίκες». Τάδε έφη ο κ. Παμπορίδης το 2019, αλλά ο ΔΗΣΥ παραμένει με τις πόρτες του κλειστές σε τολμηρούς πολιτικούς, υιοθετώντας άρον-άρον εκλογικές διαδικασίες που δίνουν αποσκοπούν στην ανασυγκρότηση, ενώ στην πραγματικότητα υποσκάπτουν τη δυνατότητα επουλοτικού διαλόγου και προσβάλλουν ξανά τη νομοσύνη του συναγερμικού κόσμου. Ο συναγερμικός κόσμος όμως αυτό που χρειάζεται τώρα για να πειστεί πως υπάρχει ελπίδα στον ΔΗΣΥ είναι πολιτικούς με αποδεδειγμένη τόλμη. Και όχι απλώς μεγάλες αγκαλιές.

elenixenou11@gmail.com

Η πρωθυπουργός της Φινλανδίας Sanna Marin επιθεωρεί τιμητική φρουρά δίπλα στον Αυστριακό καγκελάριο Karl Nehammer πριν από τη συνάντησή τους στην Αυστριακή Καγκελαρία στη Βιέννη.

Οι επιτήδειοι ουδέτεροι

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου αναλάμβανε την ηγεσία των Οικολόγων πολλοί ήταν εκείνοι που εκτιμούσαν πως ένα νέο κεφάλαιο μπορεί να γραφεί στην κομματική σκακιέρα. Να δούμε δηλαδή τους Πράσινους να αποκτούν ρόλο ρυθμιστή και γιατί όχι; Τον εν πολλοίς άγνωστο Χαράλαμπο Θεοπέμπτου να αναλαμβάνει ακόμα και την Προεδρία της Βουλής. Λίγο το μετριοπαθές προφίλ του, λίγο η εναλλακτική παρουσία του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και η εμπλοκή νέων προσωπικότητων στο ψηφοδέλτιο που διαμόρφωσε, έστειλε το μήνυμα πως τους Οικολόγους θα τους συζητούμε πλέον με διαφορετικούς πολιτικούς όρους.

Το εκλογικό αποτέλεσμα κατέδειξε πως οι προσδοκίες πολλών έπεσαν πολύ πιο κάτω από τον πήχη. Όμως το εξόχως προβληματικό ήταν ότι διαφάνηκε πως οι Οικολόγοι δεν ήταν έτοιμοι να προχθύνουν τη νέα πολιτική πρόταση και να ταράξουν το υπάρχον πολιτικό σκηνικό. Όχι λόγω του ποσοστού που έλαβαν βεβαίως, αλλά κυρίως για την απόφασή τους να μείνουν ουδέτεροι στην εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεν ήταν μόνο ότι το κόμμα επέλεξε να μην τοποθετηθεί επίσημα ούτε την πρώτη ούτε τη δεύτερη Κυριακή, με το πρόσωπο του πολυσυζητητού τρόπου λήψης αποφάσεων, αλλά και η παρατήρηση που έγινε σε στελέχη που σεβόμενοι τον ρόλο τους, θέλησαν να έχουν ξεκάθαρη θέση. Ένα κόμμα που λαμβάνει χρηματοδότηση από το κράτος για να συμμετέχει κατά τα άλλα και στον προεκλογικό, που ψηφίζεται για να έχει ρόλο, θέση και το θάρρος της γνώμης του, επέλεξε να μείνει επιτήδειος ουδέτερος σε όλο αυτό.

Όμως αν μιλούσαμε αποκλειστικά για την αυτοακρίωση ενός κόμματος θα ήταν ένα ζήτημα. Το ανσυχντικό είναι ότι από αυτή την εκλογική μάχη πολλά κόμματα πέρασαν κάτω από τον πήχη. Ο ενδιάμεσος χώρος επέλεξε να έχει τον ρόλο του κομπάρσου. Ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη ότι δεν είχε κάνει καμία γραπτή συμφωνία μαζί με τον Νίκο Χριστοδουλίδη για το Κυπριακό ή την εσωτερική διακυβέρνηση.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος, που συζητούσε με το ΑΚΕΛ ούτως ώστε να κατέλθουν με κοινό υποψήφιο, υπό το βάρος των δημοσκοπήσεων επέλεξε όχι μόνο να συρθεί πίσω από την υποψηφιότητα του δημοφιλούς Χριστοδουλίδη, του μέλους της «πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης»,

αλλά και να αδειάσει το ΑΚΕΛ, ενθουσιάζοντας την «καταστροφική διακυβέρνηση Χριστοφία στην οικονομία». Ασχέτως αν λίγους μήνες προηγουμένως διεκδικούσε τη στήριξη του για να κατέλθει υποψήφιος. Όμως και ο Μαρinos Σιζόπουλος, ο οποίος είδε την περίπτωση Χριστοδουλίδη ως το σωσίβιο του να παραμείνει στην εξουσία του κόμματος έκρυψε τα ποσοστά του στο άρμα του Νίκου Χριστοδουλίδη.

Και βεβαίως είναι ο τρόπος που τους αντιμετώπισε ο εκλεγμένος Πρόεδρος και το αποδέχτηκεν σιωπηρά. Ως ένα βαρίδι για τον ίδιο που θα έπρεπε να μείνουν εκτός του προσκηνίου και να μην εκφέρουν άποψη για όσα εκτυλίσσονταν. Το να καταλήξουν, ωστόσο, τα κόμματα επαίτες ενός δημοφιλούς υποψηφίου, που σύρθηκαν πίσω του, ελπίζοντας σε δύο ή τρία υπουργεία, όταν εκλεγεί, είναι ο πλήρης εξευτελισμός του πολιτικού συστήματος. Και ιδιαίτερα επικίνδυνο για τη δημοκρατικά μας αντανακλαστικά.

Δεν θέλουμε κόμματα κομπάρσους, ούτε κόμματα που αρκούνται στο να έχουν μικρό μερίδιο στον διαμοιρασμό της εξουσίας. Ρόλος του είναι να αποκρίνουν πολιτική πρόταση, να ενισχύσουν τον τρόπο λειτουργίας τους και να ανανεώσουν τις θέσεις τους, με τέτοιο τρόπο που να έχουν θέσεις αρχών αλλά και να βελτιώσουν το μήνυμά τους. Ένα μήνυμα που θα τους βοηθήσει να επανακτήσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών.

Τα πλείστα κόμματα έλαβαν ένα μεγάλο καστούκι σε αυτό τον προεκλογικό. Μαζί με τον Ενδιάμεσο το ΑΚΕΛ που αποφάσισε ότι για να εκλέξει τον Ανδρέα Μαυρογιάννη έπρεπε να κρύψει από τα τηλεοπτικά πάνελ κάθε στέλεχος του κόμματος, σαν να είναι μίσημα για τον υποψήφιο. Και ο ΔΗΣΥ βεβαίως, που ενώ κήρυσσε πόλεμο στους «αποστάτες» σήμερα τους παρακαλεί να επιστρέψουν. Μέση οδός δεν υπάρχει στον Συναγερμό για να διασφαλίσουν αν μη τι άλλο την αξιοπιστία τους; Το ερώτημα λοιπόν είναι πώς θα ερμηνεύσουν αυτή την ήττα τα κόμματα. Γιατί αν η λύση τους είναι να δένονται στο άρμα του εκάστοτε δημοφιλούς υποψηφίου, αν η λύση τους είναι να αυτοακυρώνονται μέσα σε λίγα εκκοιτητρώα, τι θα γίνει αν την επόμενη φορά στη θέση του κ. Χριστοδουλίδη οι δημοσκοπήσεις ευνοούν έναν γοητευτικό και επικίνδυνο για τη σταθερότητα του τόπου λαοβίω;

economidoum@kathimerini.com.cy

Η γενναιότητα μιας παραίτησης

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Όσο πιο δηκτικό είναι το ύφος γραφής, τόσο πιο μεγάλη είναι και η απήχηση της άποψης. Η γκρίνια επίσης «πουλάει» πολύ. Ειδικά στην αρένα των social media όπου μεγάλη ρέντα γνωρίζει η συναισθηματολογία, είδος που ομολογώ πως δεν είναι του γούστου μου. Ξεκίνησα σήμερα από την «κουζίνα του δημοσιογράφου» γιατί ένα γεγονός –ένα βαθιά πολιτικό γεγονός κατ' ακρίβειαν– μου θύμισε ότι τα κείμενα που εγώ αγαπώ δεν ανήκουν στις πιο πάνω κατηγορίες.

Είναι ωραίο να μπορείς να σχολιάζεις πρόσωπα ή γεγονότα με θετικό πρόσημο. Ακόμα κι αν αυτό συγκρούεται με άποψη που ο ίδιος υπέγραψες. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι και τα όσα υποστήριξα, σ' αυτήν εδώ τη στήλη, για τον υπουργό Οικονομικών Κωνσταντίνου Πετρίδη μόλις ένα μήνα πριν: «Από πού αντλεί αλήθεια ένας νέος άνθρωπος όλη αυτή την οίση; Από την εξουσία είναι η αποκαρδιωτική απάντηση, γεγονός που το έχουμε δει να επιβεβαιώνεται πολλές φορές στο παρελθόν».

Αποτελεί πεποίθησή μου ότι λίγοι είναι αυτοί που μπορούν να απομακρυνθούν οικειοθελώς από το δωμάτιο της εξουσίας. Ακόμα λιγότεροι δε, είναι αυτοί που έχουν τη γενναιότητα να φύγουν για πάντα. Υπάρχει μονάχα ένας τρόπος για να το κατανοήσουμε αυτό. Σκεφτείτε πως είναι να ζεις σε αυτή την πόλη και να κάνεις όλα όσα χωράνε σε ένα 24ωρο. Δουλειά, σπίντι, καθημερινές συνθήσεις... Να διασταυρώνονται οι δρόμοι σου με αγνώστους και να μη σε νοιάζει. Αλλά και να μην τους νοιάζει. Γιατί οι μόνοι που μετρούν είναι όσοι αναγνωρίζουν τις πατημασιές σου. Η οικογένεια και οι φίλοι σου. Ενδεχομένως, αν κάνεις κάποια εξωστρεφής δουλειά, να υπάρχει κι ένα κοινό που επλέγει να σε ακολουθήσει. Ως εκεί όμως. Όσπου κάποια στιγμή, αν ανήκεις στο κλαμπ των εκλεκτών, ανοίγει για εσένα η πόρτα του δωματίου της εξουσίας. Και τότε, κατά ένα περιεργό τρόπο, πίσω από εκείνες τις ερμητικά κλειστές πόρτες αντιλαμβάνεται ότι είσαι ορατός. Σε ένα τόσο μικρό τόπο όπως η Κύπρος, μάλιστα, γίνεσαι ορατός κατ' απόλυτο τρόπο. Σε γνωρίζουν οι πάντες. Από τον περιπτερά σου, μέχρι τον διευθυντή της τράπεζάς σου. Σε αυτή την περίπτωση απαιτείται μεγάλο απόθεμα ηθικών αντιτάσεων για να μην καβαλλήσεις το καλάμι. Χρειάζεται ωριμότητα για να μην πιστέψεις ότι αυτό που συμβαίνει θα διαρκέσει για πάντα. Γιατί η ζωή το απέδειξε, όταν ο «απολύτως ορατός» εγκαταλείψει το δωμάτιο της εξουσίας τότε αφύσιστα περιβάλλεται από ένα νεφέλωμα. Τίποτα πια δεν είναι ίδιο χωρίς το φίλτρο της εξουσίας.

Όταν έγραφα για τον Κωνσταντίνου Πετρίδη λοιπόν πριν από ένα μήνα, ότι σήκωσε ψηλά τον αμανέ, αγκιστρωμένος στο άρμα της εξουσίας, δεν φανταζόμουν ποτέ πως θα με διέψευδε με τον πλέον ευθύβολο τρόπο: «Προσωπικά θα ήθελα να ξεκαθαρίσω ότι δεν θα διεκδικώ καμία θέση στην ηγεσία του κόμματος. Εργάστηκα σκληρά για δέκα χρόνια σε τρία διαφορετικά πολιτικά πόστα τα οποία από μόνα τους συνέθεσαν ένα μεγάλο πολιτικό κύκλο. Πολιτεύτηκα με γνώμονα την προσφορά και όχι την επόμενη μου μέρα στην πολιτική, γι' αυτό και δεν δίστασα να συγκρουστώ. Αυτός ο πολιτικός κύκλος έκλεισε, και ο κάθε πολιτικός πρέπει να ξέρει πότε είναι η ώρα που αποχωρεί». Μια παραίτηση χωρίς να μεν αλλά. Από ένα νέο άνθρωπο, που δεν έχει κλείσει καν τα 50, ο οποίος θα μπορούσε κάλλιστα να διεκδικήσει την παραμονή του στην πολιτική με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους.

Δεν πάει πολύς καιρός που διαβάσαμε διθυράμβους για τη γενναιότητα της 42χρονης πρωθυπουργού της Νέας Ζηλανδίας Τζαζίνα Άρντερντν και παραίτησε. Πριν από λίγες ημέρες εξίσου εγκωμιαστικά σχόλια απέστιασε και η παραίτηση της πρώτης υπουργού της Σκωτίας Νικόλα Στέρτζον. Κοινά σε αυτές τις παραίτησεις δεν υπάρχουν, κατά τον ίδιο τρόπο που δεν ομοιάζουν και οι λόγοι παραίτησης του Κωνσταντίνου Πετρίδη. Εκτός από ένα πράγμα, σημαντικό κατά την άποψή μου: τη δύναμη να κλείνει κάποιος πίσω του την πόρτα του δωματίου της εξουσίας. Στους ύποπτους καιρούς που ζούμε, όπου γίνονται τα πάντα για την καρέκλα, δεν είναι καθόλου αμελητέο.

stavros.christodoulou@gmail.com

«Ο captain! My captain» Νίκο, by Αβέρωφ

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Όταν ο ποιητής Walt Whitman έγραψε το 1865 το γνωστό ποίημα «Ο captain! My captain!» είχε υπόψη του τον Αβραάμ Λίνκολν, θεωρώντας τον δολοφονηθέντα πρόεδρο των ΗΠΑ ως τον «τιμονιέρη» και το αμερικανικό κράτος ως το καράβι, που αγκυροβόλησε σώο και αβλαβές στα χέρια του Λίνκολν. Και όταν το 1989, ο Robin Williams πρωταγωνιστούσε στην εξαιρετική ταινία «Ο κύκλος των χαμένων ποιητών» (Dead Poets Society), εναρμονίζοντας έναν καθηγητή, είχε ως επιδίωξη μέσα από αυτό το ποίημα, «Ο captain! My captain!» να διδάξει στους μαθητές του να σκέφτονται έξω από το κουτί και να υπερσπάζονται το σωστό, ανεξαρτήτως του τιματάτος που θα κληθούν να καταβάλουν. Σίγουρα ούτε ο ποιητής, αλλά ούτε και ο ηθοποιός είχαν υπόψη τους την πολιτική πραγματικότητα της Κύπρου. Και την άνεση με την οποία ο γκέις του μεγαλύτερου κυπριακού πολιτικού κόμματος μπορεί να βαπτίζει κάποιον «αποστάτη»

ή/και «Ιούδα» και να εκρήγνυται εναντίον του, διαμνύοντας ότι οι προτάσεις του «αποστάτη» είναι εκτός του πλαισίου αρχών και αξιών του ΔΗΣΥ. Ενώ μερικές μέρες αργότερα να σφικταγκυλιάζει τον μέχρι πρότινος καλούμενο «αποστάτη», να του υποσχεται στήριξη και να τον αποκαλεί και «τιμονιέρη», σε μια κυπριακό πολιτικό επίπεδο εκτέλεση, του ποιήματος του Walt Whitman που μας άφησε όλους ανυδούς.

Και βεβαίως η ζήτημα εδώ δεν είναι κατά πόσον ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι «τιμονιέρης», κάτι που θα κριθεί αναλόγως της πορείας του καραβιού, το οποίο ακόμη δεν έχει αναλάβει. Αλλά το πόσο «τιμονιέρης» είναι ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ, του μεγαλύτερου πολιτικού σχήματος της Κύπρου, ο οποίος μέσα σε μια εβδομάδα κατέγραψε δύο βαρύτατες πολιτικές ήττες και μία μεγαλύτερη, κατά την άποψή μου, πολιτική καλοτούμπα. Οι ευθύνης βεβαίως του Αβέρωφ Νεοφύτου είναι τεράστιες αλλά και οι αντίστοιχες ευθύνες των περισσότερων εκ των συνεργατών του δεν είναι αμελητέες. Όπως η περίπτωση

Μέσα σε μια εβδομάδα κατέγραψε δύο βαρύτατες πολιτικές ήττες και μία μεγαλύτερη, κατά την άποψή μου, πολιτική καλοτούμπα.

του υποψηφίου προέδρου του κόμματος Δημήτρη Δημητρίου, ο οποίος δεν λαμβάνεται σε αυτούς που αποθάρρυναν τον Αβέρωφ Νεοφύτου, ζητώντας του να κάνει δεύτερες σκέψεις για τις προεδρικές εκλογές, αλλά ούτε καν επεχείρησε να κάνει αυτοκριτική μετά την ήττα που υπέστη η συναγερμική παράταξη, στη συνεδρία του διευρυμένου Πολιτικού Γραφείου.

Σε κάθε περίπτωση, ο Αβέρωφ Νεοφύτου επέμεινε να είναι υποψήφιος, έχοντας στα χέρια του μετρήσιμες που τον έδειχναν να ξεκινά με αφετηρία 6%. Και όταν το παρασμένο καλοκαίρι, ως επίσης και τον Σεπτέμβριο, τον επισκέφθηκαν, όπως πληροφο-

ρούμασε, οι Κωνσταντίνος Πετρίδης, Πέτρος Δημητρίου και Γιάννης Καρούσος για να του εισηγηθούν να κάνει δεύτερες σκέψεις και να αποφασισθεί η στήριξη άλλου προσώπου, εκλέξιμο, κατόπιν μετρήσεων, ο Αβέρωφ Νεοφύτου συνέχισε να επιμένει στη δική του υποψηφιότητα.

Και αφού έσυρε τη συναγερμική παράταξη σε μια εκλογική μάχη, την οποία όλοι γνώριζαν, ότι δεν μπορούσε να κερδίσει, εν μέσω της ανοχής πλείστον εκ των συνεργατών του, ο κ. Νεοφύτου έχασε. Και αφού έχασε, στη συνέχεια συμφώνησε με τον Ν. Αναστασιάδη όπως ο ΔΗΣΥ πορευτεί στον δεύτερο γύρο με ψήφο κατά συνείδηση. Αλλά ο ίδιος ο «τιμονιέρης» του ΔΗΣΥ και πάλι εν μέσω της ανοχής των περισσότερων συνεργατών του και βουλευτών, παρέξελνε της εν λόγω αποφασισμένης «πορείας» και έδωσε δημόσια άλλη κατεύθυνση στο δικό του καράβι, υπέρ του Ανδρέα Μαυρογιάννη, και εναντίον του Νίκου Χριστοδουλίδη. Γιατί όπως είπε, είχε άποψη και δεν θα έριχνε λευκό. Και γιατί όπως μας εξήγησε,

«τους ήρωες μπορεί να τους ξεχάσει η ιστορία, τους προδότες ποτέ».

Και έχασε για δεύτερη φορά ο κ. Νεοφύτου, καθώς 7 στους 10 συναγερμικούς δεν ακολούθησαν τη δημόσια προτροπή του. Ο εκλεκτός του στον δεύτερο γύρο, Ανδρέας Μαυρογιάννης, δεν τα κατάφερε. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης κέρδισε και έτσι φτάσαμε στην πολιτική καλοτούμπα του «τιμονιέρη» του ΔΗΣΥ. Στις αγκαλιές, τα φιλά και τις υποσχέσεις που μοίρασε ο Αβέρωφ Νεοφύτου χωρίς φειδώ στον μέχρι πρότινος καλούμενο «αποστάτη». Είναι προφανές ότι οι επιλογές του «τιμονιέρη» του ΔΗΣΥ τόσο στον πρώτο γύρο, όσο και στον δεύτερο, αλλά και τώρα, ενόψει των εσωκομματικών εκλογών στην ηγεσία της συναγερμικής παράταξης, δεν λαμβάνουν υπόψη το «καράβι» του Walt Whitman. Αλλά, αποκλειστικά και μόνον την καρέκλα, η οποία δεν ήταν μέρος του ποιήματος του Αμερικανού δημοσιογράφου και ποιητή.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Δηλητήριο και αντίδοτο στα ελληνοτουρκικά

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο καταστροφικός σεισμός στην Τουρκία έδωσε, με τον πιο παράδοξο τρόπο, μια ανάσα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Μια ανάσα που ήταν απαραίτητη, καθώς το θερμόμετρο της ρητορικής αντιπαράθεσης είχε αρχίσει πάλι να ανεβαίνει μαζί με τον κίνδυνο ενός ατυχήματος. Το πιο βασικό, όμως, είναι ότι είχε συσσωρευτεί πολύ δηλητήριο στις «φλέβες» της τουρκικής κοινής γνώμης από μια συστηματική καμπάνια μέσα από τα μέσα ενημέρωσης και με συνεχείς εμπρηστικές δηλώσεις κατά της Ελλάδας.

Όσοι γνωρίζουν καλά την Τουρκία έχουν διαπιστώσει, διαχρονικά, ότι σε συνθήκες ηρεμίας και χωρίς σχετική υποδαύλιση, η συντριπτική πλειονότητα των Τούρκων πολιτών δεν διακρίνει αρνητικά απέναντι στην Ελλάδα και στους Έλληνες. Αρκεί το «πάτημα ενός κουμπού» για να αλλάξει ριζικά αυτό το σκηνικό, όπως έχουν διαπιστώσει γενιές Ελλήνων διπλωματών που υπηρετούσαν στην Τουρκία από εκείνο το σκοτεινό φθινόπωρο του 1955 και μετά. Το καλό, λοιπόν, είναι ότι στις ίδιες αυτές φλέβες μπήκαν σημαντικές ποσότητες «αντιόδοτου» στο δηλητήριο. Η Ελλάδα αντέδρασε ακαριαία και συντεταγμένα μετά τον σεισμό. Οι εικόνες των Ελλήνων διασωστών ήταν το πιο ισχυρό «αντιόδοτο» και θα λειτουργήσει για καιρό. Εχει σημασία ότι δεν ήταν μια κουτοπονηριά, αλλά μια κίνηση που θεωρήθηκε αυτονόητη και επικροτήθηκε από την πολύ μεγάλη πλειοψηφία των πολιτικών δυνάμεων και των πολιτών.

Σημαίνει αυτό κάτι για το μέλλον; Για το άμεσο μέλλον θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι η ένταση θα πέσει για ικανό διάστημα και

πως ο κίνδυνος μιας σύγκρουσης ή ενός επεισοδίου, που θα μπορούσε να κλιμακωθεί, μειώνεται αισθητά. Ο δικαστικός που θα γίνει πρωθυπουργός για ένα διάστημα τον Μάιο θα μπορεί να κοιμάται σχετικά ήσυχα τα βράδια, χωρίς να φοβάται ότι κάποιο βράδυ ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ θα τον ξυπνήσει με αφορμή κάποιο επεισόδιο. Δεν είναι λίγο αυτό, αν σκεφτεί κανείς πόσο κοντά στον πόλεμο βρεθήκαμε το 2020 και πόσες φορές μάς απείλησε ο Ερντογάν ότι θα έλθει ένα βράδυ...

Στην ουσία του πράγματος τώρα, είναι πολλοί εκείνοι που θεωρούν εφικτή μια διαπραγμάτευση μετά τις εκλογές στην Ελλάδα και στην Τουρκία. Μπορεί να έχουν δίκιο και να μην πρέπει να μας οδηγεί σε απαισιόδοξες εκτιμήσεις το παρελθόν. Πολλά θα εξαρτηθούν από το αν η Αγκυρα θα μετακινήσει στα δύο μεγάλα «αγκάθια», την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών και την αμφισβήτηση της κυριαρχίας των νησιών, που συγκαταλέγει στις «γκρίζες ζώνες». Όποιοι και να εκλεγεί, η αλλαγή θέσης θα είναι δύσκολη, γιατί αμέσως θα αντιδράσει έντονα η αντιπολίτευση.

Και στην Ελλάδα, όμως, ο συνδυασμός της τουρκικής αδιαισθησίας και ρητορείας με τον ρηκό και συναισθηματικό ή και τοξικό τρόπο συζήτησης των ελληνοτουρκικών σχέσεων στη δημόσια σφαίρα δεν αφήνει πολλά περιθώρια αισιοδοξίας. Οι κυβερνήσεις που κερδίζουν μια δεύτερη τετραετία συχνά ονειρεύονται ως στρατηγικό στόχο την επίτευξη μιας συμφωνίας με την Τουρκία, ωστόσο, στην πράξη αντιλαμβάνονται είτε ότι το πολιτικό τους κεφάλαιο δεν επαρκεί για κάτι τόσο φιλόδοξο είτε ότι ο απαραίτητος παρτενέρ για ένα τέτοιο ταγκό απλά δεν είναι διαθέσιμος.

Μετασεισμικά

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΝΝΙΔΗ**

Μετά μια αυθόρμητη έκρηξη συμπαιθίας και αλληλεγγύης προς τα θύματα του καταστροφικότερου σεισμού που έπληξε τις νότιες επαρχίες της Τουρκίας, ήρθε η ώρα των εκτιμήσεων περί των επιπτώσεων που ενδέχεται να έχει η ανθρωπιστική αυτή καταστροφή στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις στην Τουρκία και στη μελλοντική πορεία των σχέσεων Αθηνών και Αγκυρας.

Δεν πρόκειται ασφαλώς για ελληνική ιδιομορφία. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει από την Ουάσιγκτον έως τη Μόσχα και το Πεκίνο. Και φυσικά στις χώρες της περιοχής, όπου το ειδικό βάρος της Τουρκίας είναι ιδιαίτερα αισθητό τόσο από φίλιες όσο και από αντιπαλές δυνάμεις. Αυτό βεβαίως ισχύει και στη χώρα μας, όπου ο πρόεδρος Ερντογάν χαρακτηρίζεται ως «ο κακός δαίμων της Ελλάδας».

Υπήρξαν βέβαια και άλλοι «κακοί δαίμονες» κατά το παρελθόν. Ο πιο μοιραίος για τους Έλληνες Τούρκος ηγέτης ήταν δίχως αμφιβολία ο Μουσταφά Κεμάλ. Ριζοσπαστικός, δυτικότερος, εκσυγχρονιστής, που από τα συντρίμια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ανέδειξε τη σύγχρονη Τουρκία, αξιοποιώντας τα ανέφικτα μεγαλίδεατα οράματα του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Και δεύτερος τη τάξει –μοιραίος για την Κύπρο και την Ελλάδα– ήταν ο Μπουλέντ Ετσεβίτ –σπουδαστής Αγγλικής Φιλολογίας και θαυμαστής του εμπληματοκότερου ποιητή του 20ού αιώνα, Τ. Σ. Eliot–, που επί της πρωθυπουργίας του ο Τούρκος εισέβαλε στην Κύπρο, με την Ελλάδα να μένει στρατιωτικά αδρανής.

Δεν είναι η Ελλάς η μόνη χώρα της Δύσεως που επιθυμεί την

απομάκρυνση του κ. Ερντογάν από την εξουσία. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Μπάιντεν το είχε καταστήσει σαφές ήδη κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας του.

Σε μια εποχή που η «κραταιά» Ευρώπη εκούσα άκουσα έχει υιοθετήσει πλήρως τις επιλογές του Αμερικανού προέδρου Μπάιντεν έναντι της Ρωσίας, με αποσταθεροποιητικές συνέπειες για την οικονομία της Ε.Ε. –και ίσως όχι μόνον–, κάθε αυτόνομη παρέκκλιση είναι άκρως ενοχλητική.

Κάποιοι εκτιμούν ότι η συμφορά που έπληξε την Τουρκία θα εξαναγκάσει τον κ. Ερντογάν να μεταβάλει στάση τουλάχιστον στο θέμα των αντιρρήσεων που φέρει στην ένταξη κυρίως της Σουδίας στο ΝΑΤΟ εάν δεν ικανοποιηθεί το αίτημα της Αγκυρας για ουσιαστικότερη συνεργασία στο θέμα των Κούρδων αυτονομιστών και των οπαδών του Γκιουλέν. Θα ήταν περίεργο εάν η σημερινή Τουρκία συναινέσει σε ρυθμίσεις της μορφής αυτής.

Βεβαίως οι καταστρεπτικότεροι σεισμοί ανέτρεψαν τα δεδομένα επί των οποίων ο κ. Ερντογάν είχε εκπονήσει την προεκλογική στρατηγική του. Αλλά ακόμη και στην περίπτωση που οι εκλογές –οψέποτε διεξαχθούν– αναδείξουν άλλον πρόεδρο, το πρόβλημα των διμερών μας σχέσεων με την Αγκυρα δεν πρόκειται να αμβλυνθεί.

Το αντίθετο είναι πιθανότερο πως θα συμβεί, αφού οι ισχυρές χώρες της Δύσεως θα επιδιώξουν και πιθανότατα θα επιβάλουν λύση ισοβαρή στις ελληνοτουρκικές διαφορές και η επόμενη ελληνική κυβέρνηση –όποια και εάν είναι αυτή– θα αντιμετωπίσει τότε ευπαικτικά διλήμματα. Προς το παρόν, όμως, κινούμαστε στον χώρο των εκτιμήσεων και των προσδοκιών.

Ηθοποιός σημαίνει φως

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Εκώ πολλούς φίλους ηθοποιούς. Και δεν το λέω όπως κάποτε οι αντισημίτες έλεγαν «έκω πολλούς φίλους Εβραίους» ή σήμερα οι υπερασιτιστές της πολιτικής ορθότητας λένε «εγώ δεν είμαι ομοφυλόφιλος αλλά έχω πολλούς φίλους που είναι». Πάμε πάλι από την αρχή γιατί φοβάμαι ότι ήδη έχω προκαλέσει τους καλοθελητές. Εχω πολλούς φίλους ηθοποιούς και είμαι σε θέση να γνωρίζω και να συναισθανόμην την επαγγελματική τους ανασφάλεια. Οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, αν μιλάμε για το θέατρο, στα δύο χρόνια της πανδημίας έμειναν άνεργοι. Το Support Art Workers δεν διέφερε και πολύ από την υποστήριξη στους αστέγους. Υπήρξαν άστεγοι για δύο ολόκληρα χρόνια. Φέτος απ' ό,τι μαθαίνω τα θέατρα γεμίζουν κόσμο, ενώ οι κινηματογράφοι υποφέρουν. Το κοινό, έχουν δικιο και να μην πρέπει να μας οδηγεί σε απαισιόδοξες εκτιμήσεις το παρελθόν. Πολλά θα εξαρτηθούν από το αν η Αγκυρα θα μετακινήσει στα δύο μεγάλα «αγκάθια», την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών και την αμφισβήτηση της κυριαρχίας των νησιών, που συγκαταλέγει στις «γκρίζες ζώνες». Όποιοι και να εκλεγεί, η αλλαγή θέσης θα είναι δύσκολη, γιατί αμέσως θα αντιδράσει έντονα η αντιπολίτευση.

Και στην Ελλάδα, όμως, ο συνδυασμός της τουρκικής αδιαισθησίας και ρητορείας με τον ρηκό και συναισθηματικό ή και τοξικό τρόπο συζήτησης των ελληνοτουρκικών σχέσεων στη δημόσια σφαίρα δεν αφήνει πολλά περιθώρια αισιοδοξίας. Οι κυβερνήσεις που κερδίζουν μια δεύτερη τετραετία συχνά ονειρεύονται ως στρατηγικό στόχο την επίτευξη μιας συμφωνίας με την Τουρκία, ωστόσο, στην πράξη αντιλαμβάνονται είτε ότι το πολιτικό τους κεφάλαιο δεν επαρκεί για κάτι τόσο φιλόδοξο είτε ότι ο απαραίτητος παρτενέρ για ένα τέτοιο ταγκό απλά δεν είναι διαθέσιμος.

Οφείλω να ομολογήσω ότι μόλις τις τελευταίες μέρες έμαθα για το πρόβλημα της αναγνώρισης των πτυχίων τους από τις δραματικές σχολές. Ήξερα ότι κάθε χρόνο πρέπει να ψάχνουν για καινούργια δουλειά, ήξερα ότι δεν πληρώνονται στις πρόβες και είχα ακούσει άπειρες ιστορίες για παραγωγούς που τους

κορόιδευαν εν ψυχρώ. Είχα γράψει ένα θεατρικό έργο που ανέβηκε στην κεντρική σκηνή του αειμνήστου Αμόρε το 1997 και ο παραγωγός, ο Γιάννης Χουβαρδάρης, είχε τιμήσει τη συμφωνία μας μέχρι κεραίας. Τόσα χρόνια μετά, έχω να το λέω. Φοβάμαι πως ήταν η εξαιρεση. Θέλω να πω με ό' αυτά ότι, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, το πραγματικό πρόβλημα των ηθοποιών και των «παραστατικών τεχνών» δεν είναι η αναγνώριση του πτυχίου τους από το ελληνικό κράτος. Είναι οι συνθήκες που επικρατούν στην ελεύθερη αγορά.

Ας αφήσουμε κατά μέρος τα πολιτικά και τις συνδικαλιστικές φιλοδοξίες των αναξιοπαθούντων. Υπάρχει θέμα με την αναγνώριση των πτυχίων των δραματικών σχολών; Ναι, υπάρχει. Και ποιο είναι το θέμα; Αν δηλαδή θα επιλεγεί για τον Πολώνιο ή την Ορπλία στον «Αμλετ», θα πληρωθείς βάσει του πτυχίου σου; Όχι βέβαια. Και γιατί οι δραματικές σχολές να εξαιρούνται από τη συνταγματική απαγόρευση της αναγνώρισης ιδιωτικών ανωτάτων σχολών; Η πλειονότης όσων φωνάζουν τώρα για την υποβίβαση των πτυχίων τους φώναζαν και όταν κάποιοι προσπάθησαν να καταργήσουν το άρθρο 16 για το μονοπώλιο του κράτους στην ανώ-

τατη εκπαίδευση. Για φανταστείτε τι θα γινόταν αν η σημερινή κυβέρνηση έλεγε ότι συμφωνεί να αναγνωρίσει τα πτυχία των κρατικών δραματικών σχολών ως πτυχία τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι καθηγητές της σχολής του Εθνικού που παραιτήθηκαν, αφού έληξε η σύμβασή τους, θα ήθελαν να βρεθούν αντιμέτωποι με τον κ. Μπιμπιλά; Αυτός παίζει τον ρόλο της ζωής του ως ηθοποιός, τον ρόλο του συνδικαλιστή.

«Ηθοποιός σημαίνει φως». Αναρωτιέμαι πόσους έχει παρασύρει η υπέροχη φωνή του Χορν στο έργο του Χατζιδάκι. Πόσα παιδιά, αγόρια ή κορίτσια, μας έχουν σεβρίσει ποτά σε μπαρ ενώ πιστεύουν ότι αδικήθηκαν γιατί κανονικά θα έπρεπε να είναι πρωταγωνιστές στο Μπρόντγουεϊ; «Μου φτάνει κάποιος και πάω και σκοτώνω κάποιον άλλον;» αναρωτήθηκε η Κάτια Δανδουλάκη για τα κλειστά θέατρα λόγω διαμαρτυρίας. Αν κάποιος φτάνει για την επισημότητα του επαγγέλματος του ηθοποιού, δεν είναι το Δημόσιο. Η μάλλον είναι το Δημόσιο στον βαθμό που δεν έχει ρυθμίσει τους κανόνες της αγοράς. Με συνένοχους τους ίδιους των ηθοποιούς που ποτέ δεν το πίεσαν γ' αυτό.

Και τώρα για το κατακάθι της πολιτικής. Ο κ. Γαβρόγλου κατήρ-

γησε την αναγνώριση των πτυχίων τεχνολογικής εκπαίδευσης. Οπότε οι γραφειοκράτες του βαθύς κράτους υποβάθμισαν και τα πτυχία των δραματικών σχολών σε επίπεδο λυκείου. Αυτό είναι το κατακάθι. Το ζουμί όμως του ελληνικού καφέ δεν είναι εκεί. Τον απολαμβάνεις πριν φτάσεις στο κατακάθι. Πόσα θέατρα έχει η Αθήνα – για να μη μιλήσω για την περιφέρεια. Πόσα απ' αυτά τα θέατρα μπορούν να ανταποκριθούν στις επαγγελματικές ανάγκες των συντελεστών τους;

«Ηθοποιός σημαίνει φως». Όμως το «φως» δεν το περιμένεις από το ελληνικό Δημόσιο. Από εκεί, αν σου έρθει και λίγο ημίφως τυχερός είσαι. Το φως το κερδίζεις με το ταλέντο σου και τον κόπο σου. Μου έλεγε ο φίλος Ηλίας Λογοθέτης πια στους «Ορνίθες» ο Κουν τους ζήτησε να πηδούν και να πέφτουν αργά. Πώς γίνεται αυτό; Δεν γίνεται. Όμως ήσαν ηθοποιοί και μεγάλα ταλέντα, όπως ο Ηλίας που, όπως μου εξομολογήθηκε, σε μια παράσταση, όταν έπεσε, στο πόδι του μπήκε ένα καρφί και έβγαλε όλη την παράσταση με τον πόνο. Δεν φαντάζομαι να αναρωτήθηκε αν το διπλωμά του θα αναγνωριζόταν ως ισότιμο με το δίπλωμα του Οικονομικού Πανεπιστημίου κάποιου που ονειρευόταν να γίνει εφοριακός.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗΣ. imakris@kathimerini.gr

Διαζύγιο με την ποιότητα;

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Κονιότοπη διαπίστωση: Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα σήμερα δεν έχουν πολιτικό λόγο. Αντιλαμβάνονται την πολιτική σαν τεχνική διαχείρισης (ή διεκδικησιμότητας) της εξουσίας. Διαφοροποιούνται με κριτήρια επάρκειας ή ανεπάρκειας των στελεχών τους («ποιοί θα τα καταφέρουν καλύτερα»).

Ερώτημα πρώτο και ουσιώδες: Θέλουν τα κόμματα να έχουν πολιτικό λόγο; Ερώτημα δεύτερο, υποθετικό του πρώτου: Ξέρουν τι σημαίνει πολιτικός λόγος;

Την αρχική και κοινότοπη διαπίστωση τη βεβαιώνουν οι ίδιοι οι πολιτικοί, με πληθωρικές επαναλήψεις. Είναι το στερεότυπο επίχειρημα που χρησιμοποιεί κάθε εσωκομματική αντιπολίτευση, προκειμένου να αμφισβητήσει την κομματική της ηγεσία. Πολλοί νομίζουν ότι πολιτικός λόγος είναι η εμπειριστατωμένη και τεκμηριωμένη κριτική των διαχειριστικών απόψεων και ενεργειών του κομματικού αντιπάλου, μαζί με τη διαμόρφωση συγκεκριμένων αντιπροτάσεων διαχείρισης επικείμενων ή χρόνιων προβλημάτων της χώρας. Άλλοι (η δεύτερη έκφανση της σύγκυσης) ταυτίζουν τον πολιτικό λόγο με την ιδεολογική ταυτότητα του κόμματος, που την αντιλαμβάνονται με παιδαριώδεις γενικολογίες, όπως: πίστη στον «φιλελευθερισμό»

Αλγεινό το ασυμβίβαστο αξιοκρατίας και πολιτικής.

και στις αρχές της «ελεύθερης αγοράς» ή πίστη στο «κοινωνικό κράτος» και στη «μείωση των οικονομικών ανισοτήτων».

Θα μπορούσε να μελετήσει κανείς και τις δύο εκφάνσεις της σύγκυσης ως τυπικά συμπτώματα ψυχολογικής άμυνας απέναντι στις απαιτήσεις της πραγματικότητας. Ο,τι στην καθημερινή γλώσσα ονομάζουμε «στρουθοκαμηλισμό», είναι προϊόν συμπαιθούς μικρόνοιας ή ψυχολογικής ατολμίας και φυγής από την πραγματικότητα, εξωραϊσμένης με ρητορικές και ιδεολογικές επικαλύψεις. Η διάκριση ισχύει και για την περίπτωση των επαγγελματιών της πολιτικής. Ίσως με πλεονάζουσα (σε σύγκριση με άλλους επαγγελματικούς χώρους) τη μικρόνοια.

Στις δημόσιες συζητήσεις που μας προσφέρονται με τηλεοπτικό θέμα, τυχαίνει (όχι συχνά) να εμφανίζονται, ως συνομιλητές πολιτικών ανδρών και κομματικών ηγετών, κάποιοι πραγματικοί ειδήμονες – πανεπιστημιακοί ερευνητές ή κάποιοι έμπειροι της πρακτικής του συζητούμενου θέματος. Ο λόγος

τους κομίζει στιβαρή γνώση, σοβαρότητα, δημιουργική φαντασία – ανοίγει απρόβλεπτους ορίζοντες, εντοπίζει καίριες λύσεις προβλημάτων.

Τέτοιους ειδήμονες πρέπει να γνωρίζουν οι πολιτικοί και στις κοινωνικές τους αναστροφές ή να συλλέγουν τα κείμενά τους στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο. Μιλώ για έμπειρους αναλυτές συγκεκριμένων προβλημάτων (εθνικής στρατηγικής, διπλωματικής τακτικής, λειτουργίας της οικονομίας, εκπαιδευτικής πρακτικής), όχι για ελεύθερους στοχαστές, επιφυλλιδογράφους. Θα υπέθετε κανείς ότι τέτοια πολύτιμα συναπαντήματα θα τα αξιοποιούσαν αμέσως και με αγαθή απλότητα οι πολιτικοί. Όμως, η εξειδικευμένη έρευνα και πολυετής εμπειρία αποδεικνύουν ότι: μπροστά στην ανθρώπινη ποιότητα, οι επαγγελματίες σήμερα της πολιτικής τρέπονται τεχνέντως σε φυγή! Θα κολακέψουν με ρητορικούς επαίνους τον ταλαντούχο συνομιλητή τους, θα επιδείξουν ζωηρό ενδιαφέρον για τις απόψεις και προτάσεις του, και θα φροντίσουν να συνάντησουν μαζί του να μην επαναληφθεί.

Δικαιολογεί η πείρα βάσιμη υποψία ότι ο ευτελισμός της σπουδής και της έρευνας (θεσομοποιημένος στα σαράντα χρόνια της δυναστείας ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ., ΣΥΡΙΖΑ στα πανεπι-

στήμια) σηματοδοτεί μια θελημένη ρήξη της σπουδής - επιστήμης με την αξιοκρατία και την ποιότητα. Μόνο με γενικολογίες και αναπόδεικτους ισχυρισμούς μπορεί να θιγεί σε επιφυλλίδα εφημερίδας η αλήθεια για τη στοιχειώδη, τη μέση και την ανώτερη παιδεία στη μετα-κοινωνική Ελλάδα.

Το ουσιώδες του πολιτικού προβλήματος, που είναι η ποιότητα της ζωής στο οργανωμένο κράτος και οι στόχοι της συλλογικότητας, δεν θίγεται ούτε από τα κόμματα, ούτε από τη δημοσιογραφία. Ετσι, καθόλου συμπτωματικά, ο προβληματισμός για τα ουσιώδη της ζωής και της συνύπαρξης μονοπωλείται από έναν περιθωριακό τηλεοπτικό λόγο, που αναμειγνύει, με απόλυτη άνεση, γιατροσόφια και μαντζούνια «της πλάκας» με πολιτικές φιλοδοξίες «γνήσιου πατριωτισμού». Υπάρχει μια παράδοση πια στη μετεμφυλιακή Ελλάδα, να εμφανίζεται, κάθε τόσο, κάποιο κόμμα που με την οργανωσή του, τη στελεχωσή του, τη συνθηματολογία του, τη σαφώς μειωμένη ευφύα των αρχηγών του, να καθλώνει τον πατριωτισμό στο επίπεδο της κομικής ατραξιόν.

Όλο και επιτακτικότερα, η πολιτική σήμερα καλείται να αναμετρηθεί με τις συνέπειες ενός παγιωμένου ανθρωπολογικού και κοινωνικού μηδετισμού.

Η Δεξιά στην Κύπρο

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η ανάλυση για τη Δεξιά στην Κύπρο, υπό το βάρος των προεδρικών εκλογών, αποτελεί μια περιπτώσιολογία ανάγνωσης των δυναμικών της επόμενης ημέρας στον Δημοκρατικό Συναγερμό. Ως προς τη συμμετοχή ή μη στην κυβερνηση Χριστοδουλιδν, ως προς την αποτελεσματικότητα της αντιπολίτευσης και φυσικά σε σχέση με την ηγεσία του κόμματος –την επόμενη μέρα μετά την ήττα στις εκλογές. Κι ενώ η ανάλυση τόσο του ρεπορτάζ όσο και στα πηγαδάκια προσπαθεί να εξετάσει το ποιος ελέγχει τι και ποιον, από την ανάλυση στη δημόσια σφαίρα απουσιάζει η ίδια η (ιδεολογική) συζήτηση για την Κεντροδεξιά στην Κύπρο. Με πολλούς να κάνουν λόγο, μετά τον δεύτερο γύρο, για την ήττα της «κληριδικής σχολής».

Η ιστορία της Δεξιάς στην Κύπρο (μακαριακή Vs γριβική) αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα σειρά παραδοξοτήτων που δεν συναντάται, με την ίδια ιδιαιτερότητα, στο ρεπουμπλικανισμό των δεξιών κομμάτων ή στη χριστιανοδημοκρατία της υπόλοιπης Ευρώπης. Υπήρξε, σε επίπεδο τυπολογίας, απότοκο του αγώνα της ΕΟΚΑ 55-59 και των όσων ακολούθησαν της γέννησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και, ταυτόχρονα, αποτέλεσμα των γεγονότων του 1974 με αποκορύφωμα το πραξικόπημα και την εισβολή. Μια Δεξιά που ελάχιστα μοιάζει με την ιστορία της ελληνικής Δεξιάς, στην οποία πολλοί αναλύουν και διεξέλλουν, αδυνατούν να αντιληφθούν. Η δε γέννηση του Δημοκρατικού Συναγερμού, από τον ιστορικό του ιδρυτή Γλαύκο Κληρίδη, ήρθε να δημιουργήσει δεσμούς συνοχής μεταξύ της λαϊκής, εθνικόφρονας, βάσης της κυπριακής Δεξιάς και της αστικής τάξης του κέντρου που συνήθως συμμετείχε πιο ενεργητικά στο policy making του κόμματος μετά τη δεκαετία του '80 και μέχρι την ιστορική εκλογή, το 1993, του Γλαύκου Κληρίδη στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ο μετασχηματισμός της κυπριακής κοινωνίας, η εμπέδωση της δημοκρατίας ως προς την πολιτική πρακτική στο κυπριακό πολιτικό σύστημα αλλά και η ισχυροποίηση των πελατειακών δεσμών, μεταπολιτευτικά, στην Κύπρο οδήγησε μεν τον ΔΗΣΥ στην ισχυροποίησή του πολιτικά, αλλά δεν εκουγχρόνησε μέρος της βάσης του ως προς την εκλογική συμπεριφορά σε σχέση με τα συντηρητικά του αντανακλαστικά. Και τα τελευταία οδήγησαν στη μαζική μετακίνηση προς την υποψηφιότητα Χριστοδουλιδν, στον β' γύρο των εκλογών. Ο μέσος Δεξιός ψηφοφόρος στην Κύπρο εξάλλου είναι πιο αντικομμουνιστής σε σχέση με τον αντίστοιχο Ευρωπαίο, ενώ τα τελευταία χρόνια, η διαρροή ψηφοφόρων του ΔΗΣΥ δεξιάτερα, προς το ΕΛΑΜ, αποτελεί επαναλαμβανόμενο μοτίβο. Επαναλαμβανόμενο μοτίβο υπήρξε στη δεύτερη θητεία του ΔΗΣΥ υπό τον Αναστασιάδη και το πολλαπλό κλείσιμο του ματιού προς τη δεξιάτερη ρητορική. Είτε αφορούσε στον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση συζητούσε καυτά ζητήματα όπως το προσφυγικό-μεταναστευτικό, είτε στις κυνικές πολιτικές πρακτικές, που συντηζονται στην Κύπρο, όπως η εκλογή του προέδρου της Βουλής (με τις ψήφους του ΕΛΑΜ).

Η συζήτηση για τη Δεξιά (όπως και για την Αριστερά) στην Κύπρο πρέπει να έχει και ιδεολογικό πρόσημο. Κυριότερα γιατί για τα επόμενα πέντε χρόνια ο ΔΗΣΥ θα είναι στην αντιπολίτευση –απέναντι σε μια κυβέρνηση η οποία επίσης είναι, επί της ουσίας, δεξιά. Συνεπώς σημασία αποκτούν εκτός της πολιτικής ρητορικής και πρακτικής, το discourse τους. Ακριβώς για να μην υπάρχει ανακολουθία. Η Δεξιά στην Κύπρο τελεί, μετά την ήττα του ΔΗΣΥ στις εκλογές, υπό διαμόρφωση. Στο τέλος αυτού του δρόμου αναπόφευκτα θα έχουμε και μια απάντηση σε σχέση με το τι κόμμα θα είναι ο ΔΗΣΥ τα επόμενα χρόνια. Και στην κατανόησή των ιδεολογικών στον άξονα αυτό έχει ξεκάθαρη μορφή: Ένα κόμμα εγγύτερα στην ιδεολογική παρακαταθήκη του ιστορικού του γένετη; Ένα κόμμα λαϊκής, δεξιάς, βάσης ή κάτι δεξιάτερο;

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Οικογενειακές φωτογραφίες τοποθετούνται στο σημείο των κτιρίων που κατέρρευσαν μετά από τον ισχυρό σεισμό, στο Hatay της Τουρκίας. Σχεδόν 44.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και χιλιάδες άλλοι τραυματίστηκαν μετά από δύο μεγάλους σεισμούς που έπληξαν τη νότια Τουρκία και τη βόρεια Συρία στις 6 Φεβρουαρίου.

Ο Εγκέλαδος αλλάζει το κλίμα...

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Ο σεισμός στην Τουρκία μπορεί να αλλάξει την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων ή και την πορεία πραγματών σε άλλες περιφερειακές διενέξεις; Δύσκολο να μιλήσει κανείς με βεβαιότητες για τις ε/τ σχέσεις. Όμως το κλίμα πλέον είναι διαφορετικό. Οι υπουργοί Εξωτερικών των δύο χωρών Μ. Τσαβούσογλου και Ν. Δένδιας είχαν συνάντηση στην Τουρκία, ενώ οι υπουργοί Άμυνας Χ. Ακάρ και Ν. Παναγιωτόπουλος είχαν συνάντηση στις Βρυξέλλες. Τα εξής σημεία συνηγορούν στο ότι κάτι αλλάζει στο γενικό επίπεδο:

1. Οι δύο χώρες, κατά μια πολύ σπάνια σύμπτωση, βρίσκονται σε παραμονές εκλογών, ίσως Μάιο. Δύσκολο να παίξει το «αδιαπραγμάτευτο» χαρτί στις εκλογικές ομιλίες μέσα από το χάος που έφεραν οι σεισμοί. Οι πηκρές δηλώσεις, οι κραυγές, τα συνθήματα δεν βρίσκονται σε αρμονία με το λαϊκό κλίμα.

2. Τα μνύματα που μεταδίδουν Έλληνες διασώστες της ΕΜΑΚ από τις εμπειρίες τους στις έρευνες διάσωσης στο Χατάι, (ΕΡΤ, 14/2) είναι ακριβώς πεπαιστωμένα για το κλίμα συγκίνησης που αντικρύσαν. Και το «Efharisto poli file» της Hurriyet έχει ειδική αξία (14/2/23)

3. Η κοινή γνώμη παίζει κρίσιμο ρόλο στην (μη) εξέλιξη των ε/τ σχέσεων. Ο

Ο Τσαβούσογλου φέρεται να δήλωσε ότι «η Τουρκία ενδιαφέρεται να συνεργαστεί στον τομέα της ενέργειας με το Ισραήλ, ειδικά αυτήν την περίοδο κατά την οποία η Ευρώπη αναζητεί εναλλακτικές λύσεις.

ρόλος του Τύπου πάντοτε ήταν καθοριστικής σημασίας. Κυβερνήσεις κάτω από τον φόβο του πολιτικού κόστους ή του δήθεν πολιτικού κόστους, απέφυγαν πρωτοβουλίες ή ακύρωσαν άλλες, και έτσι η ακινησία κυριαρχεί επί δεκαετίες. Πρωτοσέλιδα και χαρακτηρισμοί επέβαλλαν εν πολλοίς την αναβλητικότητα. Υπό άλλες συνθήκες, δύο χώρες με διαφορετικά χαρακτηριστικά, θα μιλούσαν επί ένα χρονικό διάστημα και ύστερα θα απευθύνονταν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για επίλυση εκκρεμούντων ζητημάτων. Το ζήτημα της έκτασης των Ελληνικών Χωρικών Υδάτων είχε φτάσει σε ακτίνα συμφωνίας το 2003, ως η κύρια προϋπόθεση για να αντιμετωπιστούν τα άλλα, όπως η έκταση του Εναέριου Χώρου. Η μετατροπή του θέματος σε παιχνίδι εσωτερικής κατανάλωσης και στις δύο χώρες ορίζει

και την έκταση και την ένταση των αδιεξόδων. Οι σεισμοί επέφεραν χαμηλούς τόνους, έτσι δημιουργείται και μια κοινή γνώμη που βάζει σε πρώτη μοίρα την ανθρωπιστική κρίση.

4. Μέσα σε αυτό το πνεύμα της ενίσχυσης της πορείας βελτίωσης των σχέσεων Αρμενίας - Τουρκίας, ο Αρμένιος υπουργός Εξωτερικών Ararat Mirzoyan μετέβη στις σεισμοπαθείς περιοχές της Α. Τουρκίας (Αντιγιάμν, 15/2) και είχε συνάντηση με τον Μ. Τσαβούσογλου. Ο δεύτερος δήλωσε πως «Αρμενία πρόσφερε χέρι φιλίας και αλληλεγγύης σε αυτές τις δύσκολες ώρες. Η Αρμενία έστειλε ομάδα από 28 ειδικούς για έρευνα και διάσωση. Εργάστηκαν φιλότιμα για να σώσουν ζωές. Θέλω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου» (Πηγή: «Χουριέτ», 15/2).

5. Η συγκυρία ευνοεί να τεθούν στο τραπέζι παλαιότερες εκκρεμότητες και οι τουρκοϊσραηλινές σχέσεις προσφέρουν ένα ακόμα παράδειγμα. Έτσι ο Μ. Τσαβούσογλου πρότεινε στον Ισραηλινό ομόλογό του, Έιι Κόεν, «να εξαχθεί ισραηλινό φυσικό αέριο προς τις ευρωπαϊκές αγορές μέσω Τουρκίας, όπως μετέδωσε το κρατικό ισραηλινό ραδιόφωνο». Ο πρώτος φέρεται να δήλωσε ότι «η Τουρκία ενδιαφέρεται να συνεργαστεί στον τομέα της ενέργειας με το Ισραήλ, ειδικά αυτήν την περίοδο κατά την οποία η Ευρώπη αναζητεί εναλλακτικές λύσεις, προκειμένου να καλύψει τις ελλείψεις που αντιμετωπίζει

από το ρωσικό φυσικό αέριο. Έχουμε τις κατάλληλες εγκαταστάσεις και η Τουρκία είναι σε θέση να βοηθήσει το Ισραήλ να εξαγάγει το φυσικό του αέριο προς την Ευρώπη. Ο Ισραηλινός ΥΠΕΕ επιφυλάχθηκε να απαντήσει επί του τουρκικού αιτήματος και είπε ότι «το ζήτημα θα εξετασθεί» (Πηγή: ΚΥΠΕ, 15/2). Ως γνωστόν, η εκκρεμότητα αυτή υφίσταται ως τέτοια από προηγούμενη φάση των (κακών) σχέσεων Ισραήλ-Τουρκίας. Επανερχεται τώρα με ανανεωμένη πρόταση Τσαβούσογλου, ίσως με νέους όρους, όπου βέβαια οι ηγέτες των δύο χωρών (Ερντογάν - Νετανιάχου) έχουν τον τελευταίο λόγο.

6. Η σύμπτωση των σεισμών με τις εκλογές και στην Ελλάδα και στην Τουρκία αφορά επιλογή που έκανε ο Εγκέλαδος, γι' αυτό και ό,τι συνδέεται με το πολιτικό επίπεδο, μεταφέρεται στις μετεκλογικές εξελίξεις -σχηματισμοί κυβερνήσεων, σταθερότητα, πολιτική θέληση. Δύσκολο τοπίο καθώς παίζει το σενάριο αναβολής των εκλογών στην Τουρκία, ενώ η Ελλάδα μάλλον θα πάει σε δεύτερες εκλογές με νέο εκλογικό νόμο. Οι σεισμοί αλλάζουν το κλίμα, αλλά είναι η πολιτική ηγεσία που έχει την ευθύνη να δώσει συνέχεια. Ορισμένα ενθαρρυντικά βήματα κάτι σημαίνουν. Αλλά, όπως πάντοτε ισχύει σε τέτοιες περιπτώσεις, «συν Αθηνά και χείρα κίνει»!

www.larkoslarkou.org.cy

Όχι άλλο κάρβουνο (άλλως, business as usual)

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η εκλογή Χριστοδουλιδν δεν ήταν μια ευχάριστη εξέλιξη για όποιους από εμάς δεν ενθουσιαζόμαστε από την επιστροφή στην εξέδρα των νικητών των 50 αποκρώσεων του ΔΗΚΟ, των εναπομεινάντων θραυσμάτων της ΕΔΕΚ, του συντηρητικού ειδικού βάρους της Ελένης Θεοχάρους και προσωπικοτήτων όπως ο Ανδρέας Θεμιστοκλέους.

Πολλοί επενδύουν στο σχετικά ήρεμο προφίλ του εκλεγμένου Πρόεδρου, τη δυνατότητα και την εκπροσώπηση βούληση για διάλογο και συλλογικές λύσεις. Ελπίζω να έχουν δίκαιο. Παράλληλα όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η εναρμονιστική πορεία που έδειχναν οι δημοσκοπήσεις στην πράξη έγινε εκλογή με 52% έναντι 48% του ανεξάρτη-

του υποψήφιου που στήριξε το ΑΚΕΛ. Αυτό το αποτέλεσμα μπορεί να εξηγηθεί από διάφορους παράγοντες, από την προσωπικότητα του κ. Μαυρογιάννη που έπεισε κεντρικούς, δεξιούς και προοδευτικούς να κάνουν μια κάποια υπέρβαση, μέχρι και το κυνικό σενάριο της κινητοποίησης του πυρήνα του ΔΗΣΥ γύρω από τον κ. Νεοφύτου κατά της εκλογής του κ. Χριστοδουλιδν. Η καλή πορεία του κ. Μαυρογιάννη μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει και από το φαινόμενο που έδωσε εξ αρχής το προβάδισμα στον κ. Χριστοδουλιδν (άλλωστε ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και άλλοι έσπευσαν για λόγους πολιτικής επιβίωσης να δεθούν στο άρμα του τέως ΥΠΕΕ αφού είδαν πως ήταν το φαβορί, όχι πριν). Οι ψηφοφόροι αναζητούν, συμμετέχοντας αυτή τη φορά στις εκλογές, έναν Πρόεδρο δια-

φορετικό από το μοντέλο του βασιλέα - αρχιερέα διαδόχου του Θρόνου του Μακαρίου, που καλείται αντί να διαχειριστεί ένα κράτος-μαφία, να το αναμορφώσει. Ο κ. Χριστοδουλιδνς τράβηξε κόσμο, γιατί δεν ήταν ο διαπλεκόμενος για πολλούς Αβέρωφ, και δεν ήταν το επικίνδυνο για άλλους τόσους ΑΚΕΛ. Από εκεί και πέρα ο καθένας είδε στον κ. Χριστοδουλιδν αυτό που ενδοκρινόμενος ήθελε να δει, κάτι το οποίο και ο ίδιος ενθαρρύνει διατηρώντας το προφίλ του διαλλακτικού και ανοιχτόμυαλου, προφίλ το οποίο τώρα καλείται να δικαίωσε στην πράξη.

Αυτό είναι και το επόμενο στόιχημα για τον κ. Χριστοδουλιδν. Αν και η εξασφάλιση των μηχανισμών του ΔΗΚΟ και της ΔΗΠΑ έδωσε στον υποψήφιο την ώθηση που χρειαζόταν, και αν και η εκλογή

του χαροποίησε τα πιο συντηρητικά κομμάτια της κοινωνίας, η μελλοντική δυναμική του προσωπικού του προφίλ βασίζεται στην προώθηση του νέου, του άφθαρτου και του αποτελεσματικού.

Η δυναμική έρχεται από το μέλλον και όχι από το παρελθόν. Το αν ο κ. Χριστοδουλιδνς το αντιλαμβάνεται αυτό αν όχι στην ηθική, τουλάχιστον στη στρατηγική του διάσταση, μπορούμε να το δούμε βλέποντας τι θα κάνει σε τρεις τομείς: τη στελέχωση, το Κυπριακό και τη διαφθορά. Στον πρώτο τομέα, οι επίμονες διαρροές των κομμάτων για διαμοιρασμό υπουργείων θα πρέπει να διαφυστούν, με τους νέους υπουργούς ιδανικά να μην έχουν κομματική ταυτότητα, ή να ξεχωρίζουν στον τομέα τους (που να έχει συνάφεια με τη θέση που θα αναλάβουν) ανεξάρτητα από το

ποιο κόμμα στήριζαν. Επίσης, τυχόν συντηρητικές ή «ευλογημένες» επιλογές στο υπουργείο Παιδείας και υφυπουργείο Πολιτισμού θα δείξουν το αν ο νέος ΠτΔ είναι νέος πολιτικός, ή παλιός με επίφαση νέου. Με άλλα λόγια, όχι άλλο business as usual.

Στο Κυπριακό είναι προφανές ότι δεν αρκεί ο μακροχρόνιος, το δόγμα του βαθέος ΥΠΕΕ κατά του όποιου ανοίγματος ένεκα του φόβου της αναγνώρισης, και η μονοδιάστατη καταγγελία στην Ε.Ε. Χρειάζεται προετοιμασία εν όψει πιθανών πολιτικών αλλαγών στην Τουρκία, και πρακτικά ανοίγματα στους Τουρκοκύπριους πολίτες, που να υπερβαίνουν την καθ' υποχρέωση εφαρμογή του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής. Με άλλα λόγια, όχι άλλο business as usual.

Στη διαφθορά, η σχετική αρχή

θα πρέπει να αποκτήσει αρμοδιότητες και «δόντια», και ο θεσμός του Γενικού Εισαγγελέα να διαχωριστεί από αυτόν του νομικού συμβούλου της Δημοκρατίας. Και να δοθεί η ώθηση για να γίνουν επιτέλους δίκες για το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων, ακόμα και, αν χρειαστεί, ο κ. Χριστοδουλιδνς να αποκαθλώσει τον κ. Αναστασιάδη παρά τη στήριξη που έλαβε από αυτόν για να εκλεγεί. Με άλλα λόγια, όχι άλλο business as usual.

Δεν θα ήταν καλό ο νέος ΠτΔ να ξεκινήσει τη θητεία του σχεδιάζοντας την επανεκλογή του (όπως σχεδίασε και για την εκλογή του). Αν το κάνει όμως, καλό θα είναι θυμάται πως ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, η Κύπρος αλλάζει, και δεν αρκεί το business as usual.

ykakouris@gmail.com

Στον θρόνο ο ταπεινός Χριστοδουλίδης

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

«Θέλει καρδιά Χριστιανού», όπως έλεγαν οι παππούδες μας, για να αντέξει κανείς τόσες λοιδορίες, τόσες βρισιές, τόσες πρωτοφανείς σε πάθος επιθέσεις και να μην απαντά. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης εδώ και ένα χρόνο και τι δεν άκουσε από τον Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά και δεκάδες άλλους πολιτικούς του αντιπάλους, χωρίς ποτέ να μπει στον πειρασμό, το ανθρώπινο «γιατί» και να απαντήσει στα πυρά, κάτι το οποίο πολύ εύκολα θα μπορούσε να πράξει. Ο χρόνος κύλισε, οι εκλογές κρίθηκαν και τα πάντα ήρθαν κάτω. Στην ιστορία θα μείνει σίγουρα η μετεκλογική συνάντηση του Νίκου Χριστοδουλίδη με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Οι ενγκαλισμοί ήταν μέχρι και παρεξηγήσεις, ανήμερα της εορτής του Αγίου Βαλεντίνου. Τελικά η εκδίκαση είναι κρύο πιάτο και η χειρότερη τιμωρία είναι η αγάπη προς τον «εχθρό», όπως θα έλεγαν και οι φιλόσοφοι του κόσμου τούτου. Εκτός και αν υπεισέρχονται άλλοι παράγοντες, τους οποίους δεν ξέρουμε.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης, εκ πρώτης όψεως και με θρησκευτικά κριτήρια, αναδεικνύεται ως ένας «νεομάρτυρας», ο οποίος «στεφανώθηκε» για την ταπεινωσή του, με τον «θρόνο» του Προέδρου. Ωστόσο υπάρχουν και τα επικοινωνιακά κριτήρια, τα οποία στηρίχθηκαν σε άλλους κανόνες και κυρίως στις μεγάλες γκάφες - με την ομιλία του και όχι μόνο - στην αρχή της προεκλογικής του εκστρατείας. Ίσως αυτές οι «αστοχίες» και οι ταπεινές αναπροσαρμογές, οι οποίες έγιναν, οδήγησαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη στο ύπατο αξίωμα. Εκπληκτικό είναι και το γεγονός ότι ο νέος Πρόεδρος της Κύπρου, πολεμήθηκε από το σύνολο σχεδόν των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Και όμως κατάφερε να ανατρέψει τον κανόνα των τελευταίων δεκαετιών, ο οποίος ήθελε να ανέρχονται στην εξουσία, μόνο όσοι τα είχαν καλά με τους κανάλια και τους εκδότες.

Η εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη απέδειξε και τη δύναμη των πολιτών, οι οποίοι γύρισαν την πλάτη σε παραδοσιακά πανίσχυρα κόμματα και εξέλεξαν ένα ανεξάρτητο υποψήφιο, τον οποίο εκδίωξε κακώς τον κόμμα του. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι ύστερα από δεκαετίες και την εποχή του Γιώργου Βασιλείου, ανέρχεται στο ύπατο αξίωμα, ένας άνθρωπος, ο οποίος δεν είναι συνταξιούχος, φαίνεται απόλυτα υγιής και δείχνει ότι έχει όρεξη για σκληρή δουλειά. Μετά το «θαύμα» της Αννίτας Δημητρίου, η οποία κατέλαβε το ύπατο αξίωμα στη Βουλή, τώρα έχουμε ακόμη ένα «θαύμα», από τον Νίκο Χρι-

στοδουλίδη, ο οποίος ανήλθε στο ύπατο αξίωμα της κυβέρνησης.

Η πείρα στη ζωή, είναι πανάκριβη και δεν αγοράζεται. Στην πολιτική, η σοφία των «γεροντών» αποτελεί ανάγκη για όλους τους ηγέτες. Τα λάθη στη ζωή πληρώνονται σε οικογενειακό επίπεδο, αλλά στην πολιτική σε εθνικό επίπεδο. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης, μέχρι στιγμής, δεν έδειξε ότι έχει δίπλα του «σοφούς» ανθρώπους, εκτός και αν βρίσκονται στο παρασκήνιο.

Οι ηγέτες κρίνονται και αναδεικνύονται, κατά κανόνα, από την επιλογή των ανθρώπων, τους οποίους έχουν δίπλα τους. Ο αξιωματικός Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο οποίος «έριξε» την Ελλάδα στον ωκεανό της τότε ΕΟΚ για να μάθει να κολυμπά, στο πρώτο του Υπουργικό Συμβούλιο, διόρισε πολλούς «αντιπάλους» του, προκαλώντας την γκρίνια των υποστηρικτών του. Έλεγε ότι επέλεξε συνεργάτες στη βάση των προσόντων τους και όχι στη βάση των συμπαθειών του. Σημείωνε ακόμη ότι «στέγνωσε την ψυχή του, για να κυβερνήσει την Ελλάδα». Και οι βάσεις τις οποίες έθεσε πριν από 50 χρόνια, «γλύτωσαν» την Ελλάδα από εμφύλιους πολέμους και ακραίες πολιτικές συγκρούσεις, έστω και αν τα λάθη και οι λαμογιές, ποτέ δεν έλειψαν.

Το μεγάλο στοίχημα για τον Νίκο Χριστοδουλίδη ακούει στο όνομα, εκσυγχρονισμός της Δημοκρατίας Υπηρεσίας, ώστε να σταματήσουν τα φαινόμενα διαπλοκής και διαφθοράς. Θα πρέπει να μετατραπεί σε ένα νέο Ηρακλή, ο οποίος θα σκοτώσει τη Λερναία Ύδρα και θα καθαρίσει τους Στάβλους του Αυγεία. Το εγχείρημα σήμερα διέχεται μέσα από τη σύγχρονη τεχνολογία, η οποία δεν σταματά στην απλή χρήση των υπολογιστών, αλλά απαιτεί την χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, ακόμη και νεότερων τεχνολογιών. Πέρα από τα άψυχα μηχανήματα, χρειάζονται άνθρωποι με γνώσεις, ικανότητες και κυρίως με τιμιότητα. Θα πρέπει να τεθούν ξεκάθαροι κανόνες, χωρίς αμφοισμιές και σκιές, τόσο για τις προσλήψεις, όσο και τις προαγωγές στο δημόσιο. Καλό είναι να προχωρήσει και ο ανασχεδιασμός της Δημόσιας Υπηρεσίας, με την προοπτική της επόμενης 30ετίας.

Με απλά λόγια να καταργηθούν θέσεις και υπηρεσίες και να δημιουργηθούν νέες, σύμφωνες με τις σύγχρονες ανάγκες. Πέρα από όλα αυτά, ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα πρέπει να ξαναδιαβάσει τον «ηγεμόνα» του Μεγάλου Φωτίου και σίγουρα θα βρει τον δρόμο για μια νέα Κύπρο.

kaparispan@yahoo.gr

Γιατί ο λύκος δεν έφαγε το πρόβατο;

Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Ασκέτα με το αν συμφωνεί πολιτικά κανείς ή όχι με τον νέο πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκο Χριστοδουλίδη, η νίκη του στις προεδρικές εκλογές ήταν ένα σημαντικό προσωπικό επίτευγμα. Ο κ. Χριστοδουλίδης είναι το παροικιώδες πρόβατο που έφυγε από την κομματική στάση και δεν το έφαγε ο λύκος; Γιατί; Πώς εξηγείται ότι, παρά το γεγονός ότι ο ΔΗΣΥ είναι ένα πανίσχυρο κόμμα, που κυβερνά επί μια δεκαετία, ένας φιλόδοξος υποψηφός του αποσιχίζεται, θέτει υποψηφιότητα για το ανώτατο αξίωμα της χώρας και εκλέγεται;

Κατ' αρχάς, το πρόβατο διέθετε πλεονεκτήματα. Η πρώτη ύλη της πολιτικής δημοφιλίας είναι η εικόνα του πολιτικού. Ο κ. Χριστοδουλίδης είναι νέος, ευπαρουσιαστος, ήπιος και ευφραδής. Η παρουσία του, ιδιαίτερα στη μιντιακά διαμεσολαβημένη και επαγγελματικά επιμελημένη εκδοχή της, σου γεννά μάλλον αισθήματα συμπάθειας.

Δεν αρκεί, όμως, μια καλή σκηνική παρουσία. Ο κ. Χριστοδουλίδης είχε το σημαντικό πλεονέκτημα να έχει διατελέσει υπουργός Εξωτερικών. Γιατί είναι σημαντικό; Διότι το συγκεκριμένο αξίωμα επιτρέπει στον κάτοχό του να μείνει αποστασιοποιημένος από τα επίμαχα θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης, με συνέπεια να συσσωρεύει πολιτικό κεφάλαιο και να κερδίζει διεθνές εκτόπισμα. Ο ρόλος του υπουργού Εξωτερικών όχι μόνο δεν προκαλεί εσωτερικές εντάσεις με κοινωνικές ομάδες, αλλά, τουναντίον, εκφράζει το ενιαίο πρόσωπο της χώρας στη διεθνή κοινότητα. Αποσιχίζοντας από αυτό, ο κ. Χριστοδουλίδης προστάτευσε το πολιτικό κεφάλαιό του. Συγχρόνως, τονίζοντας την ιδιότητα του μέλους του ΔΗΣΥ, μπορούσε αξιόπιστα να απευθυνθεί στο κεντροδεξιό ακρο-

Υπουργικού Συμβουλίου για την παράνομη έκδοση διαβατηρίων σε αλλοδαπούς να φέρουν και την υπογραφή του κ. Χριστοδουλίδη, αλλά, για την κοινή γνώμη, ο υπουργός Εξωτερικών δεν είχε κεντρικό ρόλο και, σε κάθε περίπτωση, μπορεί πιστευτά να προβάλει την άγνοια του. Μπορεί οι εξελίξεις στο θέμα των Βαρωσίων να είναι δυσμενείς για την ελληνοκυπριακή πλευρά, αλλά, για κάθε αρνητική εξέλιξη στο Κυπριακό, η κοινή γνώμη είναι, έτοιμη και αλλιώτικα, έτοιμη να αποδώσει ευθύνες στον επιθετικό γείτονα - την Τουρκία.

Αλλά και ο ρόλος του εν δυνάμει statesman δεν αρκεί. Ο κ. Χριστοδουλίδης διάβασε σωστά την πολιτική συγκυρία - την αυξανόμενη δυσανεξία των πολιτών με τη φθαρμένη κοινοκρατία. Τα πικρά σκάνδαλα διαφθοράς και πελατειακής χρήσης του κράτους, η υπόθεση των παρανόμων κορηγηθέντων διαβατηρίων σε ισχυρούς αλλοδαπούς, μερικοί από τους οποίους έκαναν αργότερα χρηματικές δωρεές στο κυβερνών κόμμα, η γενικότερη πθική χρεοκοπία των κομμάτων εξουσίας στα μάτια της κοινής γνώμης ως μηχανισμοί διεκπεραίωσης προσωπικών ή/και οργανωμένων συμφερόντων, και το κυνικό πνεύμα του «this is Cyprus», το οποίο απεικονίζει μια διάχυτη ατμόσφαιρα πολιτικής παρακμής και σήψης, δημιούργησαν αισθήματα απείσθησης στην κοινή γνώμη, ιδιαίτερα σε σχέση με το επί μακρόχρονο δεκαετία κυβερνών κόμμα. Αποσιχίζοντας από αυτό, ο κ. Χριστοδουλίδης προστάτευσε το πολιτικό κεφάλαιό του. Συγχρόνως, τονίζοντας την ιδιότητα του μέλους του ΔΗΣΥ, μπορούσε αξιόπιστα να απευθυνθεί στο κεντροδεξιό ακρο-

ατήριο. Το πολιτικό του κάλεσμα ήταν αλλαγή μέσα από τη συνέχεια.

Τέλος, ο λύκος ήταν ξεδοντιασμένος. Οι εκλογικές προτιμήσεις είναι αναπόφευκτα συγκριτικά υποθεσι. Αν δεν είσαι κομματικά ενταγμένος, αποφασίζεις ανάλογα με τις επιλογές που έχεις στη δεδομένη συγκυρία. Ποιες ήταν οι κύριες επιλογές του ψηφοφόρου του mainstream, ο οποίος αφενός θέλει, αφετέρου φοβάται την αλλαγή; Όσοι δυσπιστούν απέναντι στο ΑΚΕΛ, δεν θα ψήφισαν τον υποψήφιο που υποστήριζε, έστω κι αν αυτός ήταν αξιοπρεπής, μετριοπαθής και δεν προερχόταν από τις τάξεις του. Η ασύτηνη οικονομική διαχείριση της πενταετίας Χριστόφια δεν ξεκινάει εύκολα. Ο προεδρικός υποψήφιος του ΔΗΣΥ δεν ήταν εκλέξιμος. Οι δημοσκοπήσεις ήταν συνεπείς - η δημόσια εικόνα του κ. Νεοφύτου δεν ήταν καλή, παρά την πολιτική εμπειρία του και τη φήμη του doer. Για την κοινή γνώμη, καλώς ή κακώς, ήταν ταυτισμένος με τις αμαρτίες του κομματικού συστήματος. Σε ένα τέτοιο πολιτικό τοπίο, ο κάτοχος υψηλού πολιτικού κεφαλαίου και συναγερμικής προηλεψης κ. Χριστοδουλίδης ήταν έλεος να αποτελέσει τον πόλο έλξης πολιτών που εμπιστεύονται το συντηρητικό ένστικτο της κεντροδεξιάς, ενώ αποστρέφονται τα βαριδιά της. Επιπλέον, η εξ αρχής δημοφιλία του κ. Χριστοδουλίδη του πρόσφερε κεφάλαιο κινήσεως με το οποίο μπορούσε να διαπραγματευθεί επιτυχώς με τα εξουσιολάγνα κόμματα του λεγόμενου μεσαίου χώρου, διευρύνοντας έτσι τη βάση της υποστήριξής του. Τα κόμματα αυτά πόνταραν καιροσκοπικά στο άλλογο που κερδίζει.

Η εκλογή Χριστοδουλίδη συνι-

στά τριπλή αποτυχία για την ηγεσία του ΔΗΣΥ. Πρώτον, ο υποψήφιος του, για πρώτη φορά, αποκλείστηκε από τον δεύτερο γύρο. Δεύτερον, παρά τους οξείες χαρακτηρισμούς του προέδρου του περί «προδοτών», «Ιουδών» και «διασπαστών», και την έμμισση προτροπή του να υπερψηφιστεί, στον δεύτερο γύρο, ο αντίπαλος του κ. Χριστοδουλίδη, πάνω από τους μισούς ψηφοφόρους του κ. Νεοφύτου επήραξαν το αντίθετο. Και τρίτον, αν ο ΔΗΣΥ ήταν ένα ορθολογικό, και όχι αρχαικό, κόμμα, θα είχε επιλέξει εξ αρχής τον εμφανώς δημοφιλή κ. Χριστοδουλίδη ως υποψήφιο του. Σε τέτοια περίπτωση θα παραγκωνίζονταν στον «διασπαστή», πλην συναγερμικών φρονημάτων, Χριστοδουλίδη. Μακροσκοπικά, αν και ο κ. Νεοφύτου έχασε εκλογικά, ο ΔΗΣΥ δεν έχασε πολιτικά. Το πιθανότερο είναι ότι ο κ. Χριστοδουλίδης θα εξελιχθεί, ειδικά με τη συμπεριλήψη του στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, σε de facto ηγέτη του ΔΗΣΥ.

Οι εκλογές τελείωσαν, ο κ. Χριστοδουλίδης έπαιξε και κέρδισε. Τι πρέπει να περιμένουμε από το νέο πρόεδρο; Θα συνεχίσω στο επόμενο.

Ο κ. Χαριδημος Κ. Τσοúκας είναι καθηγητής στην Έδρα Columbia Ship Management, Πανεπιστήμιο Κύπρου. www.htsoukas.com

ΣΚΙΖΙΤΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Εγγύτητα και προσέγγιση

«Ο τόπος» είναι [κοινωνικός] δεσμός» (le lieu fait lien): με τη ρήση του αυτή, ο Γάλλος φιλοσοφός και κοινωνιολόγος Michel Maffesoli αρνείται την αρχή της ιστορικής συγκρότησης της εθνικής κοινωνίας από το κράτος. Σύμφωνα με τον Γάλλο αιρετικό στοχαστή, η λογική σύμφωνα με την οποία οι κοινωνίες των ευρωπαϊκών εθνών κρατών είναι απόρροια των κρατικών και γραφειοκρατικών τους μηχανισμών είναι παραχρημένη. Η λογική αυτή προάγει το αφήγημα της παραγωγής της κοινωνίας από το κράτος ή, πιο εμπειριστικώς, την παραγωγή του κοινωνικού δεσμού από τον πολιτικό. Μία από τις συνήθειες αναφορές του Maffesoli σε αυτή την κατεύθυνση είναι ο Γάλλος εθνολόγος και πολιτικός ανθρωπολόγος Pierre Clastres και το έργο του «Η κοινωνία ενάντια στο κράτος» (1974). Αρχικά, ο Clastres αρνείται τον διαχωρισμό ανάμεσα σε κοινωνίες ή λαούς με κράτος και κοινωνίες ή λαούς χωρίς κράτος, η οποία υπονοεί την ιστο-

ρική ανωτερότητα των πρώτων έναντι των τελευταίων. Για τον Clastres, η απουσία κράτους δεν συνεπάγεται την απουσία πολιτικής. Η θέση του είναι ότι οι πρώτοι λαοί θέσπισαν μια άλλη πολιτική, που περιγράφεται μέσα από την έκφραση «κοινωνία ενάντια στο κράτος». Σε αντίθεση με τις «κοινωνίες κρατους», οι οποίες εγκαθιδρύουν μια καταναγκαστική πολιτική εξουσία, υπάρχουν κοινωνίες, στις οποίες η πολιτική έκφραση της ενότητας του όλου δεν έχει εξουσιαστικό χαρακτήρα. Σε αυτές τις κοινωνίες, οι κοινωνικά και όχι κρατικά παραχρησμένοι πολιτικοί θεσμοί εγκαθιδρύουν και διατηρούν την ελευθερία και την ισότητα των μελών της κοινότητας, είτε πρόκειται για άτομα είτε για ομάδες ή υποομάδες. Για τον Clastres, το σημαντικό είναι να σκεφτούμε τις κοινωνίες ως διαφορετικά απ' ό,τι το εθνοκεντρικό και θετικιστικό-εξελικτικό μοντέλο μας προτείνει. Η εξουσιαστική σχέση κράτους-κοινωνίας δεν είναι ούτε αναγκαία ούτε και υπακούει στην τελεολογία κάποιας θεωρίας της ανθρώπινης εξέλιξης.

Σε αυτή την παράδοση σκέψης εγγράφεται και η αντίθεση που διατυπώνει ο Michel Maffesoli ανάμεσα στις κοινωνικές δομές του χώρου και στις κρατικές πολιτικές δομές του χρόνου. Η λογική του χρόνου επιβλήθηκε από τον Διαφωτισμό και τη Γαλλική επανάσταση, όταν η ιστορία, από απλή αφήγηση, μετατράπηκε σε αρχή συγκρότησης των ανθρώπινων κοινωνιών. Δόθηκε έμφαση στην «ιστορικότητα» των εθνών, στην ιστορική τους συνειδηση, στη θεσμική ιστορική μνήμη τους. Η ιστορική συνέχεια και το ιστορικό μέλλον των εθνών έγιναν πηγές της εσωτερικής τους συνοχής και ενότητας. Το κράτος δεν είναι άλλο από την έκφραση της ιστορικής παρουσίας του λαού και της θέλησής του να παραμείνει ιστορικό υποκείμενο ανάμεσα στα άλλα, παλεύοντας για την ενίσχυση της ισχύος του εντός του συστήματος των εθνοκρατικών ιστορικών υποκειμένων. Η χρονική συγκρότηση των ευρωπαϊκών εθνών στηρίχθηκε στην αποδόμηση του συστήματος των τοπικών κοινωνιών. Ο χώρος υποβαθμίστηκε. Κατα-

νοήθηκε ως εθνική επικράτεια, ως ιστορικά συγκροτημένος «ζωτικός χώρος» (Lebensraum) και όχι ως σύνολο τοπικών κοινοτήτων και κοινωνιών. Καταπολεμήθηκε ο τοπικός δεσμός για να παραχθεί μέσα από τους ιδεολογικούς μηχανισμούς του κράτους ο εθνικός δεσμός.

Η λογική αυτή της προτεραιότητας του χρονικού και ιστορικού στοιχείου έναντι του χωρικού και τοπικού αναπαράγεται από πολλές θεωρίες και πολιτικές «προσεγγίσεις» ή «παναπροσεγγίσεις» εθνοτήτων ή γειτονικών εθνών. Αντίθετα από την προσέγγιση, η οποία έχει χρονική βάση, η κατηγορία της «εγγύτητας» λόγω του κοινού τύπου διαβίωσης είναι πιο ουσιαστική για τη συνύπαρξη διαφορετικών εθνών και εθνοτήτων στον κοινό αυτό τόπο. Η εγγύτητα, το «κοινόν», όπως αναφέρει και ο Michel Maffesoli (υπό έκδοση μετάφραση, «Η σημασία της ασημαντότητας. Από τις προσωπικές προτιμήσεις στον κοινωνικό δεσμό»), οδηγεί «σε ένα πλήθος διαφορετικών ενσωματώσεων μικρής κλίμακας (micro-aggregations). Ο ανθρώπινος δεσμός

δεν παράγεται με την επίδειξη της αστυνομικής ταυτότητας ή του διαβατηρίου. Παράγεται όταν μοιράζεται με κάποιους ένα κοινό πάθος, τις χαρές και τις λύπες, μια κοινή ενασχόληση ή ένα κοινό σύστημα γεύσεων και αναφορών, όπως μια τοπική «κουζίνα».

Παράγεται όταν απλά βρίσκονται δίπλα στους άλλους, ζώντας σε ένα κοινό φυσικό περιβάλλον, και εκτίθενται μαζί τους στη ζέση και το κρύο. Το γεγονός αυτό δημιουργεί κοινές συνήθειες και βιώματα, τα οποία καθιστούν τον άλλο γνώριμο και οικείο. Η εγγύτητα και ο επακόλουθος κοινωνικός δεσμός συνίστανται στο καθημερινό βίωμα με τον άλλο, στο «εδώ και τώρα» των διαπροσωπικών σχέσεων και της κοινωνικής συνύπαρξης. Η λογική της προσέγγισης αγνοεί την ένταση που ήδη υπάρχουν τοπικοί δεσμοί επιβάλλοντας τον ιστορικό χωρισμό ως μοίρα. Παλεύει, ενάντια σε αυτό που η ίδια θέτει ως «μοίρα» και το οποίο τελικά λειτουργεί ως αυτοεκπληρούμενη προφτεία. Και ενώ η εγγύτητα είναι άμεση, η προσέγγιση προϋποθέτει

τη διαμεσολάβηση του κράτους. Το κράτος ή τα κράτη καλούνται στην ουσία να παλέψουν ενάντια σε αυτό που τα νοηματοδοτεί, την ιστορική τους ουσία, ώστε μέσα από τη διαδικασία προσέγγισης, μέσα από τη διαδικασία ακύρωσης του ιστορικού χωρισμού δηλαδή, να επιβάλουν την εγγύτητα. Αρχή της προσπάθειας συνύπαρξης, όμως, δεν μπορεί να είναι ο ιστορικός χωρισμός αλλά ο τοπικός δεσμός. Για να μπορέσει το κράτος να αντεπεξέλθει στον ρόλο του πρέπει να αφήσει την πρωτοβουλία στις τοπικές κοινωνίες και να υιοθετήσει τη δική τους οπτική. Σε αυτό συνίσταται η πολιτική της εγγύτητας. Αντίθετα από την πολιτική της προσέγγισης, η οποία προσπαθεί να επιβάλει τον κοινωνικό δεσμό μέσα από την εξουσία του πολιτικού θεσμού, η πολιτική της εγγύτητας αποδέχεται τους ήδη υπάρχοντες κοινωνικούς δεσμούς και τους μετεξελίσσει σε πολιτικούς θεσμούς.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Φόβοι για προσφυγικό «μετασεισμό»

Για δύσκολο Μάρτιο στο Αιγαίο ετοιμάζεται η κυβέρνηση, καθώς ο σεισμός στην Τουρκία μπορεί να προκαλέσει πίεση στα σύνορα

Του Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Το σενάριο της αύξησης των μεταναστευτικών πιέσεων ως απότοκο των τραγικών συνεπειών του καταστροφικού σεισμού στην Τουρκία απασχολεί έντονα την κυβέρνηση, που πάντως καταγράφει παράλληλα με ικανοποίηση τη μεταστροφή της Αγκυρας, η οποία εμφανίζεται τις τελευταίες ημέρες να χαμηλώνει τους τόνους έναντι της Αθήνας.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και η κυβέρνηση ήταν προετοιμασμένοι για ένα «δύσκολο» 2023 στο μέτωπο του μεταναστευτικού, ήδη πριν από το πλήγμα του Εγκέλαδου στην Τουρκία: οι προσπάθειες παράνομης εισόδου στην Ελλάδα κατέγραφαν αύξηση από το φθινόπωρο, με το φαινόμενο να επιτείνεται το πρώτο διμνημο του έτους, όχι τόσο στον Εβρο, όπου τα μέτρα φύλαξης αποδεικνύονται άκρως αποτελεσματικά, όσο στα θαλάσσια σύνορα της χώρας, μολοντί και εκεί καταγράφονται σημαντικές επιδόσεις. Όπως λέγεται, όμως, δεν αποκλείεται πλέον η κατάσταση να επιδεινωθεί.

Είτε, το πιθανότερο, επειδή λόγω των ακραίων συνθηκών διαβίωσης και της φτώχειας που αναμένεται να προκαλέσει ο καταστροφικός σεισμός, ακόμη και σε μεγάλο τμήμα του τουρκικού και συριακού πληθυσμού, πολλοί πρόσφυγες και μετανάστες μπορεί να επιχειρήσουν να περάσουν στην Ελλάδα και μέσω αυτής στην Ευρώπη.

Είτε επειδή, όπως έχει πράξει και στο παρελθόν, ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν θα επιχειρήσει να εργαλειοποιήσει το μεταναστευτικό προκειμένου να αποκομίσει τα μέγιστα δυνατά οφέλη από την Ευρώπη.

Το ορόσημο

Κατά τις ίδιες πηγές, κρίσιμο για τη διαμόρφωση των περαιτέρω εξελίξεων μπορεί να αποδειχθεί το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου. Τότε θα είναι πιο «καθαρή» η εικόνα για το πώς, με πόση ταχύτητα και με ποιο βαθμό αποτελεσματικότητας θα μπορέσει ο Τ. Ερντογάν να διαχειριστεί τα τεράστια προβλήματα που άφησε πίσω του το πλήγμα του Εγκέλαδου. Παράλληλα, θα αρχίσει να γίνεται ορατό το ύψος της διεθνούς βοήθειας στην οποία μπορεί να προσβλέπει: ήδη, από τη σου-

νδική προεδρία και το γραφείο του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ, βρίσκονται στα σκαριά η διοργάνωση «διάσκεψης δωρητών» για την Τουρκία. Όπως λέγεται, σε πρώτη φάση μπορεί να δρομολογηθεί η επίσημη εκταμίευση περίπου 3 δισ. που είχε αποφασιστεί να διατεθούν στην Αγκυρα για την αντιμετώπιση του προσφυγικού, αλλά αποτελεί ερώτημα εάν η συγκεκριμένη κίνηση θα κριθεί ως επαρκής από τον Τούρκο πρόεδρο. Τέ-

Η Αθήνα δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να δοκιμάσει ξανά ο Ερντογάν να εργαλειοποιήσει το μεταναστευτικό ως μοχλό πίεσης προς την Ευρώπη.

λος, η αναμενόμενη βελτίωση των καιρικών συνθηκών, που θα κάνει πιο εύκολες τις απόπειρες διέλευσης μεταναστών και προσφύγων προς την Ελλάδα, αναμένεται να καταδείξει εάν όντως δημιουργείται ένα ισχυρό κύμα πίεσης στα θαλάσσια σύνορα της χώρας.

Κατά το ίδιο διάστημα αναμένεται ο Τ. Ερντογάν να λάβει τις τελικές αποφάσεις του για τον χρόνο των τουρκικών εκλογών: εάν δηλαδή θα πραγματοποιηθούν στις 14 Μαΐου, όπως είχε ανακοινώσει, εάν θα μεταφερθούν τον Ιούνιο ή εάν θα επιχειρήσει μέσω μιας «διασταλτικής» ερμηνείας του τουρκικού Συντάγματος να τις μεταθέσει για αργότερα. Εξάλλου, εάν το μεταναστευτικό αποτελεί τη μία ελληνικού ενδιαφέροντος πτυχή του νέου –μετά τα φονικά Ρίχτερ– τοπίου στην Τουρκία, η δεύτερη είναι πως η τεράστια δοκιμασία με την οποία βρίσκεται

αντιμέτωπη η γειτονική χώρα θα επηρεάσει τις διμερείς σχέσεις.

Η σχέση με τη Δύση

Στην Αθήνα έχει καταγραφεί ως θετική εξέλιξη το γεγονός ότι μετά τον καταστροφικό σεισμό η Αγκυρα έχει χαμηλώσει τους τόνους, με τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου να αναφέρεται μάλιστα στην προοπτική μιας «νέας σελίδας» με την Ελλάδα. Όμως, με δεδομένο τον άκρως απρόβλεπτο πολιτικά χαρακτήρα του κ. Ερντογάν και την τεράστια εσωτερική πίεση με την οποία βρίσκεται αντιμέτωπος ο Τούρκος πρόεδρος, είναι προφανές πως ο κ. Μητσοτάκης εξετάζει όλα τα ενδεχόμενα. Μια σαφέστερη εικόνα για την προσέγγιση και τις περαιτέρω κινήσεις της τουρκικής πλευράς θα υπάρξει σε κάθε περίπτωση από αύριο, καθώς ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Αντονι Μπλίνκεν έρ-

χεται στην Αθήνα, αφού θα έχει επισκεφθεί την τουρκική πρωτεύουσα.

Το «καλό» –και ενδεχομένως επικρατέστερο– σενάριο είναι ο Τούρκος πρόεδρος, με δεδομένο ότι έχει απόλυτη ανάγκη τη δυτική στήριξη προκειμένου να διαχειριστεί το τεράστιο οικονομικό κόστος των καταστροφών, να επιλέξει μια τακτική χαμηλών τόνων διαρκείας και έναντι της Ελλάδας στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Να εγκαταλείψει, με άλλα λόγια, τη ρητο-

Το εκλογικό χρονοδιάγραμμα του Κυριάκου Μητσοτάκη δεν επηρεάζεται από την αβεβαιότητα για τη διεξαγωγή των εκλογών στην Τουρκία.

Ελικόπτερο του Λιμενικού Σώματος συμμετέχει σε επιχείρηση διάσωσης, ύστερα από ναυάγιο λέμβου με μετανάστες ανοικτά της Λέσβου, στις αρχές του μήνα. Η Αθήνα ανησυχεί ότι οι ροές θα αυξηθούν, αφού οι ακραίες συνθήκες διαβίωσης σε σεισμόπληκτες περιοχές ίσως εξωθήσουν ανθρώπους στη μετανάστευση.

ρική των «Ταϊφούν» και του «θα έρθουμε ξαφνικά ένα βράδυ».

Μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν βεβαίως ευπρόσδεκτη από την ελληνική πλευρά, που δεν αποκλείει και κάποια «αναβίωση» των διμερών επαφών κυρίως σε επίπεδο υπουργών Αμυνας, δηλαδή των Νίκου Παναγιωτόπουλου και Χουλούσι Ακάρ, ενώ σταθερά ανοικτός παραμένει και ο δίαυλος μεταξύ των Ελένης Μπούρα και Ιμπραήμ Καλίν. Αντιθέτως, μέχρι τις εκλογές στις δύο χώρες δεν προβλέπεται κάποια συνάντηση κορυφής των κ. Μητσοτάκη και Ερντογάν. Πρώτον, είναι σαφές πως το αμέσως επόμενο διάστημα προτεραιότητα για τον Τούρκο πρόεδρο αποτελεί το εσωτερικό της χώρας του, ενώ με την πολιτική ρευστότητα που εκ των πραγμάτων δημιουργεί η προεκλογική περίοδος στις δύο χώρες, ένα τετ α τετ δεν επρόκειτο να έχει σε καμία περίπτωση απτά αποτελέσματα, ενώ θα μπορούσε να αποδειχθεί και αντιπαραγωγικό λόγω της γνωστής ατζέντας Ερντογάν.

Η 9η Απριλίου

Η αβεβαιότητα ως προς τον χρόνο διεξαγωγής των τουρκικών εκλογών σε καμία περίπτωση δεν μεταβάλλει τον πολιτικό σχεδιασμό του κ. Μητσοτάκη, που –εάν δεν συμβεί κάτι «έκτακτο»– προβλέπει τη διάλυση της Βουλής στις 10 Μαρτίου και τη διενέργεια των πρώτων εκλογών της απλής αναλογικής στις 9 Απριλίου. Κυβερνητικά στελέχη σημειώνουν πως εάν η στροφή της Αγκυρας στους χαμηλούς τόνους παγιωθεί, θα συνιστά κέρδος, καθώς οι εκλογές στην Ελλάδα θα διεξαχθούν χωρίς εξωτερικούς περισπασμούς, ενώ θα αντιμετωπιστεί και ο «σκόπελος» της υπερεκλογικής κυβέρνησης που, ως γνωστόν, θα σχηματιστεί μεταξύ πρώτης και δεύτερης κάλπης. Επίσης, τυχόν μετάθεση των τουρκικών εκλογών για κάποιους μήνες ενδεχομένως θα διασφαλίσει «ήρεμα νερά» στο Αιγαίο κατά την κρίσιμη για τον τουρισμό θερινή περίοδο.

Στον αντίποδα, η παράταση της πολιτικής εκκρεμότητας στην Τουρκία καθιστά αδύνατη μια ουσιαστική συζήτηση για την υπέρβαση των προβλημάτων στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, που ενδεχομένως θα αποτελούσε ρεαλιστικό στόχο εάν οι κ. Μητσοτάκης και Ερντογάν λάμβαναν την άνοιξη νωπή και ισχυρή νέα εντολή διακυβέρνησης.

Αμερικανικές ασκήσεις ισορροπίας στο νέο ελληνοτουρκικό τοπίο

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Η αυριανή άφιξη του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Αντονι Μπλίνκεν στην Αθήνα πραγματοποιείται σε μια καμπή «αναγκαστική» στα ελληνοτουρκικά, η οποία οφείλεται σε παράγοντες ανεξέλεγκτους από το ανθρώπινο χέρι και μάλιστα, τη φυσική καταστροφή που έχει ισοπεδώσει τη νότια Τουρκία. Ο αρχικός σχεδιασμός της επίσκεψης Μπλίνκεν περιλάμβανε μια σειρά από παραινέσεις και συμβουλές προς την Αθήνα προκειμένου να αποφευχθεί η περαιτέρω κλιμάκωση στα ελληνοτουρκικά σε περίοδο προεκλογική, ενώ ταυτόχρονα ανάμεσα στην Αγκυρα και στην Ουάσινγκτον βρισκόταν σε εξέλιξη ένα σκληρό μπρα ντε φερ, καθώς ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν φαινόταν να επιμένει στη σκληρή «αντιαμερικανική» γραμμή που είναι τόσο δημοφιλής μεταξύ των συντηρητικών ψηφοφόρων του ΑΚΡ.

Οι καταστροφικοί σεισμοί λειτούργησαν λοιπόν ως ένα μακάβριο εργαλείο προσφυγικών εκτόνωνσης των ελληνοτουρκικών εντάσεων. Η επίσκεψη του υπουργού στην Τουρκία πραγμα-

τοποιείται ήδη σήμερα, μάλιστα με πρώτη στάση την αμερικανική βάση του Ιντσιρλίκ προκειμένου ο κ. Μπλίνκεν να ενημερωθεί για τη βοήθεια που παρέχουν οι ΗΠΑ στους κατοίκους των κατεστραμμένων πόλεων της ευρύτερης περιοχής. Η μετάβαση στην Αγκυρα ακολουθεί σε δεύτερο χρόνο, κατά τον οποίο ο κ. Μπλίνκεν θα πρέπει να ξαναβρεί με τον ομόλογο του Μεβλούτ

Ο Αντονι Μπλίνκεν έρχεται με προτεραιότητα την άρση των τουρκικών εμποδίων στη διεύρυνση του ΝΑΤΟ.

Τσαβούσογλου το νήμα επαφής και επικοινωνίας, καθώς, παρά τους σεισμούς, παραμένει η πεστική εκκρεμότητα της ένταξης της Σουδίας και της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ. Η ουσιαστική απουσία, σε αυτή τη φάση, σαφούς χρονοδιαγράμματος διεξαγωγής εκλογών στην Τουρκία δημιουργεί προσκόμματα τόσο στις διπραγματεύσεις για την ένταξη των δύο χωρών στο ΝΑΤΟ όσο βεβαίως και σε θέματα αμιγώς

αμερικανικοτουρκικά, όπως η υπόθεση της πώλησης των F-16 που συναντά ισχυρές αντιστάσεις στο Κογκρέσο.

Αν και η ανάγκη του Ερντογάν να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που εγείρονται για τον ίδιο και το κόμμα του στο εσωτερικό φέρνει την εξωτερική πολιτική σε δεύτερη μοίρα, η ένταξη Σουδίας και Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ είναι πρωταρχικής σημασίας ζήτημα και αναμένεται να βρεθεί στην κορυφή της ατζέντας. Στην Ουάσινγκτον ήταν προετοιμασμένοι και πριν από την αποδιοργάνωση που επέφερε στην Αγκυρα ο σεισμός για καθυστερήσεις ακόμη και μέχρι την επόμενη σύνοδο του ΝΑΤΟ προκειμένου να «εξεκλειδώσει» η ένταξη και της Σουδίας (η Φινλανδία μπορεί να εισέλθει και τώρα με βάση όλα όσα μεταδίδονται από την Αγκυρα, ωστόσο στο Ελσίνκι δεν επιθυμούν να ενταχθούν ξέχωρα από τη γείτονα στην άλλη πλευρά του Βοθνικού κόλπου), ωστόσο πλέον φαίνεται ότι δεν υπάρχει άλλος δρόμος.

Στην Αθήνα θεωρείται θετικό ότι ο κ. Μπλίνκεν θα φθάσει αφού θα έχει ολοκληρώσει το πρόγραμμά του στην Αγκυ-

ρα. Το αν ο κ. Μπλίνκεν θα αποκτήσει κάποια αντίληψη για τον εκλογικό προσανατολισμό του κ. Ερντογάν και, βεβαίως, αν θα επιλέξει να τη μοιραστεί με τον πρωθυπουργό, τον οποίο θα συναντήσει αύριο το απόγευμα στο Μέγαρο Μαξίμου, λίγο πριν από το δείπνο που θα παρατεθεί προς τιμήν του παρουσιαστή των υπουργών Εξωτερικών Νίκου Δένδια και Εθνικής Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου, θα φανεί αύριο. Στο τετ α τετ του Κυριάκου Μητσοτάκη με τον κ. Μπλίνκεν πριν από το δείπνο, όπου η σύνθεση είναι διευρυμένη, θα γίνει εκ των πραγμάτων η πιο ουσιαστική συζήτηση.

Από την πλευρά της Αθήνας η προσοχή πέφτει στα ελληνοτουρκικά και στις πολλαπλές πτυχές των άριστων σχέσεων ανάμεσα στην Ελλάδα και στις ΗΠΑ τα τελευταία χρόνια, ωστόσο η προτεραιότητα της αμερικανικής διπλωματίας αυτή την περίοδο παραμένει ο πόλεμος στην Ουκρανία. Ο κ. Μπλίνκεν αναμένεται να μιλήσει δημόσια με αρκετά έντονο τρόπο για την ανάγκη συνέχισης της υποστήριξης στην Ουκρανία μέχρι την τελική νίκη κατά της Ρωσίας. Σε γενικές γραμμές δεν υπάρχει πιε-

ση προς την Ελλάδα για περαιτέρω υποστήριξη σε οπλικά συστήματα πέρα από όσα έχουν ήδη παραχωρηθεί στην Ουκρανία και εξακολουθούν να αποστέλλονται (κυρίως πυρομαχικά), τουλάχιστον σε αυτή τη φάση. Μετά τις εθνικές εκλογές, δεδομένου ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία δεν φαίνεται να τελειώνει, δεν θα πρέπει να αποκλείεται οι πιέσεις να επανέλθουν. Εως τώρα οι Σύμμαχοι έχουν αποδεχθεί ότι δεν μπορεί να αφαιρεθεί δύναμη πυρός από την αμυντική διάταξη της χώρας, ιδιαίτερα υπό το καθεστώς των –προ της 6ης Φεβρουαρίου– τουρκικών απειλών. Αντιθέτως, από την αμερικανική πλευρά αναμένεται να συζητηθεί το θέμα των κυρώσεων κατά της Ρωσίας και κατά πόσον αυτές εφαρμόζονται από την Ελλάδα.

Κεντρικό στοιχείο της επίσκεψης Μπλίνκεν είναι η έναρξη του 4ου στρατηγικού διαλόγου το πρωί της Τρίτης με τον κ. Δένδια και, βεβαίως, η συζήτηση για το επικαιροποιημένο πρωτόκολλο της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (ΜΔΑ), το οποίο έχει επιτρέψει στις ΗΠΑ και στο ΝΑΤΟ να κρατήσουν μέσω της Αλεξανδρούπολης ανοικτή την υποστήριξη της

Ανατολικής Πτέρυγας του ΝΑΤΟ, χωρίς το άγχος που δημιουργεί η αδυναμία αποστολής στρατιωτικού υλικού και προσωπικού μέσω των Στενών. Η προοπτική περαιτέρω ενίσχυσης των αμυντικών σχέσεων (F-35) ούτως ή άλλως καθιστά την ΜΔΑ χρήσιμο εργαλείο που μπορεί να οδηγήσει σε επιπλέον επενδύσεις, όπως αυτές που έχουν ήδη γίνει στις αεροπορικές βάσεις της Λάρισας και της Σούδας, στον ναύσταθμο της Σούδας και στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης.

Αβεβαιότητα

Ως προς τα ελληνοτουρκικά, ο δρόμος επιστροφής σε κάποια λειτουργική επικοινωνία ανάμεσα στις δύο πλευρές είναι δυνατός μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες, πρώτα τα στρατιωτικά μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης (ΜΟΕ), μετά οι διερρευτικές επαφές και ίσως κάποια στιγμή ο πολιτικός διάλογος. Όλα αυτά, βεβαίως, τα γνωρίζει η αμερικανική πλευρά. Εκείνο που δεν γνωρίζει κανένας αυτή τη στιγμή είναι ποιος θα βρίσκεται σε λίγους μήνες στο τιμόνι της Τουρκίας και αν στην επόμενη φάση αυτές οι συζητήσεις θα έχουν ουσιαστικό χαρακτήρα.

Η «γαλάζια» χημεία των 248

Τα κριτήρια και οι στοχεύσεις του «κάστινγκ» στα ψηφοδέλτια της Ν.Δ.

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τα ψηφοδέλτια της Νέας Δημοκρατίας είναι σχεδόν έτοιμα σε πανελλαδικό επίπεδο, με τη βασική τριάδα κατάρτισής τους, τους Θανάση Νέζη, Γιάννη Μπιντράκο και Παύλο Μαρινάκη, να περιμένει τις τελικές εγκρίσεις από τον ίδιο τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη. Η τρούκα των ψηφοδελτίων έχει ξεκινήσει την εντατική δουλειά εδώ και τουλάχιστον έξι μήνες, προετοιμάζοντας σχολαστικά την κατάρτισή τους, εξετάζοντας εκατοντάδες βιογραφικά και περνώντας από ακτινογραφία όλες τις υποψηφιότητες.

Τι λέει ο τόπος

Οι «γαλάζιοι» υποψήφιοι σε όλη τη χώρα θα είναι 419. Από αυτούς, οι 156 είναι εν ενεργεία βουλευτές και οι 15 θα είναι υποψήφιοι στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας. Αρα η επιλογή αφορά 248 πρόσωπα σε όλη την Ελλάδα. Για την επιλογή των υποψηφίων, εξηγεί στην «Κ» κυβερνητικό στέλεχος, υπήρχε μία βασική αρχή που ίσχυε αρχικά για όλους οριζοντίως και αποτέλεσε τον κανόνα Νο 1, ανεξαρτήτως επαγγέλματος και προέλευσης του υποψηφίου. Ο κανόνας αυτός είχε να κάνει με το τι έλεγε η τοπική κοινότητα για το ποίον και το ήθος του υποψηφίου. Ουσιαστικά και για τους 248 έχουν διεξαχθεί «επιτόπια ρεπορτάζ» από τα στελέχη της Πειραιώς, που σκιαγράφησαν το προφίλ του προσώπου που θα επιλεγόταν για να μπει στο ψηφοδέλτιο. Η έρευνα αφορούσε ακόμη και ενδελεχές ψάξιμο στα social media του κάθε υποψηφίου για να εξαχθεί ολοκληρωμένο συμπέρασμα για το πρόσωπο και

τη δημόσια εικόνα του. Τελικός στόχος είναι να διαμορφωθούν ψηφοδέλτια σε όλη τη χώρα με «καθαρά και σοβαρά στελέχη που προσωποποιούν τις αρχές του κόμματος», λένε οι ίδιες πηγές.

Οι έξι κατηγορίες

Μετά τον βασικό κανόνα Νο 1, υπήρξε επιμέρους επιλογή των υποψηφίων με βάση έξι βασικές κατηγορίες πολιτών που θα πρέπει όλες να συνυπάρχουν αρμονικά. Η κατάρτιση άλλωστε των ψηφοδελτίων, λένε οι ίδιες πηγές, αποτελεί ένα παζλ που θα πρέπει κάθε κομμάτι του να μπει σωστά, ώστε να βγει στο τέλος το σωστό αποτέλεσμα.

Στην Α' Αθηνών, από τους 17 υποψηφίους οι εννέα είναι γυναίκες και οι οκτώ άνδρες.

Η πρώτη κατηγορία αφορά παλαιούς υποψηφίους. Στελέχη δηλαδή που είχαν κατέλθει και σε προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις και δεν κατάφεραν να εκλεγούν και τα οποία θα είναι ξανά στις λίστες. «Η απόφαση αυτή δηλώνει τη συνέχεια του κόμματος» και «την ομαλή μετάβαση από τη μια εποχή στην άλλη», λέει στην «Κ» κυβερνητικό στέλεχος, που χαρακτηρίζει «ραχοκοκαλιά» των ψηφοδελτίων τη συγκεκριμένη κατηγορία.

Ενα δεύτερο γκρουπ αφορά στελέχη με τοπικό εκτόπισμα. Στην Νέα Δημοκρατία και στο Μαξίμου ακολούθησαν μια διαφορετική πολιτική σε σχέση με το 2019, δίνοντας μεγάλη έμφαση σε

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, την Παρασκευή, στη Διάσκεψη Ασφαλείας του Μονάχου. Στο περιθώριό της συναντήθηκε με διακομματική αντιπροσωπεία του Κογκρέσου των ΗΠΑ, ενόψει και της επίσκεψης του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν στη χώρα μας την ερχόμενη Τρίτη.

τοπικά στελέχη που έχουν απήχηση στις κοινωνίες όπου ζουν. Επαγγελματίες, όπως γιατροί, δικηγόροι, καθηγητές και δημοσιογράφοι, αλλά και πολίτες που έχουν μετρηθεί σε αυτοδιοικητικό επίπεδο, στελεχώνουν τα ψηφοδέλτια της Νέας Δημοκρατίας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε δήμους που η Νέα Δημοκρατία δεν είχε πάει καλά στις τελευταίες εκλογές του 2019. «Σε αυτούς τους δήμους αναζητήσαμε εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους που θα ενισχύσουν τα ψηφοδέλτια της Νέας Δημοκρατίας σε τοπικό επίπεδο», λέει στην «Κ» κυβερνητικό στέλεχος.

40 κάτω των 40

Τρίτη κατηγορία στην οποία δόθηκε έμφαση είναι οι νέοι. Η προσπάθεια ξεκίνησε με την επιλογή του ίδιου του γραμματέα Παύλου Μαρινάκη, που είναι 35 ετών, και είχε συνέχεια στις εκλογικές λίστες. Αυτή τη στιγμή η Ν.Δ. έχει πανελλαδικά 40 υποψηφίους κάτω των 40 ετών, ενώ ιδιαίτερα μεγάλη εκπροσώπηση έχει και η κρίσιμη δεκαετία των 40-50 ετών. Η προσπάθεια δεν ήταν εύκολη, καθώς αφενός η Ν.Δ. έχει προβληματική σχέση

με τις μικρότερες ηλικίες, αφετέρου η επιλογή των νεαρών στελεχών δεν έπρεπε να έχει μόνο ως διαβατήριο τα κομματικά ένσημα της ΔΑΠ και της ΟΝΝΕΔ, αλλά και μια, έστω και βραχεία, επαγγελματική πορεία. Η εποχή άλλωστε που μόνο το πέρασμα από την κομματική νεολαία αρκούσε έχει παρέλθει.

Τέταρτο κριτήριο επιλογής των υποψηφίων ήταν το φύλο, καθώς το Μαξίμου ήθελε διακάως να στρατολογήσει γυναίκες. Πρόκειται για ένα ακόμη «αγκάθι» της Ν.Δ. που ξεκινάει από τη βάση και αποτυπώθηκε έως την κορυφή της διακυβέρνησης, στο υπουργικό συμβούλιο, όπου οι γυναίκες ήταν πολύ λίγες. Το επιτέλειο του Μαξίμου ήθελε αυτή τη φορά να είναι παραπάνω γυναίκες στα ψηφοδέλτια, ξεπερνώντας ακόμη και το 40% της «υποχρεωτικής ποσοστώς». Αυτό φαίνεται πως επιτυγχάνεται σε πολλές περιπτώσεις, με χαρακτηριστική περίπτωση την κομματική Α' Αθηνών, όπου οι γυναίκες είναι περισσότερες, αφού από τους 17 υποψηφίους οι 9 είναι γυναίκες και οι 8 άνδρες.

Πέμπτη κατηγορία επιλογής είναι η συμπεριληψη. Αυτό με-

ταφράζεται στη συμμετοχή στελεχών από κοινωνικές ομάδες αναπηρία, όπως είναι η Δήμητρα Αράπογλου στα νότια, μία γυναίκα χωρίς ακοή, πολύτεκνες μητέρες, αλλά και Ρομά, όπως η Ισμήνη Λαζαροπούλου, γραμματέας του Πανελληνίου Μορφωτικού Συλλόγου Ελλήνων Αθιγγάνων. «Τα ψηφοδέλτια μας αποτελούν καθρέφτη της κοινωνίας και θέλαμε να έχουμε φυσιολογικούς ανθρώπους που δίνουν πρωτίστως τη μάχη της καθημερινότητας», λένε στην «Κ» κομματικές πηγές.

Οι μεταγραφές

Η έκτη κατηγορία έχει... ολίγον ΠΑΣΟΚ. Η λογική της διεύρυνσης, έντονη και στο Μαξίμου, υπάρχει εντός των ψηφοδελτίων, αλλά με μέτρο. Από τους 248 υποψηφίους υπάρχουν περίπου 20 «μεταγραφές» από το ΠΑΣΟΚ, ξεκινώντας από κορυφαία στελέχη, όπως ο Μιχάλης Χρυσόχοϊδης και ο Κυριάκος Πιερρακάκης, μέχρι μικρότερα στελέχη σαν αυτά που ανακοινώθηκαν την περασμένη εβδομάδα: τον Απόστολο Σπυρόπουλο και την Ελευθερία Φτακλάκη, πρώην τομεάρχη Νησιωτικής Πολιτικής του ΠΑΣΟΚ -

ΚΙΝΑΛ. Η ποσόστωση είναι προσεκτική, καθώς στην Πειραιώς και στο Μαξίμου θέλουν μεν τη διεύρυνση αλλά τέτοια ώστε να καθισχύαζι όσους φοβούνται «γενετική αλλοίωση» της Νέας Δημοκρατίας. Στο πλαίσιο αυτό, σε συνδυασμό με την επαγγελματική και κοινωνική πορεία τους, αξιοποιήθηκαν πολλά στελέχη που προέρχονται από την κομματική της βάση, όπως τομεάρχες, μέλη της Πολιτικής Επιτροπής αλλά και παλαιοί πρόεδροι νομαρχιακών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Τάσος Γαϊτάνης, ένα καθαρόαιμο κομματικό στέλεχος με επαγγελματική όμως πορεία.

Τέλος, μία μικρή αλλά σημαντική κατηγορία είναι οι εξωκοινοβουλευτικοί υπουργοί που θα «κυνηγήσουν» τον σταυρό. Πλην του κ. Πιερρακάκη (Α' Αθηνών) και του κ. Χρυσόχοϊδη (Δυτικός Τομέας Αθηνών) που προαναφέρθηκαν, σε αυτή την κατηγορία ανήκουν και η Μαρία Συρεγγέλα (Δυτική Αθήνα), η Δόμνα Μιχαηλίδου (Α' Πειραιώς), ο Στέλιος Πέτσος και η Σοφία Ζαχαράκη (Ανατολική Αττική), ο Νίκος Παπαθανάσης (Βόρειος Τομέας Αθηνών) και ο Τάκης Θεοδωρικάκος (Νότιος Τομέας Αθηνών).

Επιχείρηση διπλής διεύρυνσης με άρωμα παλιού ΠΑΣΟΚ

Τα πρόσωπα που ο ΣΥΡΙΖΑ επιλέγει για τα ψηφοδέλτια και οι προσπάθειές του να χτίσει «προφίλ κυβερνησιμότητας»

Του ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΩΛΕΤΟΥ

Δεν είναι μόνο η σκληρή κριτική προς την κυβέρνηση, οι θεσμικές πρωτοβουλίες και ο προγραμματικός λόγος, στον οποίο έχει εστιάσει ο Αλέξης Τσίπρας το τελευταίο διάστημα. Μέσα στην εβδομάδα σχεδιάζεται να ανακοινωθούν οι προτάσεις για την προστασία της πρώτης κατοικίας. Στο πλαίσιο της Κουμουνδούρου περιλαμβάνεται και ένα μήνυμα κυβερνησιμότητας που επιθυμεί να στείλει ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ. Την Πέμπτη επισκέφθηκε τον Γιάννη Στουρνάρα για το θέμα των πλειστηριασμών σπάζοντας τον «πάγο» που υπήρχε μεταξύ τους. Γιώργος Κατρούγκαλος και Βαγγέλης Καλιπάδης έχουν δουλέψει μεθοδικά το θέμα των σχέσεων με τις ΗΠΑ, με αποτέλεσμα την Τρίτη ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης να συναντήσει τον Αντονι Μπλίνκεν. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», την Πέμπτη ο Αλέξης Τσίπρας θα ταξιδέψει στην Κύπρο για να μιλήσει σε εκδήλωση για τον Βασίλειο Λυσσαρίδη και να συναντηθεί με τον νέο πρόεδρο Νίκο Χριστοδουλίδη και τον γ.γ. του ΑΚΕΛ, Στέφανο Στεφάνου.

Η συσπείρωση του κόσμου του ΣΥΡΙΖΑ και η παράλληλη διεύρυνση στο κέντρο και στο κομμάτι των αναποφάσιτων είναι το στοίχημα, που σε μεγάλο βαθμό θα επιδιωχθεί μέσα και από τα πρόσωπα που θα απαρτίσουν τα ψηφοδέλτια. Το 75% των ονομάτων που θα συμπεριληφθούν στις

λίστες είναι έτοιμο, με την τριάδα των Ρ. Σβίγκου, Μ. Καλογήρου και Γ. Βασιλειάδη να υπόσχονται εκπλήξεις. Αυτό που θέλουν να σηματοδοτήσουν είναι η αμφίπλευρη διεύρυνση που δεν περιορίζεται μόνο προς το κέντρο, αλλά απλώνεται και στην Αριστερά. Από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ, στη Σάμο θα είναι υποψήφιος ο Μανώλης Κάρλας, ο οποίος διετέλεσε νομάρχης το 2002, ιατρός στο επάγγελμα, ο Δημήτρης Ράβναλης στη Β' Θεσσαλονίκης,

Ζητούμενο η συσπείρωση, με παράλληλη διεύρυνση στο κέντρο και στη δεξαμενή των αναποφάσιτων.

που είχε εκλεγεί δήμαρχος Ασσήρου και ο Γιώργος Αρμουτάκης στο Ηράκλειο, πρώην δήμαρχος Φαιστού. Η Ζωή Αναστασοπούλου, περιφερειακή σύμβουλος που προέρχεται από το ΚΙΝΑΛ, στην Ηλεία, καθώς και ο επικεφαλής της μείζονος αντιπολίτευσης του Δήμου Ηγουμενίτσας και πρώην πολιτευτής του ΠΑΣΟΚ Θεοφωτίου, Γιάννης Γόγολος, θα δώσουν επίσης τη μάχη του σταυρού. Το 2021 ο πρώην υφυπουργός Παιδείας του ΠΑΣΟΚ, Συμεών Κεδίκογλου, ανακοίνωσε την προσχώρησή του στο κόμμα

Τον διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα επισκέφθηκε την Πέμπτη για το θέμα των πλειστηριασμών ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας, σπάζοντας τον «πάγο» που υπήρχε μεταξύ τους.

και θα είναι υποψήφιος στην Εύβοια. Στην Κοζάνη μια θέση στη Βουλή θα διεκδικήσει ο πρώην περιφερειάρχης Θεόδωρος Καρυπίδης. Η Φωτεινή Μπακαδήμα, που ανεξαρτητοποιήθηκε από το ΜέΡΑ25 και εντάχθηκε στην Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, θα μπει στη μάχη της Α' Πειραιά. Στο κόμμα του Γιάννη Βαρουφάκη συμμετείχε και η ψυχολόγος Σοφία Φουντουκίδη που θα κατέβει στην Α' Θεσσαλονίκης. Ο πρώην βουλευτής Πιερίας Ζήσης Ζάννας, που τον Αύγουστο του 2015 αποχώρησε από την Κοινοβουλευτική Ομάδα

του ΣΥΡΙΖΑ μαζί με 24 συναδέλφους του συγκροτώντας τη Λαϊκή Ενότητα, επιστρέφει και πάλι στις λίστες της Κουμουνδούρου. Η διεύρυνση του ΣΥΡΙΖΑ σηματοδοτείται και μέσω του «think tank», με πληροφορίες της «Κ» να αναφέρουν πως ο τομέας των διεθνών σχέσεων εμπλουτίζεται με την πρώην ευρωβουλευτή του ΠΑΣΟΚ Μαριλένα Κοππά και τον καθηγητή Σωτήρη Ρουσό.

Ο ΣΥΡΙΖΑ σε αυτή την εκλογική μάχη επιχειρεί να αναδείξει μια τεχνοκρατική ομάδα, την οποία συμβουλευεται ο Αλέξης

Τσίπρας και συμβάλλει με την επιστημονική της κατάρτιση στην τελική διαμόρφωση των προτάσεων. Τόσο στελέχη από το «think tank» όσο και στενοί συνεργάτες του προέδρου αναμένεται να δοκιμαστούν στις επόμενες κάλπες. Ο Νίκος Φαραντούρης (Κεφαλονιά), ο Γιάννης Μυλόπουλος (Α' Θεσσαλονίκης), ο Τριαντάφυλλος Αλμπάνης (Ιωάννινα), η Σοφία Βιδάλη (Α' Αθηνών) και η Δανάη Βουτυράκου (Δυτική Αττική) είναι τα μέλη του «think tank» που έχουν «κλειδώσει» για τα ψηφοδέλτια. Η σύμβουλος του Αλέξη Τσίπρα, Αγγελική Τεντολούρη, που έχει δουλέψει ως νομικός σε εταιρεία τεχνολογίας στην Ελβετία, θα πολιτευτεί στην Καρδίτσα, ο Σταμάτης Βαρδαρός, πρώην αναπληρωτής γ.γ. του υπουργείου Υγείας στη Σάμο, ο πανεπιστημιακός Αρνης Στυλιανού στην Α' Θεσσαλονίκης, ο Γρηγόρης Θεοδωράκης, που είναι σύμβουλος του προέδρου για θέματα δημόσιας διοίκησης, στην Αιτωλοακαρνανία και η Βασιλική Λάζου, καθηγήτρια - ιστορικός, στη Φθιώτιδα. Στο ψηφοδέλτιο του ΣΥΡΙΖΑ στην Αχαΐα θα συμμετάσχει ο πρώην αρχηγός της ΕΛ.ΑΣ. Αριστείδης Ανδρικόπουλος.

Την πρωτιά που κατέχει στις νέες ηλικίες θα επιχειρήσει να διεκδικήσει ο ΣΥΡΙΖΑ στις επικείμενες κάλπες. Για τα ψηφοδέλτια έχουν κλείσει: Χρήστος Στάκος (Αρκαδία, χημικός), Κατερίνα Λογοθέτη (Α' Πειραιά, οικονομολό-

γος και κόρη του πρώην δημάρχου Στέλιου Λογοθέτη), Χρήστος Φωτιάδης (Α' Πειραιά, ηλεκτρολόγος μηχανικός), Κατερίνα Μπέδου (Έβρος, δικηγόρος), Φανή Γιωτάκη (Βέροια, δικηγόρος), Κώστας Καπουτσής (Σέρρες, οικονομολόγος), Φαίδρα Καρούτζου (Ηράκλειο, δικηγόρος), Μαρία Στέφου (Αχαΐα, δικηγόρος), Θεμιστοκλής Μπάκας (Αχαΐα, οικονομικός αναλυτής), Γιάννης Χάιδος (Τρίκαλα, φαρμακοποιός), Απόστολος Πέτσος (Λάρισα, πολιτικός μηχανικός), Θεοδώρα Ακριώτου (Εύβοια, εικαστικός), Γεωργία Κοταντούλα (Αιτωλοακαρνανία, οδοντίατρος), Τάκης Παπαϊωάννου (Αργολίδα, οικονομολόγος), Πάττυ Καλού (Λευκάδα, μουσικός - αρκίτεκτονας).

Ειδική μέριμνα υπάρχει στον ΣΥΡΙΖΑ για τις κοινωνικές ομάδες που θα εκπροσωπήσουν το κόμμα στις εκλογές. Μια πολιτεία ιστιμίας, συμπεριληψής και χειραφέτησης είναι το μήνυμα που επιχειρείται να δοθεί, βάζοντας στα ψηφοδέλτια μεταξύ άλλων τη Μαρία Τζαμπάζη, Ρομά από την Εάνθη, στη Β' Θεσσαλονίκης, την αλβανική καταγωγής μεταδιδακτορική ερευνήτρια Μακρίνα Βιόλα - Κωστή και τον επίσης αλβανικής καταγωγής Αντιλίαν Κοτζάι στη Β' Πειραιά. Στη λίστα του Νοτίου Τομέα της Αθήνας θα συμπεριληφθεί ο Βορειοηπειρώτης Νίκος Γέργος. Το αναπηρικό κίνημα εκπροσωπεί η Καίτη Θεοκάρη που θα είναι υποψήφια στην Ανατολική Αττική.

Ενας χρόνος από την εισβολή

Η Γιούλια Μπουρική εργάζεται ως καμαριέρα σε μεγάλο ξενοδοχείο στην Αθήνα. «Είμαι ευχαριστημένη, αλλά θα ήθελα να βρω μια δουλειά πιο κοντά σε αυτό που έχω σπουδάσει».

«Το σπίτι μου βρίσκεται στη θέση του, μπορώ να επιστρέψω. Σκέφτομαι όμως: όταν τελειώσει ο πόλεμος, η Ουκρανία θα χρειάζεται αυτά που έχω μάθει να φτιάχνω, κεντήματα και σχέδια», αναρωτιέται η Ναταλία Ομπόρσκα.

Η Άννα Κοντρατένκο μοιάζει να μετράει τα υπέρ και τα κατά για την επιστροφή της. «Δεν ξέρω, δεν ξέρω. Προσπαθώ να ζω την κάθε μέρα για να μην τρελαθώ».

«Να μη ζήσει το παιδί πόλεμο»

Ηρθαν για λίγο, νόμιζαν, αλλά οι Ουκρανές που βρήκαν καταφύγιο στην Ελλάδα ξαναχτίζουν τις ζωές τους εδώ

της **ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Ηρθαν στη χώρα για λίγες ημέρες «δυο-τρεις εβδομάδες το πολύ, μέχρι να τελειώσει ο πόλεμος», και πολλές συμπληρώνουν ένα χρόνο. Οι γυναίκες από την Ουκρανία που ήρθαν στην Ελλάδα μετά τη ρωσική επίθεση στη χώρα τους, έγραψαν τον Σεπτέμβριο τα παιδιά τους στο ελληνικό σχολείο και οι ίδιες άρχισαν να μαθαίνουν ελληνικά. Ψάχνουν για δουλειά ή για δουλειά καλύτερη από αυτήν που ήδη έχουν. Το παράθυρο της επιστροφής παραμένει πάντα ανοικτό, όμως δεν μπορείς να μένεις ακινητοποιημένες, περιμένοντας για πάντα, εξηγούν.

Και όσοι έχουν μείνει πίσω; «Τον πρώτο καιρό, κάθε φορά που κτυπούσαν οι σειρήνες έτρεχαν στο υπόγειο. Μετά πήγαιναν στον διάδρομο, μας είχαν πει ότι είναι το σημείο του σπιτιού όπου είσαι πιο ασφαλής. Τώρα απλά συνεχίζουν ό,τι κάνουν. Νομίζω συνήθισαν. Εγώ φοβάμαι, τους λέω να προσέχουν, αλλά για εκείνους είναι σχεδόν κανονικό. Ζουν με τον πόλεμο». Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, από την αρχή του πολέμου 23.300 άτομα από την Ουκρανία, στην πλειονότητα τους γυναίκες και παιδιά, έχουν αιτηθεί άδεια παραμονής – με παροχή προσωρινής προστασίας – στην Ελλάδα και 21.998 άτομα έχουν λάβει τα σχετικά έγγραφα. Πριν από λίγες ημέρες,

το συγκεκριμένο καθεστώς διαμονής – που έληγε τυπικά στις 4 Μαρτίου 2023 – ανανεώθηκε για ένα ακόμη χρόνο.

Ελάχιστοι, συνολικά 180 άτομα, παραμένουν στις δομές που έχει οργανώσει το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου σε Ελευσίνα και Σέρρες. Οι υπόλοιποι φιλοξενοούνται σε σπίτια συγγενών, γνωστών ή έχουν νοικιάσει το δικό τους σπίτι μέσω της επιδότησης ενοικίου που προβλέπεται.

Η «Κ» μίλησε με τέσσερις γυναίκες που βρίσκονται εδώ και πολλούς μήνες στην Ελλάδα και οι οποίες αθόρυβα αναζητούν τρόπους να ζήσουν στη χώρα και να μη χρειάζεται για πάντα να βασίζονται στην καλοσύνη και στη διαθεσιμότητα των άλλων. «Ξέρουμε πολλές γειτονιές της Αθήνας και έχουμε πάει εκδρομές», λένε και το βλέμμα τους δείχνει χαρά και ενοχή ταυτόχρονα.

Γιούλια Μπουρική,
28 χρόνων

Μας έδωσε ο φόβος

«Για να μπορείς να προβλέψεις το μέλλον σου πρέπει να το πάρεις στα χέρια σου», λέει η 28χρονη Γιούλια Μπουρική. Εκεί σπουδάσει Οικονομικά και έχει κάνει μεταπτυχιακό στην Ουκρανία. Στις αρχές του 2022 ήταν έτοιμη να παρουσιάσει το διδακτορικό της «για την α-

«Χαίρομαι που φύγαμε προτού ακόμη η κόρη μου ακούσει τις βόμβες που μετά έπεσαν κοντά στο σπίτι μας. Δεν έχει ακούσει πώς είναι ο πόλεμος. Αισθάνομαι τυχερή γι' αυτό», λέει η Σβετλάνα Μαλτσέρα.

ξηση της παραγωγικότητας σε μια εταιρεία», αλλά την πρόλαβαν οι βομβαρδισμοί. Η περιοχή όπου έμενε στη Χερσώνα είχε ήδη καταληφθεί από τους Ρώσους όταν αποφάσισε να φύγει. «Η ζωή ήταν πολύ δύσκολη. Δεν υπήρχαν φάρμακα, δεν υπήρχαν προϊόντα. Ανθρώποι εξαφανίζονταν ξαφνικά και δεν τους ξαναβλέπαμε. Φοβόμασταν συνέχεια», διηγείται. Εφυγε μαζί με την αδελφή της ακολουθώντας ένα κονβόι περίπου 500 αυτοκινήτων, χωρίς να ξέρει πού θα καταλήξει. Εφτασε στη Ρουμανία. «Η αδελφή μου δούλευε από απόσταση. Εγώ δεν είχα τι να κάνω. Κάποια στιγμή σε ένα γκρουπ στο Facebook είδα ότι ζητάνε καμαριέρες στην Ελλάδα, είχα και κάποια γνώση εδώ και αποφάσισα να έρθω».

Άννα Κοντρατένκο,
34 χρόνων

Εδώ όλοι βοηθούν

Εφτασε στην Ελλάδα την άνοιξη του 2022. «Στις 14 Μαρτίου», θυμάται. Από την αρχή της εισβολής περνούσε τις νύχτες και τις μέρες της στο καταφύγιο. Πριν από τον πόλεμο δούλευε σε μια εταιρεία, όμως μετά την εισβολή ήταν δύσκολο να εργαστεί ακόμη και από μακριά. «Έμαθα ότι μπορείς να φύγεις με το τρένο για τη δυτική Ουκρανία. Πήσα ένα μικρό τσαντάκι, μια κου-

βέρτα και τον υπολογιστή μου. Οι φίλοι μου με πήγαν στον κεντρικό σταθμό στις 10 το πρωί. Πολύς κόσμος, πράγματα, ζώα, όλοι ανάκατα, όποιος προλάβαινε κωνόταν στις αμαξοστοιχίες που έρχονταν άδειες και έφευγαν γεμάτες. Τελικά κατάφερα κατά τις 5 το απόγευμα να επιβιβαστώ».

Τότε νόμιζε ότι θα έφευγε για λίγο στα δυτικά της χώρας, όπου υπήρχε περισσότερη ασφάλεια. Επειτα κατάλαβε ότι το «λίγο» δεν έφτανε για να τελειώσει ο πόλεμος. Μέσα από δίκτυο φίλων έφτασε στην Ελλάδα και φιλοξενήθηκε σε ένα σπίτι στη Βάρκιζα. Λίγο πριν από τα Χριστούγεννα, όμως, της είπαν από τη δουλειά εάν θέλει να επιστρέψει στην Ουκρανία. «Νομίζαμε ότι τα πράγματα ψύχασαν στο Κίεβο», μονολογεί. Δεν ήταν έτσι όμως.

Μετά την Πρωτοχρονιά γύρισε και πάλι στην Ελλάδα. «Δεν είχα ούτε ρεύμα για να μπορώ να δουλέψω. Στην Ελλάδα, όπου και να πάω όλοι βοηθούν. Ολα είναι καλύτερα». Συνεχίζει να εργάζεται στην εταιρεία όπου δούλευε από απόσταση και κάνει μαθήματα ελληνικών και αγγλικών. Μπορεί πλέον να συνεννοηθεί στα καθημερινά, να ψωνίσει, να κυκλοφορήσει στην πόλη. «Σκέφτομαι ότι όταν σταματήσει το κρύο στην Ουκρανία, θα γυρίσω. Είναι οι φίλοι μου εκεί, η αδελφή μου με τα ανίψια μου».

Πού έχουν καταφύγει οι Ουκρανοί

Χώρες που έχουν δεχθεί τους περισσότερους

1,56
ΕΚΑΤ.

ΠΟΛΩΝΙΑ

881.399

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

485.755

ΤΣΕΧΙΑ

169.837

ΙΤΑΛΙΑ

161.400

ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ

161.012

ΙΣΠΑΝΙΑ

118.994

ΓΑΛΛΙΑ

20.955

ΕΛΛΑΔΑ

ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΑΘΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ

Ναταλία Ομπόρσκα, 42 χρόνων

Μόνο με ένα σάκο

Η 42χρονη Ναταλία Ομπόρσκα έφτασε στην Ελλάδα τον περασμένο Μάρτιο. Τώρα, ένα χρόνο αργότερα, η 7χρονη κόρη της – που πηγαίνει σε ελληνικό σχολείο – μπορεί πλέον να μιλάει ελληνικά. Ηρθε στην Ελλάδα γιατί η αδελφή της μένει εδώ πολλά χρόνια. «Έχει παντρευτεί και έχει παιδιά, αλλά δεν είχα έρθει ποτέ να τη δω. Και έπειτα ήρθε ο πόλεμος και ήρθα αναγκαστικά».

Στην αρχή νόμιζε για ένα μήνα, έφυγε με δυο-τρεις φορεσιές σε ένα σακ βουαγιαζ, αλλά πλέον σε λίγο κλείνει χρόνο. Στην Ουκρανία δούλευε σε μια βιομηχανία, έφτιαχνε σχέδια για κεντήματα στο κομπούτερ. «Στην Ελλάδα δεν χρειάζονται αυτά που έχω σπουδάσει. Δεν γνωρίζω και ελληνικά», εξηγεί.

«Τώρα κάνω εντατικά κάθε μέρα και μιλάω με τη μικρή.

Αυτή ξέρει και με βοηθάει». Ο άντρας της έχει μείνει πίσω στην Ουκρανία, η μητέρα και η αδελφή της είναι εδώ και ο ξάδελφός της σκοτώθηκε τον Οκτώβριο. Τι σκέφτεται να κάνει από εδώ και πέρα; «Το παιδί δεν θέλω να ζει μέσα στον πόλεμο. Θέλω να αισθάνεται ασφάλεια. Τον πρώτο καιρό που ήρθαμε έβλεπε συνέχεια εφιάλτες. Τώρα έχει ησυχάσει».

Σβετλάνα Μαλτσέρα, 43 χρόνων

Ελεγα, ας περιμένω

Στις 6 Μαρτίου 2022 έφυγε από την Ουκρανία, από τη Βίνιτσα, με την πεντάχρονη κόρη της. Στην Ελλάδα έφτασαν τον Σεπτέμβριο. Νωρίτερα είχε περιπλανηθεί σε πολλές χώρες. «Εφυγα από την Ουκρανία μόλις έμαθα ότι άνοιξαν τα σύνορα. Στην αρχή στην Πολωνία, μετά στη Γεωργία και τελικά στην Αλβανία». Εκεί δούλεψε σε μια ταβέρνα που την είχε μια Ελληνίδα... Κάπως έτσι κατέληξε

στην Ελλάδα, όταν μετά το τέλος της τουριστικής σεζόν η ταβέρνα έκλεισε. «Είχα βγάλει λίγα λεφτά και σκέφτηκα "τώρα μπορούμε να πάμε όπου θέλουμε". Η Ελληνίδα εργοδότηριά της της έδωσε πληροφορίες και στο Ίντερνετ έμαθε ότι στην Αθήνα λειτουργεί ουκρανική σχολείο. Τον Μάρτιο έφτασαν στη δομή φιλοξενίας του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου που βρίσκεται στην Ελευσίνα,

όπου έμειναν τρεις μήνες. «Κάθε εβδομάδα έλεγα ας περιμένω λίγο ακόμη. Και λίγο ακόμη. Και έτσι περνούσε ο καιρός. Κάποια στιγμή σκέφτηκα ότι πρέπει να πάω αποφάσεις, γιατί το παιδί πρέπει να πάει σχολείο, στην πρώτη δημοτικού. Από αυτό το σημείο άρχισα να σχεδιάζω λίγο το μέλλον. Και αποφάσισα το παιδί να πάει σε ελληνικό σχολείο, γιατί δεν θα επιστρέψουμε αύριο».

Ενας χρόνος από την εισβολή

Ο Ντίμτρο Κοζάτσκι ήταν από τους Ουκρανούς στρατιώτες που είχαν οχυρωθεί επί πολλές εβδομάδες στο εργοστάσιο της Αζοφστάλ στη Μαριούπολη. Με τον φακό του, απαθανάτιζε τον αγώνα που έδιναν ο ίδιος και οι συμπολεμιστές του και ανέβαζε τις φωτογραφίες του στο Twitter. «Το φως θα νικήσει», έγραφε. Τον Μάιο πιάστηκε αιχμάλωτος. Εμεινε τέσσερις μήνες σε ρωσική φυλακή, μέχρι την απελευθέρωσή του μέσω ανταλλαγής αιχμαλώτων. Μίλησε πριν από λίγες ημέρες στη Zeit, αλλά για τις συνθήκες της κράτησής του δεν είπε λέξη. Κάποιοι από τους «αδελφούς» του, εξήγησε, έχουν μείνει ακόμη πίσω.

Αργεί η ώρα της ειρήνης

Οι προβλέψεις στην «Κ» τριών αναλυτών και οι εμπειρίες δύο Ουκρανών διανοουμένων από την εμπόλεμη ζωή

Κλιφ Κάπτσαν

Πρόεδρος του Eurasia Group, βετεράνος στην ανάλυση των διεθνών σχέσεων με θεία σε πόστα της αμερικανικής κυβέρνησης

Το ορόσημο του φθινοπώρου

Δεν πιστεύω ότι θα υπάρξει φως, για πολύ καιρό ακόμη. Η δική μου εκτίμηση είναι ότι αυτός ο πόλεμος θα συνεχιστεί έτσι όσο ζει ο Πούτιν. Και απ' ό,τι γνωρίζω είναι ιδιαίτερα υγιής. Έχω περάσει κάποιον χρόνο κοντά του και μου είχε φανεί μια χαρά. Μια χαρά δείχνει και στις τηλεοπτικές του εμφανίσεις. Το ίδιο μου μεταφέρθηκε ο δεύτερος καλύτερος από τους δύο πλευρές θέλουν την ίδια γη και θα παραμείνουν αμετακίνητες από τη θέση τους. Ο Πούτιν δεν θα εγκαταλείψει τον απόλυτο στόχο του, που είναι να καταλάβει ολόκληρη την Ουκρανία ανατολικά του Δνείπερου, συμπεριλαμβανομένου του Κιέβου. Αισθάνομαι λοιπόν ότι οι προγνώσεις στο μέτωπο είναι ιδιαίτερα θλιβερές.

Η Μόσχα μάς εξέπληξε όλους μας, συμπεριλαμβανομένων των Ρώσων αναλυτών. Ολοι θεωρούσαμε ότι ο ρωσικός στρατός ήταν πληρωμένος με τον αμερικανικό. Ωστόσο, μέχρι στιγμής αποδεικνύεται ότι οι προγνώσεις στο μέτωπο είναι ιδιαίτερα θλιβερές. Το δεύτερο λάθος αφορούσε τις υπηρεσίες πληροφοριών της. Οι Ρώσοι πραγματικά πίστευαν ότι οι Ουκρανοί θα τους υποδέχονταν με αγκαλιές και λουλούδια. Το τρίτο λάθος

είχε να κάνει με το επίπεδο της εσωτερικής επικοινωνίας. Οι καλύτεροι Ρώσοι στρατιώτες κυριολεκτικά δεν ήξεραν πού πήγαιναν να πολεμήσουν. Το τέταρτο λάθος ήταν ότι ο ρωσικός στρατός δεν απέκτησε την ικανότητα για συνδυασμένες επιχειρήσεις από τον αέρα και το έδαφος.

Η θέση του Πούτιν είναι αρκετά ασφαλής αυτήν τη στιγμή. Οι δύο πιθανές απειλές για τον Πούτιν προέρχονται από τις υπηρεσίες ασφαλείας ή από τον λαό. Μιλώω συστηματικά με πολλούς Ρώσους. Η κοινή γνώμη στη Ρωσία έχει πιστέψει σε μεγάλο βαθμό ότι αυτή η σύγκρουση δεν ήταν πόλεμος από επιλογή αλλά αντίδραση άμυνας απέναντι στην «επιθετική διεύρυνση» του ΝΑΤΟ. Στην τελευταία ανεξάρτητη δημοσκόπηση, το ποσοστό της ρωσικής κοινής γνώμης υπέρ του πολέμου ξεπέρασε το 75%. Ο Πούτιν μέχρι στιγμής ελέγχει πολύ καλά τη ροή των πληροφοριών στο εσωτερικό της χώρας. Οι Ρώσοι είναι συνήθως παθητικοί μέχρι να συμβεί κάτι πολύ άσχημο στη ζωή τους. Δεν είχαν καταλάβει ότι βρίσκονται σε πόλεμο μέχρι τη στιγμή της επιστράτευσης. Η πιθανότητα να προέλθει μια απειλή για τον Πούτιν από την κοινωνία είναι πολύ χαμηλή. Πιο ενδιαφέρουσα περίπτωση είναι οι υπηρεσίες ασφαλείας. Αν τα μέλη της νιώσουν κάποια στιγμή ότι αυτός ο πόλεμος είναι μια καταστροφή και αποφασίσουν να κάνουν κάτι γι' αυτό, τότε θα υπάρξει απειλή για τον Πούτιν. Γνωρίζω κάποιους από αυτούς. Είναι πάρα πολύ έξυπνοι άνθρωποι οι οποίοι ξέρουν πώς λειτουργεί η Δύση. Και είναι ιδιαίτερα πιστοί. Επομένως, αυτή είναι μια εξίσου μακρινή πιθανότητα, αλλά είναι πιο κοντινή από την προηγούμενη.

Η δυτική υποστήριξη στην Ουκρανία έχει εκπλήξει με την ένταση και την επιμονή της. Δεν υπάρχει περίπτωση τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ευρώπη να υποχωρήσουν από τη στήριξη της Ουκρανίας μέσα στο 2023. Αλλά οι Ουκρανοί δεν έχουν απεριόριστο χρόνο. Αν φτάσουμε στο φθινόπωρο και βρισκόμαστε ακόμη σε αδιέξοδο, θα υπάρξουν πολλοί άνθρωποι στην πόλη μου, στην Ουάσινγκτον, οι οποίοι θα ξύσουν το κεφάλι τους και θα πουν: «Μισό λεπτό. Δώσαμε στην Ουκρανία ό,τι χρειαζόταν. Τεράστια στρατιωτική και οικονομική υποστήριξη. Είναι Σεπτέμβριος του 2023 και βρισκόμαστε στο ίδιο σημείο. Γιατί να ριζούμε κι άλλα κεφάλαια στην περιοχή;». Ηδη μέχρι στιγμής οι ΗΠΑ έχουν διαθέσει περισσότερα από 45 δισ. δολάρια.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ

Μίχαελ Τούμαν

Ανταποκριτής της γερμανικής εφημερίδας Die Zeit στη Μόσχα, συγγραφέας

Νίκη σε έναν αμυντικό πόλεμο

Θυμάμαι πως από το 2014, όταν συνόδευα τους Γερμανούς υπουργούς Εξωτερικών σε αποστολές, πάντα έθετα το ερώτημα: «Μήπως πρέπει να προετοιμαστούμε για το ενδεχόμενο μιας χερσαίας σύγκρουσης στην Ευρώπη; Μήπως να δώσουμε εκ νέου έμφαση στην προώθηση της εδαφικής ακεραιότητας;». Τότε, τέτοιου είδους διλήμματα ηκούσαν αδιανόητα. Ήταν λες και οι Γερμανοί ασπάζονταν την ανεδαφική ρήση του Γουλιέλμου Β' (1888-1918), λίγα χρόνια πριν από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο: «Το μέλλον μας βρίσκεται στο νερό». Ακό-

μη και σήμερα η γερμανική κοινή γνώμη μοιάζει να μην έχει συνειδητοποιήσει την πρόκληση, κάτι που είναι τελείως αυτονόητο στην Ελλάδα λόγω της διαρκούς τουρκικής απειλής. Και όποιος τολμήσει να υπονοήσει κάτι τέ-

«Αν σήμερα δώσεις το χέρι στον Ρώσο πρόεδρο, θα κοιτάξει πίσω σου. Αν στο άλλο χέρι έχεις ένα G36, τότε θα μιλήσει μαζί σου σοβαρά. Αν, αντίθετα, έχεις ένα κερδί, θα σε ισοπεδώσει».

τοιο, μια εμπλοκή της χώρας σε χερσαίο πόλεμο, αποκρύσσεται ως πράκτορας του ΝΑΤΟ, πολεμοκάπηλος ή εκπρόσωπος συμφερόντων της αμυντικής βιομηχανίας και της Γουόλ Στρίτ. Αυτή περίπου είναι η αριστερή οπτική στη Γερμανία, που διαδέχεται όμως και στους Σοσιαλδημοκράτες και στους Πράσινους. Με αυτήν την έννοια η διακρυγμένη από τον καγκελάριο Zeitenwende (ιστορική καμπή) ήταν μια αλλαγή σελίδας και για τη γερμανική Αριστερά.

Είχα αρχικά απογοητευθεί και εκνευρισθεί γιατί ανακοινώθηκε μεν η Zeitenwende, όλα τα μάτια ήταν στραμμένα πάνω στη Γερμανία, μια νέα γερμανική λέξη κατάφερε να εισχωρήσει στον αγγλοσαξονικό τύπο και μετά δεν γινόταν τίποτα, δεν εκπληρώσαμε τις προσδοκίες που γέννησαν οι μεγαλόστομες διακηρύξεις. Ήταν εξαιρετικά δύσκολο να κατανοήσουμε ως χώρα την προοπτική ενός εξαντλητικού, μακροχρόνιου πολέμου. Αυτό αλ-

λάζει τώρα σταδιακά, με αποτέλεσμα να καθίσταται κοινός τόπος ότι πρέπει να διαρκώς να στέλνουμε στο Κιέβο νέα όπλα. Αν και δεν συμμερίζομαι τη θέση του Τίμοθι Σνάιντερ που σχεδόν εξισώνει τον Βλαντιμίρ Πούτιν με τον Αδόλφο Χίτλερ, διακρίνω μεγάλες ομοιότητες, ειδικά όσον αφορά το μέγεθος της πρόκλησης που αντιμετωπίζει αυτήν τη στιγμή η Δύση. Και στα ολοκληρωτικά καθεστώτα βάζω όχι μόνο τη Ρωσία, αλλά και την Κίνα. Διάβασα το πρόσφατο άρθρο του φιλόσοφου Γιούργκεν Χάμπερμας στη Sueddeutsche Zeitung, στο οποίο ζητάει επιστροφή στις διαπραγματεύσεις. Ναι, αλλά στο στραγγυλό τραπέζι του διαλόγου πας όταν όλοι οι εμπλεκόμενοι γνωρίζουν ότι έχεις και άλλες εναλλακτικές. Αν σήμερα δώσεις το χέρι στον Ρώσο πρόεδρο, θα κοιτάξει πίσω σου. Αν στο άλλο χέρι έχεις ένα G36, τότε θα μιλήσει μαζί σου σοβαρά. Αν, αντίθετα, έχεις ένα κερδί, θα σε ισοπεδώσει. Αγαπάω τη Ρωσία, αλλά διαισθάνομαι καθημερινά την επιθετικότητα που καλλιεργείται. Ξεκινάει από τα παιδιά στο σχολείο, που μαθαίνουν να μισούν τη Δύση και να νιώθουν περικυκλωμένα από εχθρούς. Η μόνη προοπτική είναι ο πόλεμος, το τέλος όλων, ο στόχος της ζωής. Αυτό διδάσκει στη Ρωσία. Γι' αυτό πρέπει να σχεδιάσουμε πολύ προσεκτικά τα επόμενα βήματα, να μη διολισθήσουμε σε έναν υπερεξοπλισμό, αλλά να σκεφτούμε ποια όπλα είναι τα κατάλληλα. Εγώ π.χ. έχω σοβαρές επιφυλάξεις για την αποστολή αεροσκαφών. Τι τα χρειάζομαστε αυτά αν δεν θέλουμε να βομβαρδίσουμε τη Μόσχα; Απαντώντας στον Χάμπερμας θα έλεγα ότι δεν θέλουμε να εξωθήσουμε τη Ρωσία σε μια ταπει-

νωτική συνθηκολόγηση, αλλά να αποτρέψουμε τη ρωσική κατοχή μιας άλλης χώρας. Με αυτήν την έννοια στόχος πρέπει να είναι να κερδίσει η Ουκρανία τον πόλεμο μέσα στην επικράτειά της, όχι πέρα από την επικράτειά της. Να επικρατήσει δηλαδή σε έναν αμυντικό πόλεμο.

ΞΕΝΙΑ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Μηρινό Τερτρέ

Αναπληρωτής διευθυντής του FRS (Fondation pour la Recherche Stratégique), σύμβουλος γεωπολιτικής στο ινστιτούτο Montaigne

Σημάδια ότι θα διαρκέσει χρόνια

Δεν είμαι βέβαιος ότι παρακολουθούμε τη νέα ρωσική επίθεση σε όλο της το εύρος. Βλέπουμε μία σειρά από ελάχιστες τακτικές επιτυχίες του ρωσικού στρατού, καθώς οι Ουκρανοί είναι απρόθυμοι ή ανίκανοι να αντισταθούν παντού, καθώς δεν θέλουν να εξαντλήσουν τις εφεδρείες τους. Ο πόλεμος δείχνει όλα τα σημάδια ότι θα διαρκέσει χρόνια. Θα είναι μία «δοκιμασία αδυναμίας» [σ.σ.: «εργενη du faiblesse» στο πρωτότυπο] ποια από τις δύο πλευρές θα εξασθενήσει πρώτα. Θα έλεγα ότι τα δομικά πλεονεκτήματα της Ουκρανίας φαίνονται να είναι ισχυρότερα. Οι Ουκρανοί πολεμούν στο δικό τους έδαφος, με δυτική βοήθεια. Και πολεμούν έξυπνα. Τίποτα από αυτά δεν ισχύει για τη Ρωσία.

Η ενόπτιση της Δύσης, και ειδικά της Ευρώπης, έχει αποτελέσει μια ευχάριστη έκπληξη. Δεν θα είχα στοιχηματίσει πριν από ένα χρόνο ότι θα διακούσε τόσο. Πρέπει να το πιστώσουμε τόσο στους ηγέτες μας, όσο και

Ενας χρόνος από την εισβολή

στην ευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Αυτό είναι το ποτήρι μισογεμάτο. Η οπτική του μισοάδειου ποτηριού συνδέεται με το ότι αποτύχαμε να προετοιμαστούμε για έναν πόλεμο διάρκειας. Ο Γάλλος πρόεδρος είπε ήδη τον περασμένο Ιούνιο ότι πρέπει οι οικονομίες μας να μπουν σε ρυθμούς πολέμου. Ήταν η σωστή διατύπωση, αλλά δεν το έκανε πράξη – όπως δεν το έκανε κανείς στη Δύση, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών. Τώρα γίνεται σταδιακά αντιληπτό ότι δεν είναι εφικτή μια γρήγορη νίκη των Ουκρανών, συνεπώς πρέπει να στηριχθούν περισσότερο άμεσα αλλά και να υπάρξει η αναγκαία προετοιμασία για έναν μακροχρόνιο πόλεμο. Αλλά ακόμα και με τη συνεχιζόμενη αποστολή αυτή, εξακολουθούν να υφίστανται τεχνικά εμπόδια στην παροχή βοήθειας στα επίπεδα που χρειάζεται η Ουκρανία.

Ο Εμανουέλ Μακρόν είχε δεχθεί σφοδρή κριτική από τους Ουκρανούς και από τα ανατολικά κράτη-μέλη της Ε.Ε., για δηλώσεις του σχετικά με τη Ρωσία. Χρειάστηκε αρκετό καιρό για να αποδεχθεί ότι δεν υπήρχε προοπτική διπλωματικής λύσης και ότι η Γαλλία δεν θα μπορούσε να συμβάλει σε αυτή. Εξακολουθεί να πιστεύει ότι δεν πρέπει να διακοπούν πλήρως οι επαφές με τον Πούτιν, αλλά δεν μπορούμε να τον κατηγορήσουμε γι' αυτό, καθώς πάντα ενημερώνει εκ των προτέρων τον Ζελένσκι. [...] Πλέον, θεωρώ ότι είναι πραγματικά ταγμένους στη νίκη της Ουκρανίας και στο να τους δώσει ό, τι μπορεί για να την πετύχουν. Αλλά επιμένει στην ανάγκη να σκεπτόμαστε μακροπρόθεσμα, για τη μελλοντική μας σχέση με τη Ρωσία, που θα είναι πάντα γείτονας μας. Το λάθος του είναι ότι μιλάει υπερβολικά γι' αυτό δημοσίως, με έναν τρόπο που καθιστά σχεδόν αδύνατο να εισακουστεί από τους φίλους μας στην κεντρική και την ανατολική Ευρώπη. Η εκτίμηση ότι το κέντρο βάρους της Ε.Ε. έχει μετατοπιστεί στα ανατολικά εξαιτίας του πολέμου είναι αβάντισμ. Αν όμως η Ουκρανία, μία ηγέτιδα ευρωπαϊκή στρατιωτική δύναμη, το προεκχωρημένο φυλάκιο της ευρωπαϊκής άμυνας απέναντι στη Ρωσία, ενταχθεί στην Ένωση, αυτό θα οδηγήσει σε μία θεμελιώδη μετατόπιση προς τα ανατολικά. Υπάρχει μία μη αναστρέψιμη δυναμική για ταχεία έναρξη των διαπραγματεύσεων για ένταξη της Ουκρανίας στην Ε.Ε. ίσως πριν από το τέλος του 2023. Αυτό όμως δεν σημαίνει τίποτα σχετικά με το πότε θα ολοκληρωθούν.

Μία ξεκάθαρη ήττα της Ρωσίας θα σήμαινε πιθανότατα το τέλος του καθεστώτος και μία περίοδο ταραχών στο εσωτερικό της χώρας. [...] Θα αποτελούσε ένα στρατιωτικό πρόβλημα και μία στρατηγική πρόκληση για την Ευρώπη· ίσως θα χρειαζόταν να την απομονώσουμε. Θα μπορούσε η Ρωσία να γίνει μία πιο φιλική χώρα, με πιο ομαλές σχέσεις με το ΝΑΤΟ και την Ε.Ε.; Όχι στο ορατό μέλλον. Δεν είναι εύκολο να φανταστώ να υπόκειται ένα αντίστοιχο σοκ με αυτό της Γερμανίας ή της Ιαπωνίας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Βολοντίμιρ Γερμολένκο

Ουκρανός φιλόσοφος και δημοσιογράφος

Αν κάποτε φύγει ο Πούτιν...

Όταν ο Πούτιν ξεκίνησε να συγκεντρώνει τα στρατεύματά του στα σύνορά μας, λίγο περισσότερο από ένα χρόνο πριν, είδαμε μία αρκετά αφελή προσέγγιση από πολλούς που απέκλειαν την πιθανότητα εισβολής. Προσωπικά, πίστευα ότι ο Πούτιν θα επέτρεπε. Έτσι κάνει η Ρωσία, το έχει δείξει στο πρόσφατο παρελθόν. Αυτό που δεν περίμενα ήταν το μέγεθος της επίθεσης. Πίστευα ότι θα περιοριστεί στα ανατολικά της χώρας, όπως και τελικά έγινε. Δεν πιστεύαμε ότι θα φτάσει μέχρι το Κίεβο. Όμως

κι εκείνος έπεσε έξω στα σχέδιά του. Πίστεψα ότι ο Ζελένσκι θα το σκάσει, ότι η Ουκρανία θα μείνει ακυβέρνητη και θα πέσει μέσα σε μερικές μέρες. Περιμέναμε πως μέσα στην Ουκρανία θα βρει συμμάχους. Ενας από τους λόγους που διάλεξε να μας επιτεθεί τώρα, είναι επειδή νιώθει εδώ και καιρό πως έχει χάσει την πολιτική του επιρροή στη χώρα μας. Μέχρι και πριν από κάποια χρόνια ο Πούτιν είχε ισχυρούς συμμάχους εδώ. Ο Βίκτορ Γιανουκόβιτς ήταν άνθρωπός του, έκανε και κάποιες λαϊκές υποστηρίξεις βεβαίως, αλλά ο βασικός του υποστηρικτής ήταν η Ρωσία. Έτσι, όταν έφυγε, η επιρροή του Πούτιν στην Ουκρανία ελαττώθηκε πολύ. Φυσικά, στη χώρα υπάρχουν άνθρωποι, ιδιαίτερα μεγαλύτερης ηλικίας, μεγαλύτενοι κυρίως σε μεγάλες πόλεις στα νοτιοανατολικά, οι οποίοι τρέφουν συμπάθεια για τους Ρώσους, θεωρούν τους Ρώσους αδελφια. Αυτή η ιδέα όμως γίνεται όλο και πιο αντιδημοφιλής. Πώς μπορεί ο αδελφός σου να σε βομβαρδίζει; Στο Χάρκοβο είδα με τα ίδια μου τα μάτια το μέγαρο της όπερας να έχει γίνει ερείπιο. Πώς μπορεί ο αδελφός σου να σου το κάνει αυτό; Νομίζω πως αυτά που ζούμε θα είναι μία μεγάλη δοκιμασία για αυτούς τους ανθρώπους. Πριν από τον πόλεμο είχα αρκετούς φίλους Ρώσους. Η στάση τους όμως τον τελευταίο χρόνο με έκανε να απομακρυνθώ από αυτούς. Αν και κανείς τους δεν ήταν υπέρ του Πούτιν, όσον αφορά τον πόλεμο στην Ουκρανία έδειχναν όλοι τους μία απάθεια. Μία διστακτικότητα να δράσουν. Ξέρω, φυσικά, πως το καθεστώς τιμωρεί όσους του εναντιώνονται, αλλά υπάρχουν πράγματα που μπορείς να κάνεις. Εμμοιάζαν σαν να μην τους ενδιαφέρει και πολύ, μου έλεγαν «μην το βλέπεις σαν μάχη του καλού ενάντια στο κακό». Όμως έτσι είναι, το ρωσικό καθεστώς είναι ένα καθεστώς ιμπεριαλιστικό, με αυτοκρατορικές βλέψεις, κι επιπλέον ένα καθεστώς που έχει από χρόνια βασίσει την ύπαρξή του στον φόβο και την απειλή. Όσο υψηλότερα ανεβαίνεις στη ρωσική εξουσία, τόσο περισσότερο φόβο πρέπει να προκαλείς. Έτσι έχει εκπαιδευτεί και ο στρατός. Από τις συνομιλίες Ρώσων στρατιωτών που έχουμε καταφέρει να ακούσουμε προκύπτει πάντοτε το ίδιο πράγμα. Σκοτώστε όποιον βρείτε, σπείρετε τον φόβο. Μόνο έτσι θα τους αποθαρρύνετε. Στο Κίεβο έπεσε μία βόμβα 500 κιλών σε πολυκατοικία 16 ορόφων. Αυτό έγινε με μοναδικό σκοπό να τρομοκρατηθούν οι κάτοικοι. Ακόμη και στρατιώτες να βρίσκονταν μέσα δεν είναι δυνατόν να βομβαρδίζεται ένα κτίριο στο οποίο βρίσκονται εκατοντάδες άμαχοι. Όμως οι Ρώσοι δεν τα έχουν καταφέρει. Ελάχιστο μέρος της κοινής γνώμης επιθυμεί τη λήξη του πολέμου με κάθε κόστος. Οι περισσότεροι Ουκρανοί επιθυμούν να στηρίξουν την αντίσταση, να κάνουν δωρεές στον στρατό μέχρι τη νίκη. Δεν πιστεύω πως ο Πούτιν θα υποχωρήσει, δεν μπορεί να υποχωρήσει.

Εύχομαι οι εικόνες των νεαρών στρατιωτών που χάνονται σε έναν παράλογο πόλεμο να κινητοποιήσουν κάποιους μέσα στη Ρωσία. Αν ήθελα να το δω αντικειμενικά θα έλεγα πως ο πόλεμος είναι πιθανόν να κρατήσει για χρόνια, ακόμα και δεκαετίες. Μόνο δημιουργώντας έναν άλλον πόλεμο ο Πούτιν θα μπορεί να βγει από αυτόν. Εάν ο Πούτιν φύγει από την εξουσία έχει μεγάλη σημασία τι σχέδια θα έχει για την Ουκρανία εκείνος που θα τον διαδεχθεί. Πάντως, όταν ο πόλεμος τελειώσει, οι Ουκρανοί δεν θα είναι ποτέ ξανά οι ίδιοι. Οι σχέσεις με τη Ρωσία αποκλείεται να αποκατασταθούν, έχουν ανοίξει βαθιές πληγές που θα χρειαστούν πολλές γενιές για να κλείσουν. Οι νέοι άνθρωποι μεγαλώνουν με μίσος για τους Ρώσους. Τα παιδιά μου μεγαλώνουν με τις σειρήνες του πολέμου. Αν όμως θέλω να είμαι αισιόδοξος θα πω ότι σε βάθος χρόνων αυτό που συμβαίνει θα μπορούσε να φέρει μία θετική αλλαγή. Μπορούμε να αλλάξουμε. Αν κάτι μου έμαθε ο

Οι δύο πιθανές απειλές για τον Πούτιν προέρχονται από τις υπηρεσίες ασφαλείας ή από τον λαό.

ΚΛΙΟ ΚΑΠΤΣΑΝ

Εχω επιφυλάξεις για την αποστολή αεροσκαφών. Τι τα χρειαζόμαστε αν δεν θέλουμε να βομβαρδίσουμε τη Μόσχα;

ΜΙΧΑΕΛ ΤΟΥΜΑΝ

Θα είναι μία «δοκιμασία αδυναμίας», ποια από τις δύο πλευρές θα εξασθενήσει πρώτη.

ΜΠΡΙΝΟ ΤΕΡΤΡΕ

Η Ρωσία θα αποκοπεί τελείως από τη Δύση. Θα δημιουργήσει με την Κίνα μία αμιγώς ασιατική δύναμη.

ΒΟΛΟΝΤΙΜΠ ΓΕΡΜΟΛΕΝΚΟ

Μπήκαν στα χαλάσματα του πολέμου οι σωστές βάσεις για την έννοια του ουκρανικού έθνους.

ΒΑΣΙΛΙ ΣΤΕΠΑΝΕΝΚΟ

τελευταίος χρόνος είναι πώς να μην εκπλησσομαι από τίποτα, πώς να μαθαίνω να προσαρμόζομαι. Είναι γεγονός πως αυτόν τον καιρό είμαστε δρώντες της Ιστορίας, και όχι παρατηρητές της. Αυτό σου απελευθερώνει μία τεράστια ποσότητα ενέργειας που δεν ήξερες ότι διαθέτεις. Μία ενέργεια που θέλεις να διοχετεύσεις σε δράση. Η Ιστορία φυσικά δεν ξεκίνησε τον περασμένο χρόνο. Στην ανατολική Ευρώπη βιώνουμε την Ιστορία από τα τέλη της δεκαετίας του '80 με την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, την έφοδο στη Γεωργία, την εξέγερση του 2004. Όλα αυτά είναι Ιστορία. Απλώς ο πόλεμος είναι κάτι που νομίζαμε ότι ανήκει στον 20ό αιώνα. Τώρα καταλαβαίνουμε, αισθανόμαστε πως μπαίνουμε σε μία νέα εποχή. Η Ρωσία θα αποκοπεί τελείως από τη Δύση. Θα δημιουργήσει με την Κίνα μία αμιγώς ασιατική δύναμη, όχι ευρασιατική, όπως φιλοδοξούσε και η Ουκρανία θα αλλάξει εντελώς σελίδα. Βλέπω πως πολλοί νέοι φεύγουν από τη χώρα. Οι στατιστικές είναι στενάχωρες, φοιτητές και καθηγητές εγκαταλείπουν την Ουκρανία σε τεράστιους αριθμούς. Τους καταλαβαίνω, θέλουν να αναζητήσουν το μέλλον τους σε ένα πιο ασφαλές περιβάλλον. Όμως εγώ ενθαρρύνω τους νέους να μείνουν εδώ. Μπορούν να προσφέρουν πάρα πολλά.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΠΑΠΠΟΣ

Βασίλι Στεπανένκο

Ποιητής, μεταφραστής ελληνικής λογοτεχνίας στα ουκρανικά

Σαν τραγωδία του Αισχύλου

Λίγες ημέρες μετά τη βάρβαρη, απάνθρωπη εισβολή της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην πατρίδα μου, και λαμβανόμενος υπ' όψιν ότι τη χρονική εκείνη στιγμή τα ρωσικά στρατεύματα βρίσκονταν λίγα μόνο χιλιόμετρα έξω από το Κίεβο, εκεί δηλαδή που διαμένω εγώ και οι οικογένειες των παιδιών μου, αποφασίσαμε να εγκαταλείψουμε τα σπίτια μας και να κατευθυνθούμε προς δυσμάς, κοντά στα σύνορα με τη Μολδαβία. Επειτα από ολιγοήμερη παραμονή εκεί και ύστερα από συνεχείς και ανελέητους βομβαρδισμούς, αποφασίσαμε όπως η οικογένεια του ενός γιου μου και οι γονείς της νύμφης μου και εγώ, συνολικά οκτώ άτομα, να φύγουμε οδικώς για την Ελλάδα, ενώ η άλλη μου νύμφη με τα δύο παιδιά της να πάει στο Λονδίνο και ο γιος μου ο μεγαλύτερος να παραμείνει στην Ουκρανία. Ο αποχωρισμός αυτός θα μείνει βαθιά χαραγμένος στον νου και στην καρδιά μου. Αισχυλική τραγωδία. Εγκαταλείψαμε ιερά και όσια, τους νεκρούς μας (πρόσφατα είχε πεθάνει η γυναίκα μου), φίλους και συγγενείς, κόπους μιας ζωής. Το ίδιο σου το παιδί. Εμείς, μέσω Μολδαβίας, Ρουμανίας και Βουλγαρίας φτάσαμε στην Ελλάδα, στον αγαπημένο μου Πειραιά, με ένα δισκάκι στο χέρι. Ο δρόμος ήταν δύσκολος, όχι γιατί ταξιδεύαμε πέντε ημέρες συνεχώς, αλλά από φόβους, σκέψεις και αγωνία. Ευτυχώς εδώ υπήρχε ένας φίλος και πνευματικός αδελφός, ο Άκνς Μπουγάς που μας παραχώρησε ένα μεγάλο διαμέρισμα και πάνω απ' όλα μας αγκάλιασε με αγάπη και θέρμη. Σήμερα, όλοι βρισκόμαστε πλέον στην Ουκρανία με την αβεβαιότητα του αύριο και την ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον της νέας γενιάς. Ο χρόνος που πέρασε πιστεύω ότι επηρέασε προς το καλύτερο και σημαντικά όλες τις ηλικίες και τις τάξεις στην Ουκρανία. Αυτό το διαπίστωσα από την αρχή του πολέμου και μπορώ με βεβαιότητα να πω ότι πλέον μπήκαν στα χαλάσματα του πολέμου οι σωστές βάσεις για την έννοια του ουκρανικού έθνους. Ο λαός είναι ενωμένος, δυνατός, έτοιμος να θυσιάσει αγαθά και την ίδια τη ζωή για την Ουκρανία.

Βλέπετε, χωρίς αίμα δυστυχώς δεν στεριώνει η εδαφική ακεραιότητα, η εθνική ανεξαρτησία, η ελευθερία μιας χώρας.

ΣΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΑΠΟΨΗ

Τι πρέπει να διδαχθεί η Ουκρανία από το Αφγανιστάν

Του ΤΖΕΦΡΙ ΣΑΚΣ

Ο μεγαλύτερος εχθρός της οικονομικής ανάπτυξης είναι ο πόλεμος. Αν ο πλανήτης βυθιστεί περαιτέρω σε παγκόσμιες συγκρούσεις, οι ελπίδες για την οικονομία μας και η ίδια η επιβίωσή μας μπορεί να παραδοθούν στις φλόγες. Το Bulletin of Atomic Scientists μόλις προχώρησε τους δείκτες του «Ρολογιού της Αποκάλυψης» στα 90 δευτερόλεπτα πριν από τα μεσάνυχτα. Ο μεγάλος χαμένος οικονομικά παγκοσμίως το 2022 ήταν η Ουκρανία, όπου η οικονομία κατέρρευσε κατά 35% σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ο πόλεμος εκεί θα μπορούσε να τελειώσει σύντομα και να ξεκινήσει η οικονομική ανάκαμψη, όμως αυτό εξαρτάται από το αν η Ουκρανία θα κατανοήσει τη δεινή της θέση ως θύματος ενός πολέμου δι' αντιπροσώπων μεταξύ ΗΠΑ - Ρωσίας, που ξέσπασε το 2014. Εάν ο πόλεμος δι' αντιπροσώπων δεν τελειώσει σύντομα, η Ουκρανία αντιμετώπιζε ένα δυσοίωνα μέλλον. Πρέπει να διδαχθεί από τη φρικτή εμπειρία του Αφγανιστάν για να μη μετατραπεί σε μακροχρόνιο τραγωδία. Μπορεί επίσης να ανατρέξει στους πολέμους δι' αντιπροσώπων των ΗΠΑ στο Βιετνάμ, στην Καμπότζη, στη Λαοκρατική Δημοκρατία του Λάος, στο Ιράκ, στη Συρία και στη Λιβύη.

Από το 1979, οι ΗΠΑ εξόπλισαν τους μουτζαχεντίν (ισλαμιστές μαχητές) για να επιτεθούν στην υποστηριζόμενη από τη Σοβιετική Ένωση κυβέρνηση του Αφγανιστάν. Όπως εξήγησε αργότερα ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του προέδρου Τζιμ Κάρτερ, Ζμπίνγκνιου Μπρζεζίνσκι, ο στόχος των ΗΠΑ ήταν να προκαλέσουν την παρέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης, προκειμένου να την οδηγήσουν σε έναν δαπανηρό πόλεμο. Το γεγονός ότι το Αφγανιστάν θα ήταν παράπλευρη απώλεια δεν απασχολούσε τους ηγέτες των ΗΠΑ. Ο σοβιετικός στρατός εισέβαλε στο Αφγανιστάν το 1979, όπως είχαν επιδιώξει οι ΗΠΑ, και πολέμησε καθ' όλη τη δεκαετία του 1980. Εν τω μεταξύ, οι υποστηριζόμενοι από τις ΗΠΑ μαχητές δημιουργήσαν την Αλ Κάιντα τη δεκαετία του 1980 και τους Ταλιμπάν στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Το 2001, οι ΗΠΑ εισέβαλαν στο Αφγανιστάν για να πολεμήσουν την Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν. Ο πόλεμος των ΗΠΑ συνεχίστηκε για άλλα 20 χρόνια, μέχρι που αποχώρησαν τελικά το 2021.

Το Αφγανιστάν σήμερα ρημάζει. Ενώ οι ΗΠΑ σπατάλησαν περισσότερα από 2 τρισεκατομμύρια δολάρια από τις στρατιωτικές δαπάνες των ΗΠΑ, η χώρα είναι εξαθλιωμένη. Το ΑΕΠ του 2021 ήταν κάτω από 400 δολάρια κατά κεφαλήν!

Ο πόλεμος δι' αντιπροσώπων στην Ουκρανία ξεκίνησε πριν από εννέα χρόνια, όταν η κυβέρνηση των ΗΠΑ υποστήριξε την ανατροπή του προέδρου της Ουκρανίας, Βίκτορ Γιανουκόβιτς. Το αμάρτημα του Γιανουκόβιτς, για τις ΗΠΑ, ήταν η προσπάθειά του να διατηρήσει την ουδετερότητα της Ουκρανίας παρά την επιθυμία των ΗΠΑ να επεκτείνουν το ΝΑΤΟ ώστε να συμπεριλάβει την Ουκρανία (και τη Γεωργία). Στόχος της Αμερικής ήταν οι χώρες του ΝΑΤΟ να περικυκλώσουν τη Ρωσία στην περιοχή της Μαύ-

ρης Θάλασσας. Οι ΗΠΑ εξόπλιζαν και χρηματοδοτούσαν μαζί με την Ουκρανία από το 2014. Οι ΗΠΑ παρέβλεψαν δύο σκληρές πολιτικές πραγματικότητες στην Ουκρανία. Η πρώτη είναι ότι η χώρα είναι βαθιά διαιρεμένη εθνικά και πολιτικά μεταξύ εθνικιστών που εκθρεύονται στη Ρωσία στη Δυτική Ουκρανία και εθνικιστών Ρώσων στην Ανατολική Ουκρανία και στην Κριμαία. Η δεύτερη είναι ότι η διεύρυνση του ΝΑΤΟ στην Ουκρανία υπερβαίνει μια ρωσική κόκκινη γραμμή. Η Ρωσία θα πολεμήσει μέχρι τέλους, και θα κλιμακώσει όσο χρειαστεί, για να εμποδίσει τις ΗΠΑ να ενσωματώσουν την Ουκρανία στο ΝΑΤΟ.

Στα τέλη του 2021, ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντίμιρ Πούτιν έθεσε τρία αιτήματα προς τις ΗΠΑ: η Ουκρανία να παραμείνει ουδέτερη και εκτός ΝΑΤΟ, η Κριμαία να παραμείνει μέρος της Ρωσίας και το Ντονμπάς να γίνει αυτόνομο σύμφωνα με τη συμφωνία του Μίνσκ II. Η ομάδα Μπάιντεν - Σάλιβαν - Νούλαντ απέρριψε τις διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ, οκτώ χρόνια αφού του η ίδια ομάδα υποστήριξε την ανατροπή του Γιανουκόβιτς. Τον

Πρέπει να κατανοήσει τη δεινή της θέση ως θύματος ενός πολέμου δι' αντιπροσώπων μεταξύ ΗΠΑ - Ρωσίας, που ξέσπασε το 2014.

Μάρτιο του 2022, ο πρόεδρος της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι φάνηκε να κατανοεί τη δεινή θέση της Ουκρανίας ως θύματος ενός πολέμου δι' αντιπροσώπων ΗΠΑ - Ρωσίας. Δήλωσε δημοσίως ότι η Ουκρανία θα καταστεί ουδέτερη χώρα και ζήτησε εγγυήσεις ασφαλείας. Αναγνώρισε επίσης δημοσίως ότι η Κριμαία και το Ντονμπάς θα χρειάζονταν κάποια ειδική μεταχείριση. Ωστόσο, οι ΗΠΑ μπλόκαραν την ειρηνευτική διαδικασία.

Η βάση για την ειρήνη σήμερα είναι σαφής. Η Ουκρανία θα είναι μια ουδέτερη χώρα που δεν θα ανήκει στο ΝΑΤΟ. Η Κριμαία θα παραμείνει έδρα του ρωσικού ναυτικού στόλου της Μαύρης Θάλασσας, όπως είναι από το 1783. Θα βρεθεί μια πρακτική λύση για το Ντονμπάς, όπως εδαφική διαίρεση, αυτονομία ή μια γραμμή εκκευρίας. Το πιο σημαντικό είναι ότι οι μάχες θα σταματήσουν, τα ρωσικά στρατεύματα θα αποχωρήσουν από την Ουκρανία και η ουκρανική κυριαρχία θα κατοχυρωθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και άλλα έθνη.

Πάνω απ' όλα, η κυβέρνηση και ο λαός της Ουκρανίας θα διαμνύσουν στη Ρωσία και στις ΗΠΑ ότι η Ουκρανία αρνείται πλέον να είναι το πεδίο μάχης ενός πολέμου δι' αντιπροσώπων. Μπροστά στις βαθιές εσωτερικές διαιρέσεις, οι Ουκρανοί και στις δύο πλευρές του εθνικού χάσματος θα αγωνίζονται για την ειρήνη, αντί να πιστεύουν ότι μια εξωτερική δύναμη θα τους απαλλάξει από την ανάγκη συμβιβασμού.

Ο κ. Τζέφρι Σακς είναι οικονομολόγος και καθηγητής στη Σχολή Διεθνών και Δημοσίων Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Κολομβία.

Ενας χρόνος από την εισβολή

Επειτα από ένα μακρύ ταξίδι, οι χορευτές της Εθνικής Όπερας Οδησού προετοιμάστηκαν αμέσως για την παράσταση μπαλέτου «Η Χιονάτη και οι 7 νάνοι», στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης.

Της **ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖ**

Λίγες ημέρες μετά την έναρξη του πολέμου με τη Ρωσία, ο Ιγκόρ Τσερνίτσκι, μαέστρος, βρήκε το θάρρος και μαζί με τους καλλιτέχνες της Όπερας της Οδησού έδωσε μια παράσταση στο κέντρο της έρημης τότε ουκρανικής πόλης που ζούσε υπό τον συνεχή φόβο επίθεσης. Η παράσταση καλύφθηκε από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης, που μετέφεραν το αίτημα των καλλιτεχνών για αλληλεγγύη.

Περίπου ένα χρόνο ύστερα από εκείνη την ημέρα, ο Ιγκόρ παραμένει στην πόλη της Οδησού και συνεχίζει ακάθεκτος να κάνει αυτό που ξέρει καλύτερα: τέχνη. «Μέσα στον πόλεμο καταφέραμε να στήσουμε δύο καινούργια έργα: την όπερα ενός Ουκρανού συνθέτη και το μπαλέτο της Χιονάτης», λέει. Η «Κ» συνάντησε τον Ουκρανό καλλιτέχνη στη Θεσσαλονίκη, στα παρσκάνια του Μεγάρου Μουσικής, όπου είχε έρθει μαζί με το μπαλέτο της Όπερας για να δώσουν δύο παραστάσεις. Οι παραστάσεις προσαρμόζονται στον νέο μειωμένο αριθμό των καλλιτεχνών της ομάδας. Κάποιοι άνδρες έχουν καταταγεί στον στρατό, ενώ κάποιες γυναίκες με μικρά παιδιά εγκατέλειψαν το μπαλέτο για να φροντίσουν την οικογένειά τους. «Ευτυχώς, κανείς δεν έχει σκοτωθεί μέχρι τώρα», αναφέρει με ανακούφιση ο Ιγκόρ.

Ταξίδι μιάμισης ημέρας

Καθώς απαγορεύονται ακόμη οι πτήσεις από και προς την Ουκρανία, ο θίασος ξεκίνησε με λεωφορείο από την Οδησού, κάνοντας ένα ταξίδι μιάμισης ημέρας για να φτάσει εδώ. Παρά την κούραση, οι χορευτές δίνουν παράσταση λίγες ώρες μετά την άφιξή τους.

Η Ελενα Ελιζάροβα ξεκινάει απευθείας ζέσταμα πάνω στην ξύλινη σκηνή του θεάτρου. Στην αρχή του πολέμου, ούτε αυτό δεν μπορούσε να κάνει. Θυμάται ακόμη τις πρώτες ημέρες, όταν στρατιώτες και εθελοντές σφράγισαν το επιβλητικό κτίριο της

Όπερας με τσουβάλια γεμάτα άμμο για να το προφυλάξουν από πιθανό βομβαρδισμό. «Ενίωσα άσχημα, τόσο υποτιμητικά. Αισθανόμουν ότι ήμασταν τελείως απροστάτευτοι και στη ζωή και στο θέατρο». Περίπου τρεις μήνες μετά, η 37χρονη χορεύτρια επέστρεψε επιτέλους για την πρώτη της πρόβα. «Ξεκίνησαμε σιγά σιγά να δουλεύουμε. Την πρώτη ημέρα που πήγαμε πίσω στο θέατρο, ήχσαν σειρήνες και τρέξαμε να κρυφτούμε. Όταν σταμάτησαν, συνεχίσαμε».

Καταφύγιο και σκηνή

Η διακοπή από τις σειρήνες είναι πλέον η νέα πραγματικότητα του θιάσου, όχι μόνο στις πρόβες αλλά και στις παραστάσεις. «Υπάρχει περίπτωση τέσσερις έως και πέντε φορές μέσα την ημέρα να έχουν σειρήνες. Μπορεί να έχουμε παράσταση με 1.000 θεατές. Θα σταματήσουν, θα τρέξουν να κρυφτούν στο καταφύγιο, θα επιστρέψουν και θα συνεχίσουμε», εξηγεί ο Ιγκόρ.

Επίσης χορεύτρια, η Αναστασία Κόρνο λέει πως οι καλλιτέχνες έχουν συνηθίσει τόσο πολύ να βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση, που έχει τύχει να ακούγονται πυροβολισμοί από κατάρριψη ενός drone έξω από την Όπερα και να μη δίνουν καν σημασία.

Οι πυροβολισμοί και οι σειρήνες δεν είναι τα μόνα που έχουν προστεθεί βίαια στη ζωή των καλλιτεχνών. Οι ίδιοι συχνά μέσα στην ημέρα στερούνται καθημερινά τη ζεστή και το ηλεκτρικό ρεύμα. Οι διακοπές, όπως περιγράφουν, ακόμη και νερού είναι καθημερινές και μπορεί να κρατήσουν ώρες.

Στην Όπερα αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των συνεχών διακοπών ηλεκτρικού χάρη στις γεννήτριες που τους έκαναν δωρεά η Γερμανία και το Βέλγιο. Οι γεννήτριες κρατούν ακόμη στη «ζωή» τις παραστάσεις της Όπερας, που συνεχίζει να φέγγει ακόμη και όταν η υπόλοιπη Οδησού βυθιστεί στο σκοτάδι.

Στο σκοτάδι του πολέμου η Όπερα αποτελεί ένα φάρο τέχνης, ελπίδας και αλληλεγγύ-

«Κατεβαίνουμε από τη σκηνή όταν χτυπούν οι σειρήνες»

Καλλιτέχνες της Όπερας της Οδησού μιλούν για το πώς είναι να κάνεις τέχνη μέσα στον ζόφο του πολέμου

Εν μέσω πολέμου, η τέχνη δίνει δύναμη τόσο στους κατοίκους της Οδησού όσο και στους καλλιτέχνες, οι οποίοι σε πείσμα των καιρών συνεχίζουν να δίνουν τακτικά παραστάσεις.

ns. Οι συντελεστές περιγράφουν πώς το θέατρο γεμίζει στις παραστάσεις και η ανταπόκριση του κοινού είναι μεγαλύτερη και θερμότερη από ποτέ. Η τέχνη σε μια καθημερινότητα φόβου γίνεται αντίδοτο και μια άγκυρα κανονικότητας, που τόσο μεγάλη ανάγκη έχουν οι κάτοικοι της ιστορικής αυτής πόλης.

«Χορεύουμε και θέλουμε να προσφέρουμε ό,τι καλύτερο έχουμε μέσα μας. Θυμάμαι ακόμη την πρώτη παράσταση της Χιονάτης. Τα παιδιά γελοούσαν και ήταν όλα χαρούμενα κι εμείς τουλάχιστον απολαμβάνουμε ότι μπορούσαμε να τους δώσουμε αυτή τη χαρά», περιγράφει συγκινημένη η Αναστασία.

«Μας χειροκροτούν όρθιοι. Μας έχουν σαν ήρωες. Ήταν τόσο χαρούμενοι όταν άνοιξε το θέατρο ξανά γιατί ήταν σαν να συνεχίζεται η ζωή. Είναι και για εμάς πολύ σημαντικό. Αυτή η αλληλεπίδραση δεν υπήρχε πριν τον πόλεμο», αναφέρει ο Αντρέι Πισάρεφ, πολυβραβευμένος χορευτής της Όπερας, που κρατάει τον πρωταγωνιστικό ρόλο στο έργο.

Ο μαέστρος Ιγκόρ Τσερνίτσκι πίσω από τις κουίντες βλέπει συχνά στρατιώτες που έρχονται να δουν την παράσταση και κλαίει. Όπως λέει, συγκινούνται γιατί καταλαβαίνουν ότι μένουμε εδώ και συμβάλλουμε με τον δικό μας τρόπο στην εθνική προσπάθεια. Μάλιστα, η Όπερα έχει δημιουργήσει μικρές ομάδες που δίνουν παραστάσεις στις περιοχές γύρω από την πόλη, ώστε να χαροποιήσουν όσους δεν έχουν τη δυνατότητα να έρθουν μέχρι το κέντρο της Οδησού.

«Χορεύω, άρα ζω»

Η στήριξη του κοινού και η τέχνη λειτουργούν καθαριστικά όχι μόνο για τους θεατές αλλά και για τους καλλιτέχνες. «Από τις πρόβες αντλώ ενέργεια και ζωή. Όταν βλέπω τη σκηνή και τα φώτα, εμπνέομαι για τη ζωή. Ακόμη και την παραμονή της παράστασης να γίνει επίθεση, εμείς το βράδυ θα βγούμε και θα χορέψουμε, και ως είναι πο-

λύ δύσκολο», σημειώνει η Ελενα Ελιζάροβα.

Για την Αναστασία, με την οποία χορεύουν μαζί, είναι το ίδιο. Την ώρα που βάζει τις τελευταίες πινελιές στο μακιγιάζ, παραδέχεται πως η τέχνη είναι το καταφύγιό της. «Κάθε φορά που θέλω να κλάψω, χορεύω. Είναι ο τρόπος για να προστατεύω τον εαυτό μου».

«Όχι, δεν φεύγω!»

Η 22χρονη μπαλαρίνα θα μπορούσε να είχε φύγει από την Ουκρανία και να κυνηγήσει την καριέρα της σε κάποια άλλη χώρα της Ευρώπης. Παρότι ο πόλεμος συνεχίζεται και η καθημερινότητά της γίνεται ολοένα δυσκολότερη, η νεαρή χορεύτρια δεν το σκέφτεται καν. «Αγαπάω την πατρίδα μου, αγαπάω το θέατρο. Όχι, όχι, δεν φεύγω!».

«Κάποιοι φίλοι έφυγαν απευθείας, δύο ώρες μετά την έναρξη του πολέμου. Ο καθένας βλέπει τον πόλεμο διαφορετικά. Εγώ έμεινα», τόνισε ο Αντρέι, δηλώνοντας πλήρως συνειδητοποιημένος για τον ρόλο ως καλλιτέχνη τη στιγμή αυτή. Ο χορευτής έχει χάσει συγγενή του στον πόλεμο και όμως κάθε βράδυ καλείται να δώσει τον καλύτερο εαυτό του. Όπως και το βράδυ που μιλάμε μαζί, όπου παρά την κούραση του ταξιδιού, πρέπει να δώσει παράσταση σε ένα κατάμεστο θέατρο. «Μετά την έναρξη του πολέμου, ίσως η πιο χαρούμενη στιγμή ήταν όταν άνοιξε ξανά το θέατρο. Τον φόβο τον έχουμε συνηθίσει, ζούμε πλέον με αυτόν».

Όσο μιλάμε, ακούγεται ο ήχος σειρήνας από τα κινητά των καλλιτεχνών. Είναι η εφαρμογή που τους ειδοποιεί πως υπάρχει κίνδυνος επίθεσης, και την οποία εγκατέστησαν μετά την έναρξη του πολέμου. Ο μαέστρος μου λέει πως ακόμη και στην Ελλάδα, που είναι τώρα, ακούει αεροπλάνο και σπκώνει τα μάτια ψηλά για να δει τι είναι. Ο φόβος δεν φεύγει, όπως μου εξηγεί, αλλά η παράσταση πρέπει να δοθεί και θα δίνεται κάθε βράδυ.

Η Ελενα Ελιζάροβα, πρωταγωνίστρια της παράστασης, αντιμετωπίζει την πραγματικότητα του πολέμου αντλώντας έμπνευση για τη ζωή κάθε φορά που χορεύει.

«Μέσα στον πόλεμο στήσαμε δύο καινούργια έργα», λέει ο μαέστρος Ιγκόρ Τσερνίτσκι. Επιμένει να δημιουργεί καλλιτεχνικό έργο παρά τις αντίξοες συνθήκες.

Στην πρώτη της παράσταση μετά την έναρξη του πολέμου, η χορεύτρια Αναστασία Κόρνο ήθελε να βάλει τα κλάματα και να φύγει από τη σκηνή.

Ο Αντρέι Πισάρεφ, πολυβραβευμένος χορευτής, περιγράφει πώς ο πόλεμος άλλαξε τη σχέση των καλλιτεχνών με το κοινό, το οποίο τους βλέπει σαν ήρωες.

Σαν να βγαίνει το μυαλό από ένα τούνελ

Η διαταραχή προσοχής, που εντοπίζεται κυρίως στα παιδιά, βασανίζει και πολλούς ενήλικες που μένουν χωρίς διάγνωση

της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Από τα 21, η Σιλένα Τριβιζά, σήμερα 28 ετών, υπέφερε από κρίσεις πανικού. Κατά καιρούς είχε επισκεφθεί διάφορους ειδικούς ψυχικής υγείας, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο πήγαινε καλύτερα. Με τη θεραπεία που της είχε συστήσει ο ψυχίατρος - ψυχαναλυτής, οι κρίσεις πανικού είχαν σταματήσει. Σύμφωνα με τον ειδικό, η Σιλένα παρουσίαζε κάποια χαρακτηριστικά που παρέπεμπαν σε οριακή διαταραχή προσωπικότητας, όμως δεν πληρούσε όλα τα κριτήρια για να γίνει διάγνωση.

Ούτε εκείνος ούτε η Σιλένα μπορούσαν ακόμα να φανταστούν από τι πραγματικά υπέφερε, ούτε τον τρόπο που τελικά θα το μάθαιναν. «Όταν ήρθε η πανδημία οι κρίσεις πανικού επέστρεψαν», θυμάται η ίδια μιλώντας στην «Κ». «Έτρεξα πάλι στον ψυχίατρο ζητώντας βοήθεια. Ξαναξεκίνησα αγωγή την οποία είχα σταματήσει θεωρώντας ότι είχα φτάσει σε καλό σημείο. Ένα βράδυ, στη διάρκεια της πρώτης καραντίνας, ήμουν στο σπίτι χαζεύοντας στο TikTok». Ο αλγόριθμος της εμφάνισε ένα βίντεο για το ADHD, τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ). «Λέω, ρε συ, αυτό το κάνω κι εγώ. Και αυτό. Και αυτό. Πήγα στον γιατρό του είπα “δεν θέλω να μπω στα κωράφια σου, αλλά μήπως να εξετάσουμε αυτό το ενδεχόμενο;”. Είχε τις αμφιβολίες του. Της είπα για παράδειγμα ότι μιλάει κανονικά (σ.σ. τα άτομα με ΔΕΠΥ συχνά μιλούν πολύ, μακρηγορούν κ.ά.) και ότι είναι συγκεντρωμένη (τα άτομα με ΔΕΠΥ δέχονται συχνά παράπονα ότι μοιάζουν να βρίσκονται στον κόσμο τους). «Υπάρχει κάτι που δεν είχαμε σκεφτεί», του απαντά η Σιλένα. «Εγώ δεν είμαι έτσι έξω από αυτό το γραφείο. Εδώ ο οργανισμός μου αποφασίζει να κάνει focus. Είμαι συγκεντρωμένη και με δομημένο λόγο». Κάπως έτσι, ο γιατρός της έκανε το τεστ της ΔΕΠΥ. Το αποτέλεσμα ήταν ξεκάθαρο. «ΟΚ, μάλλον έχεις ΔΕΠΥ», της είπε. «Ενδιαφέρον», σκέφτηκε τότε η Σιλένα. Αλλά ο ενθουσιασμός γρήγορα έδωσε τη θέση του στη μελαγχολία και στον θυμό. «Γιατί δεν το είχε βρει κανείς; Γιατί που φέρθηκαν έτσι αφού δεν έφταιγα; Όλα αυτά για τα οποία με κατηγορούσαν γονείς, φίλοι, δασκαλοι, ότι είμαι τεμπέλα και θάραξια, οφείλονταν στη ΔΕΠΥ».

Η Σιλένα Τριβιζά, ηθοποιός και YouTuber (στο κανάλι της μιλάει συχνά για τη διαταραχή) ανήκει στον ολοένα αυξανόμενο αριθμό ατόμων με ΔΕΠΥ που διαγνωσθηκαν ως ενήλικες. Μολονότι πρόκειται για μία από τις συχνότερες νευροβιολογικές διαταραχές της παιδικής ηλικίας (εμφανίζεται σε ποσοστό που φτάνει μέχρι 10% του μαθητικού πληθυσμού), για σημαντικό ποσοστό ατόμων συνεχίζεται και στην ενήλικη ζωή (σύμφωνα με διεθνή δεδομένα, εμφανίζεται στο 4% των ενηλίκων). Για τους τελευταίους, η διάγνωση μοιάζει με την επίλυση ενός γρίφου που τους ταλαιπωρούσε σχεδόν ολόκληρη τη ζωή τους. Το πιθανότερο είναι ότι είχαν περάσει δύσκολη παιδική ηλικία, έχοντας δεχθεί αρνητικούς χαρακτηρισμούς σε σχέση με τις επιδόσεις στο σχολείο ή τη συμπεριφορά τους. Η ΔΕΠΥ υπέβασκε, αδιάγνωστη.

Όπως εξηγούν στην «Κ» η Χριστίνα Γεωργιάδου, γενική γραμματέας του Πανελληνίου Σωματίου Ατόμων με ΔΕΠΥ, ADHD Hellas και η Νιόβη Μικαλοπούλου, κλινική ψυχολόγος, συντονίστρια ομάδων ενηλίκων στο ADHD Hellas, τα πυρηνικά συμπτώματα της διαταραχής είναι η διάσπαση προσοχής, η παρορμητικότητα και η υπερκινητικότητα. «Η διάγνωση όχι μόνο προσφέρει ανακούφιση και λύσεις, αλλά κυρίως νοηματοδοτεί μια ζωή έως τώρα γεμάτη δυσκολίες», λέει η κ. Μικαλοπούλου. «Οι έως τώρα δυσκολίες στη ρύθμιση της συγκέντρωσης, η εσωτερική ανησυχία, η αναβλητικότητα, ο

10%

του μαθητικού πληθυσμού πάσχει από Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας.

4%

των ενηλίκων εμφανίζει την ίδια νευροβιολογική διαταραχή.

«**Οι αλλαγές** είναι περίεργες για τους γύρω σου γιατί δεν είσαι πια ο άνθρωπος που ξέρουν. Αλλά ακόμα και εσύ για ένα διάστημα αισθάνεσαι ότι τα συμπτώματα της ΔΕΠΥ εντείνονται. Όμως δεν εντείνονται. Απλώς τους επιτρέπεις να υπάρχουν», λέει η Σιλένα Τριβιζά για τις μεταβολές στη συμπεριφορά ενός ενήλικα μετά τη διάγνωση και τη συνειδητοποίηση.

παρορμητισμός, τα προβλήματα στην οργάνωση, στον προγραμματισμό και στη διαχείριση χρόνου και του συναισθήματος, έχουν μια εξήγηση. Αυτόματα αναδιοργανώνεται η αυτοεικόνα του ατόμου και βλέπει φως στο τούνελ».

Κάπως έτσι συνέβη και στην περίπτωση της Σιλένας. «Μπορώ να είμαι πιο λειτουργική, να έχω καλύτερη awareness (επίγνωση) του εαυτού μου». Συνειδητοποίησε ότι ο τρόπος που αντιλαμβανόταν και αντιμετώπιζε διάφορες κοινωνικές συνθήκες δεν ήταν κοινός για όλο τον κόσμο. «Κατάλαβα ότι αυτό το έντονο άγχος που είχα στις διαπροσωπικές μου σχέσεις, τα σενάρια που έκανα όταν έβλεπα την παραμικρή αλλαγή στον άλλο, δεν ήταν κάτι που είχαν όλοι». Σήμερα γνωρίζει ότι είναι διαφορετική κι ότι ίσως δεν θα φτάσει ποτέ να αντιμετωπίζει τα πράγματα όπως ένας νευροτυπικός άνθρωπος. «Προσπαθώ πια να μην κάνω τα πράγματα με τον τρόπο που τα κάνει όλος ο κόσμος απλά γιατί έτσι λέει ο κόσμος. Εμείς για παράδειγμα δεν μπορούμε να έχουμε ρουτίνες. Κάθε ένας πρέπει να εφεύρει τρόπους για το πώς να κάνει τη ζωή του πιο λειτουργική. Επίσης, πλέον μπορώ να λέω ότι κάτι δεν το καταλαβαίνω ή αν κάνω μια παράλογη σκέψη να τη μοιραστώ με τον άλλο. Σταμάτησα το masking (σ.σ. το καμουφλάζ των συμπεριφορών που σχετίζονται με τη διαταραχή) όπου ήταν εφικτό». Υπάρχουν φυσικά και... παρενέργειες. «Αυτές οι αλλαγές είναι περίεργες για τους γύρω σου γιατί δεν είσαι πια ο άνθρωπος που ξέρουν. Αλλά ακόμα και εσύ για ένα διάστημα αισθάνεσαι ότι τα συμπτώ-

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2022 διεκόπη η εξυπηρέτηση νέων αιτημάτων διάγνωσης και θεραπείας στο Τμήμα Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής του Αιγινήτειου Νοσοκομείου, λόγω τεράστιου όγκου αιτημάτων και έλλειψης πόρων.

ματα της ΔΕΠΥ εντείνονται. Όμως δεν εντείνονται. Απλώς τους επιτρέπεις να υπάρχουν».

Σαν τη Σιλένα είναι πολλοί ακόμα. Είναι χαρακτηριστικό ότι από 1η Σεπτεμβρίου 2022, διεκόπη η εξυπηρέτηση νέων αιτημάτων διάγνωσης και θεραπείας στο Τμήμα Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής του Αιγινήτειου Νοσοκομείου (τον μόνο δημόσιο φορέα που διενεργεί αξιολόγηση ενηλίκων για ΔΕΠΥ), λόγω τεράστιου όγκου αιτημάτων και έλλειψης πόρων. «Οι πολίτες εξαγωγάζονται να αναζητήσουν βοήθεια σε ιδιωτικούς φορείς ή να μη διαγνωστούν καθόλου», λέει η γραμματέας του ADHD Hellas Χριστίνα Γεωργιάδου. Όπως λέει, οι ειδικοί επαγγελματίες υγείας δεν έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση ούτε να αναγνωρίσουν τη ΔΕΠΥ ούτε να την αντιμετωπίσουν.

Ενας από τους λίγους εξειδικευμένους επαγγελματίες στη χώρα είναι ο νευροψυχολόγος Ευθύμιος Αγγελάκης, γραμματέας του Δ.Σ. της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης ΔΕΠΥ. Όπως λέει στην «Κ», τα αιτήματα για αξιολόγηση από ενήλικες έχουν αυξηθεί κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια. «Πολλοί άνθρωποι, 30-40 χρόνων, δεν είχαν συνειδητοποιήσει ότι έχουν ΔΕΠΥ, θεωρώντας ότι αυτά που ζουν είναι φυσιολογικά. Μόλις τώρα συνειδητοποιούν ότι δυσλειτουργούν.

Κάποιοι έχουν μάθει να το διαχειρίζονται και δεν τους επηρεάζει στη ζωή τους. Αλλωστε για έναν άνθρωπο με ΔΕΠΥ η ζωή είναι πιο εύκολη από ό,τι ένα σχολείο ή ένα πανεπιστήμιο». Και εξηγεί: «Το σχολείο κάνει δυσάρεστη τη μάθηση. Η ΔΕΠΥ είναι διαταραχή των κινήτρων. Αν κάτι είναι δυσάρεστο, το άτομο με ΔΕΠΥ δεν το καταφέρνει, είναι μια αναπηρία. Αντίθετα, αν κάτι είναι ευχάριστο, το κάνει ακόμα καλύτερα από τον μέσο άνθρωπο. Έχει υπερσυγκέντρωση, η ΔΕΠΥ δηλαδή γίνεται πλεονέκτημα».

Σε κάθε περίπτωση, όσοι έρχονται για αξιολόγηση είναι άνθρωποι που χρειάζονται βοήθεια. Πρόκειται για ανθρώπους που είτε παραπέμπονται από τον ψυχοθεραπευτή τους είτε άκουσαν για τη ΔΕΠΥ από κάποιο φίλο και αναγνώρισαν πολλά στοιχεία από τον εαυτό τους. Συχνά μάλιστα πρόκειται για γονείς παιδιών με ΔΕΠΥ. Όπως μαθαίνουν μετά τη διάγνωση των παιδιών τους, η διαταραχή είναι ως ένα βαθμό κληρονομική. Το 76% των παιδιών με ΔΕΠΥ έχουν συνήθως έναν συγγενή με ΔΕΠΥ. Αυτή είναι και η περίπτωση της 50χρονης νηπιολογού Α.Τ. που διαγνώστηκε πριν από πέντε χρόνια, μετά τη διάγνωση της κόρης της. «Μας είπε η ψυχολόγος ότι από κάπου το είχε πάρει και ψαχτάκαμε. Πήγα κι εγώ να αξιολογηθώ γιατί πάντα η κόρη μου μου θυμίζε τον εαυτό μου. Δεν το είχα υποψιαστεί είτε γιατί έχω ήπια μορφή είτε γιατί απλώς έχω μάθει να τη διαχειρίζομαι με τον καιρό». Όπως λέει, στο σχολείο δεν ήταν ιδιαίτερα υπερκινητική, το αντίθετο. «Η ΔΕΠΥ σε μένα ήταν κρυμμένη. Υπάρχουν και αυτές οι περιπτώσεις, εσωστρεφή παιδιά που κλείνονται στον εαυτό τους με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να μην αντιλαμβάνονται ότι χρειάζονται βοήθεια γιατί δεν εννοχλούν. Όμως έχουν χαμηλή ανοχή στη ματαιώση, με αποτέλεσμα να κλείνονται στον εαυτό τους». Έχει ενδιαφέρον: η αναλογία αγοριών και κοριτσιών με ΔΕΠΥ είναι 4:1 (η αναλογία για όσους λαμβάνουν θεραπεία φτάνει το 9:1). Οι κλινικοί γιατροί θεωρούν ότι πολλά κορίτσια ξεφεύγουν της διάγνωσης. «Τα αγόρια τραβούν πιο εύκολα την προσοχή και άρα παραπέμπονται πιο εύκολα για διάγνωση», λέει ο κ. Αγγελάκης.

Και τώρα τι;

Μολονότι η ΔΕΠΥ είναι μια χρόνια διαταραχή που δεν έχει ριζική θεραπεία, η διάγνωση και η ολοκληρωμένη παρέμβαση μπορεί να ανακουφίσουν το άτομο από κάποια από τα συμπτώματα και να του προσφέρουν σημαντικά καλύτερη ποιότητα ζωής. «Το αίτημα αφορά συνήθως τη διαχείριση του χρόνου και τη συγκέντρωση, οπότε ξεκινάμε coaching για ADHD, μια σειρά από συνεδρίες που χρησιμοποιούν τεχνικές life coaching αλλά προσαρμοσμένες στα χαρακτηριστικά ανθρώπων με ΔΕΠΥ. Πρέπει να τους διδάξεις δεξιότητες, διαχείριση προτεραιοτήτων, λήψη αποφάσεων».

Η φαρμακευτική αγωγή είναι ένα ακόμα εργαλείο, που στο 80% των περιπτώσεων έχει θεαματικά αποτελέσματα. Τα φάρμακα μπορούν να συνταγογραφηθούν μόνο από ειδικευμένο ψυχίατρο. «Πολλοί φοβούνται τη φαρμακευτική αγωγή αλλά μιλάμε για νευροβιοχημική διαταραχή, δηλαδή ο εγκέφαλος σου δεν μπορεί να παράγει την ντοπαμίνη που χρειάζεται και να τη στείλει στο μέρος που πρέπει», λέει η Σιλένα Τριβιζά. «Τα συμπτώματα είναι ακόμα πιο έντονα λόγω των τραυμαμάτων που είχε προκαλέσει η μη διάγνωση. Δεν μπορείς με σπασμένο πόδι να περπατήσεις χωρίς πατερίτσες, θα κάνεις χειρότερη ζημιά. Σε κάθε περίπτωση, χωρίς την ψυχοθεραπεία δεν μπορείς να σώσεις την κατάσταση». Αξίζει να σημειωθεί ότι το τελευταίο διάστημα τα φάρμακα έχουν εξαφανιστεί από την αγορά.

Τα συμπτώματα της διαταραχής

Στα παιδιά

Στα παιδιά σχολικής ηλικίας διακρίνονται τρεις τύποι ΔΕΠΥ:

• **Τύπος Απροσεξίας:** δεν μπορεί να συγκεντρωθεί, αποσπάται εύκολα από άσχετα ερεθίσματα, δεν φαίνεται να ακούει, δεν δίνει σημασία στις λεπτομέρειες, κάνει λάθη απροσεξίας, δυσκολεύεται να ακολουθήσει οδηγίες, αποφεύγει εργασίες που απαιτούν συστηματική πνευματική προσπάθεια, ξεχνάει τις σχολικές εργασίες, κάνει πράγματα και γενικά είναι ανοργάνωτος/η.

• **Τύπος Παρορμητικότητας/Υπερκινητικότητας:** δυσκολεύεται να παραμείνει καθισμένος/η, κουνάει χέρια, πόδια, ή στριφογυρίζει στην καρέκλα, κοπιά συνέχεια γύρω του και πειράζει τους άλλους, σπκνέεται όταν δεν επιτρέπεται, τρέχει και σκαρφαλώνει υπερβολικά, δεν σκέφτεται πριν αντιδράσει, απαντάει πριν ολοκληρωθεί η ερώτηση, μιλάει συνεχώς, δυσκολεύεται να περιμένει τη σειρά του, στα παιχνίδια δεν ακολουθεί κανόνες, διακόπτει ή ενοχλεί τους άλλους.

• Συνδυασμένος τύπος:

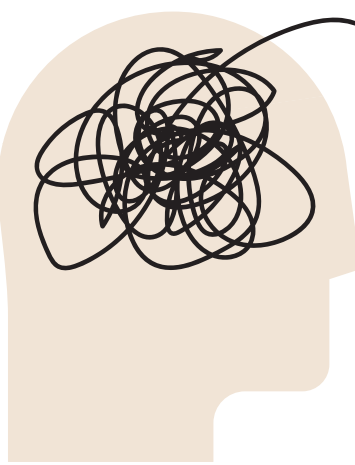
Συνδυασμός κάποιων από τα παραπάνω συμπτώματα, ήτοι απροσεξία, υπερκινητικότητα και παρορμητική συμπεριφορά.

Στους εφήβους

Στην εφηβεία μειώνεται η υπερδραστικότητα, συνεχίζονται οι συγκρούσεις στο σπίτι και στο σχολείο και εμφανίζονται συχνά συμπεριφορές υψηλού κινδύνου. Στους ενήλικες συνήθως μειώνεται σημαντικά ο έντονη σωματική κινητικότητα, αλλά παραμένουν η απροσεξία και η παρορμητικότητα και η δυσλειτουργία που προκαλεί η διαταραχή.

Στους ενήλικες

Σύμφωνα με τους ειδικούς, οι ενήλικες βιώνουν την υπερκινητικότητα ως ένα εσωτερικό ανυπόδητο ανησυχίας, αδυναμίας να ηρεμήσουν, ενώ η απροσεξία και η παρορμητικότητα τους ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό σε όλη τους τη ζωή. Εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης, χαμηλή αυτοεκτίμηση, αυξημένο κίνδυνο κακής σωματικής υγείας, σοβαρών τροχαίων, κάπνισμα, τζόγο, αλκοόλ και εξαρτησιογόνες ουσίες. Έχουν φτωχές οργανωτικές δεξιότητες και δυσκολεύονται στη διαχείριση τόσο των οικονομικών τους όσο και του χρόνου. Η προσωπική τους ζωή έχει συχνά προβλήματα, με ασταθείς σχέσεις, διαζύγια κ.λπ.

Ο Κέβαν Πίριτς μέχρι στιγμής σε 34 εμφανίσεις κράτησε 15 φορές το μηδέν παθητικό, πραγματοποιώντας εκπληκτικές εμφανίσεις κάτω από τα δοκάρια της ΑΕΚ.

«Φύλακες άγγελοι» που ξεχωρίζουν

Σπουδαιοί τερματοφύλακες αγωνίζονται στο πρωτάθλημά μας προσφέροντας τα μέγιστα

Για να μπορέσει μια ομάδα στο ποδόσφαιρο να υλοποιήσει τους στόχους της θα πρέπει να διαθέτει οπωσδήποτε έναν πολύ καλό τερματοφύλακα, ο οποίος με τις αρετές του να προσφέρει ασφάλεια και σιγουριά – εμπιστοσύνη στην ομάδα και ειδικότερα στην αμυντική γραμμή. Στα τελευταία 10 χρόνια στο πρωτάθλημά μας, ο ΑΠΟΕΛ που έκανε ένα σερί 7 συνεχόμενων κατακτήσεων του τίτλου, βασίστηκε σε σπουδαιούς τερματοφύλακες όπως ο Χιώτης, ο Πάρντος και ο Βάτερμαν. Η Ομόνοια στην επιστροφή της στους τίτλους πριν από δύο χρόνια, είχε ως πολυτιμότερο τον σουπερ Φαμπιάνο, ενώ και ο περσινός πρωταθλητής Απόλλωνας οφείλει σε μεγάλο βαθμό την κατάκτηση του τίτλου στον Γιόβανοβιτς που στους περισσότερους αγώνες φάνταζε ανίκητος.

Στο φετινό πρωτάθλημά μας, λίγο πριν το τέλος του Β' γύρου, ξεχωρίζουν με την απόδοσή τους οι τερματοφύλακες των δύο μεγάλων φαβορί για τον τίτλο, ο Πίριτς της ΑΕΚ και ο Μπέλετς του ΑΠΟΕΛ. Οι συντάκτες της ιστοσελίδας μας 24sports.com.cy παρουσιάζουν τους τερματοφύλακες που ξεχώρισαν στην σεζόν που διανύουμε.

Πίριτς

Εμπειρικά και με τρομερά αντανακλαστικά

Χωρίς καμία αμφιβολία ένας από τους καλύτερους τερματοφύλακες του φετινού πρωταθλήματος είναι ο Κέβαν Πίριτς. Ο Βόσνιος τερματοφύλακας της ΑΕΚ ήρθε στην Κύπρο με σκοπό να βοηθήσει σημαντικά την ομάδα της Λάρνακας και να βάλει ένα τέλος στο πρόβλημα και να βάλει ένα τέλος στο το πρόβλημα στον «άσο» που την ταλαιπωρούσε τα προηγούμενα χρόνια. Ο 28χρονος διεθνής πορτιέρο μπορεί στο πρώτο του επίσημο ματς με την ΑΕΚ κόντρα στην Μίντιλαντ να υπέπεσε σε «γκέλο», όμως η συνέχεια του ήταν εκπληκτική. Ο Πίριτς μέχρι στιγμής σε 34 εμφανίσεις κράτησε σε 15 ματς το μηδέν παθητικό, πραγματοποιώντας εκπληκτικές παρουσίες κάτω από τα δοκάρια της ΑΕΚ. Αποκορύφωμα ήταν και η εμφάνισή του στο τελευταίο ματς των «κιτρινοπράσινων» κόντρα στη Ντνίπρο, καθώς όπου χρειάστηκε δήλωσε παρών κρατώντας το μηδέν. Η εμπειρία και τα τρομερά αντανακλαστικά του είναι στοιχεία που ξεχωρίζουν στον Πίριτς.

Θ. ΤΣΙΟΛΑΚΗΣ

Μπέλετς

Έφερε ξανά την ασφάλεια που έλειπε

Από τους τερματοφύλακες που αναμφίβολα ξεχωρίζουν στο φετινό πρωτάθλημα είναι ο Βιντ Μπέλετς. Ο πορτιέρο του ΑΠΟΕΛ, που επέστρεψε στον «Αρχάγγελο» το περασμένο καλοκαίρι, έφερε πίσω την ασφάλεια που έλειπε τα τελευταία χρόνια κάτω

Ο Βιντ Μπέλετς, που επέστρεψε στο ΑΠΟΕΛ το περασμένο καλοκαίρι, έφερε πίσω την ασφάλεια που έλειπε κάτω από τα δοκάρια των «γαλαζοκίτρινων»

από τα δοκάρια των «γαλαζοκίτρινων». Άλλωστε οι αριθμοί λένε πάντα την αλήθεια. Ο Σλοβένος δέχθηκε τα λιγότερα γκολ από κάθε άλλον στο φετινό πρωτάθλημα (12 στο σύνολο), ενώ είναι ο τερματοφύλακας που κράτησε ανέπαφη την εστία του στο πρωτάθλημα, τις περισσότερες φορές στην τρέχουσα σεζόν. Συγκεκριμένα ο 32χρονος πορτιέρο, στις 23 του εμφανίσεις με τα «γαλαζοκίτρινα» στις εγχώριες διοργανώσεις, κράτησε 11 φορές το «clean sheet».

Α. ΤΖΙΑΚΟΥΡΗΣ

Αντος - Ίβουσιτς

Μεγάλα ονόματα, μεγάλες προσδοκίες

Η Πάφος διεκδικεί με αρκετές πιθανότητες πρωτάθλημα. Με 13 αγωνιστικές να απομένουν, βρίσκεται στην 3η θέση και στο -6 από την πρωτοπόρο ΑΕΚ. Η φετινή πορεία των «γαλάζιων» στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην πολύ καλή αμυντική της λειτουργία και πιο συγκεκριμένα στους ικανούς τερματοφύλακες που διαθέτει. Στα περισσότερα παιχνίδια αγωνίστηκε ο Άντος. Ο Αυστριακός έπαιξε σε 19 αγώνες και κράτησε ανέπαφη την εστία του στους 10. Τον Ιανουάριο ήρθε στην ομάδα ως μεταγραφή «μπαμ» ο Ίβιτσα Ίβουσιτς. Ο 28χρονος είναι ο δεύτερος κίπερ στην Εθνική Κροατίας και η αγοραστική του αξία φτάνει τα 5 εκατ. ευρώ. Σε τέσσερις αγώνες σε πρωτάθλημα και κύπελλο δέχθηκε τρία γκολ και κράτησε ανέπαφη την εστία του δύο φορές.

Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ

Μελίσσα

Από τους κορυφαίους τερματοφύλακες φέτος

Η ευχάριστη έκπληξη του πρωταθλήματος φέτος είναι η Νέα Σαλαμίνα,

Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ

Φαμπιάνο - Ουζόχο

Της έλειψε πολύ ο σουπερ Φαμπιάνο

Η Ομόνοια πραγματοποιεί μια πολύ άσχημη πορεία στο πρωτάθλημα για δεύτερη σερί χρονιά. Οι «πράσινοι» παρουσιάζονται αρκετά ευάλωτοι στα μετόπισθεν, με την αμυντική λειτουργία να προδίδει τους δύο εξαιρετικούς της τερματοφύλακες. Λόγω του τραυματισμού του Φαμπιάνο, ο Ουζόχο μέτρησε περισσότερες συμμετοχές μέχρι στιγμής. Πιο συγκεκριμένα, σε 20 αγώνες δέχθηκε 18 γκολ και κράτησε 8 «clean sheets». Ο Φαμπιάνο αγωνίστηκε 14 φορές στις οποίες δέχθηκε 21 γκολ ενώ κράτησε ανέπαφη την εστία του σε τέσσερα ματς. Ο Βραζιλιάνος αποτελεί έναν από τους πιο ποιοτικούς τερματοφύλακες που ήρθαν στην Κύπρο με σημαντική συμβολή στις ευρωπαϊκές επιτυχίες της Ομόνοιας. Οστόσο η φετινή, κακή εικόνα της ομάδας, είναι δεδομένο ότι επηρεάζει και τον πολύπειρο πορτιέρο.

Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ

Λόρια

Αργησε αλλά δείχνει ξανά την κλάση του

Μπορεί ο Γκιόργκι Λόρια τη φετινή σεζόν να μην ξεκίνησε τόσο καλά και να υπέπεσε σε κάποια λάθη, όμως τον τελευταίο καιρό πραγματοποιεί εκπληκτικές εμφανίσεις και αποδεικνύει ξανά την κλάση του. Η προσφορά του Γεωργιανού κίπερ στην Ανόρθωση είναι μεγάλη και αυτό φάνηκε στην πρόκριση της ομάδας στους «8» του Κυπέλλου, όταν στη διαδικασία των πέναλτι κόντρα στην ΕΝΠΠ ήταν από τους μεγάλους πρωταγωνιστές. Παρά το πεσορωμένο της ηλικίας του ο 37χρονος τερματοφύλακας συνεχίζει να δείχνει την κλάση του, ειδικότερα στα τελευταία πέντε παιχνίδια που αγωνίστηκε κράτησε τέσσερις φορές την εστία του ανέπαφη και δέχθηκε μόλις ένα γκολ.

Θ. ΤΣΙΟΛΑΚΗΣ

Γιοβάνοβιτς

Αν δεν ήταν και αυτός...

Ο 30χρονος Σέρβος τερματοφύλακας ήταν ο πολυτιμότερος παίκτης του περσινού πρωταθλήτη Απόλλωνα. Όχι μόνο πρόσφερε ασφάλεια και εμπιστοσύνη στους συμπαίκτες του αλλά σε πολλά παιχνίδια φάνταζε και ήταν ανίκητος! Είναι από τους ελάχιστους παίκτες στο φετινό δυναμικό του Απόλλωνα που κατάφεραν να διατηρήσουν την απόδοσή τους σε σταθερά, ψηλά επίπεδα. Χωρίς τον «αίλουρο» Γιόβανοβιτς τα πράγματα θα ήταν τραγικά για τον περσινό πρωταθλητή. Αγωνίστηκε σε 20 αγώνες στο φετινό πρωτάθλημα με συνολικό χρόνο συμμετοχής 1968'. Δέχτηκε 22 τέρματα και κράτησε ανέπαφη την εστία του σε 7 αγώνες.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΤΙΧΗΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ

Το είδος του προέδρου - Ξερόλα τείνει να εξαφανιστεί

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Μόλις την προηγούμενη εβδομάδα από τούτη εδώ την στήλη ασχολούμασταν με τη νέα μόδα που κυριαρχεί στο κυπριακό ποδοσφαιρικό γίγνεσθαι και φέρει τους επενδυτές να μοιάζουν με σαγηνευτικά πλάσματα στο μυαλό του μέσου οπαδού. Αναλάμει τη συμπεριφορά των φιλάθλων έναντι των ντόπιων προέδρων και τον γενικότερο πόθο που διατηρεί η πλειοψηφία των οπαδών, ν' αναλάβει την ομάδα τους ένας βαθύπλουτος ανά την οικουμένη. Αναμφισβήτητη η «εισβολή» των ξένων επενδυτών έχει κατά γενική παραδοχή διαφοροποιήσει τον ποδοσφαιρικό χάρτη, επιφέροντας νέα ήθη και έθιμα που καμία σχέση δεν έχουν με την παράδοση που δημιουργήθηκε μέσα από τα χρόνια. Οι ξένοι βεβαίως και δαπανούν πολύ περισσότερα χρήματα, όντως ψωνίζουν από διαφορετικές αγορές, αγνοώντας παντελώς την πραγματικότητα των κypριων μάντζερ... κυρίως όμως εφαρμόζουν το σύγχρονο μοντέλο διαχείρισης μιας ποδοσφαιρικής ομάδας-εταιρείας.

Σ' αντίθεση με τον παραδοσιακό κύπριο παράγοντα-ισχυρό πρόεδρο, οι επενδυτές δεν εμπλέκονται στα των ποδοσφαιρικών ζητημάτων και δεν παρεμβαίνουν στις αποφάσεις των προπονητών μίτε των τεχνικών διευθυντών. Οι Ρώσοι της Πάφου και ο Λευκορώσος του Άρν, έχουν τηρήσει ένα αυστηρό οργανόγραμμα εντός της εταιρείας μέσα από το οποίο ορίζονται τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του κάθε τμήματος ή ατόμου. Με λίγα λόγια, έχουν εισάξει στο χώρο του ποδοσφαίρου την τεχνολογία και την ορθολογική λειτουργία μιας σύγχρονης ποδοσφαιρικής εταιρείας, δρώντας εκ διαμέτρου αντίθετα με την παραδοσιακή κυπριακή μεθοδολογία μέσα από την οποία ο πρόεδρος ή ο συνεργάτης του έκανε τον προπονητή, το μάντζερ, τον σκάουτερ καμιά φορά και τον φροντιστή.

Πλέον οι Κύπριοι, θέλονται και μη, αναγκάζονται ν' αφήσουν πίσω νοοτροπίες που μοιάζουν πια παλιομοδίτικες και ακολούθως να εμπιστευτούν-συνεργαστούν με ανθρώπους που κατέχουν το αντικείμενο και μπορούν να αποδώσουν τα μέγιστα, αναλαμβάνοντας εννοείται τις ευθύνες που τους αναλογούν. Η καρικατούρα του Κύπριου παράγοντα-προέδρου που υποδηλώνει τον παντογνώστη του αθλήματος, που παρεμβαίνει στο έργο του προπονητή, που σχεδιάζει τον προγραμματισμό και αποφασίζει τις προπονητικές στο ρόστερ, δεν συνάδει με τις ανάγκες της εποχής και δεν μπορεί έτσι ή αλλιώς να επιβιώσει. Η οικονομική ισχύς των επενδυτών σε συνδυασμό με τις επαγγελματικές βάσεις πάνω στις οποίες βασίζονται αποτελούν ή θα αποτελέσουν λίαν συντόμως το τέλος του κύπριου παράγοντα έτσι όπως τον γνωρίζαμε. Το είδος του προέδρου-ξερόλα, τείνει να εξαφανιστεί... και δεν είναι για να λυπούμαστε.

Κουραστικό είναι...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΘ

Κάθε εβδομάδα τα ίδια, κάθε αγωνιστική και χειρότερα. Κουραστικό είναι να συζητάς κάθε φορά για φάσεις που όλη η Κύπρος βλέπει άσπρο και οι διαιτητές, είτε σε αγωνιστικό χώρο, είτε σε VAR, βλέπουν μαύρο ή και αντίστροφα σε σχέση με τους χρονομετρητές στη μία ή την άλλη πλευρά.

Κουραστικό είναι να αποδεικνύουν κάθε φορά οι πλείστοι κύπριοι διαιτητές ότι στερούνται ικανότητας, γνώσεων και αυτοπειθοίσης να διαχειριστούν απλές, δύσκολες ή πολύ δύσκολες φάσεις κατά τη διάρκεια ενός αγώνα και χωρίς να προκύπτει η απαίτηση για αλάνθαστες διατιπές. Κουραστικό να διαπιστώνεις, κατ'επανάληψη, ότι το VAR αντί να βοηθά την κυπριακή διατιπσία, περισσότερο εκτεθειμένους αφήνει πολλούς διαιτητές. Όταν με τη δυνατότητα να δεις, να ξαναδεις μια φάση, σε κανονική ή αργή κίνηση, να ακινητοποιήσεις ή να μεγεθύνεις την εικόνα, όταν μετά απ' όλα αυτά για φάσεις εύκολες ως προς την αντίληψη ή την ερμηνεία των κανονισμών, προκύπτει λάθος.

Κουραστικό η προσπάθεια του κυρίου Μάζιτς και των συνεργατών του να μας πείθουν για το αντίθετο, στην επεξήγηση – παρωδία, κάποιων φάσεων, απ' αυτές που σε κάθε αγωνιστική προκαλούν, ως προς την αντίδραση ή μη αντίδραση των διαιτητών. Κουραστικό και υποτίμηση της νομοσύνης μας, από πλευράς της Επιτροπής Διατιπσίας, ως προς τον τρόπο που το επικριθεί, ως προς τον τρόπο που διαχειρίζεται τους ορισμούς διατιπτών, επιβραβεύοντας τα λάθη, απλά και μόνο για σκοπούς επίδειξης δυνάμεις.

Κουράζει και για χρόνια τώρα, η ουσιαστική απάθεια όλων όσοι μπορούν να συμβάλουν στο να βελτιωθεί η κατάσταση. Οι κατά καιρούς φωνές και αντιδράσεις, εναλλάσσονται με τη σιωπή, το αδιάφορο σφύριγμα και το «εγώ εν τζιε», αναλόγως της περιόδου και κυρίως των συμφερόντων. Επί της ουσίας, λίγα πράγματα έως καθόλου. Αλήθεια, όταν ένας παράγοντας σωματίου ή και της ΚΟΠ αναδεικνύει την αναγκαιότητα αλλαγών ή διαφορετικού τρόπου λειτουργίας στην Επιτροπή Διατιπσίας, από ποιον περιμένει να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο;

Κουραστικό είναι, σε βαθμό που σε καθιστά γραφικό, η συνεχής αναφορά για τα προβλήματα στο χώρο της κυπριακής διατιπσίας, παράλληλα με την απροθυμία ή ανικανότητα των αρμοδίων να τα επιλύσουν. Κρίμα για τον κόσμο, για τον απλό φιλάθλο, σε μια εποχή που η τάση είναι ξεκάθαρη για επιστροφή του στο γήπεδο...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
6,5%

Χ.Α.
3,24%

Dow Jones

-0,73%

Nasdaq

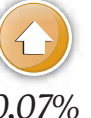
-0,30%

Nikkei

-0,57%

Dax

0,07%

FTSE 100

1,28%

Κ. ΛΑΓΚΑΡΝΤ
Προαναγγέλλει
νέα αύξηση
των επιτοκίων
τον Μάρτιο
Σελ. 10

Πετρέλαιο

-2,81%

€/€

-0,38%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΑΚΕΤΟ ΜΠΑΪΝΤΕΝ

Καλπάζουν οι πράσινες επενδύσεις στις ΗΠΑ

Το «πακέτο Μπάιντεν», που προβλέπει επιδοτήσεις και φοροαπαλλαγές 369 δισ. δολ. για τεχνολογικές πράσινες ενέργειες, αποδίδει καρπούς. Από την ψήφιση του IRA πέρσει έχουν διοχετευθεί στις ΗΠΑ 90 δισ. δολ. σε σχέδια για καθαρή ενέργεια και γενικώς πράσινες τεχνολογίες. Σελ. 10

ΥΨΗΛΟΤΕΡΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Στη στέγαση το 34,2% του μισθού των Ελλήνων

Το υψηλότερο κόστος στέγασης στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζει η Ελλάδα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το 2021 οι δαπάνες στέγασης στην Ελλάδα ανέρχονταν στο 34,2% του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών, έναντι 18,9% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Σελ. 6

ΕΛΛΑΔΑ

Αυξημένη ζήτηση για γραφεία και καταστήματα

Ανοδο της ζήτησης για ενοίκια κυρίως πράσινων γραφείων και καταστημάτων στην Ελλάδα προβλέπουν οι ειδικοί της αγοράς ακινήτων για το 2023. Παράλληλα εκτιμούν ότι το αγοραστικό ενδιαφέρον θα παραμείνει σταθερά υψηλό, ιδίως για κτίρια γραφείων αλλά και καταστήματα. Σελ. 12

Ράλι μετοχών των μεγάλων τραπεζών

Διπλασιάστηκε η χρηματιστηριακή αξία τους μέσα σε ένα χρόνο – Οι τομές και τα επιτόκια

Συνεχίζεται η ανοδική πορεία των μετοχών της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής. Το οικονομικό περιβάλλον, το περιβάλλον των επιτοκίων και η καλή επίδοσή τους, δεν έχουν ανεβάσει απλώς σε ικανοποιητικό επίπεδο την τιμή της μετοχής τους, αλλά την έχουν διπλασιάσει. Η χρηματιστηριακή αξία των δύο τραπεζών (market cap) έχει ανέβει πάνω από 105% στην κάθε μία. Όσον αφορά στην Τράπεζα Κύπρου, όπως διαφαίνονται στα

δεδομένα της MarketWatch, η χρηματιστηριακή αξία ανέβηκε πάνω από το 1 δισεκατομμύριο ευρώ και συγκεκριμένα στα 1,03 δισ. ευρώ. Αξιοσημείωτη και η αύξηση της χρηματιστηριακής αξίας της Ελληνικής Τράπεζας

που έφτασε στο υψηλό των 672,8 εκατ. ευρώ. Η πρόοδος που έχουν δείξει οι δύο τράπεζες δεν είναι τυχαία, όπως επίσης τυχαία δεν είναι και η απεικόνιση της τιμής της μετοχής τους σε σύγκριση με το πού ήταν και πού

είναι. Οι τομές που προχώρησαν τα δύο ιδρύματα φαίνεται πως υποβοηθήθηκαν από το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον και από την αύξηση των επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Σελ. 4

είναι. Οι τομές που προχώρησαν τα δύο ιδρύματα φαίνεται πως υποβοηθήθηκαν από το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον και από την αύξηση των επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Σελ. 4

Το Brexit έπληξε το Σίτι

Τα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα της Ευρώπης απειλούν πλέον άμεσα την πρωτοκαθεδρία του Σίτι του Λονδίνου, καθώς αναπτύσσονται με αισθητά ταχύτερους ρυθμούς, ενώ το μερίδιο της βρετανικής πρωτεύουσας έχει μειωθεί αισθητά σε αγορές όπως ο διασυντοκιστικός τραπεζικός δανεισμός, τα ασφαλιστικά συμβόλαια και τα περιουσιακά στοιχεία που διαχειρίζονται τα hedge funds. Είναι ενδεικτικό ότι το 2000 η κεφαλαιοποίηση της αγοράς του Λονδίνου ήταν 100% του ΑΕΠ της Βρετανίας και σήμερα μόλις 69%. Σελ. 9

Σε πολυτελή ξενοδοχεία έμειναν οι ξένοι

Πρώτη σε αφίξεις η Πάφος

Χαμηλότερος κατά 12% ο αριθμός των αφίξεων στα τουριστικά καταλύματα σε σχέση με το 2019, και κατά 17,8% σε επίπεδο αριθμού διανυκτερεύσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, τις περισσότερες τουριστικές αφίξεις κατέγραψε η Πάφος. Οι ξένοι επισκέπτες προτιμούν πολυτελή ξενοδοχεία 4-5 αστέρων και οι δείκτες ικανοποίησης είναι ψηλός. Σελ. 3

Στο κινητό οι υπηρεσίες για ναυτιλία

Ψηφιακά το υφυπουργείο

Στα κινητά τηλέφωνα με το app CYsh1p, οι χρήστες θα μπορούν να λαμβάνουν ενημέρωση σε πραγματικό χρόνο για θέματα που χειρίζεται το Υφυπουργείο Ναυτιλίας, όπως η έκδοση ή η ανανέωση μιας άδειας, το πλαίσιο για τα ταχύπλοα σκάφη κ.ο.κ. Διπλώσεις του υφυπ. Ναυτιλίας και οι παρακαταθήκες στο διάδοχο του. Σελ. 5

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΑΡΙΑΔΗ

Εντεινόμενο χάσμα εισοδημάτων και κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις

Η εισοδηματική ανισότητα, σε παγκόσμιο επίπεδο, ακολούθησε αυξητική τάση μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και πτωτική πορεία στη μετέπειτα περίοδο. Τα τελευταία λίγα χρόνια, ο δείκτης ανισότητας Gini κατέγραψε εκ νέου ανοδική τάση.

Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι ότι η σημειωθείσα αύξηση του ακραίου πλούτου συνοδεύεται από αύξηση της ακραίας φτώχειας. Συγκεκριμένα, τη διετία 2019 – 2021, το πλουσιότερο 1% του παγκόσμιου πληθυσμού μεγέθυνε τον πλούτο του κατά \$26 τρισ. ενώ το υπόλοιπο 99% κατά \$16 τρισ., διευρύνοντας περισσότερο το ήδη υφιστάμενο χάσμα.

Η έκταση της ανισότητας διαφέρει από χώρα σε χώρα και από περιφέρεια σε περιφέρεια. Στις περιπτώσεις των μεγάλων χωρών,

οφείλεται σε αριθμό ενδογενών παραγόντων (π.χ. γεωγραφία, κουλτούρα), στα δομικά οικονομικά χαρακτηριστικά, στο βαθμό οικονομικής ανάπτυξης, στο επίπεδο μόρφωσης και εκπαίδευσης του πληθυσμού, καθώς και στην πρόσβαση σε επαγγελματικές ευκαιρίες.

Οι δύο πρόσφατες παγκόσμιες κρίσεις εντένιαν το βαθμό ανισότητας. Η πανδημία του κορωνοϊού επηρέασε δυσανάλογα χώρες με υψηλή πυκνότητα πληθυσμού και τις λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες, που μαστιζόταν από περιορισμένη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής, καθώς και από ανεπάρκεια στις κατάλληλες υποδομές, ιδιαίτερα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Πιο πρόσφατα, η εκτόξευση των τιμών της ενέργειας και των

τροφίμων, η οποία επιταχύνθηκε μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, επηρέασε δυσμενέστερα τα φτωχότερα στρώματα.

Στον αντίποδα, ο πληθωρισμός ευεργέτησε τους ιδιοκτήτες/μετόχους εταιρειών στους τομείς οι οποίοι χαρακτηρίζονται από ανελαστική ζήτηση. Περαιτέρω, οι πολιτικές μείωσης επιτοκίων και ποσοτικής χαλάρωσης, οι οποίες ήταν αναγκαίες για να περιορίσουν τις αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας, ενίσχυσαν την αξία των περιουσιακών στοιχείων και τα εισοδήματα των πλουσιότερων στρώματων.

Οι πλείστοι αναλυτές θεωρούν ότι ο επιθυμητός περιορισμός της ανισότητας σε παγκόσμιο επίπεδο συνδέεται με τις οικονομικές προ-

οπτικές των πληθυσμιακά μεγάλων αναπτυσσόμενων χωρών, περιλαμβανομένης και της Ινδίας. Με δεδομένο ότι η Κίνα έχει ήδη μια ευρεία μεσαία τάξη, η ανάπτυξη στην πολυπληθέστερη χώρα του πλανήτη δε φαίνεται ικανή να αντιστρέψει το σημερινό βαθμό της διεθνούς οικονομικής ανισότητας. Ταυτόχρονα, σε πλούσιες χώρες, όπως οι ΗΠΑ, ο δείκτης Gini παρουσιάζει επιδείνωση, "επιφορτίζοντας" τις μεγάλες και αναπτυσσόμενες οικονομίες με το βάρος της διόρθωσης της παγκόσμιας ανισότητας.

Στην Κύπρο, η οικονομική ανισότητα συγκρίνεται ευνοϊκά με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα αλλά παρουσιάζει ανησυχητικές τάσεις διεύρυνσης. Αφορά κυρίως τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας και τους συνταξιούχους

και έχει, εν μέρει, διευρυνθεί λόγω της σημειωθείσας μετανάστευσης υψηλών εισοδηματικών στρωμάτων από το εξωτερικό. Αυτές οι τάσεις θα πρέπει να προσεχθούν και να αντιμετωπιστούν με στοχευμένα κοινωνικά μέτρα, που να μη δημιουργούν στρεβλώσεις για την ανάπτυξη. Πέραν των οικονομικών επιπτώσεων, η εισοδηματική ανισότητα δημιουργεί αρνητικές συναισθηματικές και ψυχολογικές επιπτώσεις, τόσο για το άτομο όσο και για τον περίγυρό του, με δυσμενείς κοινωνικές προεκτάσεις.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισαριάδης είναι διευθύνων σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

Απόδοση δεκαετιών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	4,12%	0,21%
Γερμανία	2,47%	0,18%
Γαλλία	2,93%	0,18%
Ιταλία	4,33%	0,22%
Ισπανία	3,43%	0,21%
Ιρλανδία	2,90%	0,10%
Ελλάδα	4,24%	0,12%
Ην. Βασίλειο	3,49%	0,20%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB	Σταθερή
Fitch	BBB-	Σταθερή
Moody's	Ba1	Θετική
S&P	BBB	Σταθερή

Φορολογικός οδηγός για το 2023 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της ΜΑΡΙΑ ΜΕΝΤΙΛΟΥΤΣΕ / REUTERS

«Δεν είναι εύκολο να είσαι πράσινος»

Θα υπάρξουν πολλοί ηγέτες επιχειρήσεων που θα προβληματιστούν τώρα στις αρχές του 2023, και θα συμφωνήσουν με τον Κέρμιτ τον Βάτραχο: «Δεν είναι εύκολο να είσαι πράσινος». Τις τελευταίες εβδομάδες παρατηρήθηκε μια σειρά εκθέσεων που αφορούν εταιρείες και τις προοπτικές τους να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή. Η λογοδοσία είναι το «κλειδί» και οι επιχειρήσεις πρέπει να ανταποκρίνονται στις δεσμεύσεις τους. Ωστόσο, το συμπέρασμα ότι όλες οι εταιρικές ενέργειες για το κλίμα ισοδυναμούν με «πράσινο ξέπλυμα» είναι απλώς λάθος. Πολλές εταιρείες σημειώνουν απίστευτη πρόοδο και χαράσσουν πορεία αξιομιμητή από άλλες. Ακούω τακτικά από εταιρικούς ηγέτες

Η λογοδοσία είναι το «κλειδί» και οι επιχειρήσεις πρέπει να ανταποκρίνονται στις δεσμεύσεις τους.

πόσο δύσκολη είναι η ανάπτυξη μιας αξιόπιστης στρατηγικής και σχεδίου απαλλαγής από τις εκπομπές ρύπων. Υπάρχουν επιχειρήσεις που εθελοντικά συμμετέχουν στην πρωτοβουλία «Επιστημονικά Αποδεδειγμένοι Στόχοι» (SBTi) και αφιερώνουν απίστευτο χρόνο και πόρους στις προσπάθειές τους για βιωσιμότητα. Απλώς δεν έχουμε χρόνο για τη διασταύρωση των ασυνεπών κυβερνητικών πολιτικών, της διαφορετικής διασυννοητικής νομοθεσίας, των ακτιβιστών επενδυτών, του σκεπτικισμού των καταναλωτών σχετικά με τους διάφορους ισχυρισμούς από

το μέτωπο του μάρκετινγκ και των επιθέσεων περι «πράσινου ξεπλύματος», όταν οι εκπομπές πρέπει να μειωθούν στο μισό έως το 2030.

Θα προτιμούσα να δω ένα εκατομμύριο εταιρείες σε όλο τον κόσμο να σπκόνουν τα μανίκια τους και να συνεχίζουν να παραδίδουν ατελή σχέδια για την κλιματική αλλαγή σήμερα, αντί να κάνουν άλλη μία δεκαετία διαφωνώντας με τις λίγες χιλιάδες εταιρείες που έχουν ήδη ξεκινήσει για να εμφανίσουν άψογα προγράμματα. Για να φθάσουμε σε τέτοια κλίμακα, θα χρειαστεί τελικώς οι κυβερνήσεις να θεσπίσουν ρυθμίσεις που να υποχρεώνουν τις εταιρείες να δράσουν.

Πάντως, όσες πρωτοστατούν σήμερα στη μείωση των εκπομπών ανοίγουν τον δρόμο. Οι δομές και οι πρωτοβουλίες που βοήθησαν στην οικοδόμηση του «We Mean Business», συμπεριλαμβανομένων των SBTi, SME Climate Hub και άλλων, μπορεί να μην είναι τέλειες, αλλά βελτιώνονται μέρα με την ημέρα. Η εμπειρία χιλιάδων εταιρειών, μεγάλων και μικρών, εδώ και πολλά χρόνια, καταδεικνύει τι πρέπει να πράξει κάθε εταιρεία: να κάνει μέτρηση εκπομπών και να θέσει επιστημονικούς στόχους, να καταρτίσει αξιόπιστο σχέδιο δράσης και να το υλοποιήσει, να συνηγορήσει υπέρ πολιτικών και ρυθμίσεων που θα επισπεύσουν την κινητοποίηση και να λογοδοτεί, δημοσιοποιώντας εκπομπές και αναφέροντας τις ελεγχμένες εκπομπές ρύπων καθώς και τη σημειωθείσα πρόοδο. Ωστόσο, για να εξασφαλίσει πραγματικά μηδενικούς ρύπους σε ολόκληρους κλάδους και οικονομίες, κάθε εταιρεία πρέπει να αναφέρει ακριβή δεδομένα εκπομπών.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Η μηδενική κατ' ουσία ανάπτυξη στην ευρωζώνη στο τέταρτο τρίμηνο του 2022, θέτει τον τόνο για την συνέχεια με φτωχήν εξαίρεση την υποχώρηση των τιμών της ενέργειας.

Η μεγάλη ευκαιρία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έχει θέσει πολύ φιλόδοξους στόχους. Η ιδέα είναι όπως το ταμείο αποτελέσει την μεγάλη ευκαιρία για να γίνει η διαφορά στην ευρωπαϊκή οικονομία για αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Οι βασικοί πυλώνες για την αλλαγή που όλοι οραματίζονται θα έρθουν από τα προς επένδυση κεφάλαια και από τα κίνητρα που δίνονται για βελτίωση των οικονομικών δομών. Μέχρι το 2026, οι χορηγίες προς τα κράτη-μέλη θα ανέλθουν σε πέραν των 400 δισ. ευρώ. Σημαντική παράμετρος αυτής της προσπάθειας είναι πως για την εκταμίευση των κονδυλίων τα κράτη-μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν σειρά μεταρρυθμίσεων και να πετύχουν μετρήσιμους στόχους. Έχει υπολογιστεί πως με βάση τα σχέδια ανάκαμψης που έχουν εγκριθεί για κάθε χώρα ξεχωριστά πως θα δημιουργηθεί ένα σύνολο από 1620 μεταρρυθμίσεις σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια. Τα πρώτα δείγματα γραφής κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του ταμείου είναι ελπιδοφόρα με θετικές αλλαγές στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και της δημόσιας διοίκησης.

Καυτές πατάτες

Η πρώτη πράξη οικονομικής πολιτικής που αναμένει τον νέο πρόεδρο έχει να κάνει με τα εργασιακά. Η προηγούμενη κυβέρνηση αφήνει σημαντικά ανοικτά ζητήματα για τα οποία οι δύο πλευρές εκφράζουν εκ διαμέτρου αντίθετες γνώμες. Τα θέματα που άμεσα ζητούν επίλυση και βρίσκονται σε πρώτο πλάνο είναι η ΑΤΑ και το συνταξιοδοτικό ενώ σε δεύτερο πλάνο έρχεται η θεομοθέτηση της τηλεργασίας που μπήκε στην ζωή μας κατά την περίοδο της πανδημίας.

Βρετανική υποχώρηση

Το πολυσυζητημένο αυτή την περίοδο οικογε-

νιακό εισόδημα βρέθηκε στο επίκεντρο έρευνας που διεξήχθη μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το τρίτο τρίμηνο του 2022 κατεγράφη αύξηση μετά από σχεδόν πέντε τρίμηνα υποχώρησης. Η χώρα που βρίσκεται στην κορυφή της λίστας είναι η Αυστρία με αύξηση 10%. Μεταξύ των G7 θετικούς ρυθμούς είχε η Γερμανία και η Γαλλία, ενώ αρνητική ήταν η εικόνα σε Βρετανία και Καναδά. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Βρετανία στην υπό εξέταση περίοδο ήταν η μόνη χώρα που παρουσίασε πτώση του ΑΕΠ λόγω πληθωρισμού.

Ορατός κίνδυνος

Η ένταση που κυριαρχεί στις σχέσεις Αμερικής και Κίνας γίνεται ακόμα ένας λόγος που η ΕΚΤ καλείται να επισπεύσει την δημιουργία του ψηφιακού ευρώ προκειμένου να προστατευτεί από τις εξελίξεις. Χωρίς το ψηφιακό ευρώ η ΕΚΤ θεωρεί ότι η ευρωπαϊκή οικονομία θα συν-

θλιβεί ανάμεσα στις μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας που εδρεύουν σε Κίνα και Αμερική λόγω της ζωηρής εμπλοκής τους στον τομέα των πληρωμών. Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και μεταξύ των παραδοσιακών εταιρειών που κυριαρχούν στον κλάδο καμία δεν είναι ευρωπαϊκή. Ο λόγος για τις MasterCard, Visa, Alipay και Union Pay.

Ανοδος με φόρα

Μετά από ένα τραυματικό 2022 η αγορά των κρυπτονομισμάτων παρουσιάζει σημαντική ανάκαμψη στις πρώτες εβδομάδες του 2023. Η αγορά από την αρχή του έτους παρουσιάζει αύξηση της τάξης των 85 δισ. δολαρίων. Σύμφωνα με τους ειδικούς ο πάτος του περασμένου Νοεμβρίου αποτελεί την κύρια αιτία για την εντυπωσιακή άνοδο. Η συνέχεια αναμένεται με ενδιαφέρον καθώς η φόρα της αγοράς είναι τόσο δυνατή που για να ανατραπεί θα πρέπει να προκύψει κάποια μεγάλη αρνητική είδηση.

«Κλιματική» αποχώρηση

Ο πρόεδρος της παγκόσμιας τράπεζας ανακίνησε την παρίτησή του ένα χρόνο πριν την λήξη της θητείας του για λόγους που ο ίδιος δεν έκανε γνωστούς. Ο David Malpas που υπήρξε επιλογή του προέδρου Τραμπ, είναι αρνητής της κλιματικής αλλαγής ενώ σε πρόσφατο περιστατικό δήλωσε ότι τα ορυκτά καύσιμα δεν είναι δεδομένο ότι αποτελούν αιτία για την κλιματική κρίση. Η δήλωση προκάλεσε την έντονη αντίδραση του Λευκού Οίκου, γεγονός που τον οδήγησε να απολογηθεί. Κριτική είχε δεχτεί και από τον Αλ Γκορ, πρώην αντιπρόεδρο των ΗΠΑ, για το γεγονός ότι δεν προωθούσε δράσεις για την κλιματική αλλαγή και σε αρκετές περιπτώσεις ζήτησε την απομάκρυνσή του. Ο David Malpas αναμένεται να αποχωρήσει τον προσεχόν Ιούνιο.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιτόκιο Επανεπένδυσης

Επιτόκιο επανεπένδυσης καλείται το επιτόκιο με το οποίο θα επανασταθεί μια επένδυση μετά την πρώτη λήξη της. Το επιτόκιο αυτό χρησιμοποιείται για σκοπούς σύγκρισης επενδύσεων με διαφορετική ημερομηνία λήξης.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Κολυμβητές παντός καιρού στις ΗΠΑ

Μόδα ή ανάγκη; Μέλη του New York Dippers Club δαμάζουν τα κύματα του Ρόκαγουεϊς

Της ΑΛΙΣΟΝ ΚΡΟΥΓΚΕΡ

Μεγαλύτερη διαύγεια, λιγότερο στρες και μειωμένη κατάθλιψη. Διαχείριση μυϊκών πόνων και απώλεια βάρους. Οι βουτιές στην παγωμένη θάλασσα μπορεί να έχουν μεγάλο όφελος για την υγεία. Αν και η επι-

Τα μέλη της ομάδας είναι εξοπλισμένα με πετσέτες, ισοθερμικά μπουφάν και λαστιχένιες στολές τις οποίες φορούν κατευθείαν αφού βγουν από το νερό.

Κάθε πρωί, τα μέλη του νεοϋορκέζικου κλαμπ συναντιούνται στις εννέα με προορισμό την παραλία Ρόκαγουεϊς στα ανατολικά της πολιτείας.

στήμη δικάζεται πάνω σ' αυτό το ζήτημα, τα μέλη του New York Dippers Club, της ομάδας που ιδρύσε ο περιπλανώμενος ζωγράφος και life coach Γκράχαμ Κούλιους, μέσω Facebook, σίγουρα συμφωνούν. Κάθε πρωί (με ελάχιστες εξαιρέσεις) τα μέλη του νεοϋορκέζικου κλαμπ συναντιούνται στις εννιά με προορισμό την παραλία Ρόκαγουεϊς

στα ανατολικά της πολιτείας. Σκοπός τους ένα κρύο μπάνιο στη θάλασσα ανεξαρτήτως καιρού. Ανθρώποι όλων των ηλικιών, ο καθένας με τη δική του ταχύτητα και αντοχή βουτούν στα κύματα του ωκεανού όλες τις ημέρες του χρόνου. Κάποιοι βουτούν αμέσως, άλλοι μπαίνουν στο νερό σταδιακά, ενώ μερικοί χρησιμοποιούν ειδικές τεχνικές ανα-

πνοών ώστε να συνθησιεί το σώμα τους τη θερμοκρασία της θάλασσας, που σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να φτάνει και τους έξι βαθμούς Κελσίου. «Στην αρχή ήμουν μόνο εγώ κι άλλο ένα άτομο», δηλώνει ο ιδρυτής. «Υστερα άρχισαν να εμφανίζονται και κάποιοι ακόμα. Την Πρωτοχρονιά φτάσαμε να είμαστε 130 άτομα», αναφέρει.

Τα κρύα μπάνια έχουν γίνει πολύ διάσημα καθώς τα προωθούν πολλοί γνωστοί καλλιτέχνες και σύμβουλοι ευζωίας, μεταξύ των οποίων και ο διάσημος αθλητής Γουίμ Χοφ. Πολλοί κάτοικοι της Νέας Υόρκης εγκαθιστούν πισίνες στις ταράτσες, στα υπόγεια ή στις αυλές τους και τις γεμίζουν με κρύο νερό και παγάκια. Η ομάδα

του Κούλιους, όμως, προσφέρει μια ομαδική εμπειρία, η οποία για πολλούς είναι προτιμότερη. Τα μέλη της ομάδας είναι εξοπλισμένα με πετσέτες, ισοθερμικά μπουφάν και λαστιχένιες στολές τις οποίες φορούν κατευθείαν αφού βγουν από το νερό. Επιπλέον, το γκρουπ παίζει και ρόλο ασφαλείας καθώς τα κρύα μπάνια είναι γνωστό πως

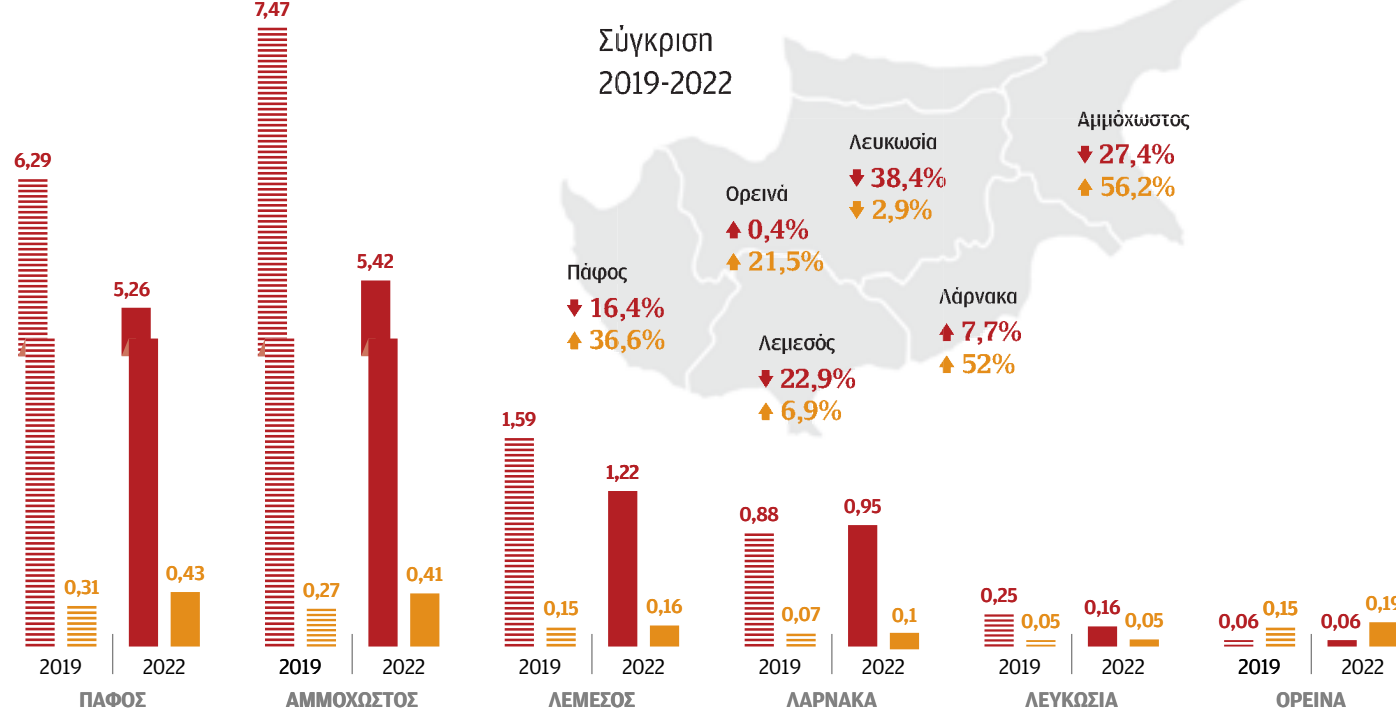
μπορούν να προκαλέσουν αρρυθμίες, υποθερμία, ακόμη και καρδιακή προσβολή.

Την περασμένη εβδομάδα, η 62χρονη Μαριάν Μπερτινί, συνταξιούχος καθηγήτρια δημόσιας εκπαίδευσης, η οποία τώρα είναι ιδιοκτήτρια ενός φούρνου στο Ρόκαγουεϊς, χρειάστηκε να βοηθήσει έναν άνδρα που ήταν νέος στην ομάδα και αισθανόταν «μάτσο», όπως είπε. «Έπεσε με το κεφάλι στο νερό. Δεν μπορείς να το κάνεις αυτό, ειδικά στην αρχή, κι αμέσως άρχισε να τρέμει», είπε. «Όλοι μας μαζευθήκαμε γύρω του και περιμέναμε μέχρι να ζεσταθεί ξανά».

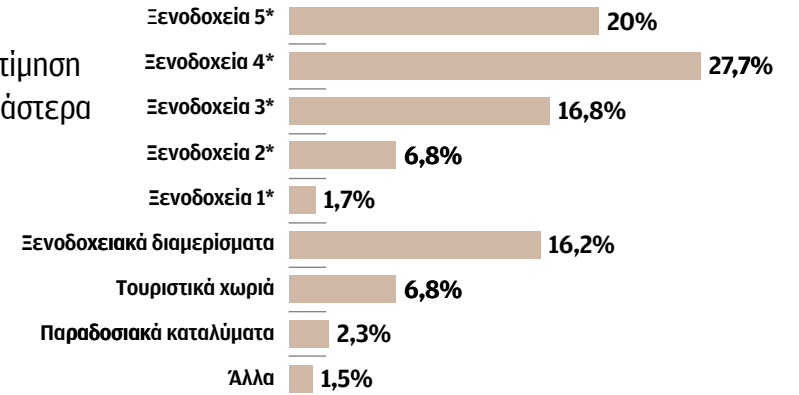
Βγαίνοντας από τη θάλασσα οι χειμερινοί κολυμβητές του Κούλιους ντύνονται ζεστά. Κάποιοι τρέχουν στα αυτοκίνητά τους και άλλοι απολαμβάνουν έναν καφέ στα γειτονικά μαγαζιά και συνεχίζουν την ημέρα τους. Πολλά μέλη της ομάδας είναι επαγγελματίες, μαθητές ή αυτοαπασχολούμενοι. Ένας προγραμματιστής από το Μόντρεαλ που συμμετέχει ανά διαστήματα στην ομάδα δήλωσε: «Θωλώνει το μυαλό μου όταν κοιτάω συνέχεια οθόνες, κι έτσι όταν βουτάω στην παγωμένη θάλασσα απομακρύνεται εντελώς το στρες και το άγχος».

Διανυκτερεύσεις ανά επαρχία

■ Ξένοι τουρίστες
■ Κάτοικοι Κύπρου

Πρώτα σε προτίμηση τα τετράστερα

ΠΗΓΗ: Στοιχεία Υφυπουργείου Τουρισμού

Ανεβαίνει η Πάφος και τα πολυτελή ξενοδοχεία

Ακτινογραφία του τουρισμού στην Κύπρο με βάση το πρώτο ολιστικό πακέτο στατιστικών στοιχείων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τις περισσότερες τουριστικές αφίξεις κατέγραψε η Πάφος το 2022, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες επαρχίες, ενώ παράλληλα σημείωσε την μικρότερη μείωση σε σύγκριση με την χρονιά ορόσημο για τον τουρισμό, το 2019. Τα στοιχεία από το Υφυπουργείο Τουρισμού, που έχει στη διάθεση της η «Κ», σκιαγραφούν τις προτιμήσεις των τουριστών ανά περιοχή και ανά κατάλυμα, δίνουν τα επίπεδα πληρότητας, και βαθμού ικανοποίησης των τουριστών στην Κύπρο και σε ανταγωνιστικούς προορισμούς. Πρόκειται για στοιχεία που, σύμφωνα με τις πρόσφατες δηλώσεις του υφυπουργού Τουρισμού Σάββα

Χαμηλότερος κατά 12% ο αριθμός των αφίξεων στα τουριστικά καταλύματα σε σχέση με το 2019, και κατά 17,8% σε επίπεδο αριθμού διανυκτερεύσεων.

Περδίου, θα δημοσιοποιούνται πλέον σε ετήσια βάση, αρχές κάθε έτους ώστε αφενός να υπάρχει ολοκληρωμένη εικόνα της χρονιάς που κλείνει και αφετέρου, για να μπορέσουν να αξιοποιηθούν κατάλληλα κατά την διαδικασία οργάνωσης του μάρκετινγκ των ξενοδοχείων και των τουριστικών επιχειρήσεων, για την επερχόμενη σεζόν. Από τα διαθέσιμα δεδομένα προκύπτουν λοιπόν διάφορα συμπεράσματα. Για παράδειγμα καταγράφεται με ξεκάθαρα πλέον δεδομένα η αύξηση της δυναμικής του εγχώριου τουρισμού το προηγούμενο έτος σε σχέση με το 2019, γεγονός που συνδέεται ασφαλώς με το πρόγραμμα ενίσχυσης εγχώριου τουρισμού. Από την άλλη, καταδεικνύεται πλέον με στοιχεία και αριθμούς ο μικρός αριθμός διανυκτερεύσεων των κατοίκων Κύπρου σε σχέση με τους ξένους επισκέπτες και γιατί οι ξε-

Το ξενοδοχείο και δη υψηλής κατάταξης, παραμένει η πρώτη επιλογή των τουριστών για τη διαμονή τους στο νησί.

νοδοχειακές επιχειρήσεις τείνουν να επενδύουν στον εισερχόμενο τουρισμό σε σχέση με τον εγχώριο. Θα πρέπει παράλληλα να ληφθεί υπόψη ότι η εγχώρια αγορά είναι η δεύτερη σημαντικότερη αγορά σε επίπεδα αφίξεων στα τουριστικά καταλύματα. Ανάμεσα στα συμπεράσματα που προκύπτουν και η διαπίστωση ότι η Πάφος έχει κερδίσει σημαντικό μερίδιο το 2022, και ήταν η πρώτη επαρχία σε αριθμό διανυκτερεύσεων. Καταγράφεται παράλληλα η προτίμηση των επισκεπτών στα ξενοδοχεία 4 και 5 αστέρων.

14,4 εκατ. διανυκτερεύσεις

Χαμηλότερος κατά 12% ο αριθμός των αφίξεων στα τουριστικά καταλύματα σε σχέση με το 2019, και κατά 17,8% σε επίπεδο αριθμού διανυκτερεύσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, το 2022 καταγράφηκαν 14,4 εκατ. διανυκτερεύσεις, σε σχέση με τα 17,5 εκατ. το 2019, με τα επίπεδα των διανυκτερεύσεων να είναι μειωμένα σε σχέση με το 2019 σε όλες τις περιοχές, πλην της Λάρνακας και των ορεινών περιοχών. Και πάλι

όμως οι αυξήσεις είναι τέτοιες (αύξηση 15,3% για τα ορεινά θέρετρα και 10,8% για τα καταλύματα της Λάρνακας) που δεν διαφοροποιούν την θέση τους στην κατάταξη των δημοφιλέστερων περιοχών. Αυτό όμως αλλάζει στην περίπτωση της Πάφου, η οποία επικράτησε της ελεύθερης Αμμόκωστου για το 2022. Συγκεκριμένα, τα επίπεδα διανυκτερεύσεων στην περιοχή ήταν στα 5,7 εκατ., (μείωση 13,8% σε σύγκριση με 6,6 εκατ. διανυκτερεύσεις το 2019). Στη 2η θέση πλέον η ελεύθερη Αμμόκωστος (συνολικές διανυκτερεύσεις 5,8 εκατ.) η οποία έχασε το 24,6% των διανυκτερεύσεων της σε σχέση με το 2019, κυρίως λόγω της απώλειας της ρωσικής και ουκρανικής τουριστικής αγοράς. Στις επιλογές ακολουθεί η Λεμεσός, με 1,4 εκατ. διανυκτερεύσεις, 20% πιο κάτω σε σχέση με το 2019. Η μεγαλύτερη μείωση καταγράφεται στην Λευκωσία (-32,2%).

Επίπεδα πληρότητας

Βάσει των ίδιων στοιχείων, τα ακαθάριστα επίπεδα πληρότητας, τα οποία υπολογίζουν τη χρήση δωματίου/κρεβατιού με βάση το

πλήρες έτος, κυμάνθηκαν από περίπου 55% στην Πάφο έως 20%-30% στη Λευκωσία και τις ορεινές περιοχές. Τα καθαρά επίπεδα πληρότητας κλινών (υπολογισμένα με βάση τον αριθμό των ημερών που κάθε κατάλυμα ήταν ανοικτό στο κοινό), ήταν υψηλότερα και κυμαίνονταν από 86% στην περιοχή Αμμόκωστος έως λίγο πάνω από 30% στη Λευκωσία και τα καταλύματα ορεινών περιοχών. Στο 65% ήταν η καθαρή πληρότητα στην Πάφο και στο 48% για την Λάρνακα.

Εγχώριος και Εισερχόμενος

Ενδιαφέρον είναι και το στοιχείο που αφορά την διάρκεια της διαμονής των τουριστών στο κατάλυμα. Αυτό που καταγράφεται είναι ότι, ο μέσος όρος για τους ξένους τουρίστες είναι έξι διανυκτερεύσεις, σε σχέση με τα δύο βράδια που επιλέγουν κατά πλειοψηφία οι κάτοικοι Κύπρου. Την ίδια ώρα ο εισερχόμενος τουρισμός καταγράφεται στο 76% των συνολικών αφίξεων στα τουριστικά καταλύματα και στο 24% ο εγχώριος τουρισμός (674 χιλιάδες αφίξεις) σε σχέση με 2,17 των εισερχόμενων). Ο μεν μειώθηκε,

ο δε αυξήθηκε σε σχέση με το 2019, γεγονός που καταδεικνύει τις προοπτικές ανάπτυξης του εγχώριου τουρισμού -αν και πρόκειται σαφώς για πολύ διαφορετικά μεγέθη αγοράς. Συγκεκριμένα, οι αφίξεις εισερχόμενων τουριστών σε καταλύματα μειώθηκαν κατά 19,2% σε σχέση με το 2019, κάτι που συνάδει με την γενικότερη μείωση στον αριθμό αφίξεων τουριστών στην Κύπρο. Μειώθηκε επίσης η μέση διάρκεια παραμονής τους κατά 2,2%.

Στον αντίποδα, ο εγχώριος τουρισμός αυξήθηκε -σημαντικά- κατά 21,9% όσον αφορά τις αφίξεις, σε σχέση με το 2019, και κατά 33,9% όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις, συνδυασμένες από 9,8% αύξηση του μέσου αριθμού διανυκτερεύσεων σε καταλύματα. Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στο αποτέλεσμα της επιλογής των διακοπών στο εσωτερικό αντί ενός ταξιδιού στο εξωτερικό, καθώς και στο πρόγραμμα ενίσχυσης εγχώριου τουρισμού.

Ξενοδοχείο πολλών αστέρων

Με βάση τα ίδια δεδομένα προκύπτει ότι το ξενοδοχείο και δη

ψηλής κατάταξης, παραμένει η 1η επιλογή των τουριστών για τη διαμονή τους στο νησί. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τον τύπο καταλύματος που χρησιμοποιούν τόσο οι εισερχόμενοι όσο και οι εγχώριοι τουρίστες, υπολογίζονται περίπου 10,2 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχεία αστέρων, με το ποσοστό να ανέρχεται περίπου στο 71% των συνολικών διανυκτερεύσεων. Από αυτά τα 10,2 εκατομμύρια, η συντριπτική πλειοψηφία -9,6 εκατομμύρια- ήταν σε ξενοδοχεία 3 έως 5 αστέρων. Από την κατηγορία των ξενοδοχείων αστέρων, τα ξενοδοχεία 5* κατέγραψαν την υψηλότερη ακαθάριστη πληρότητα επίπεδα

Συνολικά, 9,6 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις έγιναν σε ξενοδοχεία κατάταξης 3-5 αστέρων. Ψηλότερες οι πληρότητες στα τετράστερα και πεντάστερα ξενοδοχεία.

με περίπου 50%, ενώ τα ξενοδοχεία 4* είχαν το υψηλότερο καθαρό ποσοστό πληρότητας, που ξεπέρασε το 70%. Ψηλές πληρότητες καταγράφηκαν για τα ξενοδοχειακά διαμερίσματα (hotel apartments) με 59,6% και τα τουριστικά χωριά με ποσοστό 80,7%. Εξαιρετικά καλά ήταν η απόδοση για τα τουριστικά χωριά που χρησιμοποιούνται κυρίως για διακοπές ενώ, τα παραδοσιακά κτήρια και τα ξενοδοχεία 1* κατέγραψαν πληρότητα κάτω του 30%. Τα ξενοδοχειακά διαμερίσματα και τα τουριστικά χωριά αντιστοιχούσαν στο 18% και 8% των συνολικών διανυκτερεύσεων αντίστοιχα, ενώ τα παραδοσιακά κτήρια και άλλοι τύποι καταλυμάτων (ξενώνες, ξενοδοχεία χωριών αστέρια ή εγγεγραμμένες τουριστικές βίλες) προσέλκυαν περίπου 400 χιλιάδες διανυκτερεύσεις, κάτι λιγότερο από το 3% του συνόλου.

Οι πελάτες των ξενοδοχείων

Σε σχέση με την αγορά προέλευσης των τουριστών στα τουριστικά καταλύματα, η βεντάλια των αγορών διαμορφώνεται ως εξής: Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν η κύρια αγορά προέλευσης με 28,1% του συνόλου, ενώ η εγχώρια αγορά ανέρχεται στο 23,7%.

Στην 3η θέση βρίσκεται η Γερμανία με ποσοστό 5,8%, η Σουηδία με 4,8% και η Ρωσία με 3,4%. Η βρετανική και η εγχώρια αγορά ήταν κυρίαρχες σε όλες τις κατηγορίες καταλυμάτων -με την εγχώρια αγορά να συγκεντρώνει τις

περισσότερες κρατήσεις στα καταλύματα 1-3 αστέρων και στα καταλύματα υπαίθρου. Ψηλά σε προτίμηση είναι τα πεντάστερα ξενοδοχεία για τους τουρίστες από τη Ρωσία (4,7%), την Σουηδία (2,5%) και την Βόρεια Αμερική (2,2%). Την ίδια ώρα, ψηλότερα στις προτιμήσεις των Γερμανών τουριστών είναι τα ξενοδοχεία 4 αστέρων, ενώ γύρω στο 30% των αφίξεων στα ξενοδοχειακά διαμερίσματα ήταν από Σουηδούς, Δανούς, Νορβηγούς και Φινλανδούς τουρίστες.

Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν η κύρια αγορά προέλευσης με 28,1% του συνόλου, ενώ η εγχώρια αγορά ανέρχεται στο 23,7%.

Ψηλός ο δείκτης ικανοποίησης

Για πρώτη φορά δίνεται επίσημα το σκορ της Κύπρου σε σχέση με τα επίπεδα ικανοποίησης των τουριστών, όπως προκύπτουν από το εργαλείο Online Reputation Management (ORM) που αναπτύχθηκε από την Reputize Ltd, και είναι σε εφαρμογή από το 2021. Με βάση τα δεδομένα από διαδικτυακές κριτικές ταξιδιωτών σε πλατφόρμες όπως Google, Facebook, TripAdvisor, Booking.com και την λεπτομερή ανάλυση των κριτικών των επισκεπτών προκύπτει ότι ο βαθμός ικανοποίησης των τουριστών για το 2022 ήταν μεταξύ 85% και 87%. Εξαιρεση ο μήνας Αύ-

γουστος, με 82,8%. Γενικότερα όμως οι καλοκαιρινοί μήνες κατέγραψαν χαμηλότερα επίπεδα ικανοποίησης σε σχέση με την υπόλοιπη χρονιά. Στο τέλος της χρονιάς, η Κύπρος έλαβε βαθμολογία 87,1%. Συγκρίνοντας το σκορ άλλων προορισμών, φαίνεται ότι η Κύπρος τα πήγε πολύ καλά σε σχέση με τον ανταγωνισμό, κλείνοντας τη χρονιά πίσω από την Τουρκία (87,9%), και με σκορ καλύτερο από την Κροατία (86,5%), την Ελλάδα (86,2%), την Μάλτα (85,8%), την Βουλγαρία (82,8%), την Αίγυπτο (80,4%), το Ισραήλ (79,9%) και την Τυνησία (73,3%).

Διπλασιάστηκε η χρηματιστηριακή αξία των τραπεζών

Η πρόοδος που έχουν δείξει δεν είναι τυχαία, όπως επίσης τυχαία δεν είναι και η απεικόνιση της τιμής της μετοχής τους

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι μετοχές των δύο μεγάλων κυπριακών τραπεζών, της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής Τράπεζας, ήταν πολύ χαμηλές για μακρύ χρονικό διάστημα. Το οικονομικό περιβάλλον, το περιβάλλον των επιτοκίων και η καλή επίδοσή τους, δεν έχουν ανεβάσει απλά σε ικανοποιητικό επίπεδο την τιμή της μετοχής τους, αλλά την έχουν διπλασιάσει. Η χρηματιστηριακή αξία των δύο τραπεζών (market cap) έχει ανέβει πάνω από 105% στην κάθε μία και η αύξηση αυτή οφείλεται σε διάφορους παράγοντες.

Όσον αφορά στην Τράπεζα Κύπρου, όπως διαφαίνονται στα δεδομένα της MarketWatch, η χρηματιστηριακή αξία ανέβηκε πάνω από το 1 δισεκατομμύριο ευρώ και συγκεκριμένα στα 1,03 δισ. ευρώ. Αξιοσημείωτη και η αύξηση της χρηματιστηριακής αξίας της Ελληνικής Τράπεζας. Συγκεκριμένα, πάλι βάσει των στοιχείων της MarketWatch, μπορεί να έχει αρκετό δρόμο ακόμα για να ξεπεράσει το 1 δισ. ευρώ, ωστόσο έφτασε στο υψηλό του 672,8 εκατ. ευρώ. Η επίδοση της μετοχής της Τράπεζας Κύπρου την τελευταία εβδομάδα δείχνει άνοδο 11,22%, τον τελευταίο μήνα άνοδο 20,63%, στους τελευταίους 3 μήνες άνοδο 49,51%, από την αρχή του 2023 έως σήμερα άνοδο 33,72%, ενώ τον τελευταίο

χρόνο άνοδο 109,17%. Συγχρόνως, η επίδοση της μετοχής της Ελληνικής Τράπεζας την τελευταία εβδομάδα δείχνει άνοδο 6,77%, τον τελευταίο μήνα άνοδο 8,52%, στους τελευταίους 3 μήνες άνοδο 60,68%, από την αρχή του 2023 έως σήμερα άνοδο 14,14%, ενώ τον τελευταίο χρόνο άνοδο 108,44%.

Η πρόοδος που έχουν δείξει οι δύο τράπεζες δεν είναι τυχαία,

Πέρα από τις μεταρρυθμίσεις σε σχέση με το κόστος, τα ΜΕΔ και την γενικότερη βελτίωση των ισολογισμών τους, οι δύο τράπεζες έχουν προλείανει το έδαφος για διανομή μερισμάτων.

όπως επίσης τυχαία δεν είναι και η απεικόνιση της τιμής της μετοχής τους σε σύγκριση με το πού ήταν και που είναι. Υπήρξε μία μακρά περίοδος που οι δύο τράπεζες προχώρησαν σε μεγάλες μεταρρυθμίσεις – αλλαγές. Μέχρι να ολοκληρωθούν και να φανούν τα αποτελέσματα αυτών των αλλαγών η τιμή της μετοχής τους δεν είχε αυξηθεί. Οι τομείς που προχώρησαν

τα δύο ιδρύματα φαίνεται πως υποβοηθήθηκαν από το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον και από την αύξηση των επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η αύξηση των επιτοκίων βρήκε δύο τράπεζες που είχαν προχωρήσει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους, αλλά και σε ενέργειες που τις έφεραν να λειτουργούν με αρκετά μειωμένο προσωπικό. Η ψηφιοποίηση που έχουν κάνει και οι κινήσεις για να έρθουν στην «νέα εποχή» ήταν επίσης αναγκαίες, με υπηρεσίες που βλέπουμε να πλέον να είναι κοντά στις υπηρεσίες που έχουν τράπεζες τους εξωτερικού εδώ και χρόνια.

Ηταν μάλλον χαμηλά

Μεγάλη «κουβέντα» γίνονταν εντός της κάθε τράπεζας πως, η τιμή της μετοχής τους δεν αντιπροσώπευε – απεικόνιζε την πραγματική τους αξία. Δεκόντουσαν πως παλαιότερα ίσως η τιμή που ήταν χαμηλή να ήταν και τρόπον τινά «δικαίον».

Ωστόσο φαίνεται ότι ήταν άδικη η αποτίμησή. Τις προοπτικές της κάθε τράπεζας είδαν μεγάλοι οργανισμοί και σε συνδυασμό με τη χαμηλή τιμή των μετοχών τους, προσέλκυσαν επενδυτές. Είδαμε λοιπόν ένα τερσάτιο επενδυτικό μερίδιο με –οίγουρα καλές προθέσεις– ωστόσο λίγο επιθετικά, που

Οι τομείς που προχώρησαν τα δύο ιδρύματα φαίνεται πως υποβοηθήθηκαν από το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον και από την αύξηση των επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

«πλευρίσει» την Τράπεζα Κύπρου, τη Lone Star Funds. Η Lone Star προχώρησε σε 3 προσφορές για την απόκτηση της Τράπεζας, ενώ προηγουμένως φημιολογείτο και «φλερτ» της Τράπεζας Κύπρου με τράπεζες από την Ελλάδα, όπως Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και Alpha Bank. Ενόσω γίνονταν τα «φλερτ» η μη, οι επίσημες προτάσεις εξαγοράς και άλλες κινήσεις, είδαμε επενδυτικά ταμεία από το Λονδίνο κυρίως να αγοράζουν και να πωλούν μετοχές ΒΟC, ιδίως τα τελευταία δύο χρόνια. Στην Ελληνική Τράπεζα, από την άλλη, είδαμε μια δυνατή «Eurobank» με παρουσία και στην Κύπρο (με την Eurobank Cyprus) να γίνεται μέσα σε ένα χρόνο ο μεγαλομέτοχος της.

Σενάρια για πλήρη απορρόφηση της Ελληνικής από την Eurobank στο άμεσο μέλλον φαίνεται να ευσταθούν, ωστόσο το κείμενο αυτό δεν καταπάνεται με αυτό. Η μετοχή της Ελληνικής Τράπεζας γενικότερα έχει προσελκύσει πολλά «επενδυτικά βλέμματα».

Πωλήσεις 5,5 δισ. ευρώ

Οι δύο τράπεζες από το 2018 έχουν προσελκύσει πολλά βλέμματα από επενδυτικά ταμεία. Και για να γίνουν μέτοχοι, βλέπε PIMCO που συμμετείχε το 2018 στην απορρόφηση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας και έγινε μέτοχος 17,3% στην Ελληνική Τράπεζα. Αλλά και για απόκτηση προβληματικών χαρτοφυλακίων που τους έδωσε την ευκαιρία να ιδρύσουν εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων στο νησί και να δραστηριοποιηθούν πλέον σε αυτόν τον τομέα εντός Κύπρου.

Συνολικά, Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική Τράπεζα έχουν πωλήσει δάνεια σχεδόν 5,5 δισεκατομμύρια ευρώ λογιστικής αξίας και έχουν προσελκύσει μεγάλα επενδυτικά ταμεία όπως Apollo Global Management και Pimco. Αφήνοντας στην άκρη άλλα ονόματα που συμμετείχαν στις συζητήσεις για απόκτηση των εν λόγω χαρτοφυλακίων, παρουσιάζουμε μόνο τα ονόματα που ήταν οι «τελικόι αποδέκτες».

Το «τυράκι» του μερισματος

Πέρα από τις μεταρρυθμίσεις σε σχέση με το κόστος, τα ΜΕΔ και την γενικότερη βελτίωση των ισολογισμών τους, οι δύο τράπεζες έχουν προλείανει το έδαφος για διανομή μερισμάτων. Η διανομή μερισμάτων στις κυπριακές τράπεζες είναι απαγορευμένη φράση εδώ και μία δεκαετία και η επενδυτική κοινότητα αναμένει να λάβει μέρος των επενδύσεων της πίσω. Και η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα έχουν προχωρήσει σε σχετικές ανακοινώσεις ότι μέσα στο 2023 θα δώσουν μερίσμα στους μετόχους τους, αναλόγως βέβαια των συνθηκών της αγοράς και υπό τη λήψη εποπτικών εγκρίσεων. Η διανομή μερισματος έχει παίξει το δικό της ρόλο στο γενικότερο ρόλι των μετοχών των δύο τραπεζών.

Ηρθαν τα online δάνεια και στην Κύπρο

Μπήκαν για τα καλά στην ψηφιακή εποχή τα πιστωτικά ιδρύματα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Σε υπηρεσίες που «μυρίζουν» εξωτερικό μπήκαν τα κυπριακά πιστωτικά ιδρύματα, έστω και αργά, όπως αιτήσεις για δάνεια μέσω διαδικτύου. Η ψηφιοποίηση στις τράπεζες αρχίζει να αποδίδει καρπούς, καταφέρνοντας να δοθούν «μέσω διαδικτύου», δάνεια ύψους 6,53 εκατομμυρίων ευρώ. Αναλυτικότερα, η Τράπεζα Κύπρου εφαρμόζει πλέον και επισήμως –και όχι πιλοτικά– αξιολόγηση αιτήσεων για δανεισμό που γίνεται αυτοματοποιημένα, μέσω Internet Banking και μέσω της εφαρμογής της στο κινητό (Mobile app). Την ίδια ώρα, η Ελληνική Τράπεζα μπορεί να μην έχει δάνεια που δίνονται «μέσω διαδικτύου», αλλά προχωρά σε διευθετήσεις ραντεβού για συγκεκριμένες υπηρεσίες, όπως τις πιστωτικές διευκολύνσεις (στεγαστικό δάνειο, δάνειο αυτοκινήτου ή άλλο δάνειο, πιστωτική κάρτα). Η πανδημική κρίση έφερε στην επιφάνεια την ανάγκη για αξιοποίηση της τεχνολογίας ολόενα και περισσότερο σε σχέση με εποχές προ πανδημίας. Η ανάγκη για ελαχιστοποίηση επαφών «έσπρωξε» τις τράπεζες να επενδύσουν σε τεχνολογικά προϊόντα, αλλά και τους πελάτες να τα «αγκαλιάσουν».

Το πρόγραμμα της Τράπεζας Κύπρου που ονομάζει «γρήγορα δάνεια», αφορά δανεισμό έως και 15 χιλιάδες ευρώ, για τον οποίο ο δανειολήπτης λαμβάνει απάντηση άμεσα εάν τον δικαιούται ή όχι. Σύμφωνα με στοιχεία από την Τράπεζα Κύπρου, από τα μέσα Οκτωβρίου έχουν παραληφθεί πέραν των 2.660 αιτημάτων και χορηγηθεί πάνω από 6,53 εκατ. ευρώ. Όπως επισημαίνει δε, η ταχύτητα και η συχνότητα επισκεψιμότητας των πελατών στις ηλεκτρονικές σελίδες των γρήγορων δανείων αυξάνεται συνεχώς. Η Τρ. Κύπρου «έτρεξε»

Τα ραντεβού των πελατών με τους λειτουργούς της Τράπεζας μπορούν να γίνουν είτε με ψηφιακά, είτε με φυσική παρουσία στο τραπεζικό κατάστημα.

Από τα μέσα Οκτωβρίου έχουν παραληφθεί πέραν των 2.660 αιτημάτων και χορηγηθεί πάνω από 6,53 εκατ. ευρώ «μέσω διαδικτύου».

το πρόγραμμα των γρήγορων δανείων πιλοτικά το τελευταίο τετράμηνο. Συγκεκριμένα, από τα μέσα Οκτωβρίου μέχρι τις 12/01/2023 τα γρήγορα δάνεια «QuickLoans» ήταν διαθέσιμα σε περίπου 82 χιλιάδες πελάτες σε 9 καταστήματα παγκύπρια, ενώ από τις 13/01/2023 είναι πλέον διαθέσιμα σε όλους τους πελάτες της Τράπεζας. Επί της ουσίας απλοποιούνται οι γραφειοκρατικές και χρονοβόρες διαδικασίες ενός

δανείου και μετά την έγκριση του αιτήματος χρηματοδότησης, ο πελάτης επισκέπτεται το κατάστημα εξυπηρέτησής του για υπογραφή των συμβολαίων, όπως ισχύει και σήμερα.

Η Ελληνική Τράπεζα μέσω της υπηρεσίας «Book a Meeting» προγραμματίζει συναντήσεις πελατών με λειτουργούς της τράπεζας για την καλύτερη εξυπηρέτησή τους, χωρίς να χρειάζεται να περιμένουν στην «ουρά», αλλά «online». Τα ραντεβού των πελατών με τους λειτουργούς της Τράπεζας μπορούν να γίνουν είτε ψηφιακά, είτε με φυσική παρουσία στο τραπεζικό κατάστημα που θέλει ο πελάτης.

Στραφίθηκαν ψηφιακά

Όσον αφορά στην αξιοποίηση των ψηφιακών καναλιών των κυπριακών τραπεζών, χαρακτηριστικά είναι και τα στοιχεία από το

Σύνδεσμο Τραπεζών. Οι τελευταίες στατιστικές από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δείχνουν ότι οι όγκοι χρήσης των ηλεκτρονικών πληρωμών στην Κύπρο παρουσιάζουν σταδιακά και συνεχιζόμενη αύξηση κατά τα τελευταία 5 χρόνια με τις μεγαλύτερες αυξήσεις να καταγράφονται μεταξύ του 2020 και του 2021. Τα εμβάσματα για παράδειγμα, αυξήθηκαν κατά 19% από το 2020 στο 2021, ενώ η έκδοση επιταγών παρουσίασε μείωση της τάξης του 14%. Η χρήση καρτών πληρωμών αυξήθηκε κατά 28% από το 2020 στο 2021. Οι λόγοι για τους οποίους οι κύπριοι έχουν αυξήσει τη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών κατά τα τελευταία 5 χρόνια έχουν να κάνουν με την περαιτέρω εξοικειωσή τους με την τεχνολογία και το διαδικτυο, αλλά και επειδή οι ψηφιακές υπηρεσίες των τραπεζών έχουν βελτιωθεί δραστικά.

Πιο αισιόδοξες οι τελευταίες εκτιμήσεις της Ε.Ε. για την Ελλάδα

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Βελτίωσε τις προβλέψεις της για την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη χειμερινή έκθεσή της, στο φόντο μιας γενικότερης εκτίμησης ότι η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αποφυγή την ύφεση και ότι «η κορύφωση του πληθωρισμού βρίσκεται πίσω μας». Ταμείο Ανάκαμψης και κυβερνητικά μέτρα στήριξης ενίσχυσαν την οικονομία, περιορίζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης, σημείωσε η έκθεση, με την κυβέρνηση να αντιδρά ικανοποιημένα, καθώς ετοιμάζεται για εκλογές και για εξαγγελία νέων μέτρων. Οι προβλέψεις «επιβεβαιώνουν την ισχυρή ανθεκτικότητα και τις θετικές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας», δήλωσε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας.

Η Κομισιόν παραμένει, πάντως, συγκρατημένη και πιο απαισιόδοξη από την κυβέρνηση για τον ρυθμό ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, προβλέπει αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,2% φέτος, έναντι προηγούμενης πρόβλεψής της, το φθινόπωρο, για 1%, αλλά και έναντι πρόβλεψής της κυβέρνησης για 1,8%. Το 2024 προβλέπει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης θα διαμορφωθεί στο 2,2%, έναντι προηγούμενης πρόβλεψής της για 2%. Για το 2022 αναθεώρησε προς τα κάτω την πρόβλεψή της στο 5,5%, από 6% το φθινόπωρο και έναντι 5,6% της κυβέρνησης, προφανώς λαμβάνοντας υπόψη την κακή επίδοση του γ' τμήτρου, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ.

Οι ελληνικές επιδόσεις παραμένουν καλύτερες από τις ευρωπαϊκές στο πεδίο της ανάπτυξης, αφού το ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπεται να αυξηθεί φέτος κατά 0,8% και στην Ευρω-

ζώνη κατά 0,9%. Για το 2022 ο ρυθμός ανάπτυξης εκτιμάται και στις δύο περιοχές στο 3,5%.

Όπως σημειώνεται στην έκθεση, η ανάπτυξη στην Ελλάδα φέτος θα ευνουθεί από την αύξηση της κατανάλωσης, χάρη στην πτώση του πληθωρισμού, αλλά και από την αύξηση των επενδύσεων, χάρη στο Ταμείο Ανάκαμψης. Η Κομισιόν μιλάει για «έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή» του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης, που θα είναι η ατμομηχανή των επενδυτικών δαπανών, ανσταθμίζοντας την εξασθένιση των ιδιωτικών επενδύσεων, λόγω σύσφιγξης των χρηματοπιστωτικών συνθηκών. Οι εισπράξεις από τον τουρισμό προβλέπεται να αυξηθούν φέτος και το 2024, ενώ οι εξαγωγές θα επιταχυνθούν από το 2024, καθώς θα βελτιώνεται το εξωτερικό περιβάλλον, από το τέλος της φετινής χρονιάς. Επισημαίνεται, πάντως, ότι παραμένουν κίνδυνοι για τον τουρισμό, εξαιτίας πιθανών γεωπολιτικών εντάσεων. Για τον πληθωρισμό, οι προβλέψεις της είναι πιο αισιόδοξες από τις κυβερνητικές, αλλά χτυπάει καμπανάκι για τον επίμονο πληθωρισμό στα τρόφιμα, ενώ σημειώνει ότι δεν έχει συνυπολογίσει τις πιθανές επιπτώσεις από την αύξηση του κατάστατου μισθού. Για φέτος κατέβασε τον πήχυ στο 4,5%, έναντι προηγούμενης πρόβλεψής της για 6% και έναντι κυβερνητικής πρόβλεψής για 5%. Είναι μάλιστα αρκετά χαμηλότερος από την πρόβλεψη για 6,4% στην Ευρωζώνη. Για το 2024 τον βλέπει να υποχωρεί στο 2,4%, όπως εκτιμούσε και το φθινόπωρο. Το 2022 εκτιμά πλέον ότι έκλεισε με πληθωρισμό 9,3%, έναντι προηγούμενης εκτίμησής της, το φθινόπωρο, για 10% και έναντι κυβερνητικής πρόβλεψής για 9,7%.

Διαθέσιμο σε MobileApp το Υφυπ. Ναυτιλίας

Ψηφιακά πλέον οι αιτήσεις για έκδοση αδειών, ή ανανέωση πιστοποιητικών, πρόκειται για την πρώτη υπηρεσία διαθέσιμη σε κινητά

της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το επόμενο διάστημα αναμένεται να είναι έτοιμη η εφαρμογή του Υφυπουργείου Ναυτιλίας για τα κινητά τηλέφωνα. Πρόκειται για το app CY-sh1p, το οποίο οι χρήστες θα μπορούν να κατεβάσουν στο κινητό τους, και να λαμβάνουν ενημέρωση σε πραγματικό χρόνο για θέματα που χειρίζεται το Υφυπουργείο, όπως η έκδοση ή η ανανέωση μιας άδειας, το πλαίσιο για τα ταχύπλοα σκάφη κ.ο.κ. Η ανακοίνωση για το πρώτο application της κυβέρνησης έγινε κατά την διάρ-

Μέχρι τις αρχές του 2024 όλες οι υπηρεσίες του Υφυπουργείου θα παρέχονται ψηφιακά σε ένα περιβάλλον χωρίς χαρτί.

κεια του απολογισμού του έργου του Υφυπουργείου με αφορμή την συμπλήρωση πέντε χρόνων λειτουργίας του. Παραδοτέα στο ίδιο χρονοδιάγραμμα με το mobile App είναι και το e-Helpdesk αλλά και το e-Maritime Library. Ολόκληρος ο ψηφιακός μετασχηματισμός του Υφυπουργείου αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Μάιο του 2024.

Πώς θα λειτουργεί

Η «Κ» επικοινωνήσει με τον υφυπουργό Βασίλη Δημητριάδη, ο οποίος έδωσε καλύτερη εικόνα του project. Όπως εξήγησε, η κινητή εφαρμογή έχει δύο ειδών χρήστες: αυτούς που απολαμβάνουν την ανοικτή ενημέρωση και αυτούς που χρειάζονται εξειδικευμένη ενημέρωση όπως για παράδειγμα μια ναυ-

τιλιακή εταιρεία. Μέσω του MobileApp η ναυτιλιακή εταιρεία θα λαμβάνει ειδοποίηση για την ανάγκη ανανέωσης των ναυτικών πιστοποιητικών του πληρώματός της, σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν την επικείμενη λήξη των πιστοποιητικών. Το πλέον σημαντικό είναι όμως ότι και η αίτηση ανανέωσης των πιστοποιητικών θα μπορεί να γίνεται μέσω του application. Η εταιρεία θα ενημερώνεται ακολούθως για την ημερομηνία λήξης των ανανεωμένων πιστοποιητικών και θα λαμβάνει επίσης, ηλεκτρονικά. Στην περίπτωση του απλού χρήστη, θα είναι διαθέσιμη όλη η ανοικτή πληροφορία του Υφυπουργείου όπως για παράδειγμα η ηλεκτρονική βιβλιοθήκη, το πλαίσιο για τα ταχύπλοα σκάφη, εγκύκλιοι και νομοθεσία, επικοινωνία κ.ο.κ. Επιπλέον, θα μπορούν να γίνονται αιτήσεις για έκδοση άδειας για σκάφος, εγγραφές, αίτηση για εξετάσεις. Όλα αυτά θα μπορούν να γίνονται μέσω της εφαρμογής η οποία θα στέλνει και ειδοποιήσεις- Push notifications- στο smartphone των χρηστών για την πρόοδο των θεμάτων ενδιαφέροντός τους.

One stop shop

Όπως ανέφερε ο Β. Δημητριάδης, αυτή την στιγμή οι εκκρεμότητες είναι καθαρά διαδικαστικού χαρακτήρα. Το MobileApp θα είναι διαθέσιμο τις επόμενες 1-2 εβδομάδες ενδεχομένως και πριν την αλλαγή σκυτάλης στην κυβέρνηση- καθιστώντας το Υφυπουργείο μία από τις πρώτες κρατικές υπηρεσίες με εφαρμογή στα smartphones. Πρόκειται για δράση που εντάσσεται στην προσπάθεια ψηφιοποίησης της κυπριακής ναυτιλίας και της δημιουργίας μονοθυριδικής εξυπη-

τσions- One stop shop, στη Ναυτιλία- πρωτοβουλία που αντιμετωπίζεται ιδιαίτερα θετικά από την ναυτιλιακή κοινότητα και αναμένεται να ενισχύσει το κυπριακό νηολόγιο και την θέση της κυπριακής ναυτιλίας εν γένει. Μέχρι στιγμής, δύο βασικοί πυλώνες της μονοθυριδικής εξυπηρέτησης έχουν ήδη κτιστεί: το νομοθετικό πλαίσιο για τη ναυτιλιακή εταιρεία και η ψηφιοποίηση του Υφυπουργείου. Η ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης η οποία χρονικά τοποθετείται τον Μάιο του 2024, αναμένεται να ανοίξει πολύ περισσότερες προοπτικές για το Υφυπουργείο. Όσον αφορά την ναυτιλιακή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης έχει εγκριθεί το νομοθετικό πλαίσιο και πλέον στο Υφυπουργείο εργάζονται για την εφαρμογή της. Όπως εκτιμά ο Υφυπουργός, στόχος είναι με την έναρξη της εφαρμογής της ναυτιλιακής εταιρείας, περί τα μέσα καλοκαιριού, να υπάρχει από την πρώτη στιγμή η δυνατότητα για εγγραφές εταιρειών, ψηφιακά.

Μέσω του MobileApp η ναυτιλιακή εταιρεία θα λαμβάνει ειδοποίηση για την ανάγκη ανανέωσης των ναυτικών πιστοποιητικών του πληρώματός της, σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν την επικείμενη λήξη των πιστοποιητικών.

Προτεραιότητες του επόμενου Υφυπουργού

«Έχουν μπει οι βάσεις και το νερό στο αυλάκι για αυτά που έβαλαν στα προγράμματά τους οι υποψήφιοι, εμείς βάλαμε το νερό στο αυλάκι για να γίνει». Λίγο πριν αποχωρήσει από το πηδάλιο του Υφυπουργείου Ναυτιλίας ο υφυπουργός Βασίλης Δημητριάδης τονίζει ότι οι ρυθμίσεις συνεχίζονται σαν την πρώτη μέρα που ανέλαβε καθήκοντα. Σε λίγες μέρες αναμένεται να παραδώσει την σκυτάλη, και να ενημερώσει τον επόμενο πολιτικό προϊστάμενο του Υφυπουργείου για τα ζητήματα

που θα πρέπει να είναι στις προτεραιότητές του κατά την διάρκεια της επόμενης πενταετίας. Βεβαίως, υψηλότερη προτεραιότητα είναι οι ευρωπαϊκές κυρώσεις κατά της Ρωσίας και τα αντισταθμιστικά μέτρα για μετριασμό των συνεπειών στην κυπριακή και ευρωπαϊκή ναυτιλία. Στον κατάλογο των θεμάτων στα οποία πρέπει να δοθεί έμφαση περιλαμβάνονται:

Τον Οκτώβριο του 2021 υιοθετήθηκε η εθνική στρατηγική για την κυπριακή ναυτιλία "SEA Ch-

ange 2030" με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ναυτιλίας μέσα από 35 δράσεις. Πλέον προέχει η υλοποίηση των δράσεων.

Να δοθεί έμφαση στη νέα γενιά και στην εικόνα της ναυτιλίας στη νέα γενιά. Όπως αναφέρει ο κ. Δημητριάδης, το προηγούμενο διάστημα έγιναν πολλές ενέργειες και εκστρατείες στα σχολεία, και με συμμετοχή ομάδας καθοδήγησης με 16 νεαρών επιστήμονες, και υπάρχει προσπάθεια αλλαγής των προγραμμάτων σπουδών στα

πανεπιστήμια. Οποιοσδήποτε διοριστεί στο πηδάλιο του Υφυπουργείου πρέπει να τα αναπτύξει αυτά που έχουν γίνει, ώστε τα επόμενα χρόνια να αποδώσουν καρπούς.

Θα πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την πράσινη μετάβαση της ναυτιλίας και ο ρόλος της Κύπρου σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Να προχωρήσει το One stop shop στη ναυτιλία, η εφαρμογή της ναυτιλιακής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης και η ψηφιοποίηση του Υφυπουργείου.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ & ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΜΟΡΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ (MSc & PhD)

ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ (MSc)

ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΕΝΕΤΙΚΗ (MSc & PhD)

ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ (MSc)

ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΗ (MSc & PhD)

ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

☎ (357) 22392840 / 841 / 844

✉ education@cing.ac.cy

🌐 www.cing.ac.cy/education/

📍 **Ινστιτούτο Νευρολογίας & Γενετικής Κύπρου**
Ηρώων 6, Άγιος Δομέτιος, 2371 Λευκωσία

Νέα προϊόντα στο «καλάθι» και πρόστιμα σε σούπερ μάρκετ

Ερχονται αλλαγές και στη σήμανση των τιμών για να είναι εφικτή η σύγκριση

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Υψηλά πρόστιμα σε αλυσίδες σούπερ μάρκετ, ενίσχυση του «καλαθιού του νοικοκυριού» με επιπλέον προϊόντα και αλλαγές στη σήμανση των τιμών, έτσι ώστε να είναι εφικτή η σύγκριση, «επιστρατεύει» το υπουργείο Ανάπτυξης για την καταπολέμηση της ακρίβειας, με τις σχετικές ανακοινώσεις μάλιστα να γίνονται μία ημέρα μετά τη δημοσιοποίηση των στοιχείων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) που έδειξαν ότι ο πληθωρισμός στα τρόφιμα διατηρείται σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Σύμφωνα λοιπόν με όσα ανακοίνωσε ο υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Αδωνις Γεωργιάδης, επιβλήθηκαν πρόστιμα συνολικού ύψους 382.497 ευρώ σε πέντε αλυσίδες σούπερ μάρκετ οι οποίες παραβίασαν τη διάταξη περί αισχροκέρδειας, πωλούσαν δηλαδή προϊόντα με περιθώριο κέρδους υψηλότερο από το πλαφόν που έχει οριστεί, ενώ διαπιστώθηκε ότι άλλες τιμές υπήρχαν στα προϊόντα στο ράφι και άλλες πλήρωνε ο καταναλωτής όταν έφτανε στο ταμείο του καταστήματος. Τα πρόστιμα που ανακοινώθηκαν χθες είναι τα ακόλουθα:

– 319.900 ευρώ στην «ΑΒ Βασιλόπουλος». Πρόκειται για το δεύτερο μεγαλύτερο πρόστιμο που επιβάλλεται σε αλυσίδα σούπερ μάρκετ. Οι παραβάσεις αφορούσαν 23 κωδικούς προϊόντων, εκ των οποίων οι 7 ήταν στο «καλάθι του νοικοκυριού». – 26.880 ευρώ στη Lidl Ελλάς. Αν και το πρόστιμο είναι κάτω από 50.000 ευρώ, η επωνυμία της εταιρείας ανακινώθηκε καθώς η αλυσίδα είναι υπότροπη. Το πρόστιμο επιβλήθηκε για παραβίαση των διατάξεων για έναν κωδικό προϊόντος.

– 21.387 ευρώ στην αλυσίδα «Γαλαξίας». Επίσης είναι υπότροπη και οι παραβάσεις αφορούσαν 5 κωδικούς. – 9.330 ευρώ στην αλυσίδα «Κρητικός» που επίσης είναι υπότροπη και οι παραβάσεις αφορούσαν 4 κωδικούς (δύο προϊόντα ψωμιού, ένα προϊόν από νωπές φτερούγες κοτόπουλου καθώς και ένα προϊόν με καρδιές μπακαλιάρου κατεψυγμένες, σύμφωνα με όσα ανακοίνωσε η ίδια η εταιρεία).

– 5.000 ευρώ και σύσταση σε αλυσίδα στην οποία δεν έχει επιβληθεί άλλη φορά πρόστιμο και για αυτό δεν ανακινώθηκε η επωνυμία της.

Επίσης έγιναν συστάσεις σε άλλη μία αλυσίδα.

ΟΙ ΝΕΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ «ΚΑΛΑΘΙΟΥ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ»

- Μοσχάρι νωπό
- Γάλα υψηλής παστερίωσης ή γάλα μακράς διάρκειας (UHT) πλήρες και χαμηλών λιπαρών
- Λευκό τυρί
- Σοκολάτα
- Φακές
- Φασόλια
- Ρεβίθια
- Πάριζα
- Γαλοπούλα
- Κοτόπουλο ολόκληρο
- Κοτόπουλο μέρη

Οι πρόσθετες κατηγορίες στο «καλάθι της Σαρακοστής»

Χαλβάς

Νηστίσιμες σαλάτες (αλοιφές)

Κατεψυγμένα θαλασσινά (ουλάκια στον δίσκο σε κάθε αλυσίδα)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνολικού ύψους 382.497 ευρώ τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν σε πέντε αλυσίδες, οι οποίες παραβίασαν τη διάταξη περί αισχροκέρδειας.

Επίσημη ανακοίνωση για το πρόστιμο εξέδωσε η αλυσίδα «Κρητικός», στην οποία κάνει λόγο για «παράδοξο και εκτός οικονομικής και εμπορικής λογικής υπολογισμό που προβλέπει η υπουργική απόφαση» (για το πλαφόν στο περιθώριο κέρδους) και επιφυλάσσει να αμφισβητήσει τη νομική και ουσιαστική βασιμότητα του προστίμου ασκώντας κάθε ένδικο μέσο. Η «ΑΒ Βασιλόπουλος» δεν εξέδωσε επίσημη ανακοίνωση, πηγές ωστόσο της εταιρείας χαρακτηρίζουν το πρόστιμο «άδικο και αβάσιμο» και τονίζουν ότι από την έναρξη της εφαρμογής του «καλαθιού» έχουν χάσει πάνω

από 2 εκατ. ευρώ πουλώντας προϊόντα ακόμη και κάτω του κόστους. Η εταιρεία αναμένεται επίσης να προσφύγει στη Δικαιοσύνη κατά της απόφασης επιβολής του προστίμου.

Δώδεκα επιπλέον κατηγορίες

Το «καλάθι», πάντως, από την ερχόμενη Τετάρτη 22 Φεβρουαρίου θα περιλαμβάνει 12 επιπλέον κατηγορίες, εκ των οποίων οι 5 είναι εντελώς νέες, ενώ οι υπόλοιπες 7 προέρχονται από τη διάσπαση υφιστάμενων. Οι πέντε νέες κατηγορίες είναι οι ακόλουθες: μοσχάρι νωπό, γάλα υψηλής παστερίωσης ή γάλα μακράς διάρκειας (UHT) πλήρες, γάλα υψηλής παστερίωσης ή γάλα μακράς διάρκειας (UHT) χαμηλών λιπαρών, λευκό τυρί και σοκολάτα. Επιπλέον, η κατηγορία «όσπρια» διασπάται σε τρεις κατηγορίες (φασόλια, ρεβίθια, φακές), η κατηγορία «πάριζα / γαλοπούλα» διασπάται σε δύο ξεχωριστές και η κατηγορία «κοτόπουλο» διασπάται σε δύο κατηγορίες, κοτόπουλο ολόκληρο και μέρη κοτόπουλου (π.χ. μπουττία, φτερούγες, στήθος).

Από τις 22 Φεβρουαρίου ξεκινάει και η εφαρμογή του «καλαθιού της Σαρακοστής» με την προσθήκη τριών κατηγοριών (χαλβάς, νηστίσιμες σαλάτες και κατεψυγμένα θαλασσινά). Όσον αφορά το γενικό «καλάθι του νοικοκυριού», η ισχύς του οποίου λήγει κανονικά στις 31 Μαρτίου 2023, χθες ο υπουργός Ανάπτυξης προανήγγειλε την παράταση ισχύος του μέχρι το τέλος Ιουνίου 2023.

Την Πέμπτη, εξάλλου υπεγράφη η υπουργική απόφαση η οποία προβλέπει ότι η τιμή ανά μονάδα στα ταμπελάκια που βρίσκονται στα ράφια των σούπερ μάρκετ θα αναγράφεται υποχρεωτικά με πολύ μεγαλύτερους χαρακτήρες, έτσι ώστε να είναι εφικτή η σύγκριση των τιμών. Το μέτρο είναι υποχρεωτικό για όλες τις αλυσίδες σούπερ μάρκετ, ανεξαρτήτως τζίρου. Οι αλυσίδες έχουν περιθώριο προσαρμογής ενός μηνός, με την έλευση του οποίου θα επιβάλλονται πρόστιμα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, ενώ στις μικρές αλυσίδες θα δοθεί μεγαλύτερος χρόνος προσαρμογής.

Οι ανάγκες σε κρέας και αυγά καλύπτονται από τις εισαγωγές

Της ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

«Δεν πρόκειται για άνοδο των τιμών αλλά για αποκατάσταση της τιμής την οποία θα πρέπει να λαμβάνουν οι παραγωγοί για να μπορούν να παράγουν», επισήμανε ο πρόεδρος της ΕΔΟΚ (Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Κρέατος) Ελευθέριος Γίτσας αναφερόμενος στις τιμές πώλησης του κρέατος. Οπως τόνισε, ο στόχος της ΕΔΟΚ είναι μέσα σε μια τριετία να ξαναέρθει ως επιλογή επαγγελματία η δουλειά του κτηνοτρόφου. Για να συμβεί όμως αυτό δεν είναι δυνατόν ένα κιλό κρέας να κοστίζει λιγότερο από έναν καφέ.

Μεγάλο μειονέκτημα της ελληνικής αιγοπροβατοτροφίας συνιστά το γεγονός ότι είναι πλήρως στραμμένη στην παραγωγή γάλακτος. Το καλοκαίρι που καταναλώνεται λόγω τουρισμού το 70% του κρέατος, δεν υπάρχουν ελληνικά αμνοερίφια με αποτέλεσμα να γίνονται μεγάλες εισαγωγές. «Είμαστε η μοναδική χώρα σε όλο τον κόσμο που όλα τα παραγωγικά μας ζώα προορίζονται για γαλακτοπαραγωγή».

Την ίδια στιγμή, ελληνικές φυλές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για κρεατοπαραγωγή τείνουν σχεδόν να εξαφανιστούν. «Παραδοσιακά εμείς καταναλώνουμε μικρά αρνιά και κατσίκια, τα λεγόμενα γάλακτος, συγκεκριμένες εποχές τον χρόνο. Ωστόσο η εστίαση και ο τουρισμός χρειάζονται μεγάλα ζώα άνω των 20 κιλών, τα οποία μπορούμε να εκθρέψουμε», σημείωσε ο κ. Γίτσας.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι πρέπει να προχωρήσουμε σε γενετική βελτίωση των ζώων και όχι να ζευγαρώνουν συχνά με αιμομειξία. Είναι χαρακτηριστικό ότι η μέση παραγωγή κρέατος ανά πρόβατο/γίδα στην Ελλάδα είναι 6,9 κιλά, ενώ η μέση πα-

ραγωγή ενός κρεοπαραγωγικού γαλλικού ή γερμανικού προβάτου είναι 34,5 κιλά και 33,4 κιλά αντίστοιχα.

Τα στοιχεία κατανάλωσης αιγοπρόβειου κρέατος στην Ελλάδα (Eurostat) δείχνουν πολύ χαμηλή κατανάλωση, 4,7 κιλά το άτομο. Όμως τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από τις πωλήσεις των κρεοπωλείων, ενώ τα τελευταία χρόνια οι Έλληνες καταναλώνουν περισσότερο αιγοπρόβειο κρέας μέσω της εστίασης. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2010 στην Αττική υπήρχαν μόνο 39 καταστήματα εστίασης τα οποία είχαν στα

Η ελληνική αιγοπροβατοτροφία είναι πλήρως στραμμένη στην παραγωγή γάλακτος και αυτό είναι πρόβλημα, τονίζουν φορείς του κλάδου.

μενού τους πρόβειο κρέας, ενώ το 2021 ο αριθμός αυτών των καταστημάτων έχει φτάσει τα 490.

Οι μεγαλύτερες ποσότητες αιγοπρόβειου κρέατος που χρησιμοποιούνται στην εστίαση προέρχονται από τη Νέα Ζηλανδία, η οποία είναι η μεγαλύτερη παραγωγός χώρα πρόβειου κρέατος στον κόσμο.

Η Ελλάδα αυτή τη στιγμή είναι εξαρτώμενη σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές κυρίως στο κρέας και στα αυγά. «Είναι χαρακτηριστικό ότι από το σύνολο των εισαγωγών τροφίμων την πενταετία 2015-2019 περίπου το 20% αφορούσε εισαγωγές κρέατος με συνολική αξία 5,5 δισ. ευρώ», επισήμανε ο κ. Γίτσας.

Η τιμή του κρέατος δεν έχει αυξηθεί, αλλά κινείται σε επίπεδα που επιτρέπουν στους παραγωγούς να συνεχίσουν να παράγουν, υποστηρίζει ο πρόεδρος της Εθνικής Διεπαγγελματικής Οργάνωσης Κρέατος.

Σε δαπάνες στέγασης το 34,2% του διαθέσιμου εισοδήματος των Ελλήνων

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Το υψηλότερο κόστος στέγασης στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζει η Ελλάδα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το 2021 οι δαπάνες στέγασης στην Ελλάδα ανέρχονταν στο 34,2% του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών, έναντι 18,9% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Στη δεύτερη υψηλότερη θέση βρίσκεται η Δανία, όπου το κόστος στέγασης ανέρχεται σε 26,3% του διαθέσιμου εισοδήματος, ενώ ακολουθεί η Ολλανδία με 23,9%.

Αναλύοντας ακόμη περισσότερο τα σχετικά στοιχεία, προκύπτει ότι τα πιο αδύναμα οικονομικά νοικοκυριά επιβαρύνονται και περισσότερο από τις δαπάνες στέγασης. Στην Ελλάδα, ειδικότερα, το κόστος αγγίζει το 60% των εισοδημάτων, στα νοικοκυριά των οποίων το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα είναι χαμηλότερο από το 60% του εθνικού μέσου όρου (τα

Είναι το υψηλότερο ποσοστό στην Ε.Ε., όπου ο μέσος όρος διαμορφώνεται στο 18,9%.

οποία θεωρούνται και στο όριο της φτώχειας). Αντιθέτως, το κόστος στέγασης αγγίζει το 28,3% για τα νοικοκυριά με εισόδημα μεγαλύτερο του 60% του εθνικού μέσου όρου. Οι αντίστοιχοι ευρωπαϊκοί μέσοι όροι διαμορφώνονται σε 37,7% για τα νοικοκυριά με εισοδήματα κάτω του 60% του πανευρωπαϊκού μέσου όρου και σε 15,2% για τα νοικοκυριά με εισοδήματα άνω του 60% του μέσου όρου.

Σε σχετική ανάλυση στο εβδομαδιαίο δελτίο οικονομικών εξελίξεων, η Alpha Bank ανέφερε ότι η άνοδος των τιμών της ενέργειας, των ενοικίων, καθώς και των επιτοκίων επιδρά

Για πιο αδύναμα οικονομικά νοικοκυριά στην Ελλάδα το κόστος στέγασης αγγίζει το 60% των εισοδημάτων.

αυξητικά στο κόστος στέγασης. Παρ' όλα αυτά, τονίζεται ότι «αν και υψηλό, το κόστος στέγασης στην Ελλάδα, ως ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος, έχει μειωθεί σημαντικά σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία της

οικονομικής κρίσης». Για παράδειγμα, το 2014 βρισκόταν στο 42,5%, από 34,2% το 2021.

Επιπροσθέτως, το ποσοστό του πληθυσμού που ζει σε νοικοκυριά για τα οποία το κόστος στέγασης υπερβαίνει το 40% του

διαθέσιμου εισοδήματός τους (overburden rate), ήταν το 2021 υψηλότερο για όσους ενοικιάζουν (74,6%), έναντι των ιδιοκτητών που αποπληρώνουν στεγαστικό ή άλλο δάνειο (18,5%), αλλά και για τους κατοίκους των

πόλεων (32,4%) σε σύγκριση με όσους διαμένουν σε αγροτικές περιοχές (22%).

Ασφαλώς, η οικονομική δυσπραγία για πολλά νοικοκυριά μεταφράζεται και σε αντίστοιχες καθυστερήσεις στην αποπληρωμή οφειλών. Σύμφωνα με τη Eurostat, το 2021 το 36,4% του πληθυσμού στην Ελλάδα εμφάνιζε καθυστέρηση στην εξυπηρέτηση των οφειλών του είτε για το ενοίκιο είτε για τους λογαριασμούς ΔΕΚΟ είτε για τη δόση του στεγαστικού του δανείου. Στη δεύτερη θέση της Ε.Ε. με 20,4% ακολουθεί η Βουλγαρία και έπονται χώρες, όπως η Κύπρος με 17,3%, η Κροατία με 16,6% και η Ιρλανδία με 13,6%. Με δεδομένο ότι το 2022 προστέθηκε και ο παράγοντας της ενεργειακής κρίσης, που εκτόξευσε το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας και της θέρμανσης, αναμένεται σημαντική αύξηση των παραπάνω ποσοστών στην επόμενη έρευνα της Eurostat.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Στη νέα εποχή

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Την Κυριακή 26 Φεβρουαρίου
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μύθος οι πλειστηριασμοί 700.000 ακινήτων, υποστηρίζουν οι servicers

Από τα 600.000 ενυπόθηκα κόκκινα δάνεια, μόνο 50% είναι οικιστικά

της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΟΡΤΖΗ

Κανένα πραγματικά εύλωτο νοικοκυριό δεν κινδυνεύει να βρεθεί εκτός της πρώτης κατοικίας του, διαβεβαιώνει με ανακοίνωσή της η Ένωση Εταιρειών Διαχείρισης ΕΕΔΑΔΠ, σημειώνοντας ότι «οι εύλωτοι δανειολήπτες μπορούν από τον Ιανουάριο του 2023 να μπαίνουν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της ΕΓΔΙΧ, να λαμβάνουν πιστοποιητικό εύλωτου και να αξιοποιούν τις δυνατότητες που παρέχει το ενδιάμεσο πρόγραμμα του Ν. 4916/2022. Το ενδιάμεσο πρόγραμμα εξασφαλίζει αφενός την άμεση αναστολή του πλειστηριασμού, αφετέρου την καταβολή κρατικής επιδότησης για την πληρωμή της δόσης του δανείου, υπό την προϋπόθεση ότι ο δανειολήπτης θα ενταχθεί στον Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων. Η λύση του φορέα εξασφαλίζει ότι οι εύλωτοι οφειλέτες μπορούν να πετύχουν τη διατήρηση της πρώτης τους κατοικίας για 12 χρόνια μέσω σύμβασης μακροχρόνιας μίσθωσης, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα επαναγοράς του ακινήτου μετά τη λήξη της παραπάνω περιόδου.

Με αφορμή την πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου για το ζήτημα της νομιμοποίησης των εταιρειών διαχείρισης να πραγματοποιούν πλειστηριασμούς, η ΕΕΔΑΔΠ χαρακτηρίζει απολύτως ανακριβείς τις αναφορές ότι 700.000 σπίτια θα βγουν σε πλειστηριασμό. Με βάση τα στοιχεία της ΕΕΔΑΔΠ, ο αριθμός των ακινήτων που έχουν δοθεί ως εξασφαλισμό σε προβληματικά δάνεια ανέρχεται σε 600.000 και από τα ακίνητα αυτά μόνο 50% αφορά οικιστικά ακίνητα, ενώ το υπόλοιπο 50% αφορά άλλες κατηγορίες ακινήτων (βιομηχανικά ή άλλα επαγγελματικά ακίνητα, αποθήκες, πάρκινγκ κ.λπ.). Σε ό,τι αφορά τα οικιστικά ακίνη-

Οι συναινετικές ρυθμίσεις στην πλειονότητά τους περιλαμβάνουν και άφεση χρέους και αναφέρεται ενδεικτικά ότι στα στεγαστικά δάνεια το «κούρεμα» κυμαίνεται μεταξύ 35% και 40%, στα καταναλωτικά 50%-65%, στα δάνεια μικρών επιχειρήσεων 55% και στα μεγάλα εταιρικά δάνεια περίπου 40%, υποστηρίζουν οι εταιρείες διαχείρισης οφειλών.

Μόνο το 17% των ανακτήσεων κόκκινων δανείων προήλθε από πλειστηριασμούς.

τα, η συντριπτική πλειονότητα των οφειλετών, όπως αναφέρει στην ανακοίνωσή της η ΕΕΔΑΔΠ, θα βρει συμβιβαστική λύση, καθώς με βάση ιστορικά στοιχεία 8 στα 10 δάνεια ρυθμίζονται συναινετικά. Οι πλειστηριασμοί αποτελούν πάντα το

έσχατο μέσο σε μια διαδικασία εισπραξης. Δεν αποτελούν ποτέ το εργαλείο πρώτης επιλογής για τους servicers, διότι είναι μια διαδικασία κοστοβόρα και χρονοβόρα. Συγκεκριμένα, για να ολοκληρωθεί μια διαδικασία αναγκαστικής εισπραξης, από την έκδοση διατάγης πληρωμής μέχρι τον πλειστηριασμό, απαιτούνται συνήθως 2-3 χρόνια. Επίσης, αν ληφθεί ως παράδειγμα ένα δάνειο ύψους 100.000 ευρώ, τα έξοδα αναγκαστικής εισπραξης ανέρχονται περίπου σε 3,2 δισ. ευρώ, αυξημένος πάνω από 30% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2022.

και η πλέον συμφέρουσα τόσο για τον πιστωτή όσο και για τον οφειλέτη είναι πάντα η συμβιβαστική διευθέτηση της οφειλής και ενδεικτικό της προτεραιότητας που δίνεται στις συναινετικές ρυθμίσεις έναντι των πλειστηριασμών, είναι το γεγονός ότι κατά τα έτη 2020-2022, το 83% των ανακτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια προήλθε από συναινετικές λύσεις διευθέτησης, ενώ μόνο το 17% των ανακτήσεων προήλθε από πλειστηριασμούς.

«Η προσήλωσή των εταιρειών διαχείρισης στην επιτυχή συναινετική διαδικασία», επισημαίνει η ΕΕΔΑΔΠ, «αποδεικνύεται από το γεγονός ότι συνολικά, έως τα τέλη του 2022, έχουν επιτύχει διμερείς ρυθμίσεις για δάνεια που υπερβαίνουν συνολικά τα 35 δισ. ευρώ, επαναφέροντας με τον τρόπο αυτό στον υγιή οικονομικό κύκλο περισσότερους από 700.000 δανειολήπτες, ιδιώτες και επιχειρήσεις». Με βάση τα στοιχεία της ΕΕΔΑΔΠ, δάνεια άνω των 8 δισ. ευρώ έχουν επανέλθει σε καθεστώς ομαλής αποπληρωμής την τελευταία τριετία και έχουν επιστρέψει στους τραπεζικούς ισολογισμούς ως εξυπηρετούμενα, αποκαθιστώντας την πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα για περισσότερους από 115.000 δανειολήπτες. Οι συναινετικές ρυθμίσεις στην πλειονότητά τους περιλαμβάνουν και άφεση χρέους και αναφέρει ενδεικτικά ότι στα στεγαστικά δάνεια το «κούρεμα» κυμαίνεται μεταξύ 35%-40%, στα καταναλωτικά 50%-65%, στα δάνεια μικρών επιχειρήσεων 55% και στα μεγάλα εταιρικά δάνεια περίπου 40%. Για το α' εξάμηνο του 2023 οι εταιρείες διαχείρισης δανείων έχουν θέσει στόχο οι ρυθμίσεις και διευθετήσεις δανείων να ανέλθουν σε 3,2 δισ. ευρώ, αυξημένος πάνω από 30% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2022.

Τι σημαίνει η απόφαση του Αρείου Πάγου για τους δανειολήπτες

Ειδική αναφορά κάνει η ΕΕΔΑΔΠ στην απόφαση του Αρείου Πάγου, αντικρούοντας την άποψη που διατυπώνεται ότι απελευθέρωσε τη διεξαγωγή πλειστηριασμών. Ο Αρειος Πάγος, εξηγεί, έλυσε ένα καθαρά νομικό-τεχνικό ζήτημα και, συγκεκριμένα, εάν οι εταιρείες διαχείρισης του νόμου 4354/2015 (servicers) έχουν τη δυνατότητα να προχωρούν σε δικαστικές ενέργειες για απαιτήσεις που έχουν τιτλοποιηθεί και έχουν μεταβιβαστεί σε εταιρείες ειδικού σκοπού (funds). Συνεπώς, το νομικό ζήτημα που έφθασε στον Αρειο Πάγο δεν είχε να κάνει με το αν μπορούν να γίνουν πλειστηριασμοί.

Η «νομιμοποίηση»

Το ερώτημα ήταν ποιο πρόσωπο έχει τη δυνατότητα (ή, στη νομική ορολογία, τη «νομιμοποίηση») να κάνει πλειστηριασμό, όταν το δάνειο έχει μεταβιβαστεί σε fund στο πλαίσιο τιτλοποίησης με τον νόμο 3156/2003. Μέχρι το 2022 τα δικαστήρια δέχονταν πάγια ότι οι servicers έχουν νομιμοποίηση να προβαίνουν σε τέτοιες ενέργειες τόσο για δάνεια που έχουν πωληθεί με τον νεότερο νόμο 4354/2015 όσο και για δάνεια που έχουν τιτλοποιηθεί με τον παλαιότερο νόμο 3156/2003.

Το 2022 υπήρξαν αντίθετες δικαστικές αποφάσεις για το συγκεκριμένο ζήτημα και η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου έλυσε αυτή τη διχογνωμία, κρίνοντας ότι οι servicers έχουν τη νομιμοποίηση να προχωρούν σε πλειστηριασμούς ή άλλες δικαστικές ενέργειες και για τα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί στο πλαίσιο τιτλοποίησης με τον Ν. 3156/2003. Πρακτικά, με την απόφαση του Αρείου Πάγου δεν αλλάζει κάτι για τους δανειολήπτες σε σχέση με τους προγραμ-

ματισμένους ή μελλοντικούς πλειστηριασμούς, εκτός ίσως από τον χρόνο πραγματοποίησης ενός αριθμού από αυτούς.

Η ΕΕΔΑΔΠ υποστηρίζει εντούτοις ότι το θέμα των πλειστηριασμών είναι σημαντικό για την κουλτούρα πληρωμών, στον βαθμό που «εάν δεν υπάρχει ένα λειτουργικό πλαίσιο αναγκαστικής εισπραξης των οφειλών, κανένας οφειλέτης δεν θα είχε κανένα κίνητρο να ρυθμίσει τις οφειλές του. Και σε μια τέτοια περίπτωση, κανένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν θα μπορούσε να δανείσει τα

Το νομικό ζήτημα που έφθασε στον Αρειο Πάγο δεν είχε να κάνει με το αν μπορούν να γίνουν πλειστηριασμοί, αλλά από ποιον.

χρήματα των καταθετών του με την προοπτική να μην επιστραφούν ποτέ», καταλήγει.

Οι μεταβιβάσεις και ο φόρος

Η ΕΕΔΑΔΠ χαρακτηρίζει ανυπόστατο τον ισχυρισμό ότι επιλέγοντας να μεταβιβάσουν τα δάνεια με τον νόμο του 2003 και όχι με τον νόμο του 2015, τα funds ή οι servicers γλίτωσαν φόρους 58 δισ. ευρώ, καθώς με δεδομένο ότι τα δάνεια που έχουν τιτλοποιηθεί είναι περίπου 55 δισ. ευρώ, κάτι τέτοιο, σημειώνει, «προσक्रοει στην κοινή λογική». Και οι δύο νόμοι, όπως υπογραμμίζει «προβλέπουν φορολογικές απαλλαγές ως προς τα τέλη χαρτοσήμου και τα τέλη καταχώρισης στα δημόσια βιβλία, ενώ φορολογούν με τον ίδιο τρόπο το εισόδημα από τη διαχείριση των δανείων».

Πληρωμές μέσω TIPS

Άμεσες πληρωμές προς το Δημόσιο, σε χρόνο λιγότερο των 10 δευτερολέπτων, τόσο εγχώρια όσο και διασυνοριακά, εξασφαλίζει η ΤτΕ, ως εντολοδόχος τράπεζα του Δημοσίου, μέσω της υποδομής αιχμής TARGET Instant Payment Settlement (TIPS) του Ευρωσυστήματος. Η υπηρεσία των άμεσων πληρωμών (instant payments) αφορά σε πρώτη φάση φορολογικές υποχρεώσεις προς την ΑΑΔΕ και είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους φορολογουμένους που θέλουν να διακανονίζουν τις οφειλές τους χωρίς καθυστέρηση. Η ΤτΕ είναι η πρώτη κεντρική τράπεζα του Ευρωσυστήματος που εντάσσεται στο TIPS ως τράπεζα του δικαιούχου για πληρωμές δημόσιας διοίκησης εγχώρια και διασυνοριακά. Με τη δυνατότητα αυτή επιτυγχάνεται:

- Αμετάκλητη ολοκλήρωση κάθε συναλλαγής από λογαριασμό σε λογαριασμό σε πραγματικό χρόνο.
 - Άμεση ενημέρωση της εισπραχθείσας και επιστροφής χρημάτων σε περίπτωση απόρριψης.
 - Διενέργεια πληρωμών όλο το 24ωρο, κάθε ημέρα της εβδομάδας, όλες τις ημέρες του χρόνου.
 - Άμεση διαθεσιμότητα του ποσού στον δικαιούχο.
- Τα κύρια οφέλη της νέας υπηρεσίας είναι η απλοποίηση και ελαχιστοποίηση του χρόνου διεκπεραίωσης των συναλλαγών με το Δημόσιο, η εξοικονόμηση πόρων και διοικητικού βάρους για τους εμπλεκόμενους, η ενθάρρυνση της χρήσης καινοτόμων και ασφαλών μέσων πληρωμών στις καθημερινές συναλλαγές και η παροχή ενός φιλικού προς το περιβάλλον μέσου πληρωμής.

Ο εξωδικαστικός και οι ρυθμίσεις για επιχειρήσεις

Εκτός από τις πρόνοιες για τους εύλωτους δανειολήπτες, που αφορούν περίπου 15.000 οφειλέτες (τόσοι έχουν κάνει χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας για να λάβουν τη σχετική βεβαίωση, που αποτελεί το πρώτο βήμα για να επωφεληθούν από το ενδιάμεσο πρόγραμμα), ειδική αναφορά κάνει η ΕΕΔΑΔΠ στις ρυθμίσεις για τις επιχειρήσεις. Οι διμερείς ρυθμίσεις, σημειώνει, «προσφέρουν μια πραγματική δεύτερη ευκαιρία για βιώσιμη ανάπτυξη, με αναδιαρθρώσεις που δεν εξαντλούν την κερδοφορία (EBITDA) για αποπληρω-

μή των δανείων, αλλά επιτρέπουν την αξιοποίησή της ως κεφάλαιο κίνησης. Επίσης, οι εταιρείες διαχείρισης παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες για την ένταξη των επιχειρήσεων που εξυγιαίνονται σε όλα τα διαθέσιμα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα επιδοτήσεων και χρηματοδότησης (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης κ.ά.).

Παράλληλα, λειτουργεί ο Εξωδικαστικός Μηχανισμός Ρυθμίσεων Οφειλών, στον οποίο επίσης μπορούν να προσφεύγουν ιδιώτες και επιχειρήσεις για τη συνολική ρύθμιση των

οφειλών τους στο Δημόσιο, σε ασφαλιστικά ταμεία και σε τράπεζες. Υπενθυμίζεται ότι η ηλεκτρονική πλατφόρμα εξωδικαστικού μηχανισμού κατέστη πλήρως λειτουργική περίπου τον Ιανουάριο του 2022 και τη χρονιά που έχει μεσολαβήσει έχουν ήδη επιτευχθεί ρυθμίσεις σε δάνεια ύψους 1 δισ. ευρώ. Ο ρυθμός υποβολής αιτήσεων και ολοκλήρωσης ρυθμίσεων επιταχύνεται και η εγκρισιμότητα για υποβληθείσες αιτήσεις κινείται πλέον στο 70%, με συνεχή αυξητική τάση. Για υποθέσεις οφειλών κάτω των 200.000 ευ-

ρώ, που αφορούν πρωτίστως ιδιώτες, η εγκρισιμότητα στο πλαίσιο του εξωδικαστικού μηχανισμού ξεπερνάει το 75%. Η διαδικασία του εξωδικαστικού μηχανισμού είναι δεσμευτική για όλους τους συμμετέχοντες πιστωτές, εφόσον έχει συμφωνήσει με τη ρύθμιση μια ελάχιστη πλειονότητα των πιστωτών (συγκεκριμένα το 60%).

Η ΕΕΔΑΔΠ καταλήγει ότι δεν μπορεί να ξεκινήσει καμιά διαδικασία αναγκαστικής εισπραξης, εάν προηγουμένως ο οφειλέτης δεν έχει κληθεί να ρυθμίσει συμβιβαστικά τις οφειλές του.

Στο 20% η έκπτωση για αγορά καταπατημένου με κύρια κατοικία

Αποδεκτές έκανε το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης δύο προτάσεις, στο σχέδιο νόμου για τα καταπατημένα ακίνητα ιδιοκτησίας του ελληνικού Δημοσίου, με τις οποίες ανοίγει ο δρόμος για την εξαγορά τους.

Συγκεκριμένα, το αρχικό σχέδιο νόμου προέβλεπε ότι η κατοικία που έχει καταπατηθεί πρέπει να είναι όχι μόνο κύρια, αλλά και μοναδική.

Η λέξη μοναδική απαλείφθηκε από το σχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή, με το οικονομικό επιτελείο να υποστηρίζει ότι η πρόταση έγινε αποδεκτή, καθώς η πρόβλεψη για ύπαρξη κύριας και μοναδικής κατοικίας περιορίζει δραστικά το πεδίο εφαρμογής του νόμου, με αποτέλεσμα την αδυναμία επίλυσης του ευρύτερου κοινωνικού προβλήματος κατοχής δημοσίων ακινήτων από κληρονόμους των αρχικών

Οι προτάσεις που έκανε αποδεκτές το υπ. Οικονομικών στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης.

δικαιούχων, που συντηρούν τα εν λόγω ακίνητα, χωρίς όμως να τα χρησιμοποιούν ως μοναδική κατοικία, ενόψει και της κακής κατάστασης στην οποία αυτά βρίσκονται λόγω κυρίως παλαιότητας.

Δεκτή έγινε και η πρόταση που αφορά την έκπτωση στην περίπτωση που εντός δημοσίου ακινήτου υφίσταται κτίσμα που αποτελεί την κύρια κατοικία του αιτούντος.

Από 15% που προέβλεπε το

Η εξαγορά των ακινήτων θα γίνει στην αντικειμενική τους αξία.

αρχικό σχέδιο η έκπτωση διαμορφώνεται πλέον στο 20%. Σημειώνεται ότι οι περισσότερες προτάσεις που διατυπώθηκαν

στη δημόσια διαβούλευση αφορούσαν την αύξηση των εκπτώσεων οι οποίες και δεν έγιναν αποδεκτές από το υπουργείο Οικονομικών.

Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου, η εξαγορά των ακινήτων θα γίνει στην αντικειμενική τους αξία, ωστόσο προβλέπονται σημαντικές εκπτώσεις που δυνατότητα έχουν να φθάσουν το 80% της αξίας του ακινήτου. Συγκεκριμένα και όπως τονίζεται στο σχέδιο νόμου, το ποσό που προκύπτει προς καταβολή δεν μπορεί να υπολείπεται του 20% του τιμήματος εξαγοράς (δηλαδή της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου).

Προκειμένου να μπορέσει κάποιος να αιτηθεί την εξαγορά του ακινήτου που διατηρεί, θα πρέπει να το κατέχει αδιαλείπτως 40 έτη, ενώ στην περίπτωση που διαθέτει τίτλο, αν και δη-

μόσιο ακίνητο, θα πρέπει να το έχει στην κατοχή του 30 έτη. Το σχέδιο νόμου που τίθεται στα τέλη του μήνα σε δημόσια διαβούλευση ορίζει και το μέγεθος της έκτασης που μπορεί να εξαγοραστεί κατά περίπτωση, απαγορεύοντας την εξαγορά άνω των 10 στρεμμάτων.

Το τίμημα εξαγοράς απομειώνεται κατά ποσοστό 1% ανά έτος κατοχής μετά την πάροδο 30 ετών (για όσους το όριο είναι τριάντα έτη) και 40 ετών (για όσους το όριο είναι 40 έτη), με ανώτατο όριο έκπτωσης 50% επί του ποσού που προκύπτει. Δηλαδή μπορεί το τίμημα να περιοριστεί και στο μισό της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου. Το ποσό όμως μπορεί να περιοριστεί και εφόσον ο δικαιούχος εμπίπτει σε μια από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

– 30% για αναπήρους (80% ανα-

πηρία και άνω) με ετήσιο ατομικό εισόδημα έως 40.000 ευρώ ή οικογενειακό έως 60.000 ευρώ. – 20% για αναπήρους με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω με ετήσιο ατομικό εισόδημα έως 18.000 ευρώ ή έως 24.000 ευρώ οικογενειακό.

– 20% εάν είναι πολύτεκνος με ετήσιο ατομικό εισόδημα έως 40.000 ευρώ ή οικογενειακό έως 80.000 ευρώ.

– 15% εάν είναι τρίτεκνος με ετήσιο ατομικό εισόδημα έως 25.000 ευρώ ή οικογενειακό έως 40.000 ευρώ. – 15% εάν είναι μακροχρόνια άνεργος.

– 20% εάν είναι δικαιούχος του ελάττωτου εγγυημένου εισοδήματος. – 20% εάν εντός του δημοσίου ακινήτου υφίσταται κτίσμα και το οποίο αποτελεί την κύρια κατοικία του αιτούντος.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το παρασκήνιο του μεγάλου deal της Air India

Των ΑΝΤΙΤΙ ΣΑΧ και ΤΙΜ ΧΕΦΕΡ / REUTERS

Η συμφωνία για την προμήθεια ρεκόρ αεροσκαφών της Air India τοποθέτησε την αεροπορική εταιρεία και πρώην εθνικό αερομεταφορέα της Ινδίας στο πρωτάθλημα των επίδοξων παγκόσμιων αερομεταφορέων. Την Τρίτη συμφώνησε σε προκαταρκτικό επίπεδο να αποκτήσει αθροιστικά σχεδόν 500 τζετ από την Airbus και την Boeing για να αντιμετωπίσει εγχώριους και διεθνείς αντιπάλους, όντας στην ιδιοκτησία του ομίλου Tata. Η σύναψη της μεγαλύτερης συμφωνίας που έγινε ποτέ από μια μεμονωμένη αεροπορική εταιρεία χρειάστηκε μήνες μυστικών συνομιλιών, σε απόσταση αναπνοής από τα Ανάκτορα του Μπάκιγχαμ της Βρετανίας, οι οποίες και έφθασαν στο αποκορύφωμά τους με μια εορταστική εκδήλωση δίπλα στη θάλασσα και με παραδοσιακές ινδικές γεύσεις. Το απόρρητο ήρθε την Τρίτη, ενώ οι αντίστοιχοι ηγέτες από τις

Πάνω από ένα χρόνο διήρκεσαν οι μυστικές συνομιλίες για την προμήθεια σχεδόν 500 αεροσκαφών.

δύο πλευρές του Ειρηνικού και πέραν του Ατλαντικού χαιρέτισαν τη συμφωνία με διπλωματικούς εναγκαλισμούς μεταξύ των κορυφαίων κωρών της «Ομάδας των Είκοσι» πλουσιότερων κωρών του πλανήτη. Η Tata Group, η οποία ανέκτησε τον έλεγχο της Air India πέρυσι μετά πάμπολλα έτη στα χέρια του δημοσίου, εξέδωσε ανακοίνωση μόλις έξι παραγράφων. Και αυτοί οι χαμηλοί τόνοι δείχνουν μια νέα χορεία ιδιοκτητών ιδιωτικών αερομεταφορέων, της οποίας τα μέλη συνεχώς αυξάνονται, που θέλουν να μεταμορφώσουν τον οικονομικά επικίνδυνο κλάδο αερομεταφορών στην Ινδία σε συντονισμό με τους ιδρυτές της IndiGo. Η συμφωνία βρισκόταν σε εξέλιξη περισσότερο από ένα χρόνο, όπως τόνισαν οι καλά πληροφορημένες πηγές, αναφέροντας λεπτομέρειες της διαδικασίας υπό τον όρο της ανωνυμίας.

Ειδικότερα, οι σοβαρές συνομιλίες ξεκίνησαν το περασμέ-

νο καλοκαίρι και συνεχίστηκαν μέχρι λίγες ημέρες πριν από τα Χριστούγεννα, όταν συμφωνήθηκαν τα χρονοδιαγράμματα. Κι ενόσω η εντυπωσιακά ταπεινή κλίμακα της συμφωνίας άρχισε να αποκρυσταλλώνεται, το είδησεογραφικό πρακτορείο Reuters ανέφερε τον Δεκέμβριο ότι τα μέρη πλησίαζαν σε μια συμφωνία ρεκόρ 500 αεροπλάνων. Το επίκεντρο των συναλλαγών ήταν το πολυτελές, βικτωριανής εποχής, ξενοδοχείο «Σεν Τζέιμς Κορτ», το οποίο βρίσκεται κοντά στα ανάκτορα του Μπάκιγχαμ, στο Γουέστ Εντ του Λονδίνου. Στο πλαίσιο ενός κλασικού τελετουργικού διαπραγματεύσεων για τον κλάδο της αεροναυπηγικής, εκπρόσωποι - διαπραγματευτές από τον αερομεταφορέα, τις αεροναυπηγικές και τους κατασκευαστές κινητήρων είχαν καταλάβει επί σειρά ημερών. Όλοι τους επιδίωκαν να εξασφαλίσουν μεγαλύτερο κομμάτι σε μια ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά, η οποία έχει δεί πολλά μεγαλόπνοα σχέδια αεροπορικών εταιρειών να ανακοινώνονται θριαμβευτικά και να διαλύονται. Σήμερα η αμερικανική Boeing είχε την ευκαιρία να αποκαταστήσει τη θέση της στην αγορά τζετ μοττού διαδρομής της Ινδίας και να περιορίσει το μεγάλο προβάδισμα της Airbus.

Η Airbus, πάλι, ήθελε ένα μεγαλύτερο κομμάτι της αγοράς ευρείας ατράκτου, όπου προηγείται η αντιπάλός της. Με τα διχοκλιμένα βιβλία παραγγελιών, κανένας από τους δύο ομίλους αεροναυπηγικής δεν μπορούσε να επωμιστεί ολόκληρη την παραγγελία. «Η σύγκλιση της πολιτικής βούλησης της χώρας να ανακτήσει την κυριαρχία της διεθνούς συνδεσιμότητας με τη φιλοδοξία της πανίσχυρης Tata έχει όλα τα συστατικά να είναι όντως σταθερή, εάν τα πράγματα γίνουν σωστά», δήλωσε, τέλος, ο γενικός εμπορικός διευθυντής της Airbus, Κρίστιαν Σέρερ. Οι διαπραγματεύσεις υπό την ηγεσία του γενικού εμπορικού διευθυντή, υπεύθυνου για τον μετασχηματισμό της Air India, Νησούν Αγκαρουάλ, και του Ιογκές Αγκαρβάλ, διευθυντή του τμήματος αγοράς τζετ, παρατηρούνταν συχνά μέχρι τη νύχτα, με τους πωλητές να δίνουν νέες, «καλύτερες προσφορές», αφού τους τροποποιούσε η υπηρεσία δωματίου.

Χάνει έδαφος ως οικονομικό κέντρο το City του Λονδίνου

Μετά το Brexit εγκαταλείπεται από επιχειρήσεις, μειώνεται το μερίδιό του σε αγορές

Παραμένει ακόμη αμφίβολο αν η απόσχιση της Βρετανίας από την Ε.Ε. σφραγίζει οριστικά το μέλλον του Λονδίνου και του χρηματοπιστωτικού κέντρου του City. Είναι, όμως, γεγονός ότι το Λονδίνο είχε επωφεληθεί τα μέγιστα όταν ως χρηματοπιστωτικό κέντρο αποτελούσε και πύλη στην Ε.Ε. Η συμφωνία που συνήψε η Βρετανία με την Ε.Ε. μετά το Brexit στα τέλη του 2020 δεν περιλάμβανε τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Αυτό σημαίνει πως οι εταιρείες του City δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στις αγορές της Ε.Ε. επί ίσοις όροις και στη βάση των ίδιων κανόνων. Πολλά στελέχη τραπεζών αμφισβητούν το κατά πόσον το Brexit συνεπάγεται αναπόφευκτα παρακμή του City. Ήδη, όμως, η βρετανική πρωτεύουσα εγκαταλείπεται από επιχειρήσεις, ανθρώπους, περιουσιακά στοιχεία και τίτλους.

Σύμφωνα με ανάλυση της Ernst & Young που δόθηκε στη δημοσιότητα τον περασμένο Μάρτιο, ήδη 24 εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα έχουν ανακοινώσει ότι σκοπεύουν να μεταφέρουν στην Ε.Ε. 1,3 τρισ. στερλίνες, ποσό αντίστοιχο του 1,46 τρισ. ευρώ. Την ίδια στιγμή τα 2/5 των μεγαλύτερων βρετανικών εταιρειών παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σχεδιάζουν να μεταφέρουν μέρος των δραστηριοτήτων τους και μέρος του προσωπικού τους στις χώρες της Ε.Ε. Και την ίδια στιγμή η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (EBA) διαπιστώνει πως ο αριθμός των τραπεζικών στελεχών εντός Ε.Ε. με αμοιβές άνω του ενός εκατ. ευρώ έχει εκτοξευθεί και πλησιάζει τις 2.000. Ανέχονται συγκεκριμένα σε 1.957, όταν το 2020 ήταν μόλις 1.383 στελέχη. Οπως τονίζει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, τον πρώτο χρόνο μετά το Brexit η Βρετανία παρέμεινε η πρώτη παγκόσμια δύναμη σε εξαγωγή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Σύμφωνα με την εταιρεία υποστήριξης συμφερόντων The City UK, ακόμη και σήμερα εξακολουθεί να εμφανίζει πολύ καλύτερες επιδόσεις από άλλες μητροπόλεις χρηματοπιστωτικών σε σχέση με διάφορες μετρήσεις της ανταγωνιστικότητας στον τομέα

Το 2000 η κεφαλαιοποίηση της αγοράς του Λονδίνου ήταν 100% του ΑΕΠ της Βρετανίας και σήμερα μόλις 69%.

Τα 2/5 των μεγαλύτερων βρετανικών χρηματοπιστωτικών εταιρειών σχεδιάζουν να μεταφέρουν μέρος των δραστηριοτήτων τους και του προσωπικού τους σε χώρες της Ε.Ε.

των χρηματοπιστωτικών εταιρειών. Οπως, όμως, σχολίασε στους FT ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Μάιλς Σελίτς, οι ανταγωνιστές του Λονδίνου, τα άλλα μεγάλα χρηματοπιστωτικά κέντρα, έχουν αναπτύξει πολύ περισσότερο, καθώς έχει μειωθεί το μερίδιο

της βρετανικής πρωτεύουσας σε αγορές όπως ο δασυνοριακός τραπεζικός δανεισμός, τα ασφαλιστικά συμβόλαια και τα περιουσιακά στοιχεία που διαχειρίζονται τα hedge funds, ενώ έχει αυξηθεί εκείνο των ανταγωνιστικών χρηματοπιστωτικών κέντρων, όπως η Νέα Υόρκη και το Χονγκ Κονγκ. Είναι ενδεικτική η μείωση που καταγράφει η κεφαλαιοποίηση της αγοράς του Λονδίνου σε μια περίοδο που αυξάνεται η κεφαλαιοποίηση των άλλων μεγάλων αγορών. Το 2000 η κεφαλαιοποίηση της αγοράς του Λονδίνου ήταν 100% του ΑΕΠ της Βρετανίας και σήμερα μόλις 69%. Στο ίδιο διάστημα από 100% των ΗΠΑ, του Καναδά, της Γαλλίας και της Αυστραλίας αυξήθηκε αντίστοιχως σε 158%, 164%, 121% και 133% του ΑΕΠ τους.

Μιλώντας στους FT ο Κρις

Χέιγουρντ, προεδρεύων της Ενωσης του City του Λονδίνου, εκφράζει την άποψη ότι το Λονδίνο βρίσκεται «σε ένα σταυροδρόμι». Αντιμέτωπο με τον αυξανόμενο παγκόσμιο ανταγωνισμό, το άλλοτε κυρίαρχο χρηματοπιστωτικό κέντρο της Ευρώπης χρειάζεται μια μακροπρόθεσμη κατεύθυνση, ένα κυβερνητικό πρόγραμμα, ρυθμιστικές αρχές και έναν κλάδο έτοιμο να δράσει «για να διατηρήσει κατά βιώσιμο τρόπο το καθεστώς της παγκόσμιας δύναμης στον τομέα των χρηματοπιστωτικών». Και η μεταρρύθμισή του, που σχεδιάζει ο Βρετανός πρωθυπουργός Ρισί Σούνακ, έχει ως κεντρικό άξονα τις κυβερνητικές έδωσαν προτεραιότητα στην ασφάλεια του εφοδιασμού.

Γλιγγιώδη κέρδη για έξι πετρελαϊκούς ομίλους

Υπερδιπλασιάστηκαν, στα 219 δισ. δολ., το 2022 λόγω των υψηλών τιμών του φυσικού αερίου και του «μαύρου χρυσού»

Αν κάτι αποδείχθηκε εντυπωσιακό στην οικονομική είδησεογραφία της εβδομάδας, ήταν τα δυσθεώρητα κέρδη των απανταχού πετρελαϊκών ομίλων της Δύσης, τα οποία υπερδιπλασιάστηκαν στα 219 δισ. δολάρια. Και αυτό αφενός τους δίνει τη δυνατότητα να περιορίσουν το χρέος τους, αφετέρου εντείνει τις οργισμένες εκκλήσεις για επιβολή εφάπαξ φόρων σε αυτό τον πακτωλό εσόδων, την ίδια ώρα που τα νοικοκυριά σε όλη την Ευρώπη αγωνίζονται να αντεπεξέλθουν στους υψηλούς λογαριασμούς. Πέραν τούτων, οι επιχειρήσεις ανακοινώνουν αυξήσεις δαπανών, ενώ απομακρύνονται ως ένα βαθμό από τους μεγαλόπνοους περιβαλλοντικούς στόχους τους για ελάττωση των εκπομπών ρύπων και στροφή δραστηριότητας στην καθαρή ενέργεια. Ειδικότερα, όπως αναφέρει σε δημοσίευσμά του το Ρόιτερς, οι πετρελαϊκοί κολοσσοί χάρισαν στην υψηλή τιμή του φυσικού αερίου και του «μαύρου χρυσού» υπερδιπλασίασαν

τα κέρδη τους και έσπασαν τα προηγούμενα ρεκόρ τους στον απόηχο της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Αλλωστε, αυτός ο δραστήριος παράγοντας αντέτρεψε τις ισορροπίες στην παγκόσμια αγορά ενέργειας και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τις φιλοδοξίες του κλάδου για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής.

Η διόγκωση των κερδών έδωσε στις εταιρείες πετρελαίου το περιθώριο να αυξήσουν τις δαπάνες για έργα ορυκτών καυσίμων, ήτοι πετρελαίου και φυσικού αερίου, και μια ευκαιρία σε ορισμένους να επανεξετάσουν τις στρατηγικές ταχείας ενεργειακής μετάβασης για να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις για ασφάλεια εφοδιασμού, όπως προέκυψαν μετά τον πόλεμο.

Τα συνολικά κέρδη των 219 δισ. δολαρίων επέτρεψαν στις BP, Chevron, Equinor, Exxon-Mobil, Shell και TotalEnergies να διαθέσουν στους μετόχους τους

Η νορβηγική Equinor, ο μεγαλύτερος προμηθευτής φυσικού αερίου για τη Γηραιά Ήπειρο μετά τη μείωση των παραδόσεων της ρωσικής Gazprom, ανακοίνωσε διπλασιασμό των προσαρμοσμένων λειτουργικών κερδών το 2022, στα 74,9 δισ. δολ., λόγω της αύξησης των τιμών του ευρωπαϊκού φυσικού αερίου.

μετρητά, ενώ στην περίπτωση της BP ειδικά το μέρισμα αυξήθηκε 10%. Αθροιστικά οι κορυφαίες δυτικές εταιρείες πετρελαίου κατέβαλαν, υπό τη μορφή μερισμάτων και επαναγοράς μετοχών, ποσό ρεκόρ της τάξεως των 110 δισ. δολαρίων σε επενδυτές το 2022. Χαρακτηριστικά αναφέραμε ότι η νορβηγική Equinor ανακοίνωσε διπλασιασμό των προσαρμοσμένων λειτουργικών κερδών το 2022 στα 74,9 δισ. δολάρια λόγω της αύξησης των τιμών του ευρωπαϊκού φυσικού αερίου, διότι κατέστη ο μεγαλύτερος προμηθευτής του για τη Γηραιά Ήπειρο μετά τη μείωση των παραδόσεων της ρωσικής Gazprom.

Οι εταιρείες πετρελαίου αποχώρησαν πέρυσι επίσης από τη Ρωσία, μία μεγάλη παραγωγή ενέργειας, οδηγώντας σε τεράστιες απομειώσεις, συμπεριλαμβανομένων της εξόδου της BP, η οποία αποτιμάται σε 24 δισ. δολάρια από το μερίδιό της, 19,75%, στον κρατικό πετρε-

λαϊκό κολοσσό Rosneft. Παρά ταύτα, η BP ανακοίνωσε την Τρίτη υπερκέρδη, τα οποία έφθασαν τα 27,6 δισ. δολάρια, ξεπερνώντας το προηγούμενο ρεκόρ του 2008 των 26 δισ. δολαρίων. Η ραγδαία άνοδος των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, η πτώση των επιπέδων χρέους και η απότομη πτώση των ρωσικών προμηθειών στην Ευρώπη ώθησαν επίσης τα διοικητικά συμβούλια να αυξήσουν τις δαπάνες για την παραγωγή ορυκτών καυσίμων, καθώς οι κυβερνήσεις έδωσαν προτεραιότητα στην ασφάλεια του εφοδιασμού.

Τέλος, ο διευθύνων σύμβουλος της γαλλικής TotalEnergies, Πατρικ Πουαγιέν, αφότου η εταιρεία εμφάνισε κέρδη ρεκόρ του 2022, στα 36,2 δισ. δολάρια, υπογράμμισε ότι το παγκόσμιο σκηνικό παραμένει πολύ ευνοϊκό για τις ενεργειακές εταιρείες, ενώ η χαλάρωση των μέτρων για τον κορωνοϊό στην Κίνα αυξάνει τη ζήτηση για το 2023.

Καλπάζουν οι πράσινες επενδύσεις στις ΗΠΑ

Εφθασαν τα 90 δισ. σε λίγους μήνες, ανησυχεί αλλά κωλυσιεργεί η Ε.Ε.

Δεν έχουν παρέλθει ακόμη ούτε τρία χρόνια από όταν η υπερδύναμη αποσυρόταν από τη Συμφωνία του Παρισιού κατά της κλιματικής αλλαγής και ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, θριαμβολογούσε για την έναρξη μιας νέας εποχής αμερικανικής ενεργειακής κυριαρχίας, χάρη στους αμερικανικούς υδρογονάνθρακες και τη σχιστολιθική επανάσταση. Οι Ευρωπαίοι κατηγορούσαν τότε την Ουάσιγκτον για την αρνητική της στάση στις διεθνείς προσπάθειες να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή. Εκτοτε, όμως, ο πρόεδρος Μπάιντεν έχει ανατρέψει πλήρως την εικόνα υιοθετώντας ρηζικήλευση νομοθεσία για το κλίμα με το λεγόμενο «πακέτο Μπάιντεν», ή τον νόμο IRA, που προβλέπει επιδοτήσεις και φοροαπαλλαγές 369 δισ. δολ. για τις τεχνολογίες πράσινης ενέργειας. Κι ενώ η πολιτική αυτή καθιστά τις ΗΠΑ ακαταμάχητα ελκυστικό προορισμό για επενδύσεις, οι Ευρωπαίοι ανησυχούν μεν, αλλά σχεδιάζουν άτολμα προγράμματα και κωλυσιεργούν εξαιτίας των μεταξυ τους διαφωνιών για το θέμα. Σύμφωνα με την οργάνωση Climate Power, που ασκεί πιέσεις για πολιτικές φιλικές προς το περιβάλλον, από την ψήφιση του IRA τον περα-

σμένο χρόνο έχουν ήδη διοχετευθεί εντός ΗΠΑ 90 δισ. δολ. σε σχέδια τεχνολογίας για καθαρή ενέργεια και γενικώς πράσινες τεχνολογίες. Μιλώντας για το θέμα στους Financial Times, ο Ντέιβιντ Σκέισμπρουκ, γενικός διευθυντής της Quinbrook Infrastructure Partners, τονίζει πως «σήμερα οι ΗΠΑ είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο ως προς τις ευκαιρίες που προσφέρει, την πλέον δυναμική ανάπτυξη και την πλέον παραγωγική αγορά για επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας». Ο ίδιος προεξοφλεί μάλιστα πως «αυτό θα κρατήσει για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα». Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ελβετικής τράπεζας Credit Suisse, οι επενδύσεις στο πλαίσιο του IRA ενδέχεται να φθάσουν τελικά τα 800 δισ. δολ. ή ακόμη και το 1,7 τρισ. δολ. από τη στιγμή που θα ενσωματωθούν τα κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα ως δάνεια και εγγυήσεις. Επιπλέον, ο όμιλος ερευνών και συμβουλευτικών υπηρεσιών Wood Mackenzie προβλέπει πως χάρη στο «πακέτο Μπάιντεν» και τις φοροαπαλλαγές του, μέχρι το τέλος της δεκαετίας θα υπερτριπλασιαστούν οι επενδύσεις στον τομέα της αποθήκευσης ενέργειας, πλησιάζοντας τα 16 δισ. δολ.

Μετά το λεγόμενο «πακέτο Μπάιντεν» ή τον νόμο IRA, που προβλέπει επιδοτήσεις και φοροαπαλλαγές 369 δισ. δολ. για τις τεχνολογίες πράσινης ενέργειας, από το Οχάιο μέχρι την Τζόρτζια ρέουν οι επενδύσεις σε τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας ιόντων λιθίου που θα τροφοδοτήσουν τον νέο στόλο ηλεκτροκίνητων οχημάτων των ΗΠΑ και υπολογίζεται πως μέχρι το τέλος της δεκαετίας οι ΗΠΑ θα αντιπροσωπεύουν το 13% της παραγωγής μπαταριών λιθίου.

Οι επενδύσεις στο πλαίσιο του IRA ενδέχεται να φθάσουν τα 800 δισ. ή ακόμη και το 1,7 τρισ. δολ., από τη στιγμή που θα ενσωματωθούν τα κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα.

Υπολογίζει επίσης πως μέχρι το τέλος της δεκαετίας οι ΗΠΑ θα αντιπροσωπεύουν το 13% της παραγωγής μπαταριών λιθίου.

Η πρωτοβουλία της κυβέρνησης Μπάιντεν έχει θρομβώσει τους Ευρωπαίους, με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν να προειδοποιεί πως το IRA «θα διασπασεί τη Δύση» και την πρόεδρο της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, να κρούει τον κώδωνα του κινδύνου ότι απο-

τελεί «αθέμιτο ανταγωνισμό» και δημιουργεί «κλειστές αγορές». Την ίδια στιγμή, όμως, το συντηρητικό Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα χαρακτηρίζει ανεπαρκή την απάντηση της Κομισιόν στο «πακέτο Μπάιντεν» και τις προτάσεις της προέδρου για την περαιτέρω χαλάρωση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Η Κομισιόν προτείνει συγκεκριμένα την προσωρινή χαλάρωση των κανόνων μέχρι το τέλος του 2025 όταν πρόκειται για επενδύσεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή τις τεχνολογίες αφαίρεσης του άνθρακα.

Δεδομένου ότι δεν έχουν όλες οι χώρες-μέλη τις ίδιες δυνατότητες για να στηρίξουν τις βιομηχανίες τους, έχει προτείνει σε αρχική φάση να αξιοποιηθούν τα 225 δισ. ευρώ που έχουν απομείνει από τα 800 δισ. ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης κατά της ύφεσης της πανδημίας. Παράλληλα σχεδιάζει να διαθέσει για τον ίδιο σκοπό

250 δισ. ευρώ από το πρόγραμμα της Ε.Ε. κατά της ενεργειακής κρίσης, με στόχο να ενθαρρύνει τις βιομηχανίες να μειώσουν τις εκπομπές καυσαερίων. Είναι σαφές ότι παραμένει ακανθώδες το θέμα της χρηματοδότησης και έχει ήδη προκαλέσει τριβές πολύ προτού παρουσιαστούν οι συγκεκριμένες προτάσεις, καθώς ορισμένες χώρες έχουν επισημάνει τον κίνδυνο διευρύνσης της ανισότητας ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε. Η Γερμανία και η Γαλλία θα μπορούσαν να διαθέσουν μεγάλα κεφάλαια για την ενίσχυση των βιομηχανιών τους, σε αντίθεση με χώρες όπως η Ελλάδα ή χώρες της Βαλκανικής. Είναι οδοντικό ότι από τα 672 δισ. ευρώ κρατικών ενισχύσεων που έχει εγκρίνει η Κομισιόν για την ανάκαμψη των οικονομιών από την πανδημία, το 53% αφορούσε τη Γερμανία και το 24% τη Γαλλία. Και φυσικά, ούτε λόγος για χρηματοδότηση ενός πακέ-

του αντιστοιχού του «πακέτου Μπάιντεν» με νέα έκδοση κοινού χρέους.

Την ίδια στιγμή, όμως, στην Πενσιλβάνια των ΗΠΑ παράγονται και συναρμολογούνται τεράστιες μπαταρίες μεγέθους βαλίτσας με βάση τον ψευδάργυρο, που είναι η εναλλακτική και σαφώς φθηνότερη πρώτη ύλη έναντι του λιθίου και αναμένεται πως θα προσφέρουν προσιτή και καθόλου εύφλεκτη ενέργεια σε νοσοκομεία, σχολεία και άλλους φορείς. Παράλληλα, από το Οχάιο μέχρι την Τζόρτζια ρέουν οι επενδύσεις σε τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας ιόντων λιθίου, που θα τροφοδοτήσουν τον νέο στόλο ηλεκτροκίνητων οχημάτων των ΗΠΑ. Και στο μεταξύ η Bloomberg NEF υπολογίζει πως μόνο στη διάρκεια του περασμένου έτους ο παγκόσμιος πρωταθλητής στην ενεργειακή μετάβαση, η Κίνα, επένδυσε 546 δισ. δολ. σε τέτοια σχέδια.

Τρεις γυναίκες υποψήφιες να διαδεχθούν τον Αντρέα Ενρία στον SSM

Τρεις υποψήφιες έχουν σήμερα πολλές πιθανότητες να διαδεχθούν τον Αντρέα Ενρία στο πηδάλιο του Εποπτικού Μηχανισμού της ΕΚΤ (SSM), όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευμά του το ειδησιογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Πρόκειται για υψηλόβαθμα στελέχη στη διοίκηση κεντρικών τραπεζών και ενδεχομένως να αναλάβει μία εξ αυτών το Συμβούλιο – και αν συμβεί αυτό θα είναι η δεύτερη γυναίκα στη θέση αυτή μετά την Ντανιέλ Νουί. Στη βραχεία λίστα, που αναμένεται να δοθεί στη δημοσιότητα στο εγγύς μέλλον, συγκαταλέγονται η αντιπρόεδρος της κεντρικής τράπεζας της Γερμανίας (Bundesbank) Κλαούντια Μπουκ, η αναπληρώτρια διοικήτρια της Τράπεζας της Ισπανίας Μαργαρίτα Δελάδο και η Σάρον Ντόνερι, υποδιοικήτρια στην κεντρική τράπεζα της Ιρλανδίας, σύμφωνα με αξιωματούχους της ΕΚΤ. Αν και κανείς και καμία δεν έχουν δηλώσει επισήμως την

πρόθεσή τους να συμμετάσχουν στην κούρσα της διαδοχής, οι προαναφερθέντες αξιωματούχοι, μερικοί από τους οποίους θα εμπλακούν στην επιλογή της διαδόχου κατάστασης υποψηφίου, κατονόμασαν τις Μπουκ, Δελάδο και Ντόνερι μεταξύ των πιθανότερων υποψηφίων.

Η τοποθέτησή τους αυτή αποτυπώνει και το πόσο διευρύνθηκε η δεξαμενή ταλαντούχων ανθρών τα τελευταία χρόνια, καθώς η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σημειώνει πρόοδο στην αύξηση του μεριδίου των γυναικών σε ηγετικές θέσεις, με την πρόεδρο Κριστίν Λαγκάρντ ως την πιο εξέχουσα.

Ο άνθρωπος που προεδρεύει του Εποπτικού Μηχανισμού της ΕΚΤ λειτουργεί ως η ύψιστη αρχή της Ευρωζώνης στη ρύθμιση του τραπεζικού συστήματος. Επιβλέπει άμεσα τις μεγάλες τράπεζες των χωρών που χρησιμοποιούν το ευρώ και διαθέτει ισχυρή

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σημειώνει πρόοδο στην αύξηση των γυναικών σε ηγετικές θέσεις.

φωνή, που βοηθάει στη διαμόρφωση κανόνων σχετικών με τη δομή του κλάδου. Οποιοσ/α εξασφαλίσει τη θέση θα αντιμετωπίσει τα στελέχη των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, που αμφισβητούν τη θεωρούμε-

νη ως υπερβολικά παρεμβατική εποπτεία του Συμβουλίου. Τα εν λόγω στελέχη επιδιώκουν να αυξήσουν τις τιμές των μετοχών των τραπεζών τους, που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση του 2008. Υπάρχουν και άλλοι πιθανοί

υποψήφιοι και δεν δίδεται κάποια εγγύηση ότι η επόμενη επιλογή θα είναι γυναίκα, είπαν οι αξιωματούχοι της ΕΚΤ, που μίλησαν υπό καθεστώς ανωνυμίας. Οι εκπρόσωποι των αντίστοιχων εθνικών κεντρικών τραπεζών (των υποψηφίων) αρνήθηκαν να σχολιάσουν, όπως και ο εκπρόσωπος της ΕΚΤ. Ο Ιταλός Αντρέα Ενρία έχει προγραμματιστεί να παραιτηθεί, αφ' ης στιγμής η πενταετής μη ανανεώσιμη θητεία του λήξει φέτος τον Δεκέμβριο. Όταν ανέλαβε τα καθήκοντά του το 2018, ο Ιταλός είχε αντίπαλο την Ιρλανδέζα Σάρον Ντόνερι και τον Γάλλο Ρομπέρ Οφίλ. Η προκάτοχός του ήταν η Γαλλίδα Ντανιέλ Νουί.

Η Σάρον Ντόνερι έχει αναλάβει την εποπτεία τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών στην κεντρική τράπεζα της Ιρλανδίας, αν και σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι περισσότερο γνωστή από τη θητεία της ως επικεφαλής της ομάδας εργασιών της ΕΚΤ για

τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Το 2017, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δέχθηκε επικρίσεις από τράπεζες και πολιτικούς παράγοντες της Ε.Ε. για τη φερόμενη ως υπέρβαση της εντολής της όσον αφορά το έργο της ομάδας. Παρά ταύτα, η σκληρή πορεία της Σάρον Ντόνερι βοήθησε τις ευρωπαϊκές τράπεζες να συρρικνώσουν τον όγκο των κόκκινων δανείων και να τα θέσουν σε πιστοσθερή βάση.

Η Μπουκ δρα ως οικονομολόγος πρωτίστως παρά ως ρυθμιστική αρχή, αν και είχε κινηθεί επιθετικά όταν επρόκειτο να αναγκάσει τις τράπεζες να συγκεντρώσουν κεφάλαια για να προετοιμαστούν για την οικονομική ύφεση. Τέλος, η Δελάδο έχει πιθανώς την καλύτερη κατανόηση των εσωτερικών λειτουργιών της ΕΚΤ, έχοντας προηγουμένως υπηρετήσει ως αναπληρώτρια γενική διευθύντρια στο Εποπτικό Συμβούλιο.

Νέα αύξηση επιτοκίων τον Μάρτιο προαναγγέλλει η Λαγκάρντ

Σε ομιλία της στο Ευρωκοινοβούλιο η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, επανέλαβε ότι η ΕΚΤ σκοπεύει να αυξήσει το κόστος δανεισμού κατά άλλη μισή μονάδα τον επόμενο μήνα. «Λαμβάνοντας υπόψη τις υποκείμενες πληθωριστικές πιέσεις, σκοπεύουμε να αυξήσουμε τα επιτόκια κατά 50 μονάδες βάσης και πάλι στην επόμενη συνεδρίασή μας τον Μάρτιο», είπε η Λαγκάρντ, απευθυνόμενη στα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο. Από πλευράς της ΕΚΤ, Φίλιπ Λέιν, μιλώντας στο Λονδίνο τόνισε ότι ο αντίκτυπος επί του πληθωρισμού από τις πρόσφατες αυξήσεις επιτοκίων δεν έχει ακόμη γίνει ορατός. «Οι δράσεις στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής συσφιγγουν

Θα ενισχυθούν κατά 50 μονάδες βάσης, είπε στο Ευρωκοινοβούλιο η πρόεδρος της ΕΚΤ.

τις συνθήκες χρηματοδότησης, μειώνουν τους όγκους των πιστώσεων και αλλάζουν τη συμπεριφορά νοικοκυριών και επιχειρήσεων», υπογράμμισε χθες. «Την ίδια στιγμή ο τελικός αντίκτυπος επί του πληθωρισμού από τα μέτρα που λαμβάνουμε έως σήμερα βρίσκεται εν εξελίξει». Οι αποφάσεις των αρμοδίων αξιωματούχων στόχο έχουν να επαναφέρουν τον ρυθμό αύξησης των τιμών στο 2% εν συγκρίσει με τα τετραπλάσια επίπεδα στα οποία έχει διαμορφωθεί τώρα. Τα μοντέλα που χρησιμοποιού-

νται δείχνουν ότι η νομισματική σύσφιξη θα οδηγήσει σε αποκλιμάκωση του πληθωρισμού κατά 1,2 ποσοστιαία μονάδα το 2023 και κατά 1,8 το 2024, όπως προσέθεσε.

Όπως διευκρίνισε η Κριστίν Λαγκάρντ, μετά τη συνεδρίαση του Μαρτίου θα αξιολογηθεί η περαιτέρω πορεία της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Παρά τους τρεις μήνες μετριασμού του πληθωρισμού, οι αξιωματούχοι της ΕΚΤ επέμψαν το μήνυμά πως η μάχη με τις ανερχόμενες τιμές δεν έχει ακόμη κερδηθεί. Ανησυχούν για τις επίμονες υποκείμενες πιέσεις τιμών, που θα μπορούσαν να ενισχυθούν περαιτέρω ενόσω οι εργαζόμενοι απαιτούν αυξήσεις στους μισθούς για να αντισταθμίσουν τη μείωση της αγοραστικής δύναμής τους εξαιτίας της εκτίναξης του πλη-

θωρισμού. Στην απέναντι όχθη του Ατλαντικού η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ αντιμετωπίζει μια παρόμοια πρόκληση, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο περισσότερων αυξήσεων επιτοκίων από ό,τι αναμενόταν προηγουμένως από την ίδια. Αρκετοί αξιωματούχοι της ΕΚΤ, τώρα, τόνισαν ότι η προγραμματισμένη αύξηση του επιτοκίου κατά μισή μονάδα τον επόμενο μήνα είναι απίθανο να είναι η τελευταία σε αυτόν τον κύκλο, ο οποίος με κριτήριο τη νομισματική σύσφιξη είναι ήδη ο επιθετικότερος στην ιστορία του ιδρύματος.

Τέλος, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Ιρλανδίας, Γκάμπριελ Καλάουφ, στην ίδια γραμμή πλευσης με τη Λαγκάρντ, είχε δηλώσει αργά την Τρίτη ότι είναι θετικός στη συνέχιση της «δυναμικής δράσης».

Η Κριστίν Λαγκάρντ, τόνισε ότι μετά τη συνεδρίαση του Μαρτίου θα αξιολογηθεί η περαιτέρω πορεία της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι σταθμοί της παγκοσμιοποίησης

Των ΣΕΚΑΡ ΑΪΓΙΑΡ και ΑΝΑ ΙΛΙΝΑ*

Η ελεύθερη ροή ιδεών, ανθρώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων πέρα από τα εθνικά σύνορα οδηγεί σε μεγαλύτερη οικονομική ολοκλήρωση. Αλλά η παγκοσμιοποίηση, η τάση αυτή τα πράγματα να κινούνται όλο και πιο ελεύθερα μεταξύ των κρατών, έχει γνωρίσει τόσο την άμπωτη όσο και την παλίρροια κατά τη διάρκεια των ετών. Το φαινόμενο αυτό εξετάζεται περισσότερο φέτος, μιας και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής εργάζονται για να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν την προοπτική του γεωοικονομικού κατακερματισμού. Εξετάζοντας δεδομένα τα οποία πηγάζουν πίσω 150 χρόνια και πλέον, οι κύριες φάσεις της παγκοσμιοποίησης είναι ξεκάθαρα ορατές, χρησιμοποιώντας ως κριτήριο το άνοιγμα του εμπορίου, ήτοι το άθροισμα των εξαγωγών και των εισαγωγών όλων των οικονομικών σε σχέση με το παγκόσμιο ακαθάριστο εγ-

Η περίοδος μετά την κρίση του 2007/2008 χαρακτηρίστηκε από μια υστέρηση των εμπορικών μεταρρυθμίσεων.

χώριο προϊόν. Όπως φαίνεται από τα αντίστοιχα στοιχεία, η παγκοσμιοποίηση τα τελευταία σχεδόν 15 χρόνια μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση διατηρήθηκε σταθερά, και αυτή η περίοδος αναφέρεται συχνά ως «επιβράδυνση». Κάνοντας μια αναδρομή από την εποχή της εκβιομηχάνισης και εντεύθεν, θα δούμε ότι αυτή η πρώτη περίοδος (1880-1920) είδε το παγκόσμιο εμπόριο, στο οποίο κυριαρχούσαν η Αργεντινή, η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Ευρώπη και οι ΗΠΑ, να διευκολύνεται τα μάλα από τον κανόνα του χρυσού. Οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στην πρόοδο που είχε σημειωθεί στα συστήματα μεταφορών και τα οποία με τη σειρά τους μείωσαν το κόστος του εμπορίου και αύξησαν τους όγκους των συναλλαγών. Η εποχή του Μεσοπολέμου (1920-1940) παρουσίασε μια δραστηκή ανακατάταξη και ανατροπή στο ρεύμα της παγκοσμιοποίησης λόγω των διεθνών πολεμικών

συγκρούσεων και της αύξησης του προστατευτισμού. Παρά την πίεση της Κοινωνίας των Εθνών για πολυμερή συνεργασία, το εμπόριο περιφερειοποιήθηκε εξαιτίας εμπορικών φραγμών και της διάρρηξης του κανόνα του χρυσού σε νομισματικά μπλοκ.

Η (μεταπολεμική) εποχή του Μπρέτον Γουντς είδε τις Ηνωμένες Πολιτείες να αναδεικνύονται ως η κυρίαρχη οικονομική δύναμη με το δολάριο, το τότε συνδεδεμένο με το χρυσό, στηρίζοντας ένα σύστημα που και οι άλλες συναλλαγματικές ισοτιμίες ήταν συνδεδεμένες με το δολάριο. Η μεταπολεμική ανάκαμψη και η απελευθέρωση του εμπορίου ώθησαν την ταχεία ανάπτυξη στην Ευρώπη, στην Ιαπωνία και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, ενώ υπήρχαν πολλές χώρες οι οποίες χαλάρωνταν τους ελέγχους στην κίνηση κεφαλαίων. Όμως, η επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική των ΗΠΑ κατέστησε τελικά το σύστημα μη βιώσιμο. Οι Ηνωμένες Πολιτείες τερμάτισαν τη μετατρέψιμότητα δολαρίου - χρυσού στις αρχές της δεκαετίας του 1970 και πολλές χώρες στράφηκαν σε κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες. Κατά την εποχή της απελευθέρωσης υπήρξε σταδιακή άρση των εμπορικών φραγμών στην Κίνα και άλλες μεγάλες αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς και μια άνευ προηγουμένου διεθνής οικονομική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του πρώην σοβιετικού μπλοκ. Η απελευθέρωση αυτή συνέτεινε κατά το μεγαλύτερο μέρος στην αύξηση του εμπορίου. Οι διασυννοριακές ροές κεφαλαίων διογκώθηκαν, αυξάνοντας την πολυπλοκότητα και τη διασύνδεση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η «επιβράδυνση» που ακολούθησε την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007/2008 χαρακτηρίστηκε από μια υστέρηση στους ρυθμούς των εμπορικών μεταρρυθμίσεων και μια αποδυνάμωση της πολιτικής στήριξης που απολάμβανε το ανοιχτό διεθνές εμπόριο, κυρίως εξαιτίας των επιδεινούμενων γεωπολιτικών εντάσεων.

* Ο κ. Σέκαρ Αϊγίαρ είναι διευθυντής αποστολής ΔΝΤ για τη Γερμανία και η κ. Ανα Ιλίνα βοηθός διευθύντρια του τμήματος Πολιτικής, Στρατηγικής και Αξιολόγησης του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Η Αγκυρα βάζει φρένο στις αγορές σε δολάρια για να στηρίξει τη λίρα

Ενισχύονται και τα μέτρα για να περιοριστεί η ζήτηση για χρυσό

Με τον απολογισμό της ανθρώπινης τραγωδίας να είναι ακόμη σε εξέλιξη, οι σεισμικές δονήσεις της Τουρκίας μεταφέρονται σταδιακά στην οικονομία της και η κεντρική τράπεζα επιδιώκει να νείσει το νόμισμά της. Για πολλοστή φορά επιβάλλει, έτσι, καινούργιες ντιρεκτίβες στις τράπεζες της χώρας με σκοπό να καταστήσει εξαιρετικά δαπανηρή την αγορά σκληρού νομίσματος και έμμεσα να αποτρέψει την υποχώρηση της τουρκικής λίρας.

Πηγές προσκείμενες στις σχετικές συνομιλίες μίλησαν στο Bloomberg σε καθεστώς ανωνυμίας και ανέφεραν πως η Τράπεζα της Τουρκίας κάλεσε τις τράπεζες της χώρας να χρεώνουν επιτόκιο 40% στα συμβόλαια μελλοντικής αγοράς δολαρίων που κλείνουν με προσυμφωνηθείσα ισοτιμία της τουρκικής λίρας.

Πρόκειται για σημαντική αύξηση του επιτοκίου που έως τώρα ήταν 30%. Η κεντρική τράπεζα απέφυγε να σχολιάσει σχετικά αλλά, όπως επισμαίνει το Bloomberg, οι τουρκικές αρχές προφανώς ευελπιστούν πως θα περιορίσουν τη ζήτηση για δολάρια. Το μέτρο καθιστά ιδιαίτερα ακριβή την προσπάθεια των ενδιαφερομένων να προστατευτούν έναντι των διακυμάνσεων του τουρκικού νομίσματος αγοράζοντας αυτά τα συμβόλαια μέσω των τραπεζών.

Συνήθως τα συμβόλαια αυτά επιφέρουν αυξημένη ζήτηση για δολάρια, καθώς η τράπεζα που πουλάει τα δολάρια στον πελάτη της σπεύδει να αγοράσει σκληρό νόμισμα για να προστατευθεί έναντι ενδεχόμενης πτώσης της τουρκικής λίρας. Μετά τον καταστρεπτικό σεισμό της περασμένης εβδομάδας, η Τουρκία επισπεύδει και αυξάνει τα μέτρα που στοχεύουν να περιορίσουν τη ζήτηση για δολάρια και χρυσό.

Η στήριξη της τουρκικής λίρας, ούτως ή άλλως, έχει εξελιχθεί σε ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής που εφαρμόζει η Τράπεζα της Τουρκίας για να ελέγξει τον πληθωρισμό, που στο μεγαλύτερο μέρος του περασμένου έτους βρισκόταν σε επίπεδα γύρω στο 80%. Πολύ πριν από τον καταστρεπτικό σεισμό, άλλωστε, από τον περασμένο μήνα έχει διαρρευθεί στο Bloomberg η πρόθεση της Τράπεζας της Τουρκίας να σχεδιάσει νέους κανονισμούς

Στη διάρκεια του περασμένου έτους και ενώ η κεντρική τράπεζα επέμενε στην άκρως χαλαρή νομισματική πολιτική, η τουρκική λίρα έχασε για μια ακόμη χρονιά το 30% της αξίας της έναντι του δολαρίου, καταγράφοντας τη χειρότερη πορεία ανάμεσα σε όλα τα νομίσματα των αναδυόμενων αγορών μετά το πέσο της Αργεντινής.

Νέα ντιρεκτίβα καλεί τις τράπεζες να χρεώνουν επιτόκιο 40% στα συμβόλαια μελλοντικής αγοράς δολαρίων που κλείνουν με προσυμφωνηθείσα ισοτιμία της τουρκικής λίρας.

που θα υποχρεώνουν τις τράπεζες της χώρας να κρατούν ενέχυρα και άλλες εγγυήσεις έναντι των συμβολαίων μελλοντικών αγορών δολαρίου, με σκοπό πάντα να περιορίσουν τη ζήτηση για σκληρό νόμισμα. Σύμφωνα, πάντως, με τις ίδιες πηγές που μίλησαν στο Bloomberg, η κεντρική τράπεζα έχει ζητήσει επίσης από τις τράπεζες της χώρας να μην πωλούν δολάρια σε μικροεπενδυτές παρά μόνον αν για

κάθε δολάριο που θα δίνουν θα εισπράτουν λιγότερο από 19,05 τουρκικές λίρες. Η ισοτιμία του τουρκικού νομίσματος κυμαινόταν χτες περίπου στις 18,8548 λίρες προς ένα δολάριο. Παράλληλα, η κεντρική τράπεζα επέβαλε υψηλό επιτόκιο στις πωλήσεις χρυσού με τουρκικές λίρες, ενώ τις πρώτες ημέρες μετά τον καταστρεπτικό σεισμό «πάγωσε» τις αγορές χρυσού όταν διαπίστωσε εκτόξευσης της ζήτησης. Παρά τις εκτεταμένες προσπάθειές της να στηρίξει το τουρκικό νόμισμα, η κεντρική τράπεζα επιμένει στην ανορθόδοξη νομισματική πολιτική που προωθεί ο Τούρκος πρόεδρος και η οποία αδιαμφισβήτητα υπονομεύει τη λίρα.

Ο λόγος για τις αλληπάλλες μειώσεις των επιτοκίων που αποφασίζει παρά τον λιγώδη πληθωρισμό, σε μια προσπάθεια να τονώσει την ανάπτυξη με τον φτηνό δανεισμό. Έχει περιορίσει τα επιτόκια στο 9% όταν ο πληθωρισμός στη γειτονική χώρα βρισκόταν σε επίπεδα πάνω από το 85%. Εί-

α, άλλωστε, και πριν από τον σεισμό προείδε τις αγορές ότι προγραμματίζει νέα μείωση του κόστους του δανεισμού. Σύμφωνα μάλιστα με τον Φατίχ Ακτσελίκ, οικονομολόγο της JPMorgan Chase, στη συνεδρίαση της στις 23 Φεβρουαρίου η Τράπεζα της Τουρκίας θα μειώσει και πάλι τα επιτόκια κατά άλλες 100 μονάδες βάσης και από το 9% θα τα περιορίσει στο 8%. Ο εν λόγω οικονομολόγος αποτιμά το κόστος της καταστροφής από τον σεισμό στα 25 δισ. δολάρια.

Στη διάρκεια του περασμένου έτους και ενώ η κεντρική τράπεζα επέμενε σε αυτήν την άκρως χαλαρή νομισματική πολιτική, η τουρκική λίρα έχασε για μια ακόμη χρονιά το 30% της αξίας της έναντι του δολαρίου καταγράφοντας τη χειρότερη πορεία ανάμεσα σε όλα τα νομίσματα των αναδυόμενων αγορών μετά το πέσο της Αργεντινής. Από την αρχή του τρέχοντος έτους, πάντως, έχει υποτιμηθεί περαιτέρω λιγότερο από 1%.

BLOOMBERG

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1
ενημερωτική
εφαρμογή
στην Κύπρο

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΛΕΥΚΙΟΥ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ

Η Ομάδα Πρωτοβουλίας Φίλων του Λεύκιου Ζαφειρίου, σας προσκαλεί σε Φιλολογικό Μνημόσυνο για τον πεζογράφο, ποιητή, ερευνητή και εκπαιδευτικό **Λεύκιο Ζαφειρίου, στις 20 Φεβρουαρίου 2023, στη Δημοσιογραφική Εστία, στις 7.00 μ.μ.**

Πρόγραμμα:

- Από το συγγραφικό έργο του Λεύκιου Ζαφειρίου
- Παρουσίαση μελοποιημένων ποιημάτων
- Ο Λεύκιος Ζαφειρίου: άνθρωπος, φίλος και συνεργάτης

Θα απευθύνουν χαιρετισμό ο Υφυπουργός Πολιτισμού, ο Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης του ΥΠΑΝ, η Διευθύντρια του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και ο Πρόεδρος της Ένωσης Λογοτεχνών Κύπρου

Θα ακολουθήσει δεξίωση • Διάρκεια: 1:40

Νέο μοντέλο για την αγορά κατοικίας μέσω του ενοικίου

Έναν διαφορετικό τρόπο απόκτησης ακινήτου προτείνει η Adjoin Homes

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

«Φανταστείτε να μπορούσατε να αποταμιεύετε μέσω του ενοικίου που πληρώνετε, ώστε σε μελλοντικό χρόνο να αγοράσετε το ακίνητο στο οποίο μένετε. Ταυτόχρονα, ως ιδιοκτήτες σκεφτείτε τη δυνατότητα να εισπράττετε υψηλότερο ενοίκιο και στο τέλος της διάρκειας της συμφωνίας με τον ενοικιαστή σας, να του το πουλή-

Η σωστή εκτίμηση της μελλοντικής αξίας του ακινήτου είναι «κλειδί» για τη συμφωνία μεταξύ ιδιοκτητών-ενοικιαστών.

σετε, πιθανότατα σε υψηλότερη τιμή σε σχέση με αυτή που ίσχυε όταν ξεκίνησε η ενοικίαση». Με τα λόγια αυτά, ο καθηγητής Οικονομικών Κώστας Ζαχαριάδης εξηγεί στην «Κ» το μοντέλο που έχει ξεκινήσει να εφαρμόζει από πέρυσι η εταιρεία Adjoin Homes (www.adjoinhomes.com), που ίδρυσε στο Λονδίνο από κοινού με τον δρ. Ατομικών Επιστημών και κβαντικό φυσικό Μάριο Τσάτσο.

«Το 2020, παρά το γεγονός ότι είχα ένα σταθερό εισόδημα και μια καλή απασχόληση ως καθηγητής πανεπιστημίου, διαπίστωσα ότι δεν ήμουν σε θέση να αγοράσω

ένα δικό μου ακίνητο, έπειτα από 12 χρόνια ως ενοικιαστής στο Λονδίνο. Τα ποσά που είχαμε δαπανήσει στο ενοίκιο, δεν είχαν κάποιο αντίκρισμα. Έτσι γεννήθηκε η ιδέα για τη δημιουργία, το 2022, της Adjoin Homes», αναφέρει ο κ. Ζαχαριάδης.

Η εταιρεία ετοιμάζει ήδη το βήμα για την έναρξη λειτουργίας της και στην Ελλάδα, αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο του 2024. Πώς ακριβώς όμως δουλεύει το μοντέλο που προτείνει η εταιρεία;

Κατ' αρχάς, ενοικιαστής και ιδιοκτήτης συμφωνούν σε μια συγκεκριμένη διάρκεια και ένα συγκεκριμένο ποσό ενοικίου, π.χ. 1.000-1.200 ευρώ για τρία χρόνια. Το ύψος του ενοικίου είναι όμως υψηλότερο σε σχέση με ένα αντίστοιχο ακίνητο στην ίδια περιοχή. Αυτή είναι η πρώτη διαφορά. Με το υψηλότερο ενοίκιο που εξασφαλίζει ο ιδιοκτήτης έχει το πρώτο κίνητρο να αξιοποιήσει την υπηρεσία αυτή.

Σε αντάλλαγμα, ο ενοικιαστής θα μπορεί να αξιοποιήσει το επιπλέον αυτό ποσό για να αγοράσει το ακίνητο, στη λήξη της τριετίας, σε τιμή χαμηλότερη από εκείνη που θα επικρατεί τότε στην αγορά. Αν, για παράδειγμα, το ακίνητο στην αρχή της συμφωνίας κοστίζει 250.000 ευρώ και στο τέλος της τριετίας το ποσό έχει αυξηθεί σε 300.000 ευρώ, ο ενοικιαστής θα μπορεί να το αγοράσει αντί 275.000 ευρώ. Θα αξιοποιήσει ουσιαστικά τα επιπλέον χρήματα που έχει δώσει μέσω του ενοικίου. Επίσης, οι

«Πιστεύουμε ότι μπορούμε να φέρουμε το μοντέλο της Adjoin στην ελληνική αγορά, καθώς τα οφέλη τόσο για τους ενοικιαστές όσο και για τους ιδιοκτήτες είναι πολλαπλά, λέει ο καθηγητής Οικονομικών Κώστας Ζαχαριάδης.

δύο πλευρές συναινούν στην αρχή της συμφωνίας σε ένα ελάχιστο ποσό εξαγοράς του ακινήτου, π.χ. σε περίπτωση που οι τιμές πώλησης υποχωρήσουν στο μεσοδιάστημα, μέχρι να λήξει η συμφωνία.

«Πιστεύουμε ότι μπορούμε να φέρουμε το μοντέλο της Adjoin στην ελληνική αγορά, καθώς τα οφέλη, τόσο για τους ενοικιαστές, όσο και για τους ιδιοκτήτες είναι πολλαπλά. Οι μεν ενοικιαστές αξιοποιούν μέρος των χρημάτων που δαπανούν για το ενοίκιο, προς την κατεύθυνση μιας μελλοντικής αγοράς, γνωρίζουν την περιοχή και το ακίνητο καλύτερα και είναι σε θέση να αποκτήσουν το ακίνητο σε τιμή χαμηλότερη από εκείνη που θα επικρατεί σε μερικά χρόνια από σήμερα», σημειώνει ο κ. Ζα-

χαριάδης. Αντίστοιχα, οι ιδιοκτήτες εξασφαλίζουν από την πρώτη μέρα υψηλότερα έσοδα από το ενοίκιο, όπως επίσης κι έναν πιθανό αγοραστή του ακινήτου τους. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς με τον τρόπο αυτό αποφεύγονται φθορές και ζημιές, που είναι αρκετά συνηθισμένο φαινόμενο και αυξάνει το κόστος εκμετάλλευσής για τους ιδιοκτήτες.

Το μοντέλο είναι ιδιαίτερα ελκυστικό π.χ. για ανθρώπους που έχουν αγοράσει ή νοικιάζουν άλλο ακίνητο και επιθυμούν αυξημένη απόδοση από το ιδιόκτητο ακίνητο που δεν χρησιμοποιούν. Ταυτόχρονα, εξασφαλίζουν κι έναν πιθανό αγοραστή σε βάθος χρόνου, χωρίς να χάσουν και τυχόν υπεραξίες στο μέλλον, από μια ενδε-

χόμενη άνοδο των τιμών. Αν λοιπόν σήμερα π.χ. δεν υπάρχει υψηλή ζήτηση στην αγορά, ή οι τιμές δεν είναι ικανοποιητικές, ο ιδιοκτήτης μπορεί να αξιοποιήσει το μοντέλο αυτό, προκειμένου να μεταθέσει την πώληση σε μεταγενέστερο χρόνο, εξασφαλίζοντας κι ένα υψηλότερο ενοίκιο άμεσα. Αντίστοιχα, οι ενοικιαστές μπορούν να ξεκινήσουν να εξοικονομούν κεφάλαια προς την κατεύθυνση της αγοράς του ακινήτου στο οποίο μένουν.

Τεχνητή νοημοσύνη

Η Adjoin χρησιμοποιεί τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης και αναλυτικά δεδομένα, ώστε να επιλέγει ακίνητα που είναι κατάλληλα για την εφαρμογή του μοντέλου αυτού. Κατά κανόνα επιλέγονται

ακίνητα και περιοχές όπου οι τιμές αναμένεται να αυξηθούν στο μέλλον, καθώς η σωστή εκτίμηση της μελλοντικής αξίας είναι «κλειδί».

Μέχρι σήμερα, η εμπειρία στην Αγγλία έχει δείξει ότι υπάρχει μεγάλη ζήτηση από ενδιαφερόμενους ενοικιαστές, κυρίως νέα ζευγάρια που απασχολούνται σε υψηλόβαθμες θέσεις εργασίας. Χωρίς τη λύση αυτή, θα χρειαζόνταν τουλάχιστον 10 χρόνια αποταμίευσης, πληρώνοντας ποσά σε ενοίκια, που δεν θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν για κανέναν άλλο σκοπό. «Αν είχα τη λύση αυτή από το 2009, που ξεκίνησα να νοικιάζω ένα διαμέρισμα στο Λονδίνο, σήμερα θα είχα εξοικονομήσει 100.000 στερλίνες που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω για την εξαγορά του», λέει ο κ. Ζαχαριάδης.

Ανοδικά η ζήτηση για καταστήματα και γραφεία

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ανοδο της ζήτησης για ενοικίαση γραφείων και καταστημάτων προβλέπουν οι ειδικοί της αγοράς ακινήτων για το 2023. Παράλληλα, εκτιμούν ότι το αγοραστικό ενδιαφέρον των επενδυτών θα παραμείνει σταθερά υψηλό, ιδίως για κτίρια γραφείων, αλλά και για καταστήματα. Τα παραπάνω προκύπτουν με βάση την τελευταία ετήσια έκθεση του τιμήματος έρευνας και ανάλυσης της Cerved Property Services (CPS), που βασίστηκε στη σφύγιομετρηση μεταξύ 200 επαγγελματιών της αγοράς ακινήτων.

Ειδικότερα, το 52% των ειδικών αναμένει αύξηση της ζήτησης για

Εντονο είναι το ενδιαφέρον για αγορά και ενοικίαση πράσινων κυρίως κτιρίων.

ενοικιάσεις σύγχρονων κτιρίων γραφείων και 49% προβλέπει το ίδιο για την ενοικίαση καταστημάτων στις κύριες αγορές. Όσον αφορά την αγορά γραφειακών χώρων, το 55% κάνει λόγο για σταθερή ζήτηση φέτος, ενώ ένα πρόσθετο 40% αναμένει αύξηση της ζήτησης. Αντίστοιχα, το 56% αναμένει σταθερή ζήτηση για απόκτηση καταστημάτων στις κύριες αγορές, ενώ 35% προβλέπει αυ-

Η τηλεργασία ευλόγησε τη νέα γενιά νεόδμητων γραφείων, αύξησε τις ποιοτικές απαιτήσεις των χρηστών και ενέτεινε την ανάγκη για στέγαστρο σε χώρους ασφαλείς, ευέλικτους, άνετους, βιοκλιματικούς και υψηλών προδιαγραφών, αναφέρει έκθεση της Cerved Property Services (CPS).

ξημένο αγοραστικό ενδιαφέρον το 2023. Εκ διαμέτρου αντίθετη είναι όμως η εικόνα για τα ακίνητα χαμηλότερων ποιοτικών προδιαγραφών. Για παράδειγμα, τα καταστήματα που βρίσκονται σε δευτερεύουσες αγορές αναμένεται να καταγράψουν μείωση της ζήτησης ενοικίασης, σύμφωνα με το 41% των ειδικών (50% προβλέπει σταθεροποίηση της ζήτησης). Στην αγορά γραφείων Β' και Γ'

κατηγορίας (όσα είναι παλαιότερης κατασκευής και σε λιγότερο προνομαστικά σημεία), το 40% των ειδικών προβλέπει μειωμένο αγοραστικό ενδιαφέρον φέτος (το 52% αναμένει σταθερή ζήτηση), ενώ σε ό,τι αφορά τη ζήτηση για μίσθωση, το 32% κάνει λόγο για υποχώρηση φέτος (59% προβλέπει σταθεροποίηση).

Σύμφωνα με την ανάλυση της Cerved, η αγορά γραφείων κινείται

με διαφορετικές «ταχύτητες», ανάλογα με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κάθε ακινήτου. «Η τηλεργασία ευλόγησε τη νέα γενιά νεόδμητων γραφείων, αύξησε τις ποιοτικές απαιτήσεις των χρηστών και ενέτεινε την ανάγκη για στέγαστρο σε χώρους ασφαλείς, ευέλικτους, άνετους, βιοκλιματικούς και υψηλών προδιαγραφών. Οι σύγχρονες εταιρείες αναζητούν κυρίως πράσινα κτίρια και οι επενδυτές ενδιαφέρονται για χαρτοφυλάκια βιώσιμων ακινήτων. Οι τιμές αυτών των γραφείων ανεβαίνουν, η πληρότητά τους είναι εξασφαλισμένη και κατά συνέπεια διευρύνεται το χάσμα μεταξύ του αποθέματος Β' ή Γ' κατηγορίας και των σύγχρονων γραφείων», σημειώνει η Cerved.

Εμπορικοί δρόμοι

Σε ό,τι αφορά τα εμπορικά καταστήματα, η ζήτηση για μίσθωση στους πλέον εμπορικούς δρόμους της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Γλυφάδας, της Κηφισιάς και του Πειραιά, αλλά και στα εμπορικά κέντρα, εξακολουθεί να είναι αυξημένη λόγω της έλλειψης κενών καταστημάτων και λόγω των σχετικά λογικών τιμών μίσθωσης, ειδικά σε σύγκριση με την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση, όταν ξεπεράσαν κάθε ιστορικό προηγούμενο, καθιστώντας την οδό Ερμού έναν από τους δέκα πιο ακριβούς εμπορικούς δρόμους στον κόσμο.

Η επιστροφή της οικοδομής στα επίπεδα του 2013

Οι «κρυσές ημέρες» του 2006 και του 2007, όταν οι επενδύσεις στις κατοικίες έφθαναν τα 5-6 δισ. ευρώ ανά τρίμηνο (σ.σ. το ιστορικό ρεκόρ σημειώθηκε προ 15ετίας στο τρίτο τρίμηνο του 2007, με τριμηνιαίες επενδύσεις στην οικοδομή 8,35 δισ. ευρώ) δεν έχουν αναβιώσει σε καμιά περίπτωση.

Η αισιοδοξία της τρέχουσας περιόδου σπρήχθηκε στο ότι από τα 250-300 εκατ. ευρώ που ήταν η τριμηνιαία επενδυτική δραστηριότητα της οικοδομής την περίοδο 2015-2019, φθάσαμε στο 2022 να «μετράει» η Ελληνική Στατιστική Αρχή επενδύσεις 720-760 εκατ. ευρώ ανά τρίμηνο. Είναι επιδόσεις που έχουν να σημειωθούν από το μακρινό 2013. Αυτή είναι η εικόνα της επενδυτικής δραστηριότητας στον χώρο της κατοικίας: καταγράφεται υποχώρηση 96% με βάση τα τριμηνιαία στοιχεία και τώρα απλώς βελτιώνεται η εικόνα με αύξηση 200% στην τριμηνιαία επίδοση από το χαμηλό του 2017 μέχρι σήμερα.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η κατακόρυφη πτώση των επενδύσεων στις κατοικίες επηρέασε και το μερίδιό τους στο σύνολο της επενδυτικής δραστηριότητας.

Στο τρίτο τρίμηνο του 2007 το ΑΕΠ ενισχύθηκε με συνολικές επενδύσεις 17 δισ. ευρώ και αυτές οι μισές αφορούσαν τον χώρο της κατοικίας.

Το 2017, μια 10ετία αργότερα, φθάσαμε η αναλογία να περιοριστεί μόλις στο 4% (επενδύσεις 255 εκατ. ευρώ σε σύνολο 6,4 δισ. ευρώ). Και τώρα, με την αύξηση των τελευταίων τριών ετών, η αναλογία έχει επανέλθει στο 11% (σ.σ. με βάση τα στοι-

Το 2006 οι επενδύσεις στις κατοικίες έφθαναν τα 5-6 δισ. ανά τρίμηνο και πέρυσι τα 760 εκατ. ευρώ.

χεία του γ' τριμήνου του 2021 και του 2022), απέχοντας φυσικά πάρα πολύ από τα στοιχεία της προηγούμενης 10ετίας. Το ερώτημα που θα μπει στο τραπέζι για το νέο έτος που μόλις ξεκίνησε είναι αν η ανοδική πορεία των τελευταίων ετών θα αντιστραφεί εξαιτίας του πληθωρισμού και των υψηλών επιτοκίων.

Στιγμιότυπο από το ντοκιμαντέρ «Maestra» με την υποψήφια στον διαγωνισμό «La Maestra» Μελίς Μηρουνέτ στο Παρίσι.

Μαέστρος ή μαέστρα;

Η Ζωή Ζενιώδη, υποψήφια στον διαγωνισμό «La Maestra», μιλάει για τη θέση της γυναίκας στο «άβατο» της ορχήστρας

της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Η σχέση της μαέστρου Ζωής Ζενιώδη με τη μουσική ξεκίνησε στα 6 της χρόνια με μαθήματα πιάνου. «Η γιαγιά μου ήταν από τη Σμύρνη, οπότε ήταν δεδομένο ότι θα ακολουθούσα το τρίπτυχο γαλλικά - πιάνο - μπαλέτο», λέει.

Έκανε καριέρα στην Ευρώπη ως πιανίστα, κυρίως ως συνοδός φωνής κλασικού τραγουδιού και όπερας. Προχώρησε με σπουδές και δουλειά μέχρι που μετακόμισε στο Μαϊάμι για να συνεχίσει το διδακτορικό της στην πανιστική συνοδεία φωνής. Τυχαία αποφάσισε να πάρει το μάθημα της διεύθυνσης ορχήστρας. Μέσα σε ένα μήνα, ο καθηγητής την κάλεσε στο γραφείο του και της είπε: «Πιστεύω ακράδαντα ότι πρέπει άμεσα να αλλάξεις κατεύθυνση και να γίνεις μαέστρος». «Μα δεν γίνεται, είμαι γυναίκα», του απάντησε. Αυτός έγινε έξαλλος: «Τι εννοείς; Μπορείς να γίνεις ό,τι θέλεις, μπορείς να πας και στο φεγγάρι αν θες». Από αυτό το σημείο ξεκίνησε ένα τεράστιο κεφάλαιο στην επαγγελματική της ζωή, που συνεχίζεται επί χρόνια με σκληρή δουλειά και πολλές θυσίες.

Λίγες ημέρες πριν επιβεβαιωθούν τα προγνωστικά που θέλουν την Κέιτ Μπλάνσετ να κερδίσει το φετινό Όσκαρ πρώτου γυναικείου ρόλου ερμηνεύοντας την ατσάλινη αρχιμουσική Λίντα Ταρ στο ομώνυμο φιλμ, στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης θα προβληθεί η ταινία «Maestra». Το ντοκιμαντέρ της Αμερικανίδας Μάγκι Κοντρέρας, που από μικρή είχε λατρεία στην κλασική ορχηστρική μουσική αλλά το όνειρο μιας τέτοιας καριέρας ήταν απρόσιτο για τη φτωχή ισπανόφωνη οικογένειά της από την Αριζόνα, εστιάζει σε πέντε γυναίκες με το ίδιο όνειρο. Είναι και οι πέντε υποψήφιες στον διαγωνισμό «La Maestra», τον μοναδικό στον κόσμο που αφορά διευθύντριες ορχήστρας. Η ιδέα του «La Maestra» γεννήθηκε στη Γαλλίδα μαέστρα Κλερ Γκιμπό το 2018, όταν ένας άνδρας της είπε ότι οι γυναίκες δεν είναι «ανατομικά φτιαγμένες» για να μπορούν να ηγούνται μιας ορχήστρας. Με πρωτοβουλία της και τη σύμπραξη της Φιλαρμονικής του Παρισιού με την Paris Mozart Orchestra,

ο οργανισμός La Maestra έγινε πραγματικότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο, τον Μάρτιο του 2022, δεκατέσσερις γυναίκες από όλο τον κόσμο συγκεντρώθηκαν στο Παρίσι για να διεκδικήσουν μια θέση ανάμεσα στις άριστες αρχιμουσικούς του κόσμου, με την ελπίδα να προχωρήσουν ένα βήμα μακρύτερα την καριέρα τους. Το ντοκιμαντέρ της Κοντρέρας εστιάζει σε πέντε από αυτές και αφηγείται προσωπικές ιστορίες επιβίωσης, πάθους και επιμονής που υφαίνονται μαζί με την ένταση και τον ενθουσιασμό του συγκεκριμένου μοναδικού γεγονότος. Μπότερες,

«Στην πορεία μου, ποτέ δεν συνέβη να μου πει κάποιος ότι δεν μπορώ να κάνω αυτό που κάνω, πολύ απλά γιατί εργαζομαι όσο πιο καλά μπορώ, και αυτό ακούγεται και φαίνεται».

κόρες, σύζυγοι, φίλες φθάνουν στο Παρίσι από όλο τον κόσμο υπερβαίνοντας εμπόδια κι ακολουθώντας δρόμους που κάποιες φορές τις φέρνουν αντιμέτωπες με τον εαυτό τους. Τις ενώνει η αγάπη τους για τη μουσική, το ταλέντο, η αποφασιστικότητα κι ένα αίσθημα αλληλεγγύης.

Είναι η Παριζιάνα Μελίς που επιστρέφει στην πόλη της από το Κορν Μπελτ της Αϊόβα, όπου διδάσκει σε μια τάξη πανεπιστημίου, για να αντιμετωπίσει τον διαγωνισμό αλλά και τα οικογενειακά της τραύματα.

Η νεότατη Άννα, που προέρχεται από ένα ζεστό και στοργικό πολωνικό σπίτι και έχει σύμβουλο και καθοδηγητή τον πατέρα της που είναι επίσης μαέστρος.

Η Ταμάρα από την Ατλάντα, μια νεαρή σύζυγος, παντρεμένη με αστυνομικό από τον αγροτικό Νότο, η οποία ακόμη αναζητάει τον εαυτό της κι αναρωτιέται αν είναι δυνατόν μια έγκυος να διευθύνει ορχήστρα.

Η Ουκρανή Ούστινα, που οι προτεραιότητές της αλλάζουν λόγω των παγκόσμιων γεγονότων και πρέπει να σκεφτεί αν θα

Η αρχιμουσική Ζωή Ζενιώδη διευθύνει την ορχήστρα κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού «La Maestra».

Η Ταμάρα Ντβόρετζ διαγωνίζεται για τη διάκριση στον «La Maestra».

παραιτηθεί από τον διαγωνισμό ή μήπως η μουσική είναι ο πιο προσωπικός και σημαντικός τρόπος για να διαμαρτυρηθεί για ό,τι συμβαίνει στη χώρα της.

Πέμπτη υποψήφια είναι η Ζωή

Ζενιώδη από την Ελλάδα, μπότερες δύο εξάχρονη διδύμων. Ολόκληρη η καριέρα της ήταν μια δύσκολη μάχη, ξεκινώντας με την απόλυση από την πρώτη της σημαντική θέση στην Ελλάδα επει-

δή έμεινε έγκυος. Εργάζεται ως freelance διευθύντρια ορχήστρας και μόλις μέσα στο 2022 συνεργάστηκε, μεταξύ άλλων, με τη Lyric Opera of Chicago, τη Santa Fe Opera, την Opera Queensland, την Bremen Philharmoniker, τη National Symphony Orchestra of Colombia. Τι σημαίνει αυτό για τη ζωή της και την οικογένειά της; «Από επιλογή, δεν εργάστηκα μέχρι να γίνουν τα παιδιά μου πέντε ετών, ώστε να βρίσκομαι απόλυτα κοντά τους», απαντά. «Στην αρχή λοιπόν έκανα πολύ λίγα ταξίδια και η απόπειρά μου να εργαστώ στη χώρα μας για να μπορώ να τα μεγαλώσω με πρε-

«Είναι πολύ περιορισμένες οι ευκαιρίες μας καριέρας μαέστρου για τις γυναίκες. Οργανισμοί όπως ο La Maestra δίνουν ευκαιρίες και δημιουργείται ένα δίκτυο το οποίο μας βοηθάει όλες».

μία και ασφάλεια δεν ευδοκίμησε. Εδώ και ενάμιση χρόνο, ξεκινώντας με μια μεγάλη παραγωγή της όπερας «Οι γάμοι του Φίγκαρο» στη Νέα Ζηλανδία –στην οποία φυσικά ήρθαν και τα παιδιά μου–, δουλεύω ακατάπαυστα και αυτό δεν φαίνεται να αλλάζει σύντομα. Όπου μπορώ ταξιδεύω μαζί τους, αν και αυτό πλέον δεν είναι εύκολο να συνεχιστεί λόγω σχολείου. Είναι εξαιρετικά δύσκολο να μην μπορεί κάποιος να εργαστεί στη χώρα του. Από την άλλη, είμαι από τους πολύ λίγους Έλληνες μουσικούς που εργαζόμαστε αποκλειστικά και με συνέπεια στο εξωτερικό».

Στο ντοκιμαντέρ «Maestra», η διάσημη Αμερικανίδα διευθύντρια ορχήστρας Μάριν Άλσοπ, επικεφαλής μαέστρος της Συμφωνικής Ορχήστρας του Ραδιοφώνου της Βιέννης, εξομολογείται πως όταν ήταν 9 ετών η δασκάλα της μουσικής της είπε: «Τα κορίτσια δεν γίνονται μαέστρες».

«Στην πορεία μου, ποτέ δεν συνέβη να μου πει κάποιος ότι δεν μπορώ να κάνω αυτό που κάνω, πολύ απλά γιατί εργαζομαι όσο πιο καλά μπορώ, και αυτό

ακούγεται και φαίνεται», απαντάει η κ. Ζενιώδη όταν τη ρωτάει αν είχε αντίστοιχη εμπειρία. «Ωστόσο ναι, είναι όντως πολύ πιο περιορισμένες οι ευκαιρίες μιας καριέρας μαέστρου για τις γυναίκες. Ευτυχώς, γίνονται συνεχώς προσπάθειες αλλαγής και είμαι μία από αυτές τις γυναίκες που εργαζόμαστε σκληρά έτσι ώστε να κάνουμε βήματα προς την ισότητα και να ανοίξει ένας πιο εύκολος δρόμος για τις νεότερες. Οργανισμοί όπως ο La Maestra βοηθούν πάρα πολύ σε αυτό. Δίνουν ευκαιρίες και δημιουργείται ένα δίκτυο το οποίο μας βοηθάει όλες. Βρήκα την προηγούμενη εβδομάδα να εργαζομαι στην Αβινιόν και στην Μπουρζ κι ακολουθεί το Παρίσι με την Orchestre de Paris, όπου θα είμαι βοηθός της Μάριν Άλσοπ. Θα ήθελα πολύ να ζήσω μέχρι την ημέρα που δεν θα ερωτάται κάποιος για το φύλο του, απλώς θα ανεβαίνει στο πόντιο, όχι λόγω γνωριμιών ή μέσων, αλλά ξεκάθαρα και μόνο μέσα από τη σκληρή εργασία του και την υψηλή του τέχνη».

Πλέον, όταν αναλαμβάνει τα καθήκοντά της σε μια ορχήστρα, τη ρωτούν εάν θέλει να την αποκαλούν maestro ή maestra. «Όπως σας αρέσει», απαντάει. «Δεν έχει καμία σημασία για μένα. Το σημαντικό είναι να κάνω καλά τη δουλειά μου». Και ποια είναι αυτή η δουλειά κατά τη γνώμη της; «Μαέστρος είναι ο άνθρωπος ο οποίος παίρνει πάνω του την ευθύνη και το δικαίωμα της «μετάφρασης» αφηρημένων εννοιών –του ήχου, του χώρου, του χρόνου, του συναισθήματος– μέσα από συγκεκριμένα εργαλεία τα οποία περιλαμβάνουν τον και σώμα. Μελετά με προσοχή τη γλώσσα κάθε συνθέτη και με σεβασμό αναπτύσσει μια σχέση μαζί του την οποία μετά μεταδίδει στους υπόλοιπους μουσικούς. Δεν είναι αλαζόνας, ούτε χρησιμοποιεί το πόντιο για να ανεβάσει ακόμη μερικούς πόντους το εγώ του. Συνεργάζεται με τους μουσικούς γιατί μόνο έτσι αναπτύσσεται σχέση, κι αυτό είναι το ζητούμενο».

Η ταινία «Maestra» θα προβληθεί στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (2-12/3) και η «Κ» την παρακολούθησε σε αποκλειστική δημοσιογραφική προβολή.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

19-25.2.23

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΚΔΟΣΗ

Καλύτερα να μην συναντιόμασταν

Οι εκδόσεις Γκοβόστη, η Ένωση Λογοτεχνών Κύπρου και το Καφενείο της Πέμπτης παρουσιάζουν το νέο μυθιστόρημα του Χριστού Χατζήπαπα «Καλύτερα να μην συναντιόμασταν». Την παρουσίαση του μυθιστορήματος θα κάνουν οι συγγραφείς Γιώργος Φράγκου και Αιμίλιος Σολωμού. Κείμενα θα διαβάσουν οι ηθοποιοί Αντρέας Νικολαΐδης και Βασιλική Ανδρέου. Χαιρετισμούς θα απευθύνουν οι Τάκης Χατζηδημητρίου, Ιωσήφ Ιωσηφίδης και Θέμος Δημητρίου. **Πέμπτη, 23 Φεβρουαρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Αίθουσα Καστελλιώτισσα, Αγίου Μάρωνα Λευκωσίας.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Charlotte Storer Jazz Quartet

Η τραγουδίστρια της Τζαζ Charlotte Storer, με καταγωγή από τη Κύπρο και την Αγγλία, «φιλοδοξεί έρχεται με το κουαρτέτο της στο Τεχνόπολις 20. Με την απόλυτη δεξιοτεχνία μουσικών από την Κύπρο και το Ισραήλ, θα ακούσετε μαγευτικές τζαζ μπαλάντες, γλυκά blues τραγούδια αλλά και bebop jazz. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει κομμάτια των Jerome Kern, Rodgers & Hart, Thelonious Monk και Tadd Dameron. Επί σκηνής οι Μάριος Σπύρου, Κυριάκος Κέστα, Ofer Landsberg και Charlotte Storer. Λεωφόρος Νίκου Νικολαΐδη 18, Πάφος. **Τετάρτη 22 Φεβρουαρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Πληροφορίες και Κρατήσεις στο τηλέφωνο 70002420.**

ΒΙΒΛΙΟ

Οχι δεν χωριζόμαστε

Οι Εκδόσεις Μελάρι παρουσιάζουν το μυθιστόρημα «Οχι δεν χωριζόμαστε», τη Δευτέρα 20 Φεβρουαρίου στη Μουσική Ακαδημία ARTE στη Λευκωσία. Για το βιβλίο θα μιλήσουν η σκηνοθέτρια Μαγδαλένα Ζήρα και ο δικηγόρος Άθως Δημητρίου. «Αθήνα, 2019. Ο Αλέξης, πολιτικά συντηρητικός αλλά αισθητικά ριζοσπάστης, θα έδινε το βασίλειό του (που δεν θεωρεί ότι είναι σπουδαίο – σύζυγος, δύο γιοι, σταθερή δουλειά) για ένα διαφορετικό καλοκαίρι. Προσλαμβάνεται ως υπαρκτός σε ιδιωτική παιδική κατασκηνώση. Θα αξιολογήσει τη θερινή ρευστότητα των διαθέσεων για να βάλει μπρος ένα φιλόδοξο εγχείρημα προσωπικής αναγέννησης. Σεξουαλικά απογειώνεται και καλλιτεχνικά διατρέχει. Και όταν ζητήσει διακινδύνευση για κάτι ακόμη πιο όμορφο, θα την πάρει. Accidents will happen τραγουδούσε ο Elvis Costello». Ο Γιώργος Στόγιας (Αθήνα, 1973) σπούδασε στην Κρήτη και στην Κύπρο. Σκηνοθέτησε δεκάδες θεατρικές παραστάσεις και δούλεψε με εκατοντάδες παιδιά. Έχει γράψει μυθιστορήματα, θεατρικά και διηγήματα. **Δευτέρα 20 Φεβρουαρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Μουσική Ακαδημία ARTE, Αναστασίου Λεβέντη 34-36, Λευκωσία.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Από το Σπιρτόκουτο στη Στρέλλα

Και οι δύο ταινίες, όταν προβλήθηκαν, απελευθέρωσαν μπόλικα τρεσιμπέλι είτε ηχητικά είτε ψυχικά, τροφοδότησαν την ελληνική κινηματογραφική γλώσσα με ένα καινούργιο «λεξιλόγιο». Ήταν αφηνιαστικά διαφορετικές, εστίαζαν σε έναν κόσμο ρεαλιστικό αλλά επιμελώς ή γαργαλά κρυμμένο. Ο Γιάννης Οικονομίδης με το «Σπιρτόκουτο» (2002) και ο Πάνος Κούτρας με τη «Στρέλλα» (2009), διασταυρώθηκαν μέσα στο 2023 με έναν απροσδόκητο τρόπο: οι ταινίες τους μεταμορφώθηκαν σε μουσικές παραστάσεις. Όπερα η «Στρέλλα» από την Εθνική Λυρική Σκηνή (Εναλλακτική), μιούζικαλ το «Σπιρτόκουτο» από τη Στέγη. Επαναδιατυπώθηκαν, μεταλλάσσθηκαν, με μουσικούς ήρους από μια νέα ταλαντούχα γενιά καλλιτεχνών, που, χωρίς να προδώσουν το πρωτότυπο, έκαναν μια σκηνοθετική πρόταση με πνοή και οίστρο, προσεγγίζοντας την ουσία με τη δική τους ματιά. Οι μεν, τραγούδησαν «μπίττα» την οικογένεια στη λούμπεν μικροαστική εκδοχή της, διαρκώς εύφλεκτη, διαρκώς αδιέξοδη. Οι δε, συμπορεύτηκαν, περισσότερο, με την «ατονικότητα». Χωρίς καθορισμένο τονικό κέντρο, η σύνθεση παρέπιε, ορισμένες φορές, σε μια φυσική εκφορά του λόγου, φέρνοντας με τον καλύτερο τρόπο στο προσκήνιο την τρανσέξουαλ ηρωίδα που «τη λένε Στέλλα αλλά οι φίλοι της τη φωνάζουν Στρέλλα γιατί είναι λίγο “τζαζ”». Οι Γιάννης Νιάρρος - Αλέξανδρος Λιβιτσάνος στη Στέγη και Γιώργος Κουτλής - Μιχάλης Παρασκάκης στην ΕΛΣ, με «οχήματα» εξαιρετικούς συντελεστές, δημιουργήσαν έναν κόσμο έκκεντρο κοινωτικά, με κούμφο, φαντασία, τόλμη, επινοητικότητα. Όμως το σκόλιο δεν φιλοδοξεί να κρίνει τόσο το αποτέλεσμα (γι' αυτό και δεν αναφέρονται επιμέρους ονόματα) όσο να επισημάνει την προσφορά των δύο αυτών παραστάσεων σε ένα καλλιτεχνικό γίγνεσθαι που σπάνια υπερβαίνει τη σύμβαση για να «εκτεθεί» ή να δοκιμάσει μια διαφορετική μορφή έκφρασης. Δεν σημαίνει αυτό –για να μην παρεξηγηθούμε– ότι δεν παρουσιάζονται θεατρικά επιτεύγματα στις αθηναϊκές σκηνές με πολύ κόπο, μόχθο και οικονομικές δυσκολίες. Αλλά το ακραίο και ρηζικέλευθο δύο μουσικών εκδοχών, που ρίσκαρον –γι' αυτό και δίχασαν πολύ– συμβάλλει, τροφοδοτώντας την καλλιτεχνική δημιουργία με νέα στοιχεία. Με προτάσεις συγκροτημένες, σκανδικά καινοτόμες, άρτια εκτελεσμένες, με ατμόσφαιρας που πυκνώνουν, δοκιμάζοντας κοινωνικά όρια και αντοχές. Η πυρηνική οικογένεια αλλάζει αν το διαμέρισμα, κάπου στον Κορυδαλλό, Αύγουστο μήνα με ζέστη, ανεμιστήρες, ανοικτή τηλεόραση, άντρες με σωβρακοφανέλες καθισμένους σε καναπέδες, ποτήρια με φρέντο, και το «μακελειό» σε εξέλιξη, με τους ρόλους καταγεγραμμένους (πατέρας, μητέρα, παιδιά, συγγενείς και φίλοι/συνοργάτες), περάσει από τους εμπόλους διαλόγους, στη μουσική κλίμακα του μιούζικαλ; Αλλάζει το «σπιρτόκουτο», λειαίνονται οι γωνίες του, οι «τοίχοι» μετακινούνται αν ο ήχος μετατραπεί σε νότες, αποδοθεί ρυθμικά; Βρίζουν κωδία και επαναληπτικά τα πρόσωπα του έργου, κάποιοι θεατές δυσανασχετούν, άλλοι πάλι μένουν ως το τέλος και χειροκροτούν με ενθουσιασμό.

Στην αλλόκοτη, διεμφυλική, οικογένεια της «Στρέλλας», με την ιστορία να αποκαλύπτει κάτω από τα στρας, κάτω από το ντραγκ κοϊνιό όπου με τη μίμηση της Μαρίας Κάλλας, κάτω από τις διαφυγές και τις διαρκείς μεταμορφώσεις, παιδικούς εφιάλτες και αρχειακές τραγωδίες, πόσο βοηθάει η μουσική γλώσσα την άρθρωση ενός δημόσιου λόγου; Πόσο βοηθάει μια σύγχρονη όπερα, τα θέματα ορατότητας, συμπεριληψής, φύλου; Η κοιλιά οπτική μιας παράστασης συμβάλλει στον προβληματισμό για τις διευρυμένες ταυτότητες; Διαπερνά τις αντιστάσεις της «πολιτικής ορθότητας» που απαγορεύει διαρκώς τους όρους της, συρρικνώνοντας κάποιες φορές την καλλιτεχνική εμπειρία αντί να τη διευρύνει;

Τα ερωτήματα της Ελλάδας του 2002 και του 2009, δεν είναι ίδια με εκείνα του 2023. Οι θεατές έχουν δεχτεί πολλαπλάσια ερεθίσματα και οι καλλιτέχνες παλεύουν με τον διαρκή κορεσμό. Ολα καταναλώνονται με μεγάλες ταχύτητες, οι εντυπώσεις εξουδετερώνονται, οι μνήμες επαναφορτίζονται με καινούργια ερεθίσματα. Το «ξάφνιασμα», που δεν εξαντλείται στην πρόκληση, στο οποίο επιστρέφει κανείς για να σκεφτεί και να συγκρίνει, είναι ήδη ένα βήμα πέρα από τα στερεότυπα. Πέρα από την κόπωση της –έστω και άρτιας– επανάληψης.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Πασατέμπο

Το νέο έργο του Κώστα Μαννούρη μάς συστήνει τη Σεραφίνα, «Πασατέμπο», σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου. Η Σεραφίνα υπήρξε μια ζωή κομπάρσα σε θεατρικές παραστάσεις. Έβλεπε, τον εαυτό της μια ζωή σαν την πατάτα στο ψυτό «για να γεμίσει το ταψί», το ταψί της κάθε παράστασης. Τώρα πια, στα 83 χρόνια, μέσα από τις ατραπούς μιας σπασμένης αφήγησης, θέλει να ομολογήσει πόσο ευγνώμων είναι για τη ζωή που έζησε και για το ότι αξιώθηκε να πορευτεί στους δρόμους και στη μνήμη με ιερά βακτήρια το φύλο που επέλεξε. Ο Κώστας Σιλβέστρου αναλαμβάνει να παρουσιάσει επί σκηνής τη ζωή της Σεραφίνας Πασατέμπο, καθοδηγώντας με ευαισθησία και κούμφο τον χαρισματικό ηθοποιό Χάρη Αττώνη. Το παιχνίδι της μεταμόρφωσης, διαχρονικό πάντα στο θέατρο, εδώ συναντά τη μεταμόρφωση ως επιλογή, λόγω της δυσφορίας που νιώθει στο ίδιο σου το σώμα, το ίδιο σου το περιβάλλον, τη δεδομένη σου πραγματικότητα. Η Σεραφίνα Πασατέμπο δεν προσαρμόζεται προς μια κανονικότητα, μα γίνεται αποδεκτή για τη δική της αξία και μοναδικότητα. Ζει μια ζωή αντι-ήρωα, που απαιτεί τόνους γκλίτερ ηρωισμού. Παράλληλα σκιαγραφεί τις παρασκηνιακές ζωές της ελληνικής επαρχίας μα και της Αθήνας, καταγράφοντας έτσι μια ολόκληρη περίοδο της Ελλάδας που άφησε εποχή. Παραστάσεις: 22, 23 Φεβρουαρίου, 1, 2, 8, 9, 14, 15, 16 Μαρτίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Χώρα, Κοραή 1, πλατεία Αρχιεπισκοπής, Λευκωσία. Κρατήσεις τηλέφωνο 99544934.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΑΠΟΑΠΟΙΚΙΟΠΟΙΗΣΗ

Το Thinker Maker Space του Κέντρου Αριστείας CYENS, φιλοξενεί την παρουσίαση βιβλίου «ΑΠΟΑΠΟΙΚΙΟΠΟΙΗΣΗ: Γλωσσολάσματα που μηχανές τζαζι πλάσματα». Η παρουσίαση εν' αποτελέσμα της συνεργασίας ανάμεσα στην Υπόγεια Σκηνή, τον γλωσσολόγο Σπύρο Αρμιστή τζαζι την καλλιτέχνη Αλεξίαν Αχιλλέως. Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια διερεύνηση των θεμάτων της αποικιοκρατίας/αποαποικιοποίησης, σε ιστορικό αλλά τζαζι σε τεχνολογικό πλαίσιο, που επήρην περίπου έναν χρόνο για να ολοκληρωθεί. Στα πλαίσια τούτου του ππρότζεκτ, εννιά Κυπριαί/ες λογοτέχνες/ίδες εκπαιδεύτηκαν που τον γλωσσολόγο Σπύρο Αρμιστή να γράφουν στην κυπριακή ελληνική με έναν ομοιογενεοποιημένο τρόπο. Θα

μιλήσουν οι: Ελευθερία Σωκράτους, συντονίστρια του έργου, Σπύρος Αρμιστής, γλωσσολόγος, υπεύθυνος των γλωσσολογικών θεμάτων στην έκδοση, Αλεξία Αχιλλέως, καλλιτέχνης, υπεύθυνη θεμάτων τεχνητής νοημοσύνης στην έκδοση, Μάριος Κωνσταντίνου, συγγραφέας συμμετέχων στο έργο, Έλενα Ιωαννίδου, γλωσσολόγος, Πανεπιστήμιον Κύπρου. **Πέμπτη 23 Φεβρουαρίου, ώρα 6:30 μ.μ. στο Thinker Maker Space του CYENS - Centre of Excellence, Λευκωσία.**

ΕΚΘΕΣΗ

lefkart V

Το Ίδρυμα Πολιτιστικής Δημιουργίας για Παιδιά και Νέους και τα Αρχαία Λάρνακας - Φοίβος Σταυρίδης διοργανώνουν την ετήσια έκθεση «lefkart V» του προγράμματος «Το Λευκαρίτικο Κέντρο-Πηγή Έμπνευσης». Το δημιουργικό σκεπτικό της έκθεσης βασίζεται στην προώθηση, διάδοση και γενικότερα στη στήριξη των έργων των μαθητών που βασίστηκαν στην ιδέα του Λευκαρίτικου κεντήματος. Το πρόγραμμα παρακολούθησαν καθηγητές Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής, Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, μέσα από διαδικτυακά σεμινάρια για την ιστορική εξέλιξη του λευκαρίτικου κεντήματος και την τεχνική κατασκευής του. Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται με την έκθεση των δημιουργημάτων των μαθητών. **Αρχαία Λάρνακας - Φοίβος Σταυρίδης, Ζήνωνος Κτιτίως 1, Λάρνακα. Διάρκεια έκθεσης από 15 Φεβρουαρίου έως 15 Μαρτίου.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Υφυπουργείου Πολιτισμού... η συνέχεια

Γνωρίζω φυσικά τις δηλώσεις του εκλεγμένου προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη για το πώς θέλει να συνθέσει το Υπουργικό του Συμβούλιο, με τη συμμετοχή τεχνοκρατών με πολιτική προσέγγιση, οι οποίοι υιοθετούν και θα εφαρμόσουν το πρόγραμμα διακυβέρνησής του. Ακούγεται ενδιαφέρουσα η πρότασή του και μακάρι να βρει αυτά τα πρόσωπα, που να είναι και ικανά και μακριά από κομματικά και μικροκομματικά συμφέροντα. Ειδικότερα, θα ήθελα με το παρόν άρθρο γνώμης να ζητήσω να κάνει μία εξαίρεση για το υφυπουργείο Πολιτισμού, επικεφαλής του οποίου είναι ο Γιάννης Τουμαζής. Θα επιθυμούσα ο κ. Χριστοδουλίδης να τον διατηρήσει στη θέση του υφυπουργού, για να συνεχιστεί απρόσκοπτα το έργο που ξεκίνησαν, τόσο ο κ. Τουμαζής όσο και οι συνεργάτες του. Δικαιολογία έχει ο κ. Χριστοδουλίδης, για να εξουδετερώσει τις όποιες αντιδράσεις, ότι διατηρεί μέλος της προηγούμενης κυβέρνησης και δεν είναι άλλη από το ότι χρειαστήκανε πάρα πολλά χρόνια για να δούμε υφυπουργείο Πολιτισμού, έγιναν δεκάδες συνεδρίες της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής, γράφτηκαν δεκάδες άρθρα, μέχρι να δούμε τον νέο θεσμό και είναι κρίμα να ανακόπτεται η πορεία του σε επτά μήνες.

Και δεν είναι μόνο θέμα ικανοτήτων του κ. Τουμαζή, που δεν τις έχει άλλος/ή

Χρειαστήκανε πάρα πολλά χρόνια, έγιναν δεκάδες συνεδρίες της Επιτροπής Παιδείας, γράφτηκαν δεκάδες άρθρα μέχρι να δούμε τον νέο θεσμό και είναι κρίμα να ανακόπτεται η πορεία του σε επτά μήνες.

κάνεις και καμία, όχι βέβαια. Τίθεται πρωταρχικά θέμα ομαλής πορείας ενός θεσμού που δημιουργήθηκε με πολλές δυσκολίες, έχοντας να αντιμετωπίσει εν τη γενέσει του πολλά και δυσπεπλάτη προβλήματα, που έπρεπε να αναμετρηθεί με χρόνιες δυσλειτουργίες και να πείσει τον δύσκολο κόσμο των καλλιτεχνών και των πνευματικών ανθρώπων του τόπου ότι κάτι αλλάζει.

Η διατήρηση λοιπόν του κ. Τουμαζή στη θέση του υφυπουργού Πολιτισμού στη δική μου αντίληψη τουλάχιστον είναι επιβεβλημένη για να μην εκτροχιαστεί ένα έργο που ξεκίνησε πριν από μερικούς μήνες, ένα έργο που πρέπει να είναι μακριά από κομματικά συμφέροντα και προσωπικές φιλοδοξίες. Ας σταθεροποιηθεί η πορεία του υφυπουργείου Πολιτισμού και μετά ας διοριστεί ένας

άλλος τεχνοκράτης, ο οποίος θα παραλάβει συγκεκριμένο έργο, θα μπορεί να συνεχίσει ή να αλλάξει πράγματα δοκιμασμένα στην πράξη.

Θεωρώ λοιπόν σημαντικό να διατηρηθεί ο κ. Τουμαζής, ο οποίος ήταν κατά κάποιο τρόπο και διορισμός υπέρβαση, από τον κ. Αναστασιάδη. Ας κάνει και ο κ. Χριστοδουλίδης την υπέρβασή του. Προσοχή, το παρόν άρθρο δεν είναι πορτρέτο αξιουσών του Γιάννη Τουμαζή, επτά μήνες στο τιμόνι του υφυπουργείου Πολιτισμού, έκανε και λάθη, είχε αστοχίες, πολύ πιθανόν να κάνει και άλλα. Ωστόσο επτά μήνες δεν αρκούν ούτε για καλημέρα, δεν φτάνουν ούτε για σοβαρή διαβούλευση με φορείς και πρόσωπα, ούτε για να εξαχθούν σοβαρά συμπεράσματα για το πόσο αποτελεσματική είναι η πολιτιστική πολιτική που ακολουθήθηκε από τον Ιούλιο του 2022 μέχρι σήμερα.

Ο πολιτισμός είναι συνυφασμένος με την παιδεία, αλλά δεν είναι κομμοδένιο, και γι' αυτό όποιος διορισμός αποφασιστεί από τον κ. Χριστοδουλίδη είτε για το υφυπουργείο Πολιτισμού είτε για το υπουργείο Παιδείας θα πρέπει να είναι καλά μελετημένος. Δεν χρειάζεται η διαβούλευση με την Εκκλησία για το Παιδείας και ας είναι και αυτό μια υπέρβαση, δεν είναι κακό να παραμείνει ο κ. Τουμαζής αν και μέλος της προηγούμενης κυβέρνησης, αν αυτό κρίνεται ορθό,

για να συνεχίσει το μέγαλωμα του υφυπουργείου. Φυσικά, αν δέχεται και ο κ. Τουμαζής να παραμείνει, έτσι;

Βέβαια, για να είμαι εντελώς ειλικρινής με φοβίζουν τα ονόματα που ακούω να λέγονται ως υποψήφια για το υφυπουργείο Πολιτισμού. Και δεν με φοβίζουν μόνο από άποψη καταλληλότητας, αλλά και νοοτροπίας. Καλό θα είναι ο κ. Χριστοδουλίδης να εγκύψει στο ζήτημα και να θεωρήσει εύλογο υπόθεση και να διαλέξει ονόματα-παγόνια. Μακάρι να κάνουν λάθος όσοι/ες τα λένε, μακάρι να είναι απλώς ονόματα-παρεπτάσματα για να μην καεί εκείνο το όνομα που θα είναι το πλέον κατάλληλο για το ευαίσθητο υφυπουργείο Πολιτισμού. Και είναι ευαίσθητο, γιατί είναι θεσμικά σε βρεφική ηλικία, είναι ευαίσθητο γιατί η πολιτιστική μας οπτική είναι σε νηπιακή ηλικία, είναι ευαίσθητο γιατί οι αντιδράσεις μας στα πολιτιστικά κακώς κείμενα είναι σε εφηβική ηλικία. Είναι ευαίσθητο γιατί ο πολιτισμός αυτής της χώρας δεν είναι εμπειδωμένος στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, και δεν μιλά για την πρόσληψη του Μπακ και του Μπρεχτ, ούτε για την αδυναμία μας να αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης διάστασης στην πεφόρμανς και τον χορό, αλλά για να μιλήσουμε όλοι/ες μια γλώσσα συνεννόησης, να μπορούμε να διαφωνούμε για να συμφωνήσουμε στο τέλος.

Λόγια και θύμησες εναντίον της λήθης

«Μοσφιλι Τηλλυρίας: Δεύτε λάβετε φως», μία νέα έκδοση για ένα μικρό χωριό με μεγάλο μερίδιο στην ιστορία του τόπου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μία διαφορετική έκδοση κυκλοφόρησε πριν από λίγο καιρό για το Μοσφιλι Τηλλυρίας, με τίτλο «Μοσφιλι Τηλλυρίας: Δεύτε λάβετε φως», έκδοση του Συνδέσμου Μοσφιλιωτών και συγγραφέα τον Βασίλη Π. Χατζηστουλλή. Ο Βασίλης, ιδρυτής και της ερασιτεχνικής θεατρικής ομάδας Αντι-Δρώντες, επέλεξε να καταγράψει την ιστορία του χωριού αν όχι διαφορετικό τρόπο, τουλάχιστον όχι συντησμένο και όπως λέει «Το βιβλίο γεννήθηκε ως αποτέλεσμα των εμπνευσμένων περιηγήσεών μου στο χωριό και πάντοτε με τα μάτια ενός διψασμένου ταξιδιώτη που αγαπά κάθε σπιθαμή ετούτης της "όμορφης και παράξενης πατρίδας" [...] απαλλαγμένο από κάθε επιπυκνωμένο και φλύαρο επιστημονισμό και οπωσδήποτε προικισμένο με βαθύτατη συγκίνηση».

–Βασίλη, «Μοσφιλι Τηλλυρίας: Δεύτε λάβετε φως», κατέγραψε την ιστορία του μέσω διηγήσεων των ανθρώπων του... τελικά είναι οι άνθρωποι η ιστορία ενός τόπου;

–Η ιστορία ενός τόπου είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τους ανθρώπους του. Αποτελεί συστατικό και παράλληλα συνεκτικό στοιχείο της πολιτισμικής ταυτότητας ενός λαού. Άλλωστε, πίσω από το κάθε συστατικό στοιχείο της πολιτισμικής μας ιδιαιτερότητας κρύβεται πάντα μια ιστορία που πρέπει ή θα έπρεπε να έχει φωτιστεί. Η γλώσσα, η θρησκευτική και ιστορική παράδοση, τα ήθη, τα έθιμα και

οπωσδήποτε το τοπίο συναπαρτίζουν απρόσκοπτα και αδιάκοπα τη συλλογική μας μνήμη. Αναντίρρητα, λοιπόν, οι άνθρωποι σε κάθε τόπο «γράφουν» την ιστορία από το δικό τους μετερίζι. Κι ακόμα πιο πολύ από τα μετόπισθεν! Όπως γράφω στη εισαγωγή του βιβλίου μου, «η ιστορία φτιάχνεται και από τα παρασκήνια! Από τις σκιές που δεν φωτίστηκαν όσο θα έπρεπε. Από στιδίοι που 'αντιπρωϊκό' που δεν θα ευτυχούσε ποτέ να δοξαστεί αν δεν υπήρχαν οι άνθρωποι και οι ποιητές ή οι Ποιητές Άνθρωποι!».

–Γιατί κατέληξες σε αυτή την επιλογή καταγραφής;

–Η αρχική ιδέα του βιβλίου αφορούσε στην καταγραφή αφηγήσεων από τους κατοίκους του χωριού. Θεώρησα πως το πόνημά μας δεν θα έπρεπε να έχει τον χαρακτήρα λευκώματος ή μιας τυπικής περιοδικής έκδοσης. Σε αυτό το σημείο, θεωρώ χρήσιμο να αναφέρω πως η πρωτοβουλία για την έκδοση του βιβλίου ανήκει εξ ολοκλήρου στον πρόεδρο του Συνδέσμου Μοσφιλιωτών, κύριο Γιώργο Χαράλαμπος Μιχαήλ, ο οποίος είχε την ακλόνητη πίστη στη σπουδαία κληρονομιά που θα έπρεπε να αφήσουμε σε εκείνους που θα 'ρθουν μετά από μας.

Έπρεπε, λοιπόν, να λειτουργήσει η προσπάθεια αυτή με πολύ σεβασμό, προσοχή και αφοσίωση. Γιατί, άλλο σημαίνει η ιστορική έρευνα πολυάριθμων πρωτογενών ή και δευτερογενών πηγών και άλλο η καταγραφή πρωτοπόρων αφηγήσεων από αυτόπτες ή και αυτίκοους μάρτυρες –δρώ-

«Το βιβλίο γεννήθηκε ως αποτέλεσμα των εμπνευσμένων περιηγήσεών μου στο χωριό».

ντες σχεδόν δραματικά – σε ένα πολύ συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο, παρότι η δεύτερη διαδικασία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της πρώτης. Έτσι γεννήθηκε το βιβλίο, ως αποτέλεσμα των εμπνευσμένων περιηγήσεών μου στο χωριό και πάντοτε με τα μάτια ενός διψασμένου ταξιδιώτη που αγαπά κάθε σπιθαμή ετούτης της «όμορφης και παράξενης πατρίδας». Έτσι γεννήθηκε το βιβλίο: απαλλαγμένο από κάθε επιπυκνωμένο και φλύαρο επιστημονισμό και οπωσδήποτε προικισμένο με βαθύτατη συγκίνηση. Τη συγκίνηση για τον τόπο που τροφοδοτεί το «εγώ» και το «εμείς», τη συγκίνηση για το «εμείς» που τρο-

«Το βέβαιο είναι πως τους σταυρούς στην πατρίδα μας δεν τους φόρτωσαν μόνο οι ξένοι, αλλά και το ξερό μας το κεφάλι».

φοδοτεί το «εγώ» και τον τόπο. –Εκτός από τις αφηγήσεις των Μοσφιλιωτών, χρησιμοποιήσες άλλες πηγές ή αρχειακό υλικό;

–Στο εγχείρημα αυτό στάθηκαν εξαιρετικά πολύτιμη η έρευνά μου στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, καθώς και στο Λαογραφικό Αρχείο του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών. Μέρος αυτού του αρχειακού υλικού, όπως σελίδες εφημερίδων για τις ιστορικές περιόδους 1955 - 1959 / 1963 - 1964 και ψηφίσματα για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, περιλαμβάνονται στο βιβλίο. Ένας πραγματικός θησαυρός, υπήρξε, επιπλέον, η καταγεγραμμένη στο

Λαογραφικό Αρχείο του ΚΕΕ συνέντευξη ενεννιάχρονης γυναίκας από το Μοσφιλι, με ημερομηνία καταγραφής το 1969. Έτσι, μέσα στο βιβλίο περιλαμβάνεται και η πρώτη επίσημη καταγραφή του τραγουδιού του «Άν Γιώρκη», σε μια ξεχωριστή παραλλαγή που δεν είναι ιδιαίτερα γνωστή.

–Σκέφτηκες ότι ίσως η προφορική ιστορία να μην είναι η πραγματική ιστορία; Πώς προσέγγισες τις αφηγήσεις;

–Στόχος της προφορικής ιστορίας είναι να μελετήσει το παρελθόν μέσα από προσωπικές αφηγήσεις ή μαρτυρίες. Κύριο αντικείμενό της είναι η καταγραφή προσωπικών βιωμάτων, κυρίως μέσα από συνεντεύξεις. Έτσι, συλλέγοντας και αξιολογώντας όλα αυτά τα τεκμήρια, προσπάθησα να συνθέσω μια αξιόπιστη αναφορά, παρά το γεγονός ότι οι αφηγήσεις έχουν τη δυναμική της προσωπικής ανάμνησης. Τόσο οι γραπτές, όσο και οι προφορικές πηγές, μπορούν πάντα να είναι το ίδιο προκατειλημμένες, οπότε χειρίστηκα με λεπτότητα αναφορές, οι οποίες ήταν ενδεικτικές των ιδεολογικών προσεγγίσεων κάθε αυτόπτη μάρτυρα.

–Τι σε διδάξε η διαδικασία συγγραφής αυτού του βιβλίου;

–Ότι άλλοι είναι που αποφάσισαν για μας! Άλλοι είναι που έπαιξαν την τύχη της Κύπρου στα ζάρια και σκάρωσαν στο σώμα της ετούτου το κυδαίο παιχνίδι. Το βέβαιο, ωστόσο, είναι πως τους σταυρούς στην πατρίδα μας δεν τους φόρτωσαν μόνο οι ξένοι, αλλά και το ξερό μας το κεφάλι! «Ήρτα-

σιν ξένοι τζιαι διτζιοί, ούλλοι να με σταυρώσουν, βαθκιά σγιαν τζι εϊκα το χιτζιόν, στο κώμαν να με κώσουν!» Οι στίχοι που έγραψα για την παρουσίαση του βιβλίου μας τα λένε όλα! Εύστοχη, προς αυτή την κατεύθυνση, θεωρώ και τη φράση του μπροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας, κ. Νικηφόρου που προλογίζει και κορηγεί την έκδοση του βιβλίου: «Το Μοσφιλι είναι το θεατρικό πρόσωπο του συγγραφέα για να εκφράσει με λυρισμό την ανησυχία του για την τύχη του τόπου».

–Στον πρόλόγο σου ρωτάς τι σημαίνει ιστορία... μετά από αυτή την έκδοση έχεις απάντηση στο ερώτημά σου;

–Ναι! Ιστορία είναι καθετί που φωτίζει τα γεννήματα και τα ποιήματα των ανθρώπων! Καθετί που φωτίζει τις ρίζες τους και γλυτώνει τις μνήμες τους από τη λήθη!

–Βασίλη, αγαπάμε αρκετά τον τόπο μας;

–Όχι, αρκετά, δυστυχώς! Όχι όσο θα έπρεπε για να ενωθούμε ταπεινά και να ξηλώσουμε τις πράσινες γραμμές και τα συρματοπλέγματα, όχι αρκετά για να ξεπλύνουμε τις πληγές του τόπου μας και τις δικές μας μαζί! Γιατί, όπως λέει ένας πολύτιμος αδερφικός μου φίλος, «γκρέμισμα, πρώτα και πάνω απ' όλα θέλουν τα σύννορα στις ψυχές των ανθρώπων!».

📖 Το βιβλίο θα παρουσιαστεί την Παρασκευή 24 Φεβρουαρίου, ώρα 8:00 μ.μ. στην Αίθουσα Τελετών του Πολιτιστικού Ιδρυματος Ιεράς Μονής Κύκκου, Αρχαγγέλος, Παναγιώτης Κύκκου, Λακατάμια

ΤΟ **LOVE 100.7 FM** 98.1 & 105.7

↓

ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ

παρουσιάζει τους **ΟΝΙΡΑΜΑ**

ΜΑΖΙ ΤΟΥΣ Η **ΜΑΝΤΩ**

SPECIAL GUEST **ΚΑΝΝΙΡΗΣ**

📅 **ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΜΑΡΤΙΟΥ**

🕒 **20.30**

📍 **ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΥΚΩΣΙΑΣ**

Tickethour

α ticketmaster company

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: **7777 7040**

ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Lacta

ΚΟΡΗΓΟΣ

Τεύχος '90s

Η ισότητα είναι αγώνας διαρκείας

Η Ελλη Ανδριοπούλου και η Τζουντ Κέλι μιλούν στην «Κ» με αφορμή το WOW Festival, που έρχεται πρώτη φορά στην Ελλάδα

Συνέντευξη στη **ΛΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Η μία υπήρξε επί πολλά χρόνια καλλιτεχνική διευθύντρια του Southbank Center, του μεγαλύτερου πολιτιστικού οργανισμού της Βρετανίας. Η άλλη είναι διευθύντρια σύμβουλος του ΚΠΙΣΝ. «Ε, τι άλλο θέλετε πια;» Το έχουν ακούσει και οι δύο. Κι αν όχι έτσι ξερά, σε άλλες παραλλαγές: «Ορίστε πού μπορεί να φτάσει μια γυναίκα σήμερα, για ποιο φεμινισμό μιλάτε;», «Έχετε δει πώς ζουν οι γυναίκες στο Αφγανιστάν, ποια δικαιώματα των γυναικών;», «Οι γυναίκες στη Δύση σήμερα ψηφίζουν, εργάζονται, δεν είναι αρκετά;». Ναι, θα μπορούσε κανείς να πει, ότι τόσο η Τζουντ Κέλι όσο και η Ελλη Ανδριοπούλου έφτασαν εκεί που ήθελαν. Αλλά αν κάτι σου προσφέρει η θέα από τη γυάλινη οροφή, είναι πιο καθαρή εικόνα.

Είναι εύκολο να παραπλανηθείς. «Η γιαγιά μου είχε εγκαταλείψει το σχολείο στο δημοτικό κι έκανε 14 παιδιά. Κι εγώ έγινα διευθύντρια του μεγαλύτερου πολιτιστικού κέντρου της Ευρώπης. Μέσα σε τρεις γενιές, διηύθηνα αυτό το απίστευτο μέρος. Αρχισα να σκέφτομαι ότι τα όνειρά μου έγιναν πραγματικότητα», θυμάται η Κέλι μιλώντας στην «Κ». Ωστόσο μια μέρα κοίταξε τη θεά από ψηλά και αντίκρισε ένα καλλιτεχνικό τοπίο φιλοτεχνημένο από άνδρες. «Ξαφνικά συνειδητοποίησα ότι η ιστορία της ανθρωπότητας στην τέχνη λέγεται μέσα από άνδρες, με τη γυναίκα να διατηρεί σχεδόν πάντα υποστηρικτικό ρόλο. Αρχισα να σκέφτομαι ότι από τη θέση μου κι εγώ υποστηρίζω την ιδέα ότι αυτό που εκπροσωπεί την κεντρική ανθρώπινη εμπειρία μπορεί να διατυπωθεί αυθεντικά μόνο από έναν άνδρα. Και ότι αυτό σχετίζεται ευθέως με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αν η ιστορία μιας γυναίκας δεν είναι τόσο σημαντική όσο ενός άνδρα, τότε ούτε τα δικαιώματά της είναι».

Το 2010 αποφάσισε να χρησιμοποιήσει την εξουσία της για να αντιστρέψει την εικόνα ιδρύοντας το Women of the World, το WOW Foundation, φορέα-επιφώνημα που θα τιμούσε τα επιτεύγματα των γυναικών και θα αντιμαχόταν τις έμφυλες διακρίσεις. Ήταν ξεκάθαρο για εκείνη: η διαδρομή που είχε διανύσει οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό σε αγώνες που είχαν δοθεί από άλλες γυναίκες. Ήταν η σειρά της. «Η σειρά μου να παλέψω ώστε οι νέες γυναίκες να μην κακοποιούνται ονλάιν, να μπορούν να έχουν προοπτική στη δουλειά πέρα από το να φτιάχνουν καφέ και κυρίως να βγουν το βράδυ χωρίς φόβο».

Χρόνο με τον χρόνο το WOW εξελίχθηκε σε θεσμό, έγινε κίνημα. Το WOW Festival είναι σήμερα η μεγαλύτερη διοργάνωση στον κόσμο για γυναίκες, κορί-

Η διευθύντρια σύμβουλος του ΚΠΙΣΝ Ελλη Ανδριοπούλου (αριστερά) και η ιδρύτρια του Women of the World (WOW Foundation) Τζουντ Κέλι. Και οι δύο συμφωνούν πως πολλά από τα θέματα για τα οποία πάλεψαν οι προηγούμενες γενιές γυναικών παραμένουν μέχρι και σήμερα επίκαιρα.

“

Ενας λόγος που οι γυναίκες δεν θέλουν ν' ακούν για φεμινισμό είναι γιατί κανείς δεν θέλει να αισθάνεται συνεχώς θύμα. Είναι ταπεινωτικό να μην είσαι ισότιμος. Οπότε πείθει τον εαυτό σου ότι είσαι.

Το WOW δεν έχει στόχο να σπρώξει στην άκρη τους άνδρες, αλλά να επιτρέψει στις γυναίκες να εκτοξευθούν μπροστά.

τσια και θηλυκότητες, με φεστιβάλ σε περισσότερες από 30 πόλεις σε έξι ηπείρους. Επιτέλους και στην Ελλάδα! Από 1η έως και 3 Απριλίου το υποδεχόμαστε για πρώτη φορά και στην Ελλάδα στο Κέντρο Πολιτισμού Σταύρος Νιάρχος. Η ιδέα υπήρχε, αλλά αποκρουσταλλώθηκε πέρυσσι όταν η Ελλη Ανδριοπούλου παρακολούθησε το WOW Festival του Λονδίνου. Το περιγράφει σαν μια life-changing εμπειρία. «Είδαμε ένα φεστιβάλ ενδυνάμωσης, πραγματικής συμπεριληψής, μια γιορτή για τις γυναίκες. Εκεί διαπιστώνεις πόσα θέματα παραμένουν μέχρι και σήμερα ανοικτά». Είχε μαζί και τις κόρες της και είδε από πρώτο χέρι την επίδραση που είχε πάνω τους. «Από τότε αναγνωρίζουν ακόμα και την πιο καλά κρυμμένη σεξιστική συμπεριφορά. Μια μέρα γύρισε η μεγάλη θυμωμένη από το σχολείο γιατί μια δασκάλα είχε ρωτήσει ποιος μπορούσε να τη βοηθήσει να κουβαλήσει κάτι βιβλία και ενώ σήκωσαν το χέρι τα κορίτσια, ήθελε αγόρι. «Μα είμαστε πιο δυνατές», της είπε η κόρη της. Ή βλέπουν τηλεόραση και παρατηρούν ότι μια διαφήμιση δείχνει τη γυναίκα να πλένει τα πιάτα. Πρέπει να παλέψουμε για τη νέα γενιά, να της δώσουμε τα εργαλεία και τη γλώσσα και ό,τι χρειάζονται για να φτιάξουν μια ισότιμη κοινωνία».

Το 2010 πάντως φαίνεται πολύ μακρινό σε σχέση με τα δικαιώ-

ματα των γυναικών, ποιος θα φανταζόταν τότε, για παράδειγμα, ένα κίνημα σαν το #MeToo; «Ναι, σε σχέση με τότε πολλά περισσότερα κορίτσια γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, αλλά ταυτόχρονα υπήρξε και έντονη αντίδραση», σημειώνει η Τζουντ Κέλι. «Η άνοδος των σόσιαλ μίντια επίσης έκτοτε δημιούργησε νέες προκλήσεις. Το bullying, το trolling, η ονλάιν παρενόχληση επηρεάζουν πολύ περισσότερο τις γυναίκες από ό,τι τους άνδρες. Υπάρχει απίστευτος μισογυνισμός. Οι γυναίκες βρίσκουν τη φωνή τους, αλλά οι άνδρες αντιδρούν, το οποίο είναι απογοητευτικό. Πάντως σήμερα βγάζουμε το τσιρότο και μιλάμε για τα πράγματα που μας μάθαιναν να μη συζητάμε. Δεν σημαίνει ότι τα προβλήματα λύνονται, είναι ακόμα εκεί αλλά τα συζητάμε. Και αυτό τα κάνει ενίοτε να φαίνονται ακόμα μεγαλύτερα, αλλά είναι μια φάση που πρέπει να περάσεις».

Επίκαιρα θέματα

«Πάντως», συμπληρώνει η Ελλη, «στη διάρκεια των συζητήσεων για το WOW διαπιστώσαμε ότι πολλά από τα θέματα για τα οποία πάλεψαν οι προηγούμενες γενιές παραμένουν μέχρι και σήμερα επίκαιρα. Ακόμα ζητούν οι εργοδότες από τις γυναίκες να τους πουν αν θα κάνουν και πόσα παιδιά, τότε θα τα κάνουν, ακόμα βάλεται το δικαίωμα στην έκτρωση κ.ά.».

Ταυτόχρονα η πανδημία λειτούργησε σαν μεγεθυντικός φακός των έμφυλων διακρίσεων. «Στην πανδημία αφενός οι γυναίκες σοκαρίστηκαν όταν συνειδητοποιήσαν ότι χωρίς παιδικό σταθμό ή τη μαμά τους διαθέσιμη, όλη η δουλειά πέφτει στους ώμους τους και αφετέρου η βία έγινε πολύ ευδιάκριτη», λέει η Κέλι. «Ήταν πολύ απογοητευτικό, κάτι σαν έλεγχος που απέδειξε ότι δεν χρειάζεται να προφασίζομαστε ότι είμαστε ισότιμοι».

Είναι ένας αγώνας διαρκείας, συμφωνούν και οι δύο, αν και συχνά ακόμα και οι γυναίκες χρειάζεται να πειστούν ότι αξίζει να δοθεί. Οι ο φεμινισμός έχει ακόμα λόγο ύπαρξης. «Τα νέα κορίτσια έρχονται στην πρώτη γραμμή και θεωρούν ότι όλα είναι λυμένα πια. Έχουν δουλειά, έχουν εκπαίδευση», συνεχίζει η Κέλι. «Και ξαφνικά διαπιστώνουν τον σεξισμό, την ονλάιν παρενόχληση, το βιολογικό τους ρολόι να χτυπά, συνειδητοποιούν τι σημαίνει συναισθηματική εργασία, ότι η ισότητα είναι ένα θέμα σε εξέλιξη. Είμαστε πιο ίσοι από ό,τι ήμασταν αλλά το ταξίδι είναι μακρύ και όπως σε κάθε μακρύ ταξίδι πρέπει να έχεις αντοχή και να αντέξεις τις απογοητεύσεις γιατί στο τέλος σε περιμένει κάτι φοβερό που είναι η ισότητα. Κάτι που δεν έχουμε δει ποτέ και πουθενά στον κόσμο, κάτι που δεν έχουμε βιώσει ποτέ. Αλλά όταν βλέπουμε εξαιρετικές αθλήτριες, καλλιτέχνιδες, δικηγό-

ρους, πολιτικούς, επιχειρηματίες, ξέρουμε ότι ο κόσμος θα ήταν φανταστικός αν δεν κρατούσαν τον μισό πληθυσμό πίσω». Οπως λέει, αν αυτό ήταν κάτι απλό, θα είχε ήδη γίνει.

Το WOW θέλει να το κάνει εύκολο στις γυναίκες να συμμετέχουν. Ακόμα και με το όνομά του (κάτι σαν «ουάου») «φωνάζει» ότι ο φεμινισμός μπορεί να είναι fun. «Υπάρχουν πολλά να λύσουμε, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει όλα να είναι μίζερα. Ένας άλλος λόγος όμως που οι γυναίκες δεν θέλουν ν' ακούν για φεμινισμό είναι γιατί κανείς δεν θέλει να αισθάνεται συνεχώς θύμα. Είναι ταπεινωτικό να μην είσαι ισότιμος. Οπότε πείθει τον εαυτό σου ότι είσαι. Θες να εσωτερικεύσεις την επιτυχία στη ζωή σου. Είναι δύσκολο στις γυναίκες να συμμετέχουν νομίζοντας ότι πρέπει να είναι νευριασμένες και θλιμμένες, ενώ στην πραγματικότητα θέλουμε να περνάμε καλά, να αισθανόμαστε χαρά και ενθουσιασμό και, ναι, και θυμό αλλά μόνο και μόνο γιατί θέλουμε ο κόσμος να γίνει καλύτερος».

Το #MeToo

Γιατί το #MeToo (μοιάζει να) έχει χάσει τελευταία την ορμή του; «Στην Ελλάδα υπήρξαν φοβερά αντίποινα», λέει η διευθύντρια σύμβουλος του ΚΠΙΣΝ Ελλη Ανδριοπούλου. «Δεν μπορεί να φανταστώ τι πέρασαν σε προσωπικό επίπεδο οι γυναίκες που βγήκαν μπροστά. Νομίζω ότι θέλει πάνω από κουράγιο, θέλει και λίγη τρέλα για να βγει να μιλήσεις γνωρίζοντας τι σημαίνει αυτό. Το #MeToo στην Ελλάδα έβγαλε το χειρότερο της πατριарχικής κοινωνίας, ακόμα και από γυναίκες, αλλά έφερε το θέμα στην επιφάνεια. Πάντως μικρά βήματα έγιναν. Η αστυνομία και ο ρόλος της στην ενδοοικογενειακή βία έχει αλλάξει. Δεν έχει συμβεί παντού, αλλά παλιά όταν οι γυναίκες καταγγέλλαν ένα περιστατικό στο αστυνομικό τμήμα, τους έλεγαν να γυρίσουν πίσω, κάτι που δεν είναι πια αποδεκτό στην κοινωνία. Κι αυτό είναι πρόοδος».

«Το #MeToo έδωσε το πεδίο να μιλήσουμε, αλλά δεν σημαίνει ότι όλες έχουν αυτό το θάρρος», συμπληρώνει η ιδρύτρια του WOW Foundation Τζουντ Κέλι. «Ξεμεινάμε και από ενέργεια ίσως γιατί μας πίεσαν φίλοι και συγγενείς να μην μιλήσουμε και ακόμα θέλουμε να είμαστε αρεστές, θέλουμε να είμαστε αγαπητές. Δεν θέλουμε να είμαστε κακές απέναντι στους άνδρες, ζούμε μαζί τους». Και όχι μόνο ζούμε μαζί τους, τους αγαπάμε και πολύ. «Ο γιος μου είναι άνδρας, ο εγγονός μου είναι άνδρας, ο σύντροφός μου είναι άνδρας», συνεχίζει η ίδια. «Το WOW δεν έχει στόχο να σπρώξει στην άκρη τους άνδρες, αλλά να επιτρέψει στις γυναίκες να εκτοξευθούν μπροστά».

Στερεότυπα φύλου, κακοποίηση, συναίνεση, αόρατη εργασία

Η σεξιστική γλώσσα και τα στερεότυπα φύλου, η σεξουαλικότητα, η κακοποίηση γυναικών, το κίνημα #MeToo, η συναίνεση, τα ανδροκρατούμενα επαγγέλματα, η αόρατη εργασία, η γονεϊκότητα. «Για να καταλήξουμε στις θεματικές, κάναμε συζητήσεις με εκπροσώπους ομάδων από διάφορους χώρους που κατέθεσαν τις ιδέες τους. Έχουμε υλικό για πέντε φεστιβάλ!» λέει η Ελλη Ανδριοπούλου, που δεν κρύβει ότι αυτό είναι το αγαπημένο της πρότζεκτ – όπως και όλων των γυναικών του ΚΠΙΣΝ. Όλες μαζί έχουν ετοιμάσει μια μεγάλη γιορτή ενδυνάμωσης των γυναικών και των θηλυκοτήτων προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια και

Οι θεματικές μας μεγάλης γιορτής ενδυνάμωσης που θα λάβει χώρα στο Κέντρο Πολιτισμού «Σταύρος Νιάρχος», 1-3 Απριλίου.

τις ανισότητες που συναντούν καθημερινά. Μεταξύ άλλων θα παρακολουθήσουμε:

- Ομιλία και έκθεση: The Guerrilla Girls. Η ομάδα Guerrilla Girls αποτελείται από ανώνυμες καλλιτέχνιδες-ακτιβίστριες, οι οποίες χρησιμοποιούν τίτλους, σκανδαλώδεις οπτικό υλικό και συγκλο-

Οι επισκέπτες του φεστιβάλ θα παρακολουθήσουν μια μεγάλη γιορτή ενδυνάμωσης των γυναικών και των θηλυκοτήτων προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια και τις ανισότητες που συναντούν καθημερινά.

νιστικά στατιστικά στοιχεία για να αναδείξουν τις διακρίσεις λόγω φύλου ή καταγωγής, και τη διαφορά στην τέχνη, τον κινηματογράφο, την πολιτική και την ποπ κουλτούρα.

- Συνομιλία με την Elena Favilli (Ιταλίδα δημοσιογράφος και συγγραφέα της σειράς βιβλίων «Goodnight Stories for Rebel Girls»), για τη δημιουργία ενός έργου αφιερωμένου στην ανατροπή μιας γενιάς κοριτσιών με μεγαλύτερη έμπνευση και αυτοπεποίθηση.
- Maryland: Θεατρικό αναλόγιο έργου της Lucy Kirkwood σε μετάφραση της Αλεξάνδρας Κ. Πρωτοπαρουσιάστηκε στο Royal Court Theatre και στη συνέχεια

στο WOW London 2022 και αποτελεί μια κραυγή ως απάντηση στην κανονικοποίηση των φρικιαστικών ενεργειών που διαπράττονται εναντίον όλων των γυναικών και των θυμάτων της έμφυλης βίας.

- Έκθεση φωτογραφίας «Γυναίκα» της Dana Kyndron σε συνεργασία με το Athens Photo World: Ο ρόλος της γυναίκας από τα μέσα της δεκαετίας του '70 μέχρι και τις αρχές του 2000. Μπρόσκληση, τρυφερότητα, φροντίδα, εργασία, ψυχαγωγία, γοητεία, αντοχή.
- Πάνελ συζήτησης σε συνεργασία με τη «Διοτίμα»: «Δικαιοσύνη VS Δικαίωση: Η σεξουαλική βία μέσα και έξω από τις δικαστικές αίθουσες».

«Ο θερισμός είναι ακόμη πολύς»

Το διαρκές ζητούμενο της πρακτικής εναρμόνισης των νόμων της Πολιτείας με τους κανόνες της Εκκλησίας

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΚΟΝΙΔΑΡΗΣ
Η διαπάλη νομιμότητας
και κανονικότητας και η θεμελίωση
της εναρμονισέως τους
 εκδ. Σάκκουλα, 2022, σελ. 286

Του **ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Η δυστοπική περίοδος της COVID-19, η οποία μάλλον βρίσκεται σε αποδρομή, με τα περιοριστικά μέτρα, μεταξύ άλλων, στην άσκηση της ελευθερίας της λατρείας, ιδίως μάλιστα στη συλλογική έκφρασή της, ενόψει της προστασίας ενός άλλου, επίσης σπουδαίου, συνταγματικού κατοχυρωμένου έννομου αγαθού, της δημόσιας υγείας, ανέδειξε μία κρίσιμη παράμετρο που χαρακτηρίζει την αμφίθυμη σχέση Πολιτείας και Εκκλησίας: τη διαπάλη νόμων και κανόνων.

Πρόκειται για τη διαπλοκή δύο δικαίων, τελείως διαφορετικών μεταξύ τους τόσο ως προς τη φύση τους όσο και ως προς τα όρια της δεσμευτικότητάς τους, η οποία οφείλεται στην πρωτογενή κανονιστική εξουσία που διαθέτουν Εκκλησία και Πολιτεία.

Μάλιστα η διαπάλη αυτή, η οποία φτάνει ενίοτε, αν και όχι αναγκαιώς, μέχρι τη σύγκρουση, εμφανίζεται ιδίως όταν η τυπολογία της σχέσης Πολιτείας και Εκκλησίας εκδηλώνεται ως πολιτειακή, έστω ήπια, κατά την οποία η Πολιτεία επεμβαίνει και κρατεί στα εκκλησιαστικά ζητήματα με νόμο. Και τούτο, παρά τον όρο του Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου της 29ης Ιουνίου 1850, που

ανακήρυξε κανονικώς αυτοκέφαλη την Εκκλησία της Ελλάδος και όριζε ότι αυτή θα διοικείται «κατά τους θείους και ιεροῦς κανόνες ελευθέρως και ακωλύτως από πάσης κοσμικής επεμβάσεως».

Ο όρος όμως αυτός, ως γνωστόν, δεν τηρήθηκε από την Ελληνική Πολιτεία, η οποία με τους Ν. Σ' και ΣΑ'/1852 επανέφερε σχεδόν αμέσως το πολιτειακό σύστημα στις σχέσεις της με την Εκκλησία της Ελλάδος. Κι έκτοτε άρχισε η διαπάλη μεταξύ των δύο θεσμών, που συνεχίζεται έως σήμερα.

Έτσι, στην πορεία, όπως επισημαίνει αλλού ο καθηγητής Ι. Μ. Κονιδάρης, εξαιτίας και των ανώμαλων περιόδων στην ιστο-

Ο καθηγητής Ι. Μ. Κονιδάρης έχει επισημάνει πως «το εκκλησιαστικό γεγονός επικαλύφθηκε με στρατιωτικά αγήματα και μπάντες και κατήντησε ήχος και χρώμα».

ρία του τόπου, «το εκκλησιαστικό γεγονός επικαλύφθηκε με στρατιωτικά αγήματα και μπάντες και κατήντησε ήχος και χρώμα» («Το Βήμα», 10.2.2008)...

Στο πρώτο μέρος του έργου, ο συγγραφέας, ομότιμος καθηγητής του Εκκλησιαστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του ΕΚΠΑ, στην προσπάθειά του να ανιχνεύσει

Ο κοινός νομοθέτης παραδέχεται ότι Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι οι «διά των άρθρων 3 και 13 του Συντάγματος κατοχυρούμενοι ιεροί κανόνες», θεωρεί δε ότι με τον θεμελιώδη Ν. 590/1977, «δημιουργείται μία βάση ορθής εναρμονισέως νομιμότητας και κανονικότητας».

τα αποτυπώματα αυτής της διαπάλης, καταφεύγει στην περιπτωσιολογία. Αξίζει εδώ να αναφερθούν δύο παραδείγματα, ένα παλαιότερο και ένα νεότερο.

Ο νόμος του 1983

Το πρώτο αναφέρεται στην εισαγωγή, με νόμο του 1983, που τροποποίησε για πρώτη φορά τον

Καταστατικό Χάρτη, μιας ιδιότητας και αντικανονικής, πάντως, εκκλησιαστικής ποινής, της θέσης ενός μητροπολίτη σε διαθεσιμότητα. Η ποινή αυτή νομοθετήθηκε, με την ένοχη ανοχή της Εκκλησίας, προκειμένου να νομιμοποιηθεί η απομάκρυνση από τον θρόνο του μητροπολίτη Κεφαλληνίας Προκόπου [Με-

Το βιβλίο ερευνά την αμφίθυμη σχέση Πολιτείας και Εκκλησίας, τη διαπάλη νόμων και κανόνων.

INFORMEWS

νικό Πατριαρχείο να προτάσσει την «κανονικότητα» και να επιμένει στην αυστηρή τήρηση του συνόλου της Πράξης, και με την Εκκλησία της Ελλάδος να επικαλείται τη «νομιμότητα» και να προκρίνει την ανάγκη τήρησης του Καταστατικού της Χάρτη.

Ο κοινός νομοθέτης παραδέχεται ότι Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι οι «διά των άρθρων 3 και 13 του Συντάγματος κατοχυρωμένοι ιεροί κανόνες», θεωρεί δε ότι με τον θεμελιώδη Ν. 590/1977, ο οποίος ρυθμίζει μεταπολιτευτικά την οργάνωση, διοίκηση και λειτουργία της «εν Ελλάδι» Εκκλησίας, «δημιουργείται μία βάση ορθής εναρμονισέως νομιμότητας και κανονικότητας».

Το δεύτερο μέρος του έργου, που επανακυκλοφορεί μετά την πρώτη έκδοσή του το 1994, παρουσιάζεται εμπλουτισμένο με ένα εκτεταμένο επίμετρο, όπου ερευνάται εάν στη διαρρηύσασα τριανταετία υπήρξαν εξελίξεις στον τομέα αυτόν, και με επιλογή νεότερης βιβλιογραφίας. Εκεί διαπιστώνεται ότι, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, «ο θερισμός είναι [ακόμη] πολύς». Αλλωστε, η πρακτική εναρμόνιση των νόμων [της Πολιτείας] με τους κανόνες [της Εκκλησίας] αποτελεί ένα διαρκές ζητούμενο...

Ο κ. Γεώργιος Ι. Ανδρουτσόπουλος είναι επίκουρος καθηγητής του Εκκλησιαστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και δικηγόρος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ

Κύπρος Παντοτινή

Γεώργιος Πολ. Γεωργίου

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ
23.11 2022_26.02 2023

Έργα που θυμίζουν, απηχούν και προσδιορίζουν αυτό που λέγεται Κύπρος: ο τόπος, ο κόσμος, το είναι της.

leventisgallery.org | f | @
 Αναστασίου Γ. Λεβέντη 5
 1097 Λευκωσία, Κύπρος, Τ. +357 22668838

Χορηγός Επικοινωνίας: Επίσημος Χορηγός Αερομεταφορών: Με τη Στήριξη: H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: AEGEAN: Δήμος Λευκωσίας: LEVENTIS GALLERY

ΠΡΩΤΗ ΠΑΣΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

07:00 - 10:00

Στέλλα Μάρκου

Γιώργος Λογίδης

Αντρέας Γιωργαηδής

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

HENRY MOORE INSTITUTE

SOTHEBY'S

MENDES WOOD DM

GARY SEXTON

SUCCESSO MIRÓ

ΛΙΝΤΣ

Οι γυναίκες του Ροντέν

Η 60χρονη Βρετανίδα ζωγράφος Ρεμπέκα Φόρντουμ, συνεχίζοντας την έρευνά της στις γυναικείες μορφές της τέχνης, παρουσιάζει νέα έκθεση στο Ινστιτούτο Χένρι Μουρ στο Λιντς με θέμα γλυπτρίες ή σπουδάστριες στον περίγυρο του γλύπτη Αύγουστου Ροντέν (1840-1917). Στην παρισινή ατμόσφαιρα του 1890-1900, η Ρεμπέκα Φόρντουμ αντιπαραθέτει τις μορφές από τον κρωστήρα της. Έως το 1897, οι γυναίκες δεν γίνονταν δεκτές στη Σχολή Καλών Τεχνών.

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Απόκτημα του Γκετί

Το Μουσείο Πολ Γκετί ανακοίνωσε πως απέκτησε ένα μεγάλων διαστάσεων ρωμαϊκό γλυπτό από δημοπρασία του οίκου Sotheby's. Πρόκειται για το μπουστό του αυτοκράτορα Αντωνίνου Πίου (κυβέρνησε την περίοδο 138-161 μ.Χ.), για την εξαγωγή του οποίου από το Ηνωμένο Βασίλειο αναμένονται οι απαραίτητες διαδικασίες από το Συμβούλιο Τεχνών. Το γλυπτό φιλοτεχνήθηκε ένα χρόνο μετά την ανάρρηση του Αντωνίνου Πίου.

ΠΑΡΙΣΙ

Νέα γκαλερί

Η διεθνής γκαλερί Mendes Wood DM, που ιδρύθηκε στο Σάο Πάολο για να διασπείρει την τέχνη της Βραζιλίας, εξελίχθηκε σε φυτώριο σύγχρονης τέχνης διεθνούς διαμετρήματος. Πρόσφατα ανακοίνωσε την ίδρυση παραρτήματος στο Παρίσι, στην Πλας ντε Βοζ, σε μια, δηλαδή, ιστορική πλατεία (όπου και το σπίτι του Βικτωρος Ουγκώ). Θα καταλαμβάνει 200 τ.μ. σε δύο ορόφους ενός εκ των ιστορικών κτιρίων του 17ου αιώνα και θα εγκαινιαστεί τον Ιούλιο.

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ

Ο Σάρτζεντ και η Ισπανία

Το Μουσείο Καλών Τεχνών του Σαν Φρανσίσκο παρουσιάζει την έκθεση «Ο Σάρτζεντ και η Ισπανία», την πρώτη που διερευνά την επίδραση της ισπανικής κουλτούρας στην οπτική του Αμερικανού ζωγράφου Τζον Σίνγκερ Σάρτζεντ (1856-1925). Η γοητεία που εξασκούσε πάνω του η Ισπανία, προκάλεσε έναν εντυπωσιακό αριθμό έργων. Ο Σάρτζεντ γοητευόταν τόσο από τον μύθο της Ισπανίας όσο και από τη σύγχρονη χώρα.

ΜΠΙΛΜΠΑΟ

Ζοάν Μιρό

Το Μουσείο Γκουκενχάμι του Μπιλμπάο αφιερώνει μεγάλη έκθεση στον Ζοάν Μιρό (1893-1983) με τίτλο «Απόλυτη πραγματικότητα. Παρίσι, 1920-1945», που ρίχνει φως στη σχέση του ζωγράφου με το Παρίσι. Το πρώτο του ταξίδι το 1920 ήταν επιδραστικό στο έργο και στην προσωπικότητά του, κυρίως ως προς την έκθεσή του σε νέες ιδέες, μέχρι τη δεκαετία του 1940, οπότε διαμόρφωσε τη διακριτή εικαστική ταυτότητά του.

«Μινώταυρος», μάρμαρο. Ύψος 73 εκ. Από τις συλλογές του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

Λαβύρινθος, μια ελληνική έκθεση για την Κνωσό στην Οξφόρδη

Με πάνω από 100 εκθέματα προερχόμενα από κορυφαία μουσεία της Ελλάδας, η νέα έκθεση στο περίφημο Μουσείο Ασμόλεαν της Οξφόρδης ξετυλίγει τον μύθο του Μινώταυρου. Είναι μια εξαιρετικής στρατηγικής σημασίας συνεργασία ανάμεσα στο ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού και στο Ασμόλεαν με σκοπό την παρουσίαση στο διεθνές κοινό της έκθεσης «Λαβύρινθος: Κνωσός, Μύθος και Πραγματικότητα». Στην έκθεση παρουσιάζονται περισσότερα από 200 εκθέματα, τα οποία συνομιλούν με τις ιδιαίτερες σημαντικές συλλογές του Ασμόλεαν και το αρχείο φωτογραφιών και τεκμηρίων που αναδεικνύουν κορυφαίες στιγμές από την ανακάλυψη της Κνωσού την περίοδο 1900-1905.

Είναι ένας άλλος τρόπος να αφηγηθεί κανείς την ιστορία των ανασκαφών στην Κνωσό, να προσεγγίσει την προσωπικότητα του σερ Άρθουρ Έβανς (διευθυντή του Ασμόλεαν στις αρχές του 20ού αιώνα). Για αιώνες, ο μύθος του Λαβύρινθου και του Μινώταυρου εξήπτε τη φαντασία λογίων και ταξιδευτών, ώσπου το 1878 ένα ιχνος κτιρίου εντοπίζεται στην Κνωσό από τον Μίνω Καλοκαιρινό. Την εποχή που η Κρήτη ήταν υπό μερικό έλεγχο από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, υπήρχε κίνδυνος αρχαιοκαπι-

λίας και μεταφορές ευρημάτων στην Κωνσταντινούπολη. Ειδική άδεια απέσπασε ο Άρθουρ Έβανς. Η συμβολή του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου είναι καθοριστική στη συγκρότηση αυτής της έκθεσης, που θα διαρκέσει έως τις 30 Ιουλίου. Το Ασμόλεαν έχει τη σημαντικότερη συλλογή μινωικής αρχαιολογίας εκτός Κρήτης. Όπως δήλωσε ο Χα Sturgis, διευθυντής του μουσείου, η έκθεση επαναξιολογεί τις επιβάσεις του Έβανς στο ιστορικό τους πλαίσιο και προσφέρει εμβάθυνση στον μινωικό πολιτισμό και στην ελληνική μυθολογία, αλλά και κατανόηση της βρετανικής αρχαιολογικής ιστορίας. Εξαιρετική σύλληψη χαρακτηρίζει την οργάνωση αυτής της έκθεσης η αρχαιολόγος Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, στα κείμενα που φιλοξενεί το Ασμόλεαν. «Είναι ένας φόρος τιμής στον λόγο που ανέλυσε από τη λήθη αυτήν την τόσο σημαντική αρχαιολογική τοποθεσία. Αν και ο χώρος είχε ταυτοποιηθεί πριν από τον Έβανς, οι ενσυνείκητες συνθήκες για τις ανασκαφές δημιουργήθηκαν στη διάρκεια της Κρητικής Πολιτείας».

Για την πραγματοποίηση της έκθεσης συνέβαλαν επίσης με χάρτες, χειρόγραφα και βιβλία η Βιβλιοθήκη Μπόντλιαν και τα Βασιλικά Μουσεία του Γκρίνγουιτς.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Όταν η ψυχή φτάνει ως τον Θεό

Ποια ήταν η πρώτη μουσική που ακούστηκε στον πλανήτη; «Αυτή είναι μια ιστορία χωρίς αρχή», γράφει στο πρόσφατο (2021) βιβλίο του, «Five Straight Lines. A History of Music» (εκδ. Profile Books), ο μουσικολόγος Αντριου Γκαντ.

Ήταν ο ρυθμός του βηματισμού που ξύπνησε στον πρώτο άνθρωπο το μουσικό ένστικτο; Το κελάλδημα των πουλιών; Οι ιαχές του κυνηγού; Με άλλα λόγια, η ανθρώπινη φωνή;

Ναι, αλλά μαζί με αυτή, οι πρώτοι άνθρωποι βρήκαν τη μουσική και σε αυτοσχέδια όργανα. Αιώνες αργότερα, μετά την έλευση του χριστιανισμού, προέκυψε πρόβλημα.

Η Εκκλησία θεώρησε τα μουσικά όργανα κληρονομιά της ειδωλολατρικής αρχαιότητας. Στην κλασική δίτομη «Ιστορία

«Ο διπλός αυλός συνδεόταν πάντα με τις ηδονικές κινήσεις γυμνών ορχηστρίδων».

της Μουσικής» (μτφρ. Γ. Λεωτσάκος, εκδ. Υποδομή, 1979) ο Εμίλ Βιλερμόζ γράφει ότι «ο διπλός αυλός συνδεόταν πάντα με τις ηδονικές κινήσεις γυμνών ορχηστρίδων. (...) Εκτελεστές του αυλού ήταν πολύ συχνά εταίρες...».

Ο Θωμάς Ακινάτς πίστευε ότι μόνον η ανθρώπινη φωνή μπορεί να υψώσει την ψυχή ως τον Θεό. Η Εκκλησία απαγόρευσε τη χρήση των οργάνων ακόμα και στην ιδιωτική ζωή των πιστών της.

Ο κύριος Γκρι τριγυρίζει στους παγωμένους δρόμους της Βιέννης παίζοντας κάθε τόσο στους να-

Το εκκλησιαστικό όργανο στον ναό του Αγίου Πέτρου στη Βιέννη.

ούς της πόλης. Από τον εμβληματικό καθεδρικό του Αγίου Στεφάνου έως τον Άγιο Πέτρο, που ανεγέρθηκε στα πρότυπα του μεγάλου ναού της Ρώμης, στέκεται κάτω από τα επιβλητικά εκκλησιαστικά όργανα και αναρωτιέται πώς έγινε και ένα τέτοιο όργανο – με αυλούς! – έγινε η ίδια η φωνή της Εκκλησίας.

Η εκκλησιαστική αντίσταση κράτησε έως τον 9ο αιώνα. Ο δυτικός κλήρος κατάλαβε και υποχώρησε. Η ειρωνεία είναι ότι το 250 π.Χ., ο Αλεξανδρινός Κτησίβιος είχε ήδη κατασκευάσει την ύδραυλ: σωλήνες από κράμα χαλκού που το γλωσσίδι τους παλλόταν από μια στήλη αέρος, που και αυτή δεχόταν την πίεση μιας στήλης νερού. Το «σατανικό σύμπεργο» ήταν δημοφιλές και στους Βυζαντινούς (γνωστό ως «Όργανο») αλλά, βέβαια, δεν πέρασε τις

πύλες των δικών τους εκκλησιών.

Στα κλασικά δισκοπωλεία της Βιέννης, στο Gramola και το Da Capo, ο κύριος Γκρι αναζητά μουσικές. Μολονότι ξέρει πως μπορεί να τις βρει και στη στοά της Οπερας, στην Αθήνα, είναι ανυπόμονος. Από τη Philips επιλέγει τις εκκλησιαστικές συνάτες του Μότσαρτ (Mozart: The Organ Sonatas & Solos, με τον Daniel Chorzempa). Από την Brilliant, το box set με όλα τα Κοντσέρτα για όργανο και ορχήστρα του Χέντελ (Organ Concertos) με τον Κρίστιαν Σμιτ και την Ορχήστρα Δωματίου της Στουτγάρδης (δ/νση Νικόλ Ματ). Από τις αρχαιακές ηχογραφήσεις της Deutsche Grammophon (Archiv Produktion), τον Χέλμουτ Βάλχα να ερμηνεύει το 1959 Μπαχ. Η ψυχή φτάνει ως τον Θεό. Ο Θωμάς Ακινάτς είχε κάνει λάθος.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Δάκρυα του Κορτάσαρ

Μάλλον δεν είναι η καλύτερη συλλογή διηγημάτων του Χούλιο Κορτάσαρ, μα σίγουρα είναι η πρώτη: το «Ζωολόγιο» που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Oprea, σε μετάφραση του Αχιλλέα Κυριακίδη. Κάπου είχα διαβάσει πως έγραφε σε σχολικά τετράδια στο βάθος ενός παριστινού καφέ λεκιάζοντας τα χέρια του με μελάνι. Πρέπει να ήταν πολύ ψηλός. Σε μια νεανική του φωτογραφία δείχνει ήδη μεγάλος. Περαιτέρω για έναν συγγραφέα που εξακολουθεί να είναι φρέσκος, όπως παραμένουν φρέσκες οι ταινίες του Αντονιόνι. Δεν είναι τυχαίο που η ιδέα του «Μπλόου απ» είναι δάνειο από τα «Σάλια του διαβόλου», διήγημα του '59. Ο κόσμος ως μεγέθυνση μιας κενής φωτογραφίας.

Ο Κορτάσαρ μεταφράζεται συνεχώς στα ελληνικά. Σε κεντρικό βιβλιοπωλείο, τα βιβλία του είναι στο ίδιο ράφι με τα βιβλία του Ρομπέρτο Μπόλάνιο. Στην τελευταία του συνέντευξη ο Μπόλάνιο είχε πει: «Οι ιστορίες του θυμίζουν ένα φλιτζάνι μάτε που στο τέλος αναποδογυρίζει και χύνεται πάνω μας». Ο Μάρκες είχε επισημάνει πως τα μάτια του ήταν μάτια νεαρού βουβαλιού και τα δόντια του είχαν την αθωότητα του διαβόλου.

Δεν έχω διαβάσει το «Κουτσό». Δεν έχω διαβάσει κανένα μυθιστόρημα, ποίημα ή θεατρικό του. Για μένα ο Κορτάσαρ είναι ένας διηγηματογράφος που προσπαθεί ν' αποφεύγω. Πριν χρόνια διάβασα την «Υγεία των αρρώστων». Με κατέκλυσε αγωνία, τρόμος. Ο Αλεξάνδρος σκοτώνεται σε αυτοκινητικό δυστύχημα και η οικογένεια δεν το αποκαλύπτει στη μητέρα του. Την πείθουν πως έφυγε στο εξωτερικό. Της στέλνουν πλαστά γράμματα. Τα γράμματα ενός νεκρού. Μου έχει συμβεί περίπου το ίδιο. Όταν η ζωή μιμείται την τέχνη, μυρίζει κακό οίονο.

Δυστυχώς, δεν υπάρχει κανένα εφάμιλλο διήγημα στο «Ζωολόγιο». Ακόμα και το «Κατελιμμένο σπίτι» που θεωρείται αριστούργημα, δεν είναι. Τουλάχιστον όσο η «Δεοποινίς Κόρα». Αδύνατον να τελειώσεις την ανάγνωση αυτής της πρωτοπρόσωπης πολυφωνικής ιστορίας χωρίς δάκρυα. Πώς λοιπόν προέκυψε το εναρκτήριο

Ένα κόκκινο τριαντάφυλλο στο άγαλμα του Αργεντινού συγγραφέα και ποιητή Χούλιο Κορτάσαρ (1914-1984), στον κήπο της Εθνικής Βιβλιοθήκης στο Μπουένος Άιρες.

Ισως έβλεπε τη λογοτεχνία σαν δύο καθρέφτες ίσης επιφάνειας: φαντασία και πραγματικότητα, ζωή και θάνατος, μαγεία και ανία.

διήγημα της συλλογής; Ο Κορτάσαρ είδε ένα όνειρο, ξύπνησε, κάθισε και το κατέγραψε. Δύο αδελφια ζουν σ' ένα μεγάλο σπίτι που σταδιακά καταλαμβάνεται από κάτι, κάποιους, χωρίς παραπάνω στοιχεία. Πρόκειται για μια αλληγορική ιστορία που κουβαλάει τα κουσούρια της αλληγορίας. Ωστόσο, δύο φράσεις μου αρέσουν πολύ: «Εκμεταλλεύομαι εκείνες τις εξόδους για να περνάω απ' τα βιβλιοπωλεία και να ρωτάω, μάταια, αν είχαν τίποτα καινούργιο από γαλλική λογοτεχνία. Από το 1939 είχε να 'ρθει κάτι αξιόλογο στην Αργεντινή». Μερικές φορές, μια χούφτα λέξεις αρκεί για να ανακατασκευάσει μια ολόκληρη εποχή, μια ολόκληρη χώρα.

Αυτό είναι το κεντρικό πρόβλημα στο «Ζωολόγιο». Υπάρχει περισσότερη φαντασία από ζωή. Περισσότερη πλοκή από καθημερινότητα. Περισσότερες ιδέ-

ες από λεπτομέρειες. Αγαθές και βαρετές λεπτομέρειες που αναβλύζουν από το λούκι της κοινοτοπίας και μας παρηγορούν. Ακόμα και η «Μακρινή», μία από τις κλασικές ιστορίες του Κορτάσαρ, δεν καταφέρνει να βρει τη χρυσή τομή – το γράψιμο πρέπει να είναι λάμα – και από σελίδα σε σελίδα εξαιριάζεται.

Ο Κορτάσαρ είχε μανία με τον αριθμό οκτώ. Οκτώ διηγήματα στο «Όλες οι φωτιές η φωτιά» (περιλαμβάνει τα «Υγεία» και «Κόρα»), οκτώ στο «Ζωολόγιο» και βέβαια οκτώ στο «Οκτώεδρο». Ισως έβλεπε τη λογοτεχνία σαν δύο καθρέφτες ίσης επιφάνειας: φαντασία και πραγματικότητα, ζωή και θάνατος, μαγεία και ανία.

Να, τώρα τον βλέπω στο σαλόνι του να μιλάει τριγυρισμένος από στοιβές βιβλίων και δίσκων τζαζ χωρίς να καταλαβαίνω τι λέει στα ισπανικά. Φοράει ένα κόκκινο κοντομάνικο πουκάμισο. Σηκώνομαι από τη θέση μου και συνεχίζω να τον ακούω όση ώρα ζυρίζομαι. Καταλήγω με μια κόκκινη κλίδα στο πιγούνι. Επιστρέφοντας στο λάπτοπ, η κάμερα τον κινηματογραφεί να βγαίνει από την κεντρική είσοδο του κτιρίου στην οδό Μαρτέλ, να βολτάρει στο δέκατο διαμέρισμα του Παρισιού, η πυκνή γενειάδα του

χάνεται στη σκιά μιας γέφυρας, μιας στοάς, στο μετρό. Βγαίνω έξω και κάθωμαι σ' ένα παγκάκι διαβάζοντας ξανά τις «Πύλες του ουρανού». Είναι η καλύτερη ιστορία της συλλογής. Επειδή εκεί πηγαινοέρχεται ανενόχλητη μια εκδοχή ζωής που προσφέρεται απλόχερα από τον Κορτάσαρ. Σαν ρεύμα αέρα ανάμεσα σε μια ανοικτή πόρτα και ένα ανοικτό παράθυρο. Ανάμεσα στον τρόπο και στην ευτυχία.

Ο Κορτάσαρ γράφει τώρα, όπως αναφέρει στη σελίδα 113. Μόνο που το δικό του τώρα είναι το δικό μας τώρα, το δικό μου τώρα, ένα μετακινούμενο αιώσιο τώρα. Τώρα διαβάζω στο παγκάκι, τώρα βλέπω την οθόνη, τώρα βλέπω τον ουρανό, τώρα πληκτρολογώ: «Δεν ήταν φόβος, ήταν κάτι πιο κοντά στον τρόπο, στην ευτυχία, σ' έναν κόμπο στο στομάχι».

Μια καλή ιστορία, όπως οι «Πύλες», οργανώνεται γύρω από μικρολεπτομέρειες σαν αργήνια γύρω από τον νεκρό: έρωτας, απώλεια, χορός, χαμός, χάος. Για μια στιγμή, το γράψιμο του Κορτάσαρ γίνεται ζέση, πυρκαγιά, πυρετός, παρόλο που στο «Ζωολόγιο» δεν έχει ακόμα αγγίξει την υψηλότερη θερμοκρασία. Καλύτερα. Δεν έχω χρόνο για δάκρυα.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Εικονικές αυτοκτονίες

ΧΑΡΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ
Πολεμική μηχανή
εκδ. Εστία, σελ. 160

Σε έναν κόσμο όπου είναι πάντα πόλεμος, δύο αποδεδειγμένα σώματα, το ένα αρσενικό και το άλλο θηλυκό, δοκιμάζουν τους αμυντικούς τους μηχανισμούς, έρμαια μιας εσωτερικευμένης μάχης. Ο Διονύσης και η Αριάδνη δεν είναι παρά δύο σφάγια που σφαδάζουν από οδύνη. Και οι δύο ήταν δώδεκα χρόνων όταν γνώρισαν κατάσαρκα τη σωματική βία. Ο Διονύσης υφίστατο τις διαρκείς βαιοπραγίες του πατέρα του, τον οποίο εξαγρίωνε η ομοφυλοφιλία του. Διαφεύγοντας από τον ζόφο της επαρχίας και το ενδοοικογενειακό κολαστήριο, ο Διονύσης καταβυθίστηκε στη νύχτα της Αθήνας, αφήνοντας το κορμί του βορά στις πιο βάνασες εκδηλώσεις της σεξουαλικότητας. Η Αριάδνη ζούσε σε ένα σπίτι ρυμοτομημένο από δαιδαλώδεις σκοτεινούς διαδρόμους, που επέτειναν τον φόβο της, έναν φόβο επίμονο και ακαταδάμαστο. Φοβόταν ότι θα νιώσει περισσότερο απ' όσο άντεχε. Οι αισθήσεις την πλήγωναν. Μόνο όταν χαράκωνε το κορμί της καταπραυνόταν η «απελπισία του αισθητού».

Πρώτη λογοτεχνική εμφάνιση για τον Χάρη Καλαϊτζίδη (Αθήνα, 1999), ο οποίος αποδύεται σε μια σπουδή στις άπειρες εκφάνσεις σωματικής και ψυχικής κακοποίησης. Στην αφήγηση δεσπόζει το πάσχον σώμα σε κάθε πιθανή εκδοχή, το σώμα που πονάει, που σπαράζει, που αιμορραγεί, που λεηλατείται, που παραλνθίζει, αλλά και το σώμα που εκστασιάζεται και φτεροκοπά σε ανίδωτους αιθέρες. Ο Διονύσης και η Αριάδνη είναι οι δύο όψεις της ίδιας κατασπαράξινης σάρκας, ένα δικοτομημένο κορμί που υπομένει έναν μαρτυρικό δικασμό με τον κόσμο. Το κοινό τους βάσανο εκπνάζει από το σώμα και τη δυσανεξία του απέναντι στα πλήγματα της πραγματικότητας. Δεν ξέρουν πώς να υπάρχουν και γι' αυτό επιδιώκονται σε ιδιόχειρες τελετουργίες αφανισμού, σε εικονικές αυτοκτονίες. Λαχταρούν μια τελεσιδική απόδραση, την οποία παροδικά βιώνουν μέσω ανήμε-

ρων παραισθήσεων. Η ανδία για το σώμα, που ακατάσχετα σώρευε αισθήσεις, τους παρωθεί σε ένα άγριο σεξουαλικό ντελιρίο. Το σεξ ήταν για αυτούς σάβανο, η αυτοεξορία τους από τις αισθήσεις. Η σωματική καταδράση τους έκανε να ξεχνούν «τις ανάγλυφες εξομολογήσεις» των κορμιών τους, «τα στίγματα και τις ουλές» τους. Δεν αποζητούσαν τον οργασμό, αλλά το σβήσιμο, τη φυγή από το σώμα. Αδμονούσαν για το τέλος του κόσμου, για την παύση των πραγμάτων. Ο Διονύσης, αφημένος σε ένα αυτοκαταστροφικό,

ερωτομανές κατακύλισμα στον βυθό της νύχτας, σπαρασσόταν συγκορμιος σε αγοραίες συνάψεις, μέχρι που το αποσκελετωμένο κορμί του ηρθόταν στο στομάχι, «κυοφορώντας μια σκοτεινή εικόνα». Από το άλλο μέρος, η Αριάδνη γέμιζε χάπια και χαρμικιές, παλεύοντας «με την απόλυτη φρίκη γύρω απ' το κορμί» της, ικετεύοντας νοερά τον κό-

σμο να πάψει, να τελειώσει. Δύο ερασιτέχνες νεκροί.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το βιβλίο του Καλαϊτζίδη εντυπωσιάζει με τη σκοτεινιά και την αγριότητα του, που ωστόσο δεν κρύβουν το νεανικό, παράφορο βλέμμα. Ολα στο βιβλίο είναι υπερβολικά έντονα, βίαια και σπαρακτικά, σπαραξικάρδια. Ο παροξυσμός των αισθήσεων εκβάλλει σε μια αλλόφρονα από οδύνη γλώσσα, που κάνει τα λόγια της από τον πόνο. Βέβαια, η παραληρηματική γραφή κερδίζει την έντασή της ακριβώς από τον συγγραφικό έλεγχο. Η ροή της συνείδησης απαιτεί αφανή λογοτεχνική επεξεργασία, δεν είναι γλωσσικός αυτοσχεδιασμός, αλλά επίπονη, έλλογη σύνθεση. Ο Καλαϊτζίδης ενίοτε χάνει τον έλεγχο, παρασύροντας τη γραφή σε ακατάλλητα ξεσπάσματα ενός οργισμένου υπερβολής». Αυτές οι εξάρσεις αντισταθμίζονται από τη σκληρότητα πιο νηφάλιων στιγμών, αλλά δεν φαίνεται ολοκληρωμένη η συναίρεση της παραισθητικής φαντασμαγορίας με την ωμότητα της αφύπνισης. Πιστεύω, όμως, πως παρά την παραφορά και τις παρεκτροπές του, το βιβλίο του Καλαϊτζίδη διαθέτει μια αναντίρρητη, απροσπέραστη δύναμη.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΔΙΑΜΑΝΤΗ

Ο Αλέξανδρος Διαμαντής γεννήθηκε στην Αθήνα το 1994. Είναι σκηνοθέτης και υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η νουβέλα «Ας φύγουμε λοιπόν» είναι το πρώτο του βιβλίο – κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτης.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Κάποτε που ήμουν στο σπίτι μιας παλιάς μου φίλης και καθόμασταν ήσυχα μετά τη μέρα και διαβάζαμε κι οι δυο, άλλα πράγματα ο καθένας, ενώ έξω βράδιαζε και έπιανε να φυσάει.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Την επίτομη έκδοση «The Oxford Shakespeare», το άλμπουμ «Andre Kertesz: Sixty years of photography, 1912-1972» και το βιβλίο «Une semaine de bonte» του Max Ernst.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;

Οχι. Μου φαίνεται ανόητο να έχει κανείς ενοχές για το γούστο του.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Το να λέει την αλήθεια ευθέως και με παρηγορία, χωρίς προσχήματα και δισταγμούς.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;

Οι «Άγριοι ντετέκτιβ» του Ρομπέρτο Μπόλάνιο.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Τον «Εξώστη» του Νίκου Καχτίτσιου.

Ποια γεγονότα «προσγειώσαν» μια γενιά που μεγάλωσε ρομαντικά στη σκληρή πραγματικότητα;

Κοιτάζτε, μπορούμε να πούμε πολλά για την επικαιρότητα μέσα στην οποία ενηλικιώθηκε η δική μου γενιά, προσωπικά όμως θεωρώ πως κάθε ενηλικίωση αποτελεί και μια κάποια «προσγειώση».

Ο τίτλος «Ας φύγουμε λοιπόν» παραπέμπει σε απόδραση. Από τι θέλουν να ξεφύγουν οι ήρωες;

Θα μπορούσα να πω πως τους συναντάμε σε μια στιγμή που τρέχουν. Εκκινούν από μια καθημερινότητα «χωρίς ιδιότητες», αρκετά γοητευτική, και κατευθύνονται προς ένα εκρηκτικό όραμα, το οποίο μάλλον δεν είναι παρά μια πλάνη, αλλά και που τους ελκύει λες και είναι κάτι επείγον και αναγκαίο.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read**
LIBRARY

ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
1821 – Η Ελληνική Επανάσταση
στη Μολδοβλαχία – Στα βήματα
του Αλέξανδρου Υψηλάντη
σελ. 384

Τη στιγμή που όλο και περισσότεροι αναγνώστες στρέφονται ολοένα και περισσότερο προς τα ψηφιακά βιβλία και τον άυλο πολιτισμό, έχουμε για πρώτη φορά απονομή Βραβείου από την Ακαδημία Αθηνών στην κατηγορία «Τάξη των Γραμμάτων και των Καλών Τεχνών, άνευ αντιστοίχου προκλήσεως», σε ένα ελεύθερο ψηφιακό βιβλίο: Στο ιστορικό σύγγραμμα της Δήμητρας Στασινοπούλου: «1821 – Η Ελληνική Επανάσταση στη Μολδοβλαχία»: Στα βήματα του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Όπως δηλώνει η συγγραφέας για το βιβλίο της, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως κάλεσμα της ιστορίας αυτό, που είναι αναμφίβολα, μια από τις πιο συγκινητικές προκλήσεις τις οποίες έζησε ποτέ, λόγω του ιστορικού και συναισθηματικού φορτίου που φέρνει μαζί του. Είναι μια προσπάθεια καταγραφής μαρτυριών που μιλούν ακόμη και σήμερα, μετά από 200 χρόνια, για ένα από τα πιο σημαντικά ιστορικά γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης, το ξεκίνημά της στη Μολδοβλαχία. Προσπάθειά της ήταν να διασώσει, την ατιμωμένη και ό,τι σώζεται σήμερα και να συνδεθούν οι τοποθεσίες και οι εικόνες τους με τις πολύ ισχνές μνήμες εκείνης της εποχής, όπως αποτυπώνονται σε μερικές από τις φωτογραφίες της, οι οποίες απεικονίζουν και μεταγενέστερα κοινά βήματα των δυο λαών. Η Δήμητρα Στασινοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1953. Μετά τις σπουδές της εργάστηκε για είκοσι χρόνια στον τραπεζικό τομέα και αργότερα στην οικογενειακή επιχείρηση στη Ρουμανία. Με τη φωτογραφία ασχολείται ερασιτεχνικά τα τελευταία χρόνια. Το Δεκέμβριο του 2005 εξέδωσε το πρώτο της βιβλίο με τίτλο «Ρουμανία της Καρδιάς μου», για το οποίο τιμήθηκε με το βραβείο UNESCO. Φωτογραφίες της έχουν διακριθεί σε διεθνείς διαγωνισμούς. Το ψηφιακό βιβλίο διανέμεται δωρεάν από τη Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Το Ναυτικό δεν υπέστειλε ποτέ σημαία

Μέγα το της θαλάσσης κράτος –
Η σύγχρονη ιστορία του ελληνικού Π.Ν.

Του ΘΑΝΟΥ Π. ΝΤΟΚΟΥ

Ο Αδάμ Στεφανιάδης, γιος ανώτατου αξιωματικού του Πολεμικού Ναυτικού, μας διηγείται μια συναρπαστική ιστορία: τους πολλούς θριάμβους, αλλά και τις λίγες σκοτεινές ημέρες ενός Πολεμικού Ναυτικού, που κατά κανόνα πολέμισε σε δύσκολες συνθήκες και με αριθμητικά, συχνά και με ποιητικά, κατωτέρω όσον αφορά τα μέσα, στηριζόμενο όμως στην ένδοξη παράδοση και, κυρίως, τη ναυτοσύνη του έμπυχου δυναμικού του. Ως αποτέλεσμα, δεν υπέστειλε ποτέ τη σημαία.

Η συναρπαστική αφήγηση ξεκινάει με τον ατυχή, όπως ορθά τον χαρακτηρίζει ο συγγραφέας, πόλεμο του 1897 και συνεχίζει με την πολεμική ετοιμασία του Ναυτικού, που περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, την ίδρυση του Ταμείου Εθνικού Στόλου και την έκδοση του λαχείου του Εθνικού Στόλου της Ελλάδος. Εκείνη την εποχή έλαβε χώρα και στην Ελλάδα μια ζωηρή συζήτηση για τη δομή του στόλου: θωρηκτά ή ελαφρότερα σκάφη και υποβρύχια. Δεν θα μπορούσαν ασφαλώς να απουσιάζουν λεπτομερείς περιγραφές των ηρωικών αγώνων του θωρηκτού «Αβέρωφ» και των άλλων πλοίων του στόλου (όπως τα τορπιλοβόλα 11 και 14) κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων, με ιδιαίτερη έμφαση στις ναυμαχίες της «Ελλάς» και της «Λήμνου», υπό την ηγεσία του ναυάρχου Κουντουριώτη. Λιγότερο γνωστή είναι η δράση του 29ου Ναυτικού Συντάγματος κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η ανανέωση του στόλου την περίοδο του Μεσοπολέμου και η ίδρυση της Ναυτικής Σχολής Πολέμου το 1921 (στην οποία ο υπογράφων είχε την τιμή να διδάξει από το 1992 έως το 2003, οπότε και η Σχολή μετεξελίχθηκε).

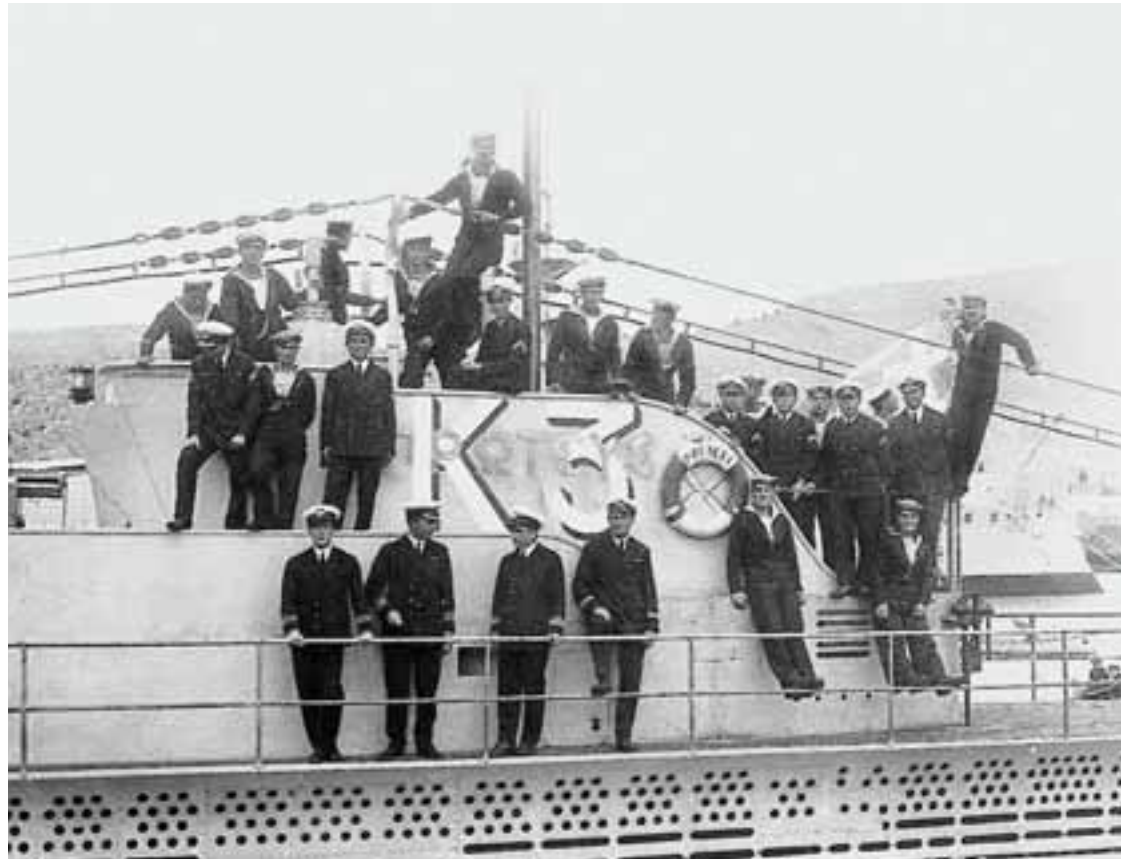
Ακολούθως παρουσιάζεται η βύθιση της «Ελλάς» και η δράση του Ναυτικού κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, με κύριες δραστηριότητες την προστασία θαλασσιών μεταφορών και τη διεξαγωγή επιδρομών στην Αδριατική, η απώλεια του υποβρυχίου «Πρωτεύς» (1940) και των πλοίων «Ψαρά», «Κιλίκις», «Υδρα», «Λέων» μετά την έναρξη του ελληνογερμανικού πολέμου, η μεταστάθμευση στην Αίγυπτο (1941) και η ανασυγκρότη-

ση του στόλου στην Αλεξάνδρεια. Η εξιστόρηση συνεχίζεται με τον θριαμβευτικό επανάπλου του λαβωμένου «Αδρία» στην Αλεξάνδρεια, την απώλεια της «Βασιλίσσης Ολγας» και των υποβρυχίων «Νηρεύς» και «Τρίτων» το 1942 και τη βύθιση, το 1943, έπειτα από σκληρή μάχη του υποβρυχίου «Κατώνας» (με κυβερνήτη τον αντιπλοίαρχο Βασίλη Λάσκο, πρώτο εξάδελφο της γιαγιάς μου) και τη συμμετοχή των κορβετών «Κριεζής» και «Τομπάζης» στη μάχη του Ατλαντικού. Ακολουθεί η επιστροφή του στόλου στην Ελλάδα και η ανασυγκρότηση. Στις σελίδες του έργου περιγράφονται οι ηρωικές ενέργειες αξιωματικών, κάποιους από τους οποίους το Π.Ν. τιμώσε αργότερα δίδοντας το όνομά τους σε ταχέα σκάφη: Κρυσταλίδης, Ρουσσέν, Δανιόλος, Γρηγορόπουλος, Ρίτσος, Μπλέσσης, Μυκόνιος, Τρουπάκης, Μαριδάκης, Πεζόπουλος, Βλαχάβας, Τουρνάς, Σακίπης, Καβαλούδης, Ντεγιάννης, Ξένος, Σιμιτζόπουλος, Σταράκης, Κωστάκος, Αννινός, Ασλάνογλου, αλλά και ο Μίλτος Ιατρίδης και πολλοί άλλοι. Βεβαίως, θα χρειαζόταν ένα ναυτικό του μεγέθους του αμερι-

Μετά τον ατυχή πόλεμο του 1897 έλαβε χώρα και στην Ελλάδα μια ζωηρή συζήτηση για τη δομή του στόλου: θωρηκτά ή ελαφρότερα σκάφη και υποβρύχια.

κανικού για να τιμηθούν με ονοματοδοσίες πλοίων όλοι οι ήρωες του Π.Ν.

Η διήγηση συνεχίζεται με τις επιχειρήσεις ναρκαλίας στις ελληνικές θάλασσες (1944-1949), τη συμμετοχή του Ναυτικού στον εμφύλιο πόλεμο, στο πλευρό της κυβέρνησης, τα αποτυκόντα κινήματα του 1967 και του 1973 για την αποκατάσταση της δημοκρατίας και η διαφυγή του αντιτορπιλικού «Βέλος» με κυβερνήτη τον αντιπλοίαρχο Παπιά. Δεν θα μπορούσαν να απουσιάζουν οι αναφορές στη δράση του Π.Ν. στην Κύπρο, τόσο το 1964 με τον ηρωικό ανθυποπλοίαρχο Μουτσάτσο, κυβερνήτη του περιπολικού «Φαέθων» όσο και το 1974 με τον πλωτάρχη Χανδρινό, κυβερνήτη

Ναύσταθμος Σαλαμίνας. Το πλήρωμα του «Πρωτεύς» στη γέφυρα του υποβρυχίου. Στις 29.12.1940, ευρισκόμενο σε περιπολία στην Αδριατική, έπληξε ιταλική νηοπομπή και βύθισε στον κόλπο του Αιολώνα το οπλιταγωγό «Sardegna», αλλά εμβολίστηκε από ιταλικό υποβρύχιο και βυθίστηκε αϊτανδρο (φωτογραφική συλλογή: Μ.Ε. Τσαγκάρη).

Το αντιτορπιλικό «Αδρία» στον όρμο Γκιουμουσλούκ στα μικρασιατικά παράλια. Ενώ έπλεε (22.10.1943) κοντά στην Κάλυμνο, προσέκρουσε σε νάρκη και η έκρηξη απέκοψε την πλώρη του. Κατόρθωσε να φτάσει στην τουρκική ακτή και ύστερα από στοιχειώδεις επισκευές να επιστρέψει στη βάση του στην Αλεξάνδρεια.

του αρματαγωγού «Λέσβος», τον υποπλοίαρχο Τσομάκη, κυβερνήτη της τορπιλακάτου Τ3, που είναι ο τελευταίος πεσόντας αξιωματικός του Π.Ν. κατά τη διάρκεια πολέμων επιχειρήσεων και την ανάκληση των δύο υποβρυχίων Τ209 πριν τους δοθεί η ευκαιρία να πλήξουν την τουρκική αποβατική δύναμη.

Μετά το 1974 ξεκινάει ένα μεγάλο εξοπλιστικό πρόγραμμα με την αγορά, απόκτηση ή ναυπήγηση γερμανικών υποβρυχίων Τ209, γαλλικών πυραυλακτών Combattante II & III, αμερικανικών αντιτορπιλικών Adams και φρεγατών τύπου Knox, ολλανδικής προέλευσης φρεγατών S/Kortenaer και γερμανικού σχεδιασμού φρεγατών MEKO, πυραυ-

λακάτων βρετανικού σχεδιασμού κλάσης Ρουσσέν και, τέλος, γερμανικού σχεδιασμού υποβρυχίων Τ214. Επίσης, αρματαγωγών ελληνικής ναυπήγησης και ελικοπτερών και αεροσκαφών ναυτικής συνεργασίας. Είναι μια περίοδος θεαματικής μεταμόρφωσης και εκσυγχρονισμού του Π.Ν.

Ακολουθούν οι δύο μεγάλες ελληνοτουρκικές κρίσεις του τέλους του 20ού αιώνα, για τις οποίες έχουν γραφτεί πάρα πολλά: αυτή του 1987 με έξοδο όλου του στόλου και εκείνη των Ιμίων (1996), με τον επιτυχή εγκλωβισμό των τουρκικών πλοίων και την πτώση του ελικοπτερού της Φ/Γ «Ναβαρίνον», με αποτέλεσμα τον τραγικό θάνατο του πληρώματος (υποπλοίαρχου Χριστόδουλου Καραθανά-

ση και Παναγιώτη Βλαχάκου και αρχικελευστή Εκτορα Γιαλοψού). Πέραν της συμμετοχής του Π.Ν. σε πληθώρα πολυεθνικών επιχειρήσεων υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ, ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς εν πολλοίς είναι άγνωστες στο ευρύ κοινό, παρουσιάζει η συμμετοχή σε διάφορες επιχειρήσεις διάσωσης Ελλήνων και ξένων υπηκόων από περιοχές συγκρούσεων, όπως το «Χρυσόμαλλο Δέρας» (1993, απεγκλωβισμός 2.000 Ελλήνων από την Αμπκαζία), «Κοσμάς Αιτώλος» (1997, 240 ξένοι υπήκοοι από την Αλβανία), «Κέδρος» (2006, 2.650 Έλληνες και ξένοι από τη Βηρυτό) και «Αγνήωρ» (2014, 186 Έλληνες και ξένοι υπήκοοι από τη Λιβύη). Τέλος, το 1991 γίνονται δεκτές

«Το Ελληνικό Κράτος της Θάλασσας». Η ιστορία του σύγχρονου ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού, 1897-2017», του Αδάμ Γ. Στεφανιάδη. Δύο τόμοι, σελ. 725.

«Τα ελληνικά υποβρύχια» των Τιμόθεου Μασούρα και Θωμά Κατωπόδη. Δύο τόμοι, σελ. 901.

στη Σχολή Ναυτικών Δοκιμών οι πρώτες γυναίκες στον κλάδο των οικονομικών αξιωματικών και το 2002 στους κλάδους των μαχητών και οικονομικών αξιωματικών.

Δεν παραλείπονται αναφορές και σε σκοτεινότερες σελίδες της ιστορίας του Π.Ν., όπως οι συνέπειες του εθνικού διχασμού στις δεκαετίες του 1910 και του 1930, αλλά και το στασιαστικό κίνημα του Ναυτικού (το 1944, παράλληλα με τον Στρατό Ήπρας και την Αεροπορία), που προκάλεσε μεταξύ άλλων δεινών και τον θάνατο του υποπλοίαρχου Ρουσσέν, κυβερνήτη του υποβρυχίου «Παπανικολής», καθώς και διάφορα ατυχήματα, όπως η έκρηξη του αντιτορπιλικού «Λέων» στον Πειραιά και η βύθιση του μεταγωγικού «Αλέξανδρος Ζ», που εκτέλεσε το δρομολόγιο Πειραιάς - Σαλαμίνα και προκάλεσε τον θάνατο 297 στελεχών του τότε Βασιλικού Ναυτικού, το ναύαγιο του αρματαγωγού «Μέρλιν» το 1972, νότια του λιμένος Πειραιώς, με απολογισμό 44 νεκρούς και η βύθιση, το 1996, της ΤΠΚ «Κωστάκος», κατόπιν σύγκρουσης με το επιβατικό «Σάμνα» στα βόρεια παράλια της Σάμου, με την απώλεια 4 μελών του πληρώματος. Συνοδικά, πρόκειται για ένα αναμφίβολα πολύτιμο ιστορικό έργο, με εκτενή βιβλιογραφία και πηγές σε κάθε κεφάλαιο, αλλά και ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον ανάγνωσμα για τα στελέχη του Π.Ν. και των Ενόπλων Δυνάμεων γενικότερα, αλλά και για όσους ενδιαφέρονται για την ιστορία της χώρας μας.

Από τα «ξύλινα τείχη» και τον «Ξιφία» στις φρεγάτες Belharra

Εξίσου ενδιαφέρον, αν και θεματικά πιο περιορισμένο, είναι και το δίτομο έργο των Τιμόθεου Μασούρα και Θωμά Κατωπόδη, ανώτατων αξιωματικών εν αποστρατεία του Π.Ν., για την ιστορία των ελληνικών υποβρυχίων. Γίνεται αναφορά στη Διοίκηση Υποβρυχίων, στη Βάση Υποβρυχίων, στο πρώτο ελληνικό καταδυόμενο τύπου Nordenfheldt, σουβδικής κατασκευής (1884), στα καταδυόμενα «Δελφίν» και «Ξιφίας» (1912, 1913), στα πρώτα ελληνικά υποβρύχια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, «Κατώνας», «Παπανικολής», «Πρωτεύς», «Νηρεύς», «Τρίτων», «Γλαύκος», «Ματρώζος», «Πιπίνος», στα μεταχειρισμένα βρετανικά και αμερικανικά υποβρύχια που εξοπλίσαν το Π.Ν. για τρεις δεκαετίες μετά το τέλος του Β' Π.Π., καθώς και στα νεότερα Τ209 [1100] («Γλαύκος», «Νηρεύς», «Τρίτων», «Πρωτεύς»), Τ209 [1200]

(«Ποσειδών», «Αμφιτρίτη», «Ωκεανός», «Πόντος») και στα σύγχρονα Τ214 («Παπανικολής», «Πιπίνος», «Ματρώζος», «Κατώνας»). Στη λεπτομερή ιστορία κάθε υποβρυχίου περιλαμβάνονται και τα ονόματα των διατελεσάντων κυβερνητών.

Για να συνδεθεί το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον θα πρέπει να αναφερθεί ότι αποτελεί βασική αρχή της ελληνικής στρατηγικής εθνικής ασφαλείας ότι, δεδομένης της ιστορίας και της γεωγραφίας, ιδιαίτερα βαρύνουσα θα συνεχίσει να δίδεται στη σημασία της θαλάσσιας ισχύος. Πώς θα μπορούσε άλλωστε μια παραδοσιακή ναυτική δύναμη σαν την Ελλάδα των «ξύλινων τειχών», να μη θέσει ως στόχο υψηλής προτεραιότητας να συνεχίσει να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην περιοχή του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου. Η επίτευξη του στόχου αυτού αποτελεί ένα συμφέρον

Επιστροφή του Πολεμικού Ναυτικού από τη Μέση Ανατολή. Κοπέλα υποδέχεται με ένα λουλούδι τον αντιπλοίαρχο Ι. Τούμπα, κυβερνήτη του Α/Τ «Αδρία». Δεξιά, ο ανθυποπλοίαρχος Στέφανος Τρουπάκης στο εν πλω από Αλεξάνδρεια προς Χάιφα υποβρύχιο «Κατώνας». Χάθηκε με το υποβρύχιο και άλλους 31 στις 14.9.1943, όταν ο «Κατώνας» βυθίστηκε κοντά στη Σκιάθο.

επιβίωσης, και η χώρα μας οφείλει να αξιοποιήσει μια σειρά από εργαλεία και δυνατότητες, όπως τον πολεμικό της στόλο και το Λιμενικό Σώμα/Ελληνική Ακτοφυλακή, που ασφαλώς χρειάζονται ενίσχυση (με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και την ανάπτυ-

ξη ενός συστήματος επιτήρησης του Αιγαίου), το γιγάντιο ιχθυοπλοίο στον χώρο της εμπορικής ναυτιλίας, μια υγιή ναυπηγική αμυντική βιομηχανία, τη συμμετοχή της στην Ε.Ε., που οφείλει επιτέλους να αναπτύξει ναυτική στρατηγική, το ΝΑΤΟ, καθώς και τις περι-

φερειακές συμμαχίες της. Ετσι, από το 2019, και καθώς η χώρα σταδιακά εξέρχεται από την πολυετή οικονομική κρίση που δεν άφησε αλώβητες και τις Ενοπλες Δυνάμεις της χώρας, ξεκίνησε η υλοποίηση ενός προγράμματος ενίσχυσης του Π.Ν., με αγορά γαλλικών Φ/Γ Belharra αεράμυνας περιοχής/FDI («Κίμων»), «Νέαρκος» και «Φορμίων», ναυπήγηση σύγχρονων κορβετών και εκσυγχρονισμό Φ/Γ ΜΕΚΟ και αγορά αμερικανικών ανθυποβρυχιακών Ε/Π Romeo. Αναφορά πρέπει να γίνει και στη δωρεά τριών πλοίων υποστήριξης από τον εφοπλιστή Πάνο Λασκαρίδη, που θα πρέπει να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση από την ελληνική ναυτιλιακή και επιχειρηματική κοινότητα και όχι απλώς μια μεμονωμένη κίνηση. Έχει, επίσης, ξεκινήσει μια σοβαρή προσπάθεια αναγέννησης των Ναυπηγείων Σκαρामα-

γκά και Ελευσίνας, που σε συνδυασμό με τα ανωτέρω εξοπλιστικά προγράμματα, θα αποτελέσει μια σημαντική ευκαιρία για την ελληνική ναυπηγική και αμυντική βιομηχανία. Τέλος, σημαντική πρόκληση για το Π.Ν. αποτελεί η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στον τομέα των μη επανδρωμένων μέσων (εναέρια, επιφανειακά και υποβρυχίων) τόσο ως προς τη χρήση τους, όσο και ως προς την αντιμετώπισή τους και ο καθορισμός του μελλοντικού μείγματος δυνάμεων. Εφόσον απαιτηθεί, σε αυτή την κρίσιμη γεωπολιτική συγκυρία, το Π.Ν., σε στενή συνεργασία με τον Στρατό Ήπρας και την Πολεμική Αεροπορία, είναι έτοιμο να προσθέσει νέες σελίδες στην ένδοξη ιστορία του.

Ο κ. Θάνος Π. Ντόκος είναι σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας στον πρωθυπουργό.

Το βάρος του λίγου, το πολύ της ζωής

Η γραφή ως τρόπος αντίστασης στο βαρύ πέρασμα του χρόνου και οι ιστορίες που αντιστρατεύονται τη φθορά

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
Ασκήσεις αντοχής στον χρόνο
εκδ. Κίχλη, 2021, σελ. 118

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΧΙΝΑ**

Ποιος ασκείται για να αντέξει στον χρόνο και ποιος τον αντέχει τελικά; Η γράφουσα ή τα κείμενά της; Είναι η γραφή ένας τρόπος αντίστασης της συγγραφέως στο βαρύ πέρασμα του χρόνου ή οι ιστορίες που μας αφηγείται αντιστρατεύονται τη φθορά, χτισμένες καθώς είναι με τα θεμελιώδη υλικά που συνθέτουν τις μέρες μας; Μήπως, πάλι, ο τίτλος της συλλογής υποδηλώνει την εγγενή ιδιότητα της ίδιας της ζωής να αντιστέκεται, λιγότερο ή περισσότερο επιτυχημένα, στα πλήγματα του χρόνου, τη σωματική καταπόνηση, την πνευματική κόπωση, την αδυναμία και την κατάπτωση, ώσπου να παραδοθεί οριστικά στην ανελέητη επέλασή του; Ή την ανάγκη της συγγραφέως να περισώσει και να διαφυλάξει ό,τι ακριβώς κινδυνεύει να παρασυρθεί ευκολότερα στη ροή του χρόνου, το μικρό, το ασήμαντο, το ακαριαίο;

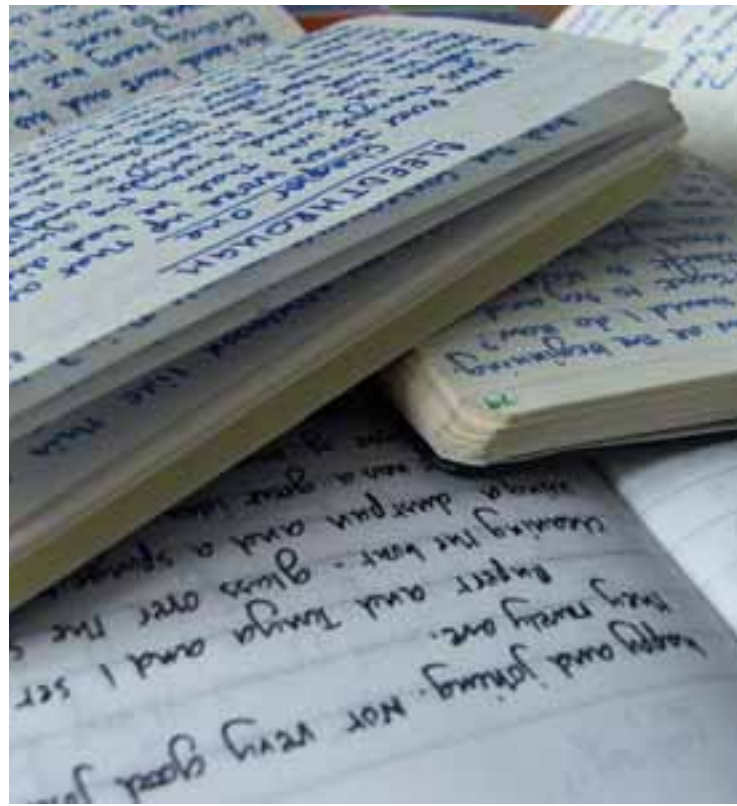
Στα σύντομα πεζά που συνθέτουν τη συλλογή, η Μαρία Στασινοπούλου προσδίδει στο λίγο το βάρος του – για εκείνην είναι το πολύ της ζωής. Είναι το καθημερινό βίωμα (μια απροσδόκητη συνάντηση, μια τυχαία σκηνή) και το μνημονικό ίχνος: η πυκνότητα ενός στιγμιότυπου και το εν δυνάμει ψυχογραφικό

του ανάπτυγμα: η αποκαλυπτική ένταση ενός σύντομου διαλόγου και η ρομφαία μιας μόνο λέξης. Τον πολυπληθή θίασο των χαρακτήρων της, οικείων, φίλων, συναδέλφων ή και αγνώστων με τους οποίους η συγγραφέας συναντιέται μέσα από μια είδηση στην εφημερίδα, μέσα από τη διήγηση ενός τρίτου ή μια περαστική, δική της ματιά, τον συνέχει η κοινότητα της εμπειρίας, μιας εμπειρίας εγγενώς απλής, όσες κι αν είναι οι αποχρώσεις της. Η συγγραφέας ακούει, παρατηρεί, συμπυκνώνει, με άκρα νηφαλιότητα ή με ελεγχόμενο ριγος, την πηπτικότητα της εμπειρίας. Κι όταν σ' αυτήν εισβάλλει – και εισβάλλει συχνά – το φάσμα

Η Μαρία Στασινοπούλου εκθέτει ένα συγγραφικό συνεχές, όπου ούτε στιγμή δεν περιστέλλεται η συνομιλία με τον εαυτό και η απεύθυνση στον άλλον.

της σωματικής διάλυσης και το άγχος του θανάτου, τον ζόφο τον διαλύει το κούμφορ της Στασινοπούλου που διασφαλίζει τη σωτήρια απόσταση από το θέμα και σχετικοποιεί τα πάντα, η λεπτή ειρωνεία, ο αυτοσαρκασμός.

Συγγραφέας που δεν «μπορέσε ποτέ να παραμυθιαστεί στη

«Εγγραφε για να βρίσκει η νοσταλγία του διέξοδο και ο πόνος του έκφραση. Εγγραφε συγκρατημένα, μαλάζοντας μία μία τις λέξεις, τρυφερά, με προσοχή, για να τις λειάνει».

ζωή της», όπως γράφει στο μικροαφήγημα «Παρηγοριά στον άρρωστο», η Στασινοπούλου περικυκλώνει την αλήθεια της παρακμής, τη δυσκολία με την οποία ο ηλικιωμένος αποδέχεται τον αποχωρισμό με ό,τι σωματικό τον όριζε έως χθες, ήρεμα και καρτερικά, χωρίς δραματοποιή-

ση αλλά και χωρίς υπεκφυγές. Με «το θάρρος ενός θηριοδαμαστή» (για να χρησιμοποιήσω μια φράση της Βιρτζίνια Γουλφ) και με την εγκαρτέρηση της ωριμότητας μεταπλάθει τον στοχασμό πάνω στην αναπόδραστη φθορά, την απώλεια των αγαπημένων, το τέλος των πραγμάτων,

Τη συλλογή συνθέτουν σύντομα πεζά της Μαρίας Στασινοπούλου.

σε κατευναστικό, παρηγορητικό ψιθύρο, βαθιά συντροφικό στην αμεσότητά του.

Ευαίσθητη απέναντι στα δομικά χαρακτηριστικά της γλώσσας, στις παγίδες της σύνταξης, στην πολυσημία των λέξεων, στη σύμπτωση ή στην ασυμφωνία ήχου και αίσθησης και στα διασκεδαστικά παρεπόμενά τους τα οποία αποτυπώνονται σε μερικά από τα ιλαρά, γλωσσοκεντρικά κείμενά της, η Στασινοπούλου προσέρχεται στη συγγραφή με τόλμη και ταπεινότητα – τόλμη γιατί δεν διστάζει να φτάσει έως εκεί που σφύζει ένα γυμνό νεύρο και να το αγγίξει κι ασ πονά, ταπεινότητα εγγεγραμμένη στις ομολογημένες προθέσεις της, όπως παρατίθενται στο, αυτοβιογραφικό στον πυρήνα του μολονότι αποδίδεται σε άνδρα,

πεζό «Είσαι ό,τι δηλώσεις»: «Συνήθιζε να λέει πως δεν αισθάνεται συγγραφέας: τρία αχαρνά βιβλιαράκια είχε στο ενεργητικό του άλλωστε» – μ' αυτή τη φράση εισάγεται η αφήγηση, προκαλώντας τον αναγνώστη να ανακαλέσει τα τρία, σχετικά ολιγοσέλιδα (αλλά όχι αχαρνά) βιβλία της συγγραφέως, τα «Κυρία με θυμάστε», «Χαμηλή βλάστηση» και «Ασκήσεις αντοχής στον χρόνο».

Και στη συνέχεια, αφού αντισταθεί τους επαγγελματικά ευσυνειδητούς συγγραφείς που «απομονώνονται για να δουλέψουν» με τον πρωταγωνιστή της, ο οποίος γράφει «οπουδήποτε και οποτεδήποτε, χωρίς προδιαγραφές και σκηνοθετημένες συνθήκες», η Μαρία Στασινοπούλου εκθέτει ένα συγγραφικό συνεχές, όπου ούτε στιγμή δεν περιστέλλεται η συνομιλία με τον εαυτό και η απεύθυνση στον άλλον: «Εγγραφε μόνο και μόνο από μια στιγμιαία παρόρμηση, για να αδειάσει το μέσα του κενό ή τη μέσα του πλοσημνότη. Εγγραφε για να βρίσκει η νοσταλγία του διέξοδο και ο πόνος του έκφραση. Εγγραφε συγκρατημένα, μαλάζοντας μία μία τις λέξεις, τρυφερά, με προσοχή, για να τις λειάνει. Εγγραφε κυρίως μήπως καταφέρει και κάνει να χαρούν και να νιώσουν λιγότερο μόνοι κάποιοι άνθρωποι, όταν τον διάβαζαν». Αυτό ακριβώς που προσπάθησε και πέτυχε η Μαρία Στασινοπούλου.

NEW SEASON

DEE JAY 93.5 RADIO
#THEISLANDSDJ

ME ΤΟΝ ANTHONY 642
17:00 - 19:00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

HITLIST

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

Τα Μυλωμένα

μια παράσταση με κείμενα, ποιήματα και τραγούδια
μέσα στο πνεύμα του καρναβαλιού

Ακατάλληλη για ανήλικους

Τρίτη 21 Φεβρουαρίου
στον Χαρουπόμυλο Λανίτη στη Λεμεσό
στις 8.00 το βράδυ

Πέμπτη 23 Φεβρουαρίου
στη μουσική σκηνή Down Town Live στη Λευκωσία
στις 8.30 το βράδυ

Συμμετέχουν:
Μιχάλης Παπαευαγόρου, Χάρης Παναγιώτου,
Μιχάλης Τερλικκός με τη μουσική του παρέα ΜΟΥΣΑ,
Μάκης Χρυσοστόμου, Τάκης Αργύρη
και η ρεμπέτικη κομπανία "Αρχή Δια του Ρεμπέτικου"

Χορηγός Χορηγός Επικοινωνίας
Zivana KANAALI E3

Κρατήσεις για Λεμεσό στο 97 95 87 93
Κρατήσεις για Λευκωσία στο 99 81 00 11

Η πτώση ενός Χίτλερ στο Ιράν

Παραβολή γύρω από τα δικτατορικά καθεστώτα διά χειρός Χουμάν Σεγιεντί

Τρίτος Παγκόσμιος Πόλεμος ★★★

ΔΡΑΜΑ (2022)

Εκπνοθεσία: Χουμάν Σεγιεντί
Ερμηνείες: Μόχσεν Ταναμπάντε, Μαχσά Χετζάτζι

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Επίσημη πρόταση του Ιράν για τα φετινά Όσκαρ και βραβευμένο ως η καλύτερη ταινία του τμήματος Ορίζοντες του Φεστιβάλ Βενετίας, το φιλμ του Χουμάν Σεγιεντί ξεκινάει από μια κινηματογραφική αφετηρία. Ο Σακίμπ, ένας φτωχός και άστεγος εργάτης, προσλαμβάνεται από μια κινηματογραφική παραγωγή, η οποία γυρίζει ταινία με θέμα τον Χίτλερ και τις φρικα-

«Ποιοι είναι οι άνθρωποι που θα συντριβούν από τους ισχυρούς ηγεμόνες τέτοιων μαστιζόμενων κοινωνιών», αναρωτιέται ο σκηνοθέτης.

λεότητες των στρατοπέδων συγκέντρωσης. Όταν ωστόσο προκύπτει ένα πρόβλημα με τον πρωταγωνιστή, η ομοιότητα του Σακίμπ με τον... Φύρερ τού δίνει αναπάντεχα τον ρόλο και μαζί αυξημένα προνόμια. Εκείνος θα τα εκμεταλλευθεί για να προσπαθήσει να σώσει τη γυναίκα που αγαπά, όμως σύντομα θα βρεθεί άσχημα μπλεγμένος με τους συντελεστές της ταινίας να στρέφονται εναντίον του.

Παραβολή γύρω από τα δικτατορικά καθεστώτα, ιστορία (καταδικασμένης) αγάπης αλλά και αυτοαναφορική σάτιρα, το φιλμ καταπιάνεται με αρκετά θέματα,

τα οποία καταφέρνει λίγο ως πολύ να συγκεράσει σε ένα σφιχτοδεμένο σύνολο. Αρχικά ο Σακίμπ έχει ελάχιστη συναίσθηση για ό,τι του συμβαίνει. Ξαφνικά βρίσκεται να φοράει το περουνί με τη φράντζα του Αδόλφου, το χαρακτηριστικό μουστάκι και τη στολή και να «εκτελεί» κόσμο με το πιστόλι, ενώ δεν γνωρίζει καν τον ναζιστικό χαιρετισμό. Παρ' όλα αυτά είναι πειστικός και (κυρίως) πάμφθηνος, οπότε η παραγωγή τον κρατάει και τον φροντίζει. Εκείνος ενδιαφέρεται μόνο να φυγαδεύσει μια κωφόαλη γυναίκα την οποία κυνηγάει μια σπείρα εκβιαστών. Και κάπου εκεί ξεσπάει η βία. «Η Χάνα Αρεντ είπε κάποτε ότι στις δικτατορίες, όλα πάνε καλά μέχρι 15 λεπτά πριν από την ολοκληρωτική κατάρρευση. Πάντα αναρωτιόμουν για πόσο ακόμη μπορεί να υπάρχει τυραννία και καταπίεση στον κόσμο και ποιοι είναι οι άνθρωποι που θα συντριβούν από τους ισχυρούς ηγεμόνες τέτοιων μαστιζόμενων κοινωνιών. Άνθρωποι που θα παλέψουν με νύχια και με δόντια για να αποκτήσουν τις πιο βασικές τους ανάγκες – ένα σπίτι, μια δουλειά και μια οικογένεια. Και όλα όσα καταλήγουν να αποκτήσουν δεν είναι παρά μια πρόσοψη – διακοσμητική και τεχνητή», σημειώνει ο σκηνοθέτης. Πράγματι η σχέση που θα αναπτυχθεί μεταξύ του πρωταγωνιστή και των υπευθύνων της ταινίας μοιάζει πολύ με εκείνες ανάμεσα στους πολίτες και στα δικτατορικά καθεστώτα. Όταν αυτή θα φτάσει σε σημείο βρασμού, η έκρηξη που θα ακολουθήσει θα είναι εξαιρετικά βίαιη, οδηγώντας σε ένα πραγματικά συνταρακτικό φινάλε, όπου η απελπισία του αδύναμου μετατρέπεται σε κανονική παράνοια, εφάμιλλη ενός... Χίτλερ.

Η ομοιότητα του φτωχού Σακίμπ (Μόχσεν Ταναμπάντε) με τον... Φύρερ τού δίνει αναπάντεχα τον σχετικό ρόλο και μαζί αυξημένα προνόμια. Εκείνος θα τα εκμεταλλευθεί για να σώσει τη γυναίκα που αγαπά, όμως σύντομα θα βρεθεί μπλεγμένος, με τους συντελεστές της ταινίας να στρέφονται εναντίον του.

HOME CINEMA

Η τελευταία υπόθεση του εγκληματολόγου Λαΐνη

Επάνω, ο Πυγμαλίων Λαδακαρίδης πρωταγωνιστεί και στον τρίτο κύκλο της αστυνομικής σειράς «Ετερος εγώ: Νέμεσις», που προβάλλεται από την Cosmote TV. Κάτω, σκηνή από την ταινία «Η νύχτα της 12ης», που είναι διαθέσιμη στο Cινοβο.

Ετερος εγώ: Νέμεσις ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ (2023)

Δημιουργός: Σωτήρης Τσαφούλιας
Ερμηνείες: Πυγμαλίων Λαδακαρίδης, Πέτρος Λαγούνης, Μαριάννα Τουμασάτου

Η ιστορία που ξεκίνησε πριν από επτά χρόνια ως κινηματογραφική ταινία και συνεχίστηκε με τη μορφή επιτυχημένων τηλεοπτικών σειρών από την Cosmote TV φτάνει στον τρίτο και τελευταίο κύκλο της. Μετά τα τραγικά γεγονότα της προηγούμενης σεζόν ο καθηγητής εγκληματολογίας, Λαΐνης (Π. Λαδακαρίδης), πενήθι κλεισμένος στο σπίτι τον χαμό της αγαπημένης του, ενώ το «Ερπετό» παραμένει άφαντο. Στο μεταξύ, το τμήμα ανθρωποκτονιών, το οποίο έχει νέα προϊστάμενη (Μ. Τουμασάτου), ασχολείται με μια έκρηξη σε ένα γραφείο τελετών, που αφήνει πίσω της ένα αγνώστον λοιπόν στοιχείων πτώμα.

Ο Σωτήρης Τσαφούλιας δείχνει αποφασισμένους να ολοκληρώσει αυτό που ξεκίνησε τόσα χρόνια πριν μένοντας πιστός στη συνταγή που τον έφερε ως εδώ. Εκοντας παρακολουθήσει τα δύο πρώτα

επεισόδια, μπορούμε να διακρίνουμε πως και αυτός ο κύκλος, ίσως περισσότερο και από τους προηγούμενους, δεν βιάζεται: αντιθέτως παίρνει χρόνο για να στήσει το σκηνικό και να συστήσει τους (πολλούς) καινούργιους χαρακτήρες του. Τους τελευταίους ερμηνεύουν γνωστοί ηθοποιοί όπως ο Γιάννης Μπέζος, η Μαριάννα Τουμασάτου, ο Σπύρος Μπιμπής, ο Αντίνοος Αλμπάνης, ο Μιχάλης Ιατρόπουλος κ.ά., σε μια γενικότερα προσεγγισμένη παραγωγή που δίνει έμφαση στα διαλογικά μέρη. Αυτά είναι μεν σε κάποιες στιγμές παρατραβηγμένα, σε άλλες όμως λειτουργούν ιδανικά, ενώ σε συνδυασμό με τις ανατροπές, είναι ικανά να καθηλώσουν τον θεατή μέχρι το φινάλε.

Η νύχτα της 12ης ★★★

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ (2021)

Εκπνοθεσία: Ντομνίκ Μολ

Ερμηνείες: Μπαστιάν Μουγιόν, Μπουί Λανέρ

Από την πλατφόρμα του Cινοβο επιλέγουμε ένα πρόσφατο αστυνομικό θρίλερ του Ντομνίκ Μολ, το οποίο επικεντρώνει σε ένα ενδιαφέρον

σχόλιο πάνω στην προσέγγιση της αστυνομίας στις υποθέσεις γυναικοκτονιών. Η Κλαρά, μια νεαρή κοπέλα, δολοφονείται με φρικιαστικό τρόπο ένα βράδυ επιστρέφοντας στο σπίτι της. Την υπόθεση αναλαμβάνει να εξιχνιάσει ο νέος και φιλόδοξος επικεφαλής του Εγκληματολογικού, Γιοχάν Βιβέ, ο οποίος πέφτει με τη μούτρα στη δουλειά, έχοντας στο πλευρό του και έναν έμπειρο συνάδελφο. Καθώς ωστόσο οι ανακρίσεις προχωρούν και οι ύποπτοι πληθαίνουν, ο αστυνομικός φτάνει στην απελπιστική συνειδητοποίηση: σχεδόν όλοι τους θα μπορούσαν να είχαν σκοτωθεί στην Κλαρά. Οπως είπαμε, το πιο αξιοσημείωτο στοιχείο εδώ έχει να κάνει με τους ίδιους τους αστυνομικούς. Στη συντριπτική πλειονότητά τους άνδρες, εκείνοι δυσκολεύονται να προσεγγίσουν τα κίνητρα και το σκεπτικό του δράστη και επομένως να λύσουν την υπόθεση. Οπως συμβαίνει συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις μάλιστα, τα πράγματα θα ξεφύγουν από τον έλεγχο και οι μεταξύ τους κότρες θα φέρουν ακόμη περισσότερη σύγχυση.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.10 Σε προσκυνώ γλώσσα - (Ε)
11.00 Σπίτι στη φύση
Πολιτιστική εκπομπή.
11.30 Κύπρος, ένα προσκυνήμα
Ένα ταξίδι σε διάφορες εκκλησίες, μονές και παρεκκλήσια.
12.00 Play List - (Ε)
13.30 Κόιτα με στα μάτια - (Ε)
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Αιμύνοσθαι περί πατρός
15.00 Μουσικό ραντεβού.
15.30 Προσωπογραφίες
16.30 Χρονογράφημα
Εκείνη & Εκείνοι
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νοηματική)
18.30 Γευστικό ταξίδι στο χωριό
Εκπομπή μαγειρικής με τη Χρύσω Λέφου.
19.00 Ειρήνη Πάσι - (Ε)
Κωμική σειρά εποχής.
19.30 Ο μάσος - (Ε)
Κυπριώτικο σκετς. Μέρως Β'.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυπριακή Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 Προσωπογραφίες, VI-(Ε)
00.00 Εκείνη & Εκείνοι, II - (Ε)
00.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
01.45 Αθλητική Κυπριακή - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

22.30 A little chaos
06.30 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι - (Ε)
Οικογενειακή σειρά.
07.20 Φλίπερ - (Ε)
Οικογενειακή σειρά.
08.00 Παιδική ζώνη
Α. Παιχνίδια στην άμμο β. Όλι γ. Η Μπο ταξιδεύει δ. Τελετάμπρι ε. Ο Μπόμπρας στ. Η μικρή Λουλού ζ. Η Μία και εγώ η. Το σόι σου - (Ε)
12.55 Παιδική ζώνη - (Ε)
15.30 Φλίπερ
16.20 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι - (Ε)
17.05 The Great Canal Journeys - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νοηματική)
18.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
18.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
19.00 Μαζί/Birlikte - (Ε)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νοηματική)
21.00 Love exclusively
Αισθηματική τηλεταινία, με τους Τζέιμς Μάσλοου, Χάιλι Γουέιμ, κ.ά.
22.30 Ένα μικρό χάος (A little chaos).
Αισθηματική ταινία, με τους Κέιτ Γουίνσλετ, Ματίας Σόναρτς, κ.ά.
00.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 Σαμός
06.00 Deal - (Ε)
07.00 My Greece - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή με την Δέσποινα Βανδή.
08.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε)
09.00 Επτά θανάσιμες πεθερές
Ελληνική κωμική σειρά.
09.50 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση
The Chase - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Τάσο Τρύφωνος.
13.00 The Chase - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Τάσο Τρύφωνος.
14.00 Το σόι σου - (Ε)
14.45 Αμφιβολίες - (Ε)
15.30 The Λούις
Night Show - (Ε)
17.40 Μην αρχίζεις τη μουρούρα
Κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νοηματική)
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρούρα (Συνέχεια)
18.45 TET- A-TET στον Alpha
Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Σαμός
Δραματική σειρά.
22.15 Η γη της ελιάς
Δραματική σειρά.
00.15 Night Out
Ψυχαγωγική εκπομπή.
01.30 TET- A-TET στον Alpha - (Ε)
02.30 Κάμμα - (Ε)
03.45 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

22.15 Mission impossible
06.20 Το πιο γλυκό μου ψέμα - (Ε)
07.10 Ο κόσμος να χαλάσει-(Ε)
08.40 Daddy Cool - (Ε)
09.30 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κυπριακή σειρά.
11.10 Super μπασόλας - (Ε)
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Ο πόλεμος των άστρων - (Ε)
Ελληνική σειρά.
14.20 Casa De Mikel 4 - (Ε)
15.50 5 X 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
16.40 Ποιος Παπαδόπουλος; - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 Τα νέα του ANTI σε 10'
18.15 Ποιος Παπαδόπουλος; - (Ε) (Συνέχεια)
18.30 Family Game
Τηλεπαιχνίδι.
20.15 Τα νέα του ANTI
21.15 Ποιος θέλει να γίνει εκατομμυριούχος
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.
22.15 Επικίνδυνη αποστολή (Mission impossible).
Ταινία δράσης, με τους Τομ Κρουζ, Τζον Βότ.
00.00 Chicago Fire - (Ε)
00.50 4XXX4 - (Ε)
Κωμική σειρά.
01.40 Ταμάρ - (Ε)
Κωμική σειρά.
02.30 Στο καλό γλυκιά μου συμπεθέρα - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

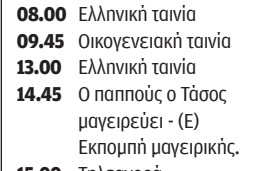
21.10 Το κόκκινο ποτάμι
06.00 Τώρα μαζί
Ενημερωτική εκπομπή, με την Ευλαμπία Ρέβη και τον Γιώργο Σιαδέρμα.
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Ελένη Τσαλάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
15.15 Επιδρομή μαγειρικής
Εκπομπή μαγειρικής, με τον Σταύρο Γεωργίου.
16.15 Τρία μίλια
Κοινωνική σειρά.
17.15 Εικόνες - (Ε)
18.00 OMEGA NEWS
18.15 MasterChef 2023
Διαγωνισμός μαγειρικής.
20.10 OMEGA NEWS
21.10 Το κόκκινο ποτάμι
Δραματική σειρά.
22.10 De Facto
Σειρά ντοκιμαντέρ, με τη Μαρία Μπακοδήμου
23.10 Ό,τι αγαπάς
Μουσική εκπομπή, με τον Πάνω Μπέζο.
01.10 OPEN Weekend - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Ελένη Τσαλάκη.
04.00 Χρυσές συνταγές από σπίτι - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής με την Γαλάτεια Παμπουρίδη.
05.00 Τρία μίλια - (Ε)
Δραματική σειρά.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor All Star
06.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Μόλις χθες - (Ε)
Δραματική σειρά.
07.30 Θεία Λειτουργία
09.50 Ώρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίου.
10.20 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.20 Η πεθερά - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.30 Καλό μεσημεράκι (Best Of)
13.30 My Style Rocks - (Ε)
Με την Κατερίνα Καραβάτου.
16.30 Γεγονότα στο πιάτο
Εκπομπή μαγειρικής, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσου.
17.20 Γεια σου
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Μαρία Μπακοδήμου
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 Γεια σου - (Συνέχεια)
19.00 Γλυκάνισος
Δραματική σειρά.
20.00 Τομές στα γεγονότα
21.00 Survivor All Star
Παιχνίδι επιβίωσης.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Γλυκάνισος - (Ε)
02.20 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Ελληνική ταινία
09.45 Οικογενειακή ταινία
13.00 Ελληνική ταινία
14.45 Ο παπούς ο Τάσος
μαγειρεύει - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
15.00 Τηλεαγορά
18.50 Προεδρικές 2023
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.45 Ξένη ταινία
04.20 Ξένη ταινία
06.40 Μουσικά ταξίδια
PLUS ΤΗΛ.: 22259000
07.55 Παιδικό παραμύθι
09.00 Έξι μινες γεύσεις - (Ε)
13.30 Τα λέμε!
15.00 Πας μαγειρεύοντας - (Ε)
16.00 Τηλεαγορά
17.30 Άδρατος φακός
18.00 Quiz Fun
19.40 Τα καλύτερα της αγοράς
20.00 Ο καιρός
20.30 Fatsa Book
21.35 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.40 Ξένη ταινία
EXTRA ΤΗΛ.: 25715111
06.00 Παιδικό πρόγραμμα
08.00 ΕΛΛ. κινηματογράφος
14.00 Kismet - Δραματική σειρά
15.50 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.25 ΕΛΛ. κινηματογράφος
18.00 Ειδήσεις (νοηματική)
18.05 ΕΛΛ. κινηματογράφος
19.45 EXTRA News
20.20 Κινημ/φικές επιτυχίες
21.00 Σουλεϊμάν ο μεγαλοπρεπής
Δραματική σειρά.
22.30 Golden Eye
Ξένη ταινία.

MOVIES BEST

21.00 Little Woods
06.15 Wild Indian
07.45 Rams
09.50 Felix & Meira
11.45 The Veil
13.15 American Insurrection
15.15 The Ice Road
17.15 The Basketball Diaries
19.15 Simmer
21.00 First Cow
23.00 American Siege
00.45 All Of My Heart: The Wedding
02.15 This Little Love Of Mine
GREEK CINEMA
14.55 Δόκτωρ Ζι-Βέγγος
07.00 Οι σφαίρες δεν γυρίζουν πίσω
08.55 Εσκάτη προδοσία
10.25 Η Παριζιάνα
13.25 Πρόσωπα λησμονημένα
Δόκτωρ Ζι-Βέγγος
16.15 Ένας απένταρος Λεωτής
17.30 Διπλή θυσία
18.45 Ο δολοφόνος αγαπούσε πολύ
20.00 Τα δύο πόδια
σ' ένα παπούτσι
21.25 Το θύμα

Όσα δεν είδαμε στο «Game of Thrones»

Ο δημοσιογράφος Τζέιμς Χίμπερντ περιγράφει άγνωστα περιστατικά που έζησε επί μία δεκαετία στα παρασκήνια της σειράς

ΤΖΕΪΜΣ ΧΙΜΠΕΡΝΤ
Η φωτιά δεν σκοτώνει τον δράκο
 μτφρ. Μιχάλης Γκιουλένογλου -
 Βασίλης Γεωργιάδης
 εκδ., MYPublications, σελ. 472

Τον **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ένα βιβλίο φαντασίας γεμάτο με εξωτικές τοποθεσίες, σιδερόφρακτους στρατούς, πελώριους λύκους και δράκους. Δύο πρωτόπειροι στην τηλεόραση παραγωγοί, δίχως άλλες σειρές στο βιογραφικό τους. Ένα καστ με πάρα πολλούς πρωταγωνιστές, οι οποίοι μόλις είχαν αποφοιτήσει από τη δραματική σχολή και στέκονταν για πρώτη ή δεύτερη φορά μπροστά από τον φακό. Κι όλα αυτά την επαύριο μιας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η οποία ήταν λογικό να αφήσει διστακτικά τα στελέχη των χολιγουντιανών στούντιο, μπροστά στο ενδεχόμενο πελώριων εξόδων με αμφίβολο τελικό αποτέλεσμα. Δεν το λες ακριβώς και συνταγή επιτυχίας.

Κι όμως αυτές ήταν περίπου οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ξεκίνησε να δημιουργείται τη διετία 2009-2010 το «Game of Thrones», κατά κοινή ομολογία, το σπουδαιότερο δείγμα της σύγχρονης τηλεοπτικής αναγέννησης που συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Όλα αυτά και πολλά ακόμα τα διηγείται ο δημοσιογράφος Τζέιμς Χίμπερντ, ο οποίος έζησε από μέσα ολόκληρη τη σχεδόν δεκαετή πορεία της σειράς, στο βιβλίο του «Η φωτιά δεν σκοτώνει τον δράκο», που κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις MYPublications. Ο ίδιος πάντως περιορίζει αρκετά την προσωπική του αφήγηση, αφήνοντας τον λόγο στους πρωταγωνιστές: ηθοποιούς, παραγωγούς, σκηνοθέτες, σεναριογράφους, όλους όσους εργάστηκαν από την Ιρλανδία και την Ιρλανδία μέχρι τη Μάλτα και την Κροατία, προκειμένου να ζωντανέψει ο φανταστικός κόσμος των βιβλίων του Τζορτζ Ρ.Ρ. Μάρτιν.

Φυσικά ανάμεσα στους συνεντευξιζόμενους βρίσκεται και ο Αμερικανός συγγραφέας, ο οποίος είδε το λογοτεχνικό του όραμα να περνάει στην οθόνη και στη συνέχεια να ξεφεύγει από τα χέρια του –όχι δίχως συγκατάθεση

«**Η αέναη** κριτική που υφίστατο η σειρά αφορούσε τους βασικούς χαρακτήρες της, καθώς ήταν όλοι λευκοί. Τα στούντιο του Χόλιγουντ αύξαναν συνεχώς την πίεση για να δοθεί μεγαλύτερο βάρος στην παρουσία ανθρώπων από διαφορετικές φυλές μπροστά και πίσω από την κάμερα», λέει ο παραγωγός Μπράιαν Κόγκμαν.

πάντως – και να γίνεται παγκόσμιο ποπ φαινόμενο. Πολύ πριν φτάσει εκεί το «GoT» έπρεπε οι εμπνευστές του σόου, Ντέιβιντ Μπένιοφ και Νταν Βάις, να αγωνιστούν για να πείσουν τα νευρικά στελέχη του HBO να δώσουν το πράσινο φως –και μαζί δεκάδες εκατομμύρια δολάρια– για ένα πρότζεκτ με... δράκους. Ειδικά αφού ο αρχικός (πανάκριβος) πιλότος πετάχτηκε στον κάλαθο των αχρήστων, διότι δεν λειτουργούσε καθόλου.

Αντιθέτως όσα οι τηλεθεατές είδαν στην πρεμιέρα της 17ης Απριλίου 2011 ήταν σε μεγάλο βαθμό πρωτόγνωρα για τη μικρή οθόνη. Εξωτερικά σερ και ατμόσφαιρα που σε μεταφέρει πράγματι σε έναν άλλο κόσμο. Το συναρπαστικό σενάριο με την τολμηρή γραφή. Το γεγονός ότι δίπλα στους «άκαπνους» πρωταγωνιστές, υπάρχουν άλλοι με μεγάλη εμπειρία σε θέατρο και

Οι εμπνευστές του σόου αγωνίστηκαν για να πείσουν τα στελέχη του HBO να δώσουν το πράσινο φως μαζί με δεκάδες εκατομμύρια δολάρια, μολονότι ο αρχικός (πανάκριβος) πιλότος πετάχτηκε στον κάλαθο των αχρήστων.

κινηματογράφου, όπως ο Πίτερ Ντίνκλατζ (Τίριον), ο Κόνλεθ Χιλ (Βάρις), η Λένα Χίντι (Σέρσει) και ο Σον Μπιν (Νετ Σταρκ). Ο χαρακτήρας του τελευταίου παρουσιάζεται ως ο κεντρικός πρωταγωνιστής της σειράς, ώσπου εκτελείται με συνοπτικές διαδικασίες μόλις στο ένατο επεισόδιο του πρώτου κύκλου. Κάπου εκεί κατάλαβαν και οι τελευταίοι πως το «Thrones» είναι μια σειρά πολύ διαφορετική από τις υπόλοιπες. Κι αυτό ήταν μόνο το πρώτο από τα μεγάλα σοκ που θα έπονταν.

Ο Χίμπερντ στο βιβλίο του ακολουθεί τη χρονική σειρά των γε-

γονότων, καθώς οι διαδοχικοί κύκλοι της σειράς γυρίζονταν, κυκλοφορούσαν και η δημοφιλία της απογειωνόταν. Επιλέγει να σταθεί και να περιγράψει καταλεπτώς συγκεκριμένα εμβληματικά επεισόδια: στον «Μαυροπόταμο», στον «Κόκκινο γάμο», στο «Hardhome», στη «Μάχη των μπάσταρδων» και άλλα. Εκείνο ωστόσο που ξεχωρίζει περισσότερο στην αφήγησή του είναι οι τεράστιες δυσκολίες του όλου εγχειρήματος, μερικές γνωστές και άλλες άγνωστες έως τώρα στο ευρύ κοινό: η εγκεφαλική αιμορραγία που υπέστη η Εμίλια Κλαρκ (Ντενέρις) ανάμεσα στην πρώτη και τη δεύτερη σεζόν· το σπασμένο πόδι του Κιτ Χάρινγκτον (Τζον Σνόου) έπειτα από μια μεθυσμένη νύχτα, το οποίο οι σκηνοθέτες κατάφεραν να «κρύψουν» σχεδόν σε ολόκληρο τον τρίτο κύκλο· τα γυρίσματα σε ακραίες καιρικές συνθήκες μέχρι και 30

Πρωταγωνιστές, παραγωγοί, σκηνοθέτες, σεναριογράφοι έχουν μιλήσει στον συγγραφέα για όσα συνέβησαν πίσω από τις κάμερες του «Game of Thrones».

βαθμούς υπό το μηδέν· τους αυστηρότατους κανόνες, συχνά στα όρια της παράνοιας, σύμφωνα με τους οποίους δημιουργούνταν η σειρά, προκειμένου να μην υπάρξουν διαρροές. Ακόμα όμως και τα «ευτυχή» ατυχήματα, όπως όταν ένας τεχνικός ξέχασε να προσθέσει τη μουσική στο φινάλε του επεισοδίου «Hardhome», στοιχείο το οποίο υιοθέτησε αμέσως ο σκηνοθέτης Μιγκέλ Σαπόκνικ, φτιάχνοντας έτσι μία από τις πιο αξέχαστες στιγμές ολόκληρου του «Thrones».

Μια άλλη ενδιαφέρουσα παρατήρηση του βιβλίου έχει να κάνει με το πώς η σειρά κατάφερε να ενσωματώσει τη μεγάλη αλλαγή που επήλθαν στην κινηματογραφική βιομηχανία αλλά και στην κοινωνική πραγματικότητα μέσα στα χρόνια. «Η εισαγωγή του Ντορντ μας έδωσε τη δυνατότητα, με φυσικό τρόπο, να προσθέσουμε περισσότερους ανθρώπους από διαφορετικές φυλές στο καστ. Η αέναη κριτική που υφίστατο η σειρά αφορούσε τους βασικούς χαρακτήρες της, καθώς ήταν όλοι λευκοί. Ήταν ένα ζήτημα που ετίθετο συχνότερα στους τελευταίους κύκλους, καθώς τα στούντιο του Χόλιγουντ αύξαναν συνεχώς την πίεση για να δοθεί μεγαλύτερο βάρος στην παρουσία ανθρώπων από διαφορετικές φυλές μπροστά και πίσω από την κάμερα», λέει ο παραγωγός, Μπράιαν Κόγκμαν.

Ο **Νετ Σταρκ** (τον ενσάρκωσε ο Σον Μπιν, αριστερά) εκτελέστηκε μόλις στο ένατο επεισόδιο του πρώτου κύκλου – ένα «μήνυμα» ότι το «GoT» ήταν μια πολύ διαφορετική σειρά. Η Εμίλια Κλαρκ (κέντρο, υποδύθηκε την Ντενέρις) υπέστη εγκεφαλική αιμορραγία ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη σεζόν. Ο Κιτ Χάρινγκτον (ως Τζον Σνόου, δεξιά) έσπασε το πόδι του σε μια ξέφρενη νύχτα, το οποίο οι σκηνοθέτες κατάφεραν να «κρύψουν» σχεδόν σε ολόκληρο τον τρίτο κύκλο.

Όταν ο Τζόνναθαν Πράις παραβίασε το «πρωτόκολλο» των γυρισμάτων

Πέρα πάντως από την όποια πολιτική ορθότητα, το «Game of Thrones» εκμεταλλεύθηκε την τεράστια δημοφιλία και το διαρκώς αυξανόμενο μπάτζετ του, προκειμένου να στρατολογήσει στους τελευταίους κύκλους πραγματικούς θρύλους της υποκριτικής, όπως ο Μαξ φον Σίντοφ, η Νταϊάνα Ριγκ και ο Τζόνναθαν Πράις. Για τον τελευταίο υπάρχει και ένα απολαυστικό ανέκδοτο στην καταγραφή του Χίμπερντ, διά στόματος του παραγωγού,

Ντέιβ Χιλ: «Στην πρόβα, ο Τζόνναθαν ζήτησε να αλλάξουν κάποια λόγια. Συνήθως στο «Thrones» η απάντησή μας σε ηθοποιούς με παρόμοιο αίτημα ήταν ένα ξερό «όχι». Αυτή τη φορά το σκεφτήκαμε, αλλά επικράτησε εκ νέου το «καμία αλλαγή, κανένας αυτοσχεδιασμός, καμία προσθήκη». Παρ' όλα αυτά, ο Τζόνναθαν έκανε αλλαγές. Γύρισα στον Μπράιαν (σ.σ. τον σκηνοθέτη) και του είπα: «Αυτή δεν είναι η σωστή ατάκα...». Ο Μπράιαν με κοιτά-

«Το τέλος του «GoT» δεν ήταν το φινάλε απλώς ενός τηλεοπτικού φαινομένου, αλλά μιας παγκόσμιας κοινότητας».

ξε. Ήταν η στιγμή που έφτασε πιο κοντά από ποτέ άλλοτε στο να με δολοφονήσει και μου απάντησε: «Είσαι τρελός αν νομίζεις ότι θα πω σε ολόκληρο Τζόνναθαν

Πράις πως δεν μπορεί να κόψει ατάκες στην πρώτη ημέρα του στο σετ!».

Φυσικά αυτό που κάθε φανατικός της σειράς περιμένει να διαβάσει σε ένα τέτοιο βιβλίο παρασκηνίων είναι οι «εξηγήσεις» των υπευθύνων για τον αμφιλεγόμενο όγδοο κύκλο και το ακόμα πιο αμφιλεγόμενο φινάλε. Δίχως να αποκαλύψουμε τι ακριβώς λέγεται επ' αυτού, θα πούμε μόνο πως μιλούν σχετικά σχεδόν οι πάντες, από τους

πιο... αρμόδιους (Μπένιοφ, Βάις, Τζ. Ρ. Ρ. Μάρτιν) μέχρι τους δευτερογενείς.

Κρατάμε δε την εύστοχη παρατήρηση του Τζέιμς Χίμπερντ: «Πολλοί θεώρησαν ότι η δριμυία κριτική που ασκήθηκε ήταν απόρροια περισσότερο του γεγονότος ότι το «GoT» αποτελούσε πλέον ένα στοιχείο της ποπ κουλτούρας, το οποίο έφτασε σε τόσο υψηλό επίπεδο, ώστε ήταν αδύνατο να τους αφήσει όλους ικανοποιημένους. Επιπλέον, το

φινάλε του σηματοδότησε το τέλος μιας εποχής. Με περισσότερες από 500 τηλεοπτικές σειρές το 2019 και με το κοινό από τη μία να επιλέγει τη συνεχόμενη παρακολούθηση (bingeing) και από την άλλη, να μην τις παρακολουθεί σε πρώτη προβολή, το τέλος του «Thrones» δεν ήταν το φινάλε απλώς ενός τηλεοπτικού φαινομένου, αλλά μιας παγκόσμιας κοινότητας, σε μια εποχή που οι άνθρωποι αισθάνονταν ολοένα πιο μόνοι...».

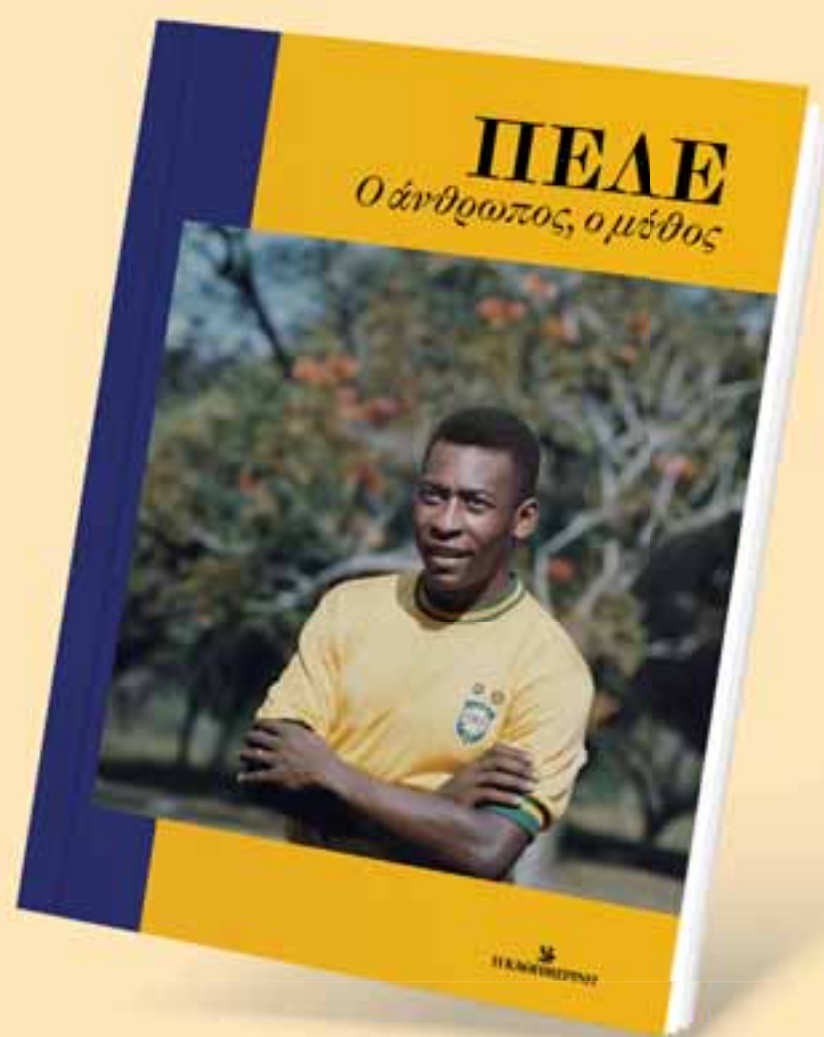
Το απόλυτο, συλλεκτικό βιβλίο για τον «βασιλιά» του ποδοσφαίρου

- 16 υπογραφές από την Ελλάδα και το εξωτερικό
- 100 ιστορικές και σπάνιες φωτογραφίες
- 200 σελίδες που θα θυμίσουν στους παλιούς και θα εμπνεύσουν τους νέους

ΕΝΑΣ ΤΟΜΟΣ

ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΘΕΣΗ

ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΣ

➔ **26/2** ΜΕ ΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»